مؤلفی
یاور اکرم حضرت شهریاری
مشیر
احمد شاکر پاشا

Maliye

سنۀ مالیه حقنده مطالعات

قسطنطنیه
١٣٠٨
مطبعۀ ابو الضیا

NO 6-71

CE 61 T9S2 1890

Şakir Paşa, Ahmed
Sene-'i maliye hakkinda
mütala'at

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

3220

11/7

Şākir Paşa, Aḥmed

سنهٔ مالیه حقنده مطالعات

Sene-i māliye ḥakkında müṭālaʿāt

مؤلفی

یاور اکرم حضرت شهریاری

مشیر

احمد شاکر پاشا

معارف نظارت جلیله‌سنک رخصتیله طبع اولنمشدر

قسطنطنیه

١٣٠٨

مطبعهٔ ابو الضیا

CE
61
T9S2
1890

LIBRARY
MAR 28 1968
UNIVERSITY OF TORONTO

سبب تألیف

چوقدن برودر دولت علیه‌نڭ استعمال ایتدیگی تاریخڭ معاملاتده ایقاع ایلدیگی مشکلاتدن طولایی تقویمی مسئله‌سی موضوع بحث ایدی.

بوندن یدی سنه مقدّم، یعنی ۲۹۸ سنه‌سنده دوائرڭ اصلاحاتی حقنده بعض موادّی شامل اوزون برلایحه‌نڭ معارف قسمنده، سنهٔ هجریه‌نڭ کما کان خصوصات دینیه‌مزده حکمی جاری اولمق اوزره مبدائی ولادت نبویه‌دن معتبر برتاریخ شمسی اتخاذی لزومنی خاطره اوله‌رق عرض ایلمشیدم.

گچنلرده ابوالضیا سعادتلو توفیق بك افندی حضرتلری بر تقویم شمسی اتخاذ ایله «ربیع معرفتده» درج ایلمش اولمغله بو همتندن طولایی کندوسنی تبریك ایله برابر خاطره گلان بعض

نقایصنی اخطار وَآنلرڭ تصحیحنه همت اولنمسی لزومنی توصیه وتذکار ایلدم .

مشارالیهدن آلدیغم جوابنامه، گرك مشارالیه ایله وَگرك مصرده بولنان دولتلو غازی احمد مختار پاشا حضرتلریله اوزون مخابراتی وَبو بحثده برچوق تعاطئ افکاری استلزام ایدوب. بوڭا دائر برچوق جواب الجواب اخذ وارسال اولنمغله برابر نتیجه‌سنده موافقت افکار حاصل اوله‌مدیغندن، میر مشارالیه تقویمنی ینه دیدیگی گبی تنظیم ونشر ایلمش اولدیغنه وَنظر چاکرانه‌مده بونڭ مضرتی هیچ برشی یاپلمیه‌رق شمدیکی تاریخمزڭ حالیله ابقاسندن زیاده گورندیگنه بناءً فکرمڭ قبول ایتدیگی صورته تطبیقاً بر تقویم تنظیمنه مسارعت وظیفه‌سیله کندیمی مکلّف گوردم . وَسریعاً اشبو مختصری تحریر وَمارالذکر مخابرات صورتلرندن بشقه سنین وتاریخه متعلق هرکسجه معلوم اولسه بیله تکرارنده فائده گوردیگم بعض معلوماتی غایت منقح اوله‌رق درج ایلدم . اشته سبب تألیف بودر .

احمد شاکر

مقدّمه

كچمش زمانك وقوعاتنى حاله واستقباله تطبيقده تقدير زمان ايچون بر مقياسه احتياج واردر . فلان وقت ديمك ايچون وقتى تقديره مدار اولان بر اولچو ايله، شوقدر اولچو كچمش فلان وقت ديمك ايجاب ايدر . هر بر شيئه تعيين اولنه‌جق اولچو ايسه كندى جنسندن اولمق لزومى بديهياتدن بولنمغله، زمانك اولچوسيده انسانك تقدير ايده‌جكى معلوم الامتداد بر زمان اولمق لازم كلور .

امدى اظهر اجرام اولان شمسك بهر غروب ويا طلوعى آراسنده كچن مدت هر كس ايچون معلوم وهر وقت مقداريده مساوى يه پك قريب اولديغندن، زمانك مساحه‌سنه ايامك مقياس اتخاذى همان خلقت عالم قدر اسكى بر شى اولمسى بحث واثبات احتياجندن وارسته بديهياتدندر .

بهايم كبى طاغلرده وچوللرده يالكز ياشايان وحشيلره بو مقياس كفايت درجه‌ده بولنسه بيله، خلقت وطبيعتك الجاٰتيله تمدّن ايدن اقوام وامم بونكله قناعت ايده‌ميوب زمان ييودكجه اعداد ايّام دخى بيويه‌رك، آرتق ضبطى محال بر حاله كلديككندن ،بالطبع ايّامدن بر جمله‌نك ايكنجى واحد اعتبارينه وآنلرك دخى عددى بيودكجه برقاچ ايكنجى واحددن بر اوچنجى واحد اتخاذينه احتياج حاصل اولمش وبو وجهله سنه، دور، عصر، دهر

فکری وجود بولمش اولور، که ارضك محرکی اوزرنده ایکی مروری آراسنده کچن زمان ایکنجی واحد اوله‌رق سنه وَ اجرام عمومیه‌نك بولندیغی بر حاله ایکی دفعه وصولی آراسنده اولان زمانه دور وَ بوز سنه‌یه بر عصر وَ اون دوره یاخود بعضلرینه گوره اون عصره بر دهر گبی برطاقم واحدلر میدانه گلمشدر.

تاریخ اتخاذی مجبوریتی

دور عالم وَ وقوعات گون، او یله فکراً تعیین وتعداد اولنه‌بیله‌جك قدر محدود وقصیر اولمیوب، بلکه خلقت عالمدن شمدی‌یه قدر کچن سنین و ادوار قوهٔ حافظه‌یه دگل، صحایف اوراقه بیله صیغمیه‌جق درجه‌لرده بیوك وَ بی شمار اولدیغندن، حکایه اولنان بر وقعه‌نك مشهور دیگر بر وقعهٔ عظیمه‌دن قاچ دور شمسی کچمش اولدیغنی ذکر ایدرك حال حاضرله مقایسه، یعنی حالدن وقوعات مشهوره‌یه قدر کچن سنه‌لردن دیگری طی اولنه‌رقده حال ایله بیلنمسی لازم گلان وقعه آراسنده‌کی مدتی تعیین اصولی پك طبیعی اوله‌رق میدانه گلمش اولمغله، امم ماضیه‌دن هربری کندولرینه مخصوص طور وطرزده تقویم وتاریخ اتخاذ ایتمش وَ بو اصولك زمان ایجادی تاریخی شمدی‌یه قدر مجهول قالمش ایسه‌ده پك قدیم بولندیغنده وَ تاریخلری معلوم اقوامدن الك قدیمی اولان نبطی، یعنی بابلیلر وَ مصریلر وَ ترکان قدیم طرفلرندن زیج وتقویم استعمال اولنمش اولدیغنده شبهه یوقدر. کلدانیلر وَ آثوریلر نبطیلردن وَ یونانیلر ایسه مصریلردن زیج وتقویم اصولنی آلمش اولدقلری تاریخجه مثبت مواددن اولوب، حتی عربلرك ایجادی ظن اولنمقده اولان بروج آسمان دخی دها اول وقتك محصول افکاری اولدیغی نیجه دلائل وقرائن ایله میدانه چیقه‌یور.

امم ماضیه‌دن علم هیئته واقف اولانلرك اعتقادنجه، اجرام سماویه‌نك وقوعات عالمجه تأثیری پك عظیم اولدیغندن وَ سیارات ایچون هر دورده

كندوسنه مخصوص تدبير احكام قوتی تصور ايدلديكندن، بو اعتقاد شعرای اسلافك تمثيل وتشبيهده مبالغه واطرالری سايه‌سنده اساطيرالاولينی وصابئين دينی ايجاد ايلمشدر. چونكه مصريلر وخصوصيله نبطيلر وبابليلر زيج ونجوم علمنه كركی كبی معتقد واوضاع فلكيه‌دن استنتاج احكامه مجدّ اولملريله يقين وقتلره قدر معتمدمز اولان اسطرلابلی اهل نجومك كشف حقايقه قدرتنی اعتراف ايتمك والی آلان تقويملرك اختيارات قسمنده [سعد ونحس] ديه‌رك بيان احكام اولنمق اعتقاد جاهلانه‌سنی بزم زمانمزه قدر يادكار براقمشلردر.

« لايعلم الغيب الاالله » كبی المزده برسند طوروب طورركن، علما بيننده بيله ارباب جفر وزيجك كشف غيوبه اقتدارينی اعتراف ايدن بك چوق ذوات عاليه موجود اولديغنه باقيلور ايسه اول وقتكی هيئت ونجوم علماسی ايچنده خوارق ظن اولنه‌جق اثرلر ابرازينه مقتدر ارباب معارف ظهور ايتمش اولديغی استدلال اولنور. نبطيلر وكلدانيلر زماننده نجوم وزيج اصولی بك چوق ايلرو كيتمش اولديغی حالده مؤخراً دولتلرينك انقراضيله فرس قديمك توارث ايتمش اولديغی بك كوچك قسمدن ماعداسی محو ومنسیٔ اولوب كيتمشدر.

عربلر ايسه كلدانيلرك انقراضی زماننده هنوز حال بدواتده بولندقلری جهتله اوزمان كرك مسلكلرندن وكرك علملرندن هيچ برشی توارث ايده‌مامكله زمان ابراهيم (عليه‌السلامدن) برو بينلرنده متخذ اولان شهور وسنين قمريه اصولی عصر سعادته قدر دوام ايدوب كلمشدر. مؤخراً ايسه اصل علمی توارث ايده‌جك يرده علوم مذكوره‌دن برطاقم معناسز شيلر توارث اولنمشدر.

ديمك ايسترمكه فلكياتدن، حساب ايله كشف استقبال افلاك مسئله‌سی نهايت يالكز حساب ايله كشف حقايق وغيوب فقره‌سنی توليد ايدرك، سيميا وجفر ونجوم ورمل ودها سائر بوكا بكزر برطاقم خيالی علملری توليد ايدرك مملكتمزده بك چوق انتشار ايتمشدر.

استطراد

يوز باشيلغم زماننده ، يعنى يتمش آلتى تاريخنده ساسترەده علمادن مجتبى افندى نامنده بر ذاتدن جفر درسى آلمش وَ برقاچ درسده (بسط) (ترتيب) (تلفيق) (طى مكرّرات) (قلب مشابهات) قواعدينى اوگرندكدن صكره مومى اليهك مثال اولەرق گوستردیگی (یسئلونك عن الروح) آيت كريمەسنى بو قواعده تطبيق ايتديگمزده بعض مشكلات وَحسن نيات الله (قل الروح من امر ربى) آيت كريمەسنى وَ (كيف حال الرضا مع المأمون) سؤالنك جوابنده كذلك عين قاعده ايله (قتـله بالعنب المسموم) عبارەلرينى بولديغمز كبى ، آرتق كنديسى كشف ضمايره مقتدر ظن ايدرك پك ممنون اولمشيدم . مؤخراً كندى كنديمه وضع ايتديكم وَپك چوق كره تكرار ايلديگم سؤاللر عقيم اولەرق هيچ برجوابه واصـل اولەمديغمدن، اوگرنمش اولديغم قواعد شو ايكى سـؤالده ذكر اولنان جوابلرى استخراج ايچون ايديلەجك عمليـاتدن عبارت اولديغنى آڭلايوب هم متـأثر اولدم وَهمده حمق وبلاهتمه برچوق وقتلر گولدم . بزينه صدده كلەلم :

§

الحاصـل امم ماضيەنك هر برى تقدير زمان ايچون كون وَآى وَ ييـل دينيلان اولچولرى استعمـال ايتمش اولدقلرى گبى بر وقعهٔ شـايعەدن مبدأ اتخاذ ايدرك برتاريخ وضـع ايتمش اولدقلرى آڭلاشلمش ايســەده تواريخ مذكورەنك تغيرات متواليەيه اوغرايوب كاه سنەنك وَكاه شهورينك تقسيماتنى وَپك چوق كرەلرده مبدأ تاريخنى تنسيق طرزنده تبديل ايتمك مجبوريتنده بولنملرى اسبابى بعض مرتبه تفصيله احتياج گوستـرر . اسباب مذكورەيى تفصيل ايچون اوّلجه [برسنه] ديديگمز زمانك حق وحقيقتى اوزره تعيينى ايجاب ايدر .

سنه

شمدی‌یه قدر امم ماضیه‌نك ایچنده مقیاس اوله‌رق استعمال اولنمش اولان (سنه) یا شمسیدر ویا قمریدر .

بو ایکنجیسی آیروجه بر فصلده بیان اولنه‌جغندن اوّل امرده برنجیسنك، یعنی سنهٔ شمسیه‌نك تعیین حقیقتندن باشلایه‌جغم .

سنهٔ شمسیه اقسامی

(سنهٔ شمسیه) ـ شمسك منطقهٔ بروج اوزرنده برنقطه‌دن ایکی دفعه مروری آراسنده گچن برزماندن عبارت بولندیغی آنفاً بیان اولنمشیدی . بروقتلر مقیاس زمان اوله‌رق یوم وسنه‌دن بشقه برتقسیم اتخاذ اولنمامغله سنه‌نك ابتداسندن آخرینه قدر ایّام تعداد وهرگون بر بشقه اسم ایله یاد اولنوردی .

حتی اکثریسی سریانی اولمق اوزره لسان عربده سنه‌نك هرگوننك اسم مخصوصی واردر . فقط بوصورتك درکار اولان مشکلاتنه مبنی سنه درت فصله وبهر فصل اوچ آیه تقسیم اولنه‌رق، بر سنه اون ایکی آیدن مرکب اعتبار اولنمشدر، که اشبو تقسیم دخی بزه نبطیلرك یادگاری اولوب الی الآن مستعمل ومرعیدر .

مقدملری اوّل برج حملدن بدأ ایله برنجی ایکنجی ... الی آخره اونجی آی وگیرو قالان ایکی آیه دخی شمس وقمر اسملرینی ویردکاری حالده مؤخراً هربرآیی مشاهیر نبطدن برر ذاتك اسمنه نسبتله (آذر، نیسان، ایار، حزیران، تمّوز، آب، ایلول، تشرین اوّل، تشرین ثانی، کانون اوّل، کانون ثانی، شباط) دیو لسانمزده بوگونکی مستعمل اولان الفاظ سریانیه‌یی دها اول وقت وضع واستعمال ایتمشلردر .

اشته بو صورتله بر سـنه درت فصله وَهر فصل اوچ آيه تقسيم اولنمش ايسه‌ده سنه‌يی تشكيل ايدن ايّام برطاقم كسـوراتی حاوی اوله‌رق نه سنه وَنه شهوری ايله قابل تقسـيم اولديغندن ، شمدی‌يه قدر بوكا بر چاره تحرّيسی فكريله هرملت طرفندن تنظيم قلنان تقويملرده دورلو دورلو خطالره دوشمشلردر.

اكثر راصدينك وَخصوصـيله اولوغ بگك تحقيقاتنه گوره كرهٔ ارض بر نقطه‌دن حركت ايتديكی وضع وهيئته حول شمسده دورينی اكمال ايدرك ايكنجی دفعه كلنجيه قدر كچن زمان ٣٦٥ گون ٥ سـاعت ٤٩ دقيقه وَ٢٤,١ ثانيه قدر وَاروپا حكماسينك تحقيقات صحيحه‌سنه گوره ٣٦٥ گون ٥ ساعت ٤٨ دقيقه ٤٧ ثانيه‌در. بر ايكی عصرلق مدت حساب اولنوب سنينه بالتقسيم وسطيسی آلنمش اولسـه بر آز كسورات دها تسلسل ايده‌بيلور . امدی اشبو زمان هيچ برصورتله شهوره وَسنه‌يه موافق دوشمديكندن، ٣٦٥ گوندن عبارت اوله‌رق اتخاذ اولنسـه بر ربع گون قدر زائد وَ ٣٦٦ گون دينلمش اولسه اوچ ربع گون قدر ناقص اولديغنـدن ، بيك قالبه افراغ اولندقدن صكره نهايت اوچ سنه ٣٦٥ شر گون وَدردنجی سنه كبس ايله ٣٦٦ گون حسـاب ايديله‌رك ، اشـبو دردنجی سـنه‌يه كبيسه نامی وبرلمش وَ اولدقجه اطّراد حاصل ايدلمشدر .

حتی اسكی يونانلولر بوكسـورانه بناءً ١٤٦١ گوندن عبارت بر مدتی بر اولمپياد اتخـاذ ايدرك، سنه‌نك صوك گوننی مشتری نامنه اوله‌رق (اولمپی) اسميله مشهور اولان عيده تخصيص ايتمشلردی .

سنه‌نك فرقی، تام بر ربع گون اولديغی تقديرده بوتدابيرك اصابتی دركار ايسه‌ده نه چاره‌كه سنه‌نك ايّام كسوری ربع گوندن، اوروپانك تحقيقاتنه گوره ١١ دقيقه ١٣ ثانيه ، يعنی بر گونك ٠,٠٠٧٧٨ جزئی قدر نقصـان اولمغله ١٢٨,٨٤ سـنه ظرفنـده بوندن دخی بر گون فرق اولوركه تاريخمز بر گون مقدّم واقع اولمش بولنور. اشته بوكا بناءً [غره‌غوار] تقويمنده تقريباً درت

عصر قدر بر مدتده اوچ كبيسه‌نك طى اولنمسى و دردنجى كبيسه‌نك ابقاسى قبول اولنه‌رق مدت مذكوره ظرفنده اوچ كرّه‌ده [كبيسة الكبيسه] اجراسى قرار آلتنه آلنمشدر .

بوندن بشقه ثوابتك حركتى دخى سنه‌نك امتدادنده تأثيرسز دگلدر. بو اجمالك تفصيلى شودركه : كائناتى تزيين ايدن اجرام ، برفضاى نامتناهى ايچنده كيف ما اتفق طاغلمش كبى اولديغى گورينور. حال بوكه بونلرك احوال وحركاتنه عطف نظر ايدن بر اهل هيئت ونجوم اجرام مذكوره آراسنده‌كى مناسباتى استكناه ايتدكده عقللره وله وحيرت ويره‌جك صنايع بديعه وحركات منتظمه ومربوطيت متسلسله اولديغنى گوره‌رك قدرت صانع حقيقينك عظم درجاتى عقل بشر احاطه‌سنك فوقنده اولديغنى ادراك وعجزينى اعتراف ايتمكه مجبور اولور .

ارضك اطرافنده‌كى بيلديگمز قمر كبى ، بر چوق اقمار سياراتك حولنده منتظماً وقت معيننده دورينى اكمال ايتمك اوزره سير وحركت ايتدكلرى كبى ، سيارات مذكوره‌كه ـ كرهٔ ارض دخى آنلردن بريدر ـ اقمار يله وذو ذوابه وذو اذناب دينلان قويروقلى يلديزلر قويروق وصاچلريله برابر قطوع ناقصه شكلنده اولان محركلرينك مركز احتراقنده‌كى شمسك حولنده دور ايدرلر . [مسلك شمسى] نامى ايله ياد اولنان بوجمعيت اجرام ايسه هيئت مجموعه‌سيله مسافاتك نامتناهى دينه‌جك درجه‌لرده‌كى سعه‌سندن ناشى حسياتده غايت آغير ومادةً غايت چابك بر حركتله ديگر بر شمس مجهول اطرافنده دور ايتديگنى متأخرين شبهه براقميه‌جق درجه‌لرده اثبات ايلمش اولمغله (والشمس تجرى لمستقر لها) آيت كريمه‌سنده‌كى (لمستقر) لفظ شريفنى (لمقر) ديه‌رك تأويل ايتمك مجبوريتنده بولنان مفسرين عظامى تأويل غائله‌سندن قورتارمشلردر .

كيم بيلور او شمس مجهول دخى تابعى اولان كنديسنه مماثل نيجه متبوع

شمسلرله برابر بلکه‌ده ایکنجی بر شمس مجهول اطرافنده دور وهلم جرّا دورلره محکوم بولنمش اوله‌بیلور .

هر جزؤ فردده مرکوز اولان قوّۂ جاذبه، یاخود قوّۂ الی المرکزیه وهر بر حرکت دوریه‌ده مقتن بولنان قوۂ دافعه، یاخود قوۂ عن المرکزیه اجرام سماویه بیننده فکرك احاطه‌سی خارجنده بر قدرت بدیعه ایله اول وجهله توزیع وتقدیر بیورلمشدرکه هر بر جرم، قریبنده بولنانه یاقلاشمق وحرکتی مناسبتیله مرکزدن ازاقلاشمق قانوننه تابع اولدیغی حالده کیف ما اتفق هر قنغی بر وضعیتده بولنور ایسه بولنسون، حسب الوضعیه برطرفدن ضایع ایتدیگی قوۂ جاذبه‌یی دیگر طرفدن جبر ایدوب انتظام حرکتنه دوام ایدر گیدر . (والله قادر علی مایشا) بو وجهله هر جرمك کندوسنه مخصوص ومنتظم حرکتی اولدیغی گبی، شمس منیر دخی آنفا عرض اولندیغی وجهله دیگر بر شمس مجهولك حوالنده ثوابت سائره گبی ایتدیگی حرکته تابع اوله‌رق، ارضك محرکی اوزرنده بر دور تام اجراسنده عینیله کچن سنه‌کی وضع وحالنده بولنه‌ماز .

اوروپا اهل رصدی حمل نقطه‌سنده بولنان ارضك ثوابت سائره‌یه نسبتله تمام بر دورینه (سنۂ نجومی) Année sidérale دیرلرکه ینه حمل نقطه‌سندن ایکی مرور آراسنده کچن زماندن معتبر اولمق اوزره اتخاذ ایتدکلری سنۂ حقیقیه‌دن ۲۴ دقیقه قدر برنجیسی اوزون اولور .

اشته بو مقوله اختلاف وتفاوت وکسور حسبیله وبرده آنف الذکر ۱۲۸,۸٤ دخی تماماً مقدار حقیقی‌یی گوسترمیوب بر مقدار کسر اولمغله برابر اوچ دفعه ۱۲۸,۸٤ سنه دخی تماماً درت عصره مساوی اولمامسیله اوتوز یدی عصر صکره‌ده برگون تفاوت وقوع بوله‌رق برکبیسه‌یه دها احتیاج حاصل اولور .

الحاصل تمامیله استقباله کافی تاریخ تقویمی مراد اولندیغی حالده درت

سنه‌ده بركبيسه حساب ايتمكله برابر هر دردنجى عصرده اوچ كبيسة الكبيسه وَ اوتوز يدنجى عصرده بر كبيسة الكبيسة الكبيسه ايدلمسى حسابنك اصول وقواعدينى شمديدن استحضار ايله خاطرلرده صاقلامق وَ بوحساباتك ايچنه كيرمك مشكلاتى پك آغير اولديغندن، وَ باخصوص اوچ برنجى عصرك طقسان يدنجى سنه‌سندن آنى تعاقب ايدن عصرك دردنجى سنه‌سنه قدر كچن يدى سنه مدت ايچنده هيچ كبيسه واقع اوله‌مامق اطّرادسزلغى دركار بولنديغندن، بونجه مشاق ايله بو اساس اوزرينه يرلشديرلمش اولان غره‌غوار تقويمى كليسا تقويمى اولمقدن بشقه بر محسنات حاصل ايده‌مامشدر.

واقعا بوقدر حساباتى امتداد اعصار ودهور ايله خاطرلرده طوتمقده‌كى مشكلات قابل انكار اولمديغندن، شمدى اتخاذ ايده‌جكمز قاعده‌نك بسيط اولمسى جهتى التزام اولنمقدن بشقه طريق اسلم واسهل يوقدر. قاعده‌نك بسيط اولمسى ايسه سنين حقيقيه‌نك قبوليله كندى كنديسنه حاصل اولور كيدر.

سنين حقيقيه واصطلاحيه

جمله‌نك معلومى اولديغى اوزره سنين وشهور گرك شمسى اولسون وَ گرك قمرى اولسون يا حقيقى اولور وَ ياخود اصطلاحى واضافى اولور.

سنين شمسيه منطقهٔ بروج اوزرنده‌كى بر نقطه‌دن ارضك ايكى دفعه مرورى آراسنده كچن مدته اطلاق اولنور. بونده اعداد ايّام مقصود اولمامغله كسوراتى دخى داخل حساب بولنور.

آنفاً ذكر اولنديغى وجهله مدت مذكوره اصح تحقيقات اوزره ٣٦٥,٢٤٢٢٢ كوندن، يعنى ٣٦٥ كون ٥ ساعت ٤٨ دقيقه ٤٧,٨ ثانيه‌دن عبارتدر.

سنهٔ اصطلاحيه وَ يا اضافيه ايسه شهورى، تسهيلاً للمعامله، ايّام معدوده‌يه

تقسیم ایدلمش سنه‌یه دینور. بونده اعداد ایّام مقصود اولوب کسوراتی نظره آلنماز. شمدی قوللانیلان سنین رومیه وفرنکیه اشته بو قبیلدندر. بونلردن آنفاً ذکر اولندیغی اوزره برده سنۀ نجومیه واردرکه یالکز رصدات ایله اشتغال ایدنلردن بشقه کیمسه‌نك ایشنه یرامیه‌جغندن، بو مختصرده آندن بحث اولنمیه‌جقدر.

بر (شهر قمری) شمس وقمرك هر ایکی اجتماعی آراسنده کچن مدته اطلاق اولندیغی کبی، اون ایکی شهر قمری بر سنۀ قمریه‌یی تشکیل ایدر. بونده دخی اعداد ایّام مقصود اولمیوب کسوراتی بالطبع داخل اولور. (سنۀ قمریۀ اصطلاحیه) قبل‌الاسلام اتخاذ اولندیغی وجهله تك آیلر چفت، یعنی اوتوز، چفت آیلر تك یعنی یکرمی طقوز کون حساب اولنمق اوزره اون ایکی آیدن مرکب بر سنه‌یه تعبیر اولنور. (سنۀ حقیقیۀ قمریه) دخی ایکی نوعه منقسم اولوب اجتماعلرك وقوعی حساب اولنورسه (حسابی) وَرؤیت هلاله حصر اولنورسه (مرئی) اولورکه بزم قوللاندیغمز سنۀ قمریه اشبو [حقیقیۀ مرئیه] در. بر سنۀ قمریۀ حقیقیه حساب متوسط اوزره ٣٥٤،٣٦٧٠٨ کون، یعنی ٣٥٤ کون ٨ ساعت ٤٨ دقیقه ٣٥ ثانیه قدر بر مدتدر.

تاریخ مالینك تقویمی لزومی

تاریخ استعمال ایتمش اولان امم ماضیه ایچنده شمسی وقمری سنیندن بشقه بر تاریخ اتخاذ ایتمش یوقدر. بر طاقمی سنین شمسیه وَبر طاقیمده سنین قمریه استعمال ایتدکلری کبی، برآزیده سنینی شمسیه وَشهوری قمریه اوله‌رق سنین مختلطه قبول ایتمشلردر.

فقط شمدی بزم استعمال ایتمکده اولدیغمز وجهله سنینی قمری وَشهوری شمسی اولمق اوزره اتخاذ ایتمش اولدیغمز سنۀ رومیه قدر مناسبتسز سنه

استعمال ايتمش بر قوم اولماق لازم گلور . زيرا بو صورت بيوك بر صندیغی کوچـك صندیغك ایچنـه قویمغه چالشمق قبيلنـدندر . بناءً عليه معاملات مدنيه‌مزده استعمال ايتمكده اولديغمز تاريخ رومى‌يى خصـوصات مدنيه‌مزله توفيق قبول ايده‌جك بر صورته افراغ ايتمكلكمز احتياج مبرم آلتنده‌در .

تفصـيلات واقعه‌دن آكلاشلديغى اوزره سنين شمسـيه نه دكلو حساب وتقدير اولنسه وكبيسه‌لر نه قدر حقيـله ودقايقيله تنظيم وتقويم ايدلسـه ينه بر فرق زماندن قورتارمق اقتدار بشر خارجنده اولمقـله ، تقدير زمان ايچون سنين اصطلاحيـه‌دن واز كچيلوب سنين حقيقيهٔ شمسيه‌نك قبولندن بشـقه بر صـورت يوقدر . واقعاً ايّام معدوده ايله محدود اولميان شهورك معاملات انامده مشكلاتى دركار اولديغندن، آنك ايچونده سنه‌يى تركيب ايدن شهورك اون برينى اصطلاحى و اون ايكنجيسنى حقيقى اوله‌رق قبول ايتمكله چاره‌سى بولنور .

سنين قمريه

شمدى بر آزده سنين قمريه‌دن بحث ايده‌لم : عربلر زمان ابراهيم (عليه السلام) دن برو شهور عربيه استعمال ايده گلمشلردر . زمان جاهليتده علوم ومعارف عربلر نظرنده مجهول مطلق اولديغندن، شمس ايله اجتماعى متعاقب قمرك هلال صـورتنده گورنديگى كيجـه‌دن آى باشى مقامنـده قبول و ديگر رؤيته قـدر كچن مـدت بر شهر و اون ايكى شهر بر سـنه اعتبار اولنور . وياخود، تسهيلاً للمصلحه، تك آيلر چفت وچفت آيلر تك يوروديلور، و بشقه صورته رعايت ايدلمزدى. فقط قمر، ارضك حولنده تقريباً يكرمى يدى بچق گونده دورينى اتمام ايتمكده ايسه‌ده ارضك حركت يوميه‌سى جهتنه طوغرى دورندن ناشى ايكى رؤيت آراسـنده كچن مدت ، تقريباً يكرمى طقوز بچق گون قدر اولمسيله ، اون ايكى شهر قمرى يكونى بالطبع بر سنهٔ شمسيه‌دن اون

برگون مقداری نقصان اولوب، سنین عربیه مواسم وفصولی بهر سنه بومقدار تقدم ایده گلدیگندن موسم حج وَ (اشهر حرم) فصلدن فصله انتقال وَ بو ایسه موسم زراعت وَزمان اخذ وعطانی اخلال ایدرك، معاملاتی تصعیب ایتمکله، قوم یهوده تقلیداً سنه‌لردن بعضیسنی اون اوچ آی اعتبار ایتمکه وَ مواسمی اسکی حال ووضعنه چکمکه باشلامشلر ایدی.

[حجة الوداع] سنه‌سی فخر کائنات افندمز بالذات حج ایدوب عرفه‌ده ایراد بیوردقلری خطبهٔ بلیغه‌لریله برسنه‌نك اون ایکی آیدن عبارت اولمسنی وَنسیءِ وکبیسه گبی زمان جاهلیتده ایجاد اولنان بدعتلرك قالدیرلمسنی امر بیوردیلر. هجرتك اون یدنجی سالنده، یعنی ماراالذکر خطبهٔ بلیغه‌دن یدی سنه صکره خلافت عمر بن خطابده (رضی الله عنه) یمن حاکمی ابوموسی الاشعرینك شعبان تاریخلو وارد اولان مکتوبنده واقع اولان اشتباه اوزرینه برتاریخ اتخاذی لزومی تقرر ایتمکله کبار اصحابدن مرکب برمجلس مشورت تشکیل وَحضور خلیفه‌ده مذاکره اولنه‌رق، نهایت هجرت نبویه‌نك وقوع بولدیغی سنه، برنجی سنه اولمق وَ بین العرب متعامل اولان محرّم آیی ییل باشی قالمق اوزره برتاریخ اتخاذ اولندیکه، الی یومنا هذا مستعمل اولان تاریخ هجریءِ قمری اشته بوتاریخدر.

اشبو تاریخ عربلر بیننده جاری اولدیغی اوزره رؤیت هلال اوزرینه مؤسس اولدیغندن، شهوری، شهور قمریهٔ حقیقیه‌در، فقط اجتماع ایله رؤیت هلال آراسنده بعضاً اون ایکی ساعت قدر اختلاف واقع اولمغله فنی دگلدر. مدققیندن بعض فقها اصحاب توقیتك حسابنه گوره تعین ایده‌جك اجتماعندن غره‌نك اتخاذی لزومنی قبول وتجویز ایتمشلردر.

اشته بوصورتله اتخاذ اولنان تاریخمزك کبیسه وَزیج وَتقویم حسابلرندن آزاده ساده برحالده اولمسیله، بوگونه قدر مستعمل اولدیغی گبی، خصوصات دینیه‌مزده الی ماشاالله دوام ایدوب گیده‌جکنده شبهه یوقدر.

شهور عربیه‌نك معاملات اوزرینه سؤ تأثیری

برسنهٔ قمریه ایله برسنهٔ شمسیه بیننده اون بر گون قدر برفرق اولدیغی آنفاً ذکر اولنمشیدی . بو فرق تماماً اون بر گون اولمیوب برآز نقصاندر، یعنی بر سنهٔ شمسیه ٣٦٥,٢٤٢٢٢ اولدیغی گبی بر سنهٔ قمریه دخی حساب متوسط ایله ٣٥٤,٣٦٧٠٧ قدر اولمغله ، بینلرنده‌کی فرق ١٠,٨٧٥١٤٨ یعنی اون گون یگرمی بر ساعت، صفر دقیقه، اون اوچ ثانیه‌دن عبارت اولور. بوحالده یوز سنهٔ شمسیه‌ده فرق مذکور ١٠٨٧,٥١٤٨ گونه وارر .

یوز سنه‌ده بوقدره واصل اولدیغی حالده فرق مذکورك قاچ سنهٔ شمسیه‌ده برسنهٔ قمریه‌یه واصل اوله‌جغی حساب اولندقده ٣١,٥٨٥٠٦ سنهٔ شمسیه مرورنده تماماً برسنهٔ قمریه‌یه واصل اولوب ٣٣,٥٨٥٠٣ سنین قمریه ٣٢,٥٨٥٠٣ سنین شمسیه‌یه مساوی اولمش اولور .

دیمك اولورکه علی‌التقریب اوتوز اوچ بچق سنهٔ قمریه مرورنده برسنهٔ قمریه غائب اوله‌جغی گبی، تقریباً اون یدی سنه ایچنده برشهر عربی موسم جهتیله تماماً مقابله‌ده، یعنی بوگون موسم بهاره تصادف ایتمش اولان رجب بوندن اون یدی سنه صکره موسم خریفه وَیاز ابتداسنه تصادف ایده‌جك شوّال ایسه تماماً قیش ابتداسنه گلمسی لازم گلور .

شمس ١٩ سنه‌لك دوری مدتنی اکمال ایدنجیه قدر قمرله ٢٣٥ کرّه اجتماع ایدوب منجم مشهور (متون) زماننده ١,٢٨,٣٨ قدر فرق جزئی حساب اولنه‌میه‌رق ٢٣٥ شهور قمریه ١٩ سنهٔ شمسیه‌یه مساوی گبی حساب اولنغله ، بوکا دور اصلیٔ قمر نامی ویرلمشیدی . بو حسابه گوره ١٩ سنهٔ شمسیه ، اون طقوز سنین قمریه ایله یدی شهور قمریه‌یه مساوی اولمسی لازم گلور. حال‌بوکه مؤخراً ایدیلان دقیق حسابلرله ایکی اجتماع قمر آراسنده حساب متوسط ایله ٢٩,١٢,٤٤,٢,٨ وَاون ایکی شهر قمری‌دخی ٣٥٤ گون

سکز ساعت ٤٨ دقیقه ٣٥ ثانیه‌دن عبارت بولندیغی آ کلاشلمشدر . اگرچه معاملات دینیه‌مزده بوتغیرك هجنتی اوله‌میه‌جغی آشکار ایسه‌ده ، معاملات مدنیه‌مزده اوتوز اوچ بچق سنه ظرفنده مصرف جهتیله موجود وَوارداتجه مفقود برسنه ظهور ایتمسی طبیعیدر .

شهور قمریه‌یه تطبیق اولنه‌جق معاملاتمزده بالجمله معاشات وعلوفه کبی شهری مصارف، سنین قمریه‌مزه تابع اوله‌جق اولسه اول مصرفی تسویه ایچون آلنه‌جق واردات مواسم اوزرینه مبنی بولنه‌جغندن، برسنه وارداتسز مصرف اختیاری لازم کلور .

بو وقعه ابتدا خلفای عباسیه زماننده وقوعه کلمش وَمعاملات مدنیه‌ده سنین شمسیه اعتباری لزومی تبین ایتمش ایسه‌ده ٣٦٣ سنه‌سی خلیفه اولان (طایع لله) زماننه قدر خزینهٔ بیت المالك مدخراتی سایه‌سنده مصارف تسویه اولنوب قپادلمشیدی . وقتاکه خلیفهٔ مشار الیه زماننده تمادیٔ حروب وقتال ایله مضایقهٔ مالیه کماله کلمش وَمدخراتدن اثر قالمامش اولدیغی هنگامده برسنهٔ شمسیه ایچنه اوینامغله مصارف صرف آچیق قالمش بولندی.

خلیفهٔ مشار الیه علما وفقهایی جمع ایله بوکا تدبیر ایدلمسی حقنده اولنان استشاره‌ده اوتوز بر سنهٔ قمریه ظرفنده اوتوز سنه‌لك مصرفك تسویه‌سی قرارلشدیریله‌رق بر سنه‌یی کبس ایتمك قاعده‌سی اتخاذینه بالاتفاق قرار ویرلدی .

قباجه بر حساب ایله اتخاذ اولنان بو قرارك ینه کبسلره احتیاجی اوله‌جغی بر عصر صکره، یعنی ٤٦٥ سنهٔ هجریه‌سنده جالس تخت سلجوقی اولان [سلطان جلال الدین ملك شاه سلجوقی] عصرنده تبین ایتمکله، مشکلات مبحوث عنهانك جداً دفعنه چاره بولنمسی لزوم قطعیسی هرکسجه بر مسئلهٔ معلومه حکمنه کیروب پادشاه مشار الیهك وزیری (نظام الملك) لك ریاستی آلتنده حکمای وقتدن اجتماع ایدن مجلس فنون (٤٧١) سنهٔ هجریه‌سی

رمضانینك اوتنجی گوننه مصادف اولان اوّل فصل ربیعدن ییل باشی وَسنۀ مذکوره‌دن مبدأ تاریخ وضع وَفرس قدیمك قبول ایتدکاری اسامیٔ شهوری احیا ایدوب تاریخ جلالی اسمنی ویردیلر .

وضع اولنان اشبو تاریخده حکمای مومی الیهمك قبول ایتدکاری اساس موالید ثلثه‌یه نسبتله رأس حملك ییل باشی اولمسندن وَاعداد ایّام نظره آلنمیوب شمسك رأس حملدن ایکی مروری آراسنده‌کی زمانی بر سنه اعتبار ایتمش اولدقلرندن سنه‌لری سنین حقیقیه اوله‌رق نه کبیسه مطالعه‌سنه ونه‌ده حساباتنه احتیاج قالمشدر . شمدی یه دگین طبایع اشیایه وَدور اجرامه موافق بونك قدر گوزل ومکمل تاریخ اتخاذ اولنمامش ایدوکی مسلم ارباب توقیت ونجوم اولوب اگرچه تاریخ متخذك مبدائی بریوم مقدسه وَیاخود بر وقعۀ شایعه‌یه ایصال اولنمش وَمسترقه‌دن صرف نظر ایدلمش اولسیدی بوگون ممالك اسلامیه‌ده علی العموم مستعمل بولنور وَشمدی تقویم تاریخ احتیاجندن بتون خلق وارسته قالوردی .

اشته شمدی فکر قاصر چاکرانه‌م بوتاریخك بویوم مقدسه ایصالی ایله احوال سائره‌سنك عیناً قبولی جهتنه مائل و بونك غیری هرقنغی برصورت اختیار اولنور ایسه اولنسون ممالك اسلامیه‌ده براشدیرمك محال اولدیغنه قائلدر.

یقین وقتلره قدر دولت عثمانیه دخی شهور قمریه‌یی معاملات مدنیه‌سنده استعماله چالشمش ایسه‌ده خلفای عباسیه زماننده حس اولنان اویقونسزلغی برقاچکره تجربه ایدوب ابتدای تأسیس عثمانیانده ادارۀ عسکریه وملکیه مقطوعاً اراضی اوزرینه حواله اولنور وَهرطرفده غالبانه واستیلا کارانه محاربانده اغتنام اولنان اموال وثروتك خمسندن بیت المالده کلیتلو آقچه بولنور اولدیغندن برعصر ظرفنده تخلف ایدن اوچ سنه مصرفنك قارشولغی تدارکنده بك چوق مشکلات گورلمامکله اول وقتلر سنۀ شمسی حساباتنك نظر اعتنایه آلنمسی لزومی حس اولنمازدی . وقتاکه دولت عثمانیه طور ثالثه

انتقال ایدوب امور ملکیه وعسکریه‌سنی تنظیم وتنسیق ایدرك اوروپا ایله کسب مناسبات ایتمکه مجبوریت حاصل اولدقده بواو یغونسزلق کندوسنی کوسترمکله ١٢٠٠ تاریخلرنده اوّلا کمرکارده وَ بر آز صکره‌ده دوائر دولتك هر برشعبه‌سنده سنهٔ شمسیه استعماله باشلانمش ایسه‌ده یکیدن برتاریخ اتخاذ وتنظیمی دوشونلمیوب خلفای عباسیه زماننده مستعمل اولدیغی وجهله قبا برحساب ایله اوتوز اوچ سنه‌دن برینك کبس ایله یعنی سیویش اعتباریله شمدیکی سنهٔ رومیه دیو معروف اولان سنه‌یی قبول وفقط مبدأ تاریخك تحری وتحویلنه باقلمیوب مارتنك داخل اولدیغی سنهٔ هجریه نامی آلتنده برمدخل آذر قاعده‌سی اتخاذ اولندی . جنتمکان عبدالمجید خان حضرتلرینك جلوسلری سنه‌سندن ٨٨ سنه‌سنه قدر سیویش اولمدیغندن هرشعبهٔ اداره سنین رومیه‌یی قبول ایدرك معاملاتی اکا تطبیق ایدوب طورركن ١٢٨٨ سنه‌سی ایچنده سنهٔ رومیه داخل اوله‌میه‌جغی تبیین ایتمکله بواو یغونسزلغه چاره آرامق مجبوریتی میدانه کلمشدر .

تاریخ مالی اتخاذی لزومی

فی الواقع مدخل آذر قاعده‌سنده‌کی مناسبتسزلك یالکز اوتوز اوچ سنه‌ده برسنه‌نك غائب اولمسی جهتنه منحصر اولمیوب بونك دوامی حالنده قیود اقلامك اختلافی دعاویده سندات تاریخنك تعیيننده مشکلاتی وقوعبولیده‌لرده سهواً سکسان سکز سنه‌سی دیو درج اولنان قوپونلرك حکمسز قالمسی وعلی الخصوص مبدائی مفقود واساسی مجروح بولنمسی کبی دولتجه ومحاکمجه دورلو دورلو محاذیردن بشقه خلق بیننده ضبط تواریخ ایچون انواع اغتشاشی مؤدی اوله‌جغی وَ سنهٔ قمریهٔ هجریه ایسه شمسك حرکاتنه تابع احوال ومقتضیات خلقته وَبنابرین معاملات مدنیه‌مزه توافق ایده‌میه‌جکی

میدانده اولمغله خصوصات دینیه‌مزده ینه سنین قمریه کماکان دوام ایتمك اوزره شمسی وحقیقی برتاریخ مالی اتخاذی احتیاجات مبرمهٔ سیاسیه‌دندر .

تاریخ اتخاذنده‌کی شرائط

اتخاذ اولنه‌جق بر تاریخ کوکلشوب بر قرار اوله‌بیلمك اوزره عوام وخواصك الفت وافکار واخلاقنه ملایم اولمسی شرطدر . بونك ایچون اوچ شیئك اساس طوتلمسی وتفصیلاتنك اول اوچ اساس اوزرینه بنا ایدلمسی بهمه‌حال لازمدر .

برنجیسی : ییل باشی
ایکنجیسی : مبدأ تاریخ
اوچنجیسی : مقیاس زمانك تعیینی کیفیتیدر .

تعیین اولنه‌جق تاریخده ییل باشی الفت واخلاق انامه ملایم اولمدقجه اولجه آلشمش اولدقلری ییل باشنی ترك ایتمکده مشکلاته تصادف اولنور .
مبدأ تاریخ متناسب اولمازسه شمدی‌یه قدر استعمال اولنان تاریخ ایله اغتشاش حاصل اوله‌رق برطاقم قیود احترازیه مجبوریتی سببیله سهولتله یراشه‌مز .
مقیاس زمان اولان یوم وسنه بربرلرینه موافق اولمدیغندن اتخاذ اولنه‌جق تاریخك سنین اصطلاحیه ایله اولچولمسی حالنده کبیسه وکبیسةالکبیسه حسابلرینه دوشوله‌رك ایچندن چیقلمز بر حاله گلور . اشته اساس ثلثه‌نك تدقیق احوالنه دائر برآز تفصیلات ویرمك ایسترم .

سنه باشی

امدی سنین شمسیه‌نك وسنین قمریه‌نك احوالی وبر سنهٔ مالیه اتخاذی لزوم ووجوبی آنفاً تفصیل اولندی . بوندن صکره سنه‌نك ابتداسی نه‌وقت

اولمسی، یعنی ارض محرکی اوزرنده قنغی نقطه‌یه واصل اولدیغی گون ییل باشی اعتبار اولنمسی وَمبدأ تاریخك نه زماندن باشلامسی وَ امتداد فصولك نه‌دن عبارت بولنمسی ماده‌لرینك تفتیش و امتحانه صره گلدی .

بیانه حاجت اولمدیغی اوزره سنه‌نك ابتداسنه مبدأ نقطه‌سی انتخابنده نقطهٔ مذکوره‌نك معلوم اولمسی شرطدر . طبیعت مصلحتده آنی ایجاب ایدر.

قطع ناقص شکلنده اولان محرك ارض اوزرنده آرانلدیغی حالده محور کبیر ومحور صغیرك محیط ایله تلاقی ایتدکلری درت نقطه‌دن بری اولمق شمدی ذکر اولنان مقدمه‌نك نتیجه‌سیدر .

شمس مدار سرطانده بولندیغی زمان میل شمس، شمالی ۲۳ درجه ۲۸ دقیقه‌یه، یعنی فوق الاستوا غایت ارتفاعه وَمدار جدیده بولندیغی وقت دخی اول مقدار درجه ودقیقه تحت الاستوا غایت انحطاطه واصل اوله‌جغندن ودائرهٔ استواده بولندیغی هنگامده ایسه میل شمس صفر بولنه‌جغندن فناً بو درت نقطه‌دن بشقه ییل باشی انتخابنه موافق نقطه یوقدر. اطول و اقصر وتساویٔ نهار دخی ارضك نقاط اربعهٔ مذکوره‌ده بولندیغی زمانلر وقوع بوله‌جغی جهتله حساً وطبعاً دخی بودرت نقطه‌دن برینك انتخابی طبیعی اولور.

اشبو درت نقطه‌دن ایکیسی، یعنی سرطان وَجدی برجلری ابتداسی‌که محرك ارض اوزرنده محور کبیرك تلاقی نقطه‌لری اولان اوج وحضیض نقطه‌لری مقابلیدر . ارض بو نقطه‌لره واصل اولدقده میل شمسك تغیرات یومیه‌سی حس اولنمیه‌جق درجه‌لرده کوچوك اولدیغندن، گویا شمس غایت ارتفاعه وصولندن انحطاطه ویا غایت انحطاطدن ارتفاعه باشلایجیه قدر بر مدتجك میلنده استقرار گوستردیگی جهتله همان بر هفته قدر بر مدت ظرفنده هر گون طلوع وغروب وَزوال مساوی وقتلرده وقوع بولور گبی حس اولنور،که اهل نجوم بو توقفه استقرار شمس دیرلر . بوندن طولانی حساً

شمسك سرطان وجدى برجلرینـه دخولنى تماماً تعيين مشكل اولەجغنـدن ییل باشنڭ بو نقطەلردن تعيينى مناسب اولماز .

اوّل ربيع ايله اوّل خريفه منحصر قالان ايكى نقطەدن برنجيسنڭ كليت اوزره مسـكون اولان نصف كرهٔ شماليده مواليده نسـبتله مقدّم اولمسـنه واوتەدنبرو بتون ارباب فن وحكمت وزيج ومعرفت عندنده وخلق نظرنده اوّل ربيع ییل باشى اولەرق قبول ايدلمش بولنديغنه وحتى منجمينڭ عموماً بالاتفاق بر سنهٔ طبيعيه (مركز شمسك نقطهٔ اعتدال ربيعيدن ايكى مرورى آراسـنده كچن مدتدن عبارتدر) ديو تعريفلرى نقطهٔ مذكورەدن شمسك مرورى زمانى فناً ییل باشى اتخاذينى ايجاب ايتديرر اسـبابدن اولديغنه بناء ربيعك ییل باشى انتخابى احسن واليق وآنك غيريسنڭ سنه باشى اتخاذينه هيچ بر سبب ومناسبت اولمامغله بو نقطەدن عدول نامناسب وناحق اولور .

حسب الشـتا ، اوراقى خزان روزگاريله آغشـتهٔ خاك هـلاك اولان اشجاره ابتـداى ربيعده حيـات كلمكه ومدت عمرى بر موسم صيفه منحصر اولان بوجكلر دخول ربيعدن صكره بعث اولنمغه وحيوانات سائره ايكلرندن كورنمكه باشلار . بويله برطاقم اشيانڭ مبدأ حياتى اولان بر موسم بالطبع وبالضروره سنەمزه دخى مبدأ اولمسى وجوب آلتندەدر .

بوكون قوللانديغمز سـنەنڭ دولت واهالى نظرنده مبدائى آندن برقاچ كون اول باشلار .

اقصـاى مغربدن منتهـاى شرقه قدر بتـون خلق نظرنده دخى معناً سنەنڭ مبدئيدر . بودرجەلرده اخلاق امه يرلشمش بر وقتى براغوب ديگر بر زماندن سنه باشى اتخاذى منافع ومضرتى محاكمه ايتمكسزين اتباع وتقليد فكرينه مستند اولمقدن بشقه بر معنا ايله تفسير اولنەماز .

فكر تقليد ايسـه يكيدن تاريخ تقويمنه اقتـدارسزلق اعترافنى تضمن ايده‌جگندن مردود اولور .

افکار عمومیه مواجهه‌سنده حکومت مصریه‌نك شمدی استعمال ایتمکده اولدیغی تاریخ فرنگی بو فکر تقلید اثری اولدیغنـدن طولایی نظر عوامده بر نفرت ایله تلقی اولندیغی کوریلیور .

موقع استعماله وضع اولنمق استنیلان بر اصولك پایدار اوله بیلمسی ایچون افکار عمومیه‌یه ملایم دوشمسی برنجی درجه‌ده دوشونیله‌جك مسائلدندر . حتی بونك ایچون فنی انتظام وقتدن بعض ضررسز نقطه‌لری بیله فدا ایتمك جائزدر . حالبوکه اوّل برج حملدن ییـل باشی اتخاذی تمامیـله فنه مطابق اولدیغندن آنك غیری برکون انتخابی حالنده هم فنه وهمده افکار عمومیه‌یه قارشو بلا سـبب فداکارلق اختیار ایدلمش اولور . بناء علی ذلك یکیـدن اتخاذینه مجبور اولدیغمز تاریخده ییل باشی اوله‌رق شمسـك اوّل برج حمله دخولی یوم وساعتنی اعتبار طبیعدر و واجبدر .

آنجق مرکز شمسـك ابتدای برج حمله کیردیکی ساعت ودقیقه سنهٔ آتیه‌نك ابتداسی اوله‌جق ایسـه‌ده برکونی ایکی‌یه تفریق قابل اوله‌میه‌جغی جهتله یوم دخولك قنغی سـنه‌دن معدود اوله‌جغنی تعیـین ایچون برقاعدهٔ سالمه اتخاذی لازم کلور .

بونده الك اسلم واوفق اولان جهت ایسـه مرکز شمسی نقطهٔ اعتدال ربیعی‌یه قبل الزوال داخل اولورسـه اول کونی وَ بعدالزوال دخولی حالنده ایرتسی کونی ییل باشی اعتبار ایتمکدر .

بوقاعده قبول اولندیغی حالده آسیانك منتهای شرقندن آفریقانك منتهای غربنه قدر طاغلمش اولان عالم اسلامیت بیننده حصول اتحاد ضمننده سنه باشی تعیيننه خدمت ایدن بو زوال مکهٔ مکرمه وَ یاخود بیت المقدسدن کچن نصف النهاردن معتبر طوتلمق لازم کلور . بیت مقدّس یالکز اسلاملر بیننده دکل بتون عالمجه‌ده مقدّس اولدیغندن اورانك نصف النهاری اعتبار اولندیغی تقدیرده بوقاعده‌نك بتون دنیایه تعمم ایده‌بیلمسی احتمالی جهتله اول صورتك

ترجیحی دها مناسب اولور. یوم مدنیمزك مبدائی نصف اللیدن معتبر اولدیغندن بوصورتله تقسیمنده برگونك بیوك قسمی قنغی سنه‌ده بولنمش ایسه اول سنه‌دن عد اولنمسی بویله برقاعده‌نك اتخاذی لزومنی ایجاب ایتدیرر .

مبدأ تاریخ

صدد بحث تاریخك مبدائنه انتقال ایدنجه اگر هبوط آدم علیه السلامك وقت وزمانی تعیین قابل اولسه وقوعات سالفه‌نك دخی نسق واحد اوزره تعیینی ضمننده مبدأ تاریخ اولمغه لایق آندن بشقه برزمان آرامغه احتیاج قالماز ایدی . نه چاره‌که تاریخ اتخاذی خلقت وهبوطدن پك چوق مؤخر واقع اولدیغندن زمانمزه قدر گلبه بیلمش اولان معلومات تاریخیه‌نك هیچ بری آنی تعیین ایتمامشدر .

فلاحت نبطیه‌نك وسائر قدمای ملل ماضیه علماسی آثارینك خلقته دائر ویردکاری معلومات اساطیرالاولینه مشابه برطاقم خیالات شاعرانه‌دن وظنیات وتوهماته مستند اقوالدن عبارتدر .

بوسببدن ناشی ملل ماضیه وحاضره هربری کندولرنجه معلوم ومقدس اولان بر وقعهٔ شایعه‌یی مبدأ تاریخ اتخاذ ایتمك مجبوریتنده بولنمشلردر .

اسلامیت زمان بعثت ورسالت حضرت فخرالانامدن باشلامش اولمغله اقوام اسلامیه آراسنده اول وقتدن (مبدأ تاریخ) اتخاذی لزومی خاطره گلور ایسه‌ده رؤیای صادقه ایله انذار بالحق بیننی تفریق مشکل بولنمغله مبدأ تاریخك مجهول بروقته استنادینه امکان یوقدر .

برده بین الاسلام ذات حضرت پیغمبرینك زمان بعثنه قدر امتداد ایدن قرق سنه مدت عمر شریفلری وقوعاتی و والدین رسوالله‌نك زمان کفر وجاهلیتده وفاتلری علم کلامجه مباحث عظیمه‌یی مستلزم اولمش وجده

امجد رسول الله عبدالمطلب وعم اكرم بنى ابو طالب كبى ذواتك ظهور اسلامه تعلق ايدن خدمتلرى وهيچ اولمزسه (عدنان) ه قدر منتهى اولان نسب قريشى براسلام ايچون بيلنمسى لازمه‌دن بولنمش اولديغى نظره آلنورسه تاريخك ممكن اولدقجه كيرويه چكلمسى لزوم وفائده‌سى منكر دكلسه‌ده بزم ايچون زمان سعادت وقوعاتى قدر مقدس ومعلوم وقوعات اولمديغندن ، زمان سعادتده‌كى ايام مقدسه‌دن بركون تعيين ايتمكه مجبورز . آنجق بو مبدائى نه قدر كيرو چكمك ممكنسه اول صورتله اتخاذى واجبدر . حتى اكرچه عصر سعادت وقوعات مقدسه‌سندن برى ۱۰۰۱ ياخود ۲۰۰۱ ويا ۳۰۰۱ سنه‌سنه تصادف ايده‌جك صورتده وقايع سالفه‌دن بركون آرايوب بولمق ممكن اولور ايسه آنك قبولى ايجاب ايدر، لكن بوجهتى پك قولاى دكلدر .

مطالعه كذارم اولان بعض تاريخلرده بناء بيت مقدس ظهور اسلامدن ايكى بيك سنه مقدم واقع اولديغى خاطريمه كله‌يور . ارباب تاريخ بوراسنى اثبات ايتديكى حالده تمام بناء بيت المقدسدن مبدأ تاريخ اتخاذ اولنوب ظهور اسلام يكرمى برنجى عصرك برنجى سنه‌سنك ايلك كوننه تصادف ايتديرلمك مقتضيدر . بو جهتك مشكلاتى حسبيله اول صورته امكان يوغيسه بالضروره آندن صرف نظرله عصر سعادت وقوعاتندن بركونك تعيينى ايجاب ايدر .

عصر سعادتده مبدأ تاريخ اتخاذينه جسبان درت وقعهٔ عظيمه واردر .

۱	ولادت	حضرت پيغمبريدر .
۲	بعثت	
۳	هجرت	
٤	رحلت	

بعثت حقيله تعيين اولنه‌مامق ورحلت ايسه يوم حزن وماتم بولنمق

حسبيله زمان خلافت فاروقيده دخى اختيار بيورلمديغندن شمدى بزم قبولمز قابل اولماز . بنابرين مبدأ تاريخ ولادت ايله هجرته منحصر قالور .

هجرتدن اتخاذ مبدأ اولنديغى تقديرده چونكه يوم هجرت حضرت سيدالبشرك، عمرلرينك التى اوچنجى سنه‌سنك اواخرينه دوشديگندن :

اولاً عمر شريفلرينك التى اوچ سنه‌لك وقوعاتى بو متخذ تاريخمزله مطرداً تقويم اولنه‌ماز .

ثانياً شمدى اتخاذ ايده‌جكمز تاريخ، شمسى اولمق حسبيله بالطبع هجرئ قمرينك گيروسنده قالوب بوندن فرق سنه اوّل گچمش سنه‌لر شمديكى تاريخمزده تكرر ايده‌جگندن، ايلروده ۱۲۸۷ سنه‌سى ديندليگى حالده قمرى سكسان يدى سنه‌سيمدر رومى سكسان يدى سنه‌سيمدر يوخسه شمدى اتخاذ ايتمش اولديغمز تاريخ هجرئ شمسيميدر اشتباه حاصل اولور .

ثالثاً بو اشتباهك دفعى ضمننده هر دفعه تاريخ وضع اولنوركن (تاريخ هجرئ قمرى) وياخود (تاريخ هجرئ شمسى) ديو قيد اولنمدقجه يكديگره قاريشوب گيدر .

رابعاً هجرت نبى عليه‌السلام اوّل فصل خريفده بولنديغندن ييل باشنك حملدن اتخاذينه بر درجه‌يه قدر موافق گلمز .

اشته بو محاذيره مبنى هجرتدن تاريخ اتخاذى مقصدى اخلال ايتمش بولنور . اول حالده منفرداً يوم ولادت تاريخ مبدائى اولمق طبيعى اولوب آنده اشبو محاذير اربعه يوقدر .

هجرتدن اوله‌رق مضبوط اولان تواريخك شمدى اشبو سنه‌يه تحويلنده التى بر كسور سنه ضمى ايجاب ايتديگى محذورينه دائر ايراد اولنان اعتراضه محل اولميوب هجرتدن اولان تاريخ تحويل اولندقدن صكره اوزرينه ضم اولنه‌جق تام التى بر بچق سنه اولمغله حساب كلفتى يوقدر .

بوتاریخه (تاریخ مولد) اسمی ویرلدیگی تقدیرده نه اشتباه ونه ده شمسی وقمری تعبیرلرینی علاوه‌یه احتیاج قالمیه‌رق اختلال تنقیح ایدلمش بولنور .
الحاصل مبدأ تاریخمز آنفاً ذکر اولنان شرط دائره‌سنده سوالف وقوعاتندن بزه لازم اولنلری نسق واحد اوزره تقدیم ایده‌جك بر وقعه‌یه اسناد اولنه‌مدیغی تقدیرده (مولد نبی علیه‌السلام) دن اعتبار اولنمق لازم گلور .

امتداد فصول

امتداد فصول وشهور بر سنهٔ شمسیهٔ حقیقیه‌یی ترکیب ایدن زمان ایله متناسب اولمق شرطی درکاردر . برکره بو شرط قبول اولندقدن صکره هرنه صورت موافق اولور ایسه آنی قبول ایتمك جائز اولور . « پاریسده طبع اولنقده اولان (اللوستراسیون) نام مصوّر غزته‌نك فی ۲۹ کانون اوّل سنه ۱۸۸۸ تاریخنده نشر اولنان ۲۳۹۲ نومرولی نسخه‌سنده امتداد فصول وشهوری ترکیب ایدن ایّام عددینك اطرادسزلغندن شکایتله بر سنه‌یی طقسان برر گوندن عبارت درت فصله تقسیم ایدوب هرفصلك ابتداسنی بر بازار گوننه تصادف ایتدیرمکله بتون یورطی گونلرینی بازاره حصر ایدوب ایّام سائره‌یی یورطیدن تخلیص ایلمش وفصول اربعه‌یی ترکیب ایدن ۳٦٤ گوندن فضله بر سنهٔ حقیقیه‌ده قالان بر ویا ایکی گونی اسمدن بیله تجرید ایدرك اعیاد ملیه‌یه تخصیص ایتمك اوزره بر تدبیر گوسترمشدر » بو تدبیر نظریاتده پك گوزل ایسه‌ده عملیاتده عقیم اولور . چونکه تقویمك وضعنك ایرتسی سنه‌سی فصولك ایلك گونلری ینه بازار اسمیله یاد اولنه‌جق ایسه‌ده حقیقتده یا بازار ایرتسی یاخود صالی اوله‌جغندن واو سنه‌نك ایچنده حسب‌الدیانه بازار اعتبار اولنان گونلر جمعه ایرتسی بولنه‌جغندن خرستیانلر آراسنده کلیسا آیيننه توافق ایتمز .

اسلام ایچنده ایسه هیچ اولمز ، زیرا بزم خصوصات دینیه‌مزده مستعمل تاریخمز کما کان دوام ایده‌جگندن اوّلکی تاریخمزده جمعه اولمق لازم گلان برگون بو صورتله اتخاذی حالنده تاریخ شمسیمزده پنجشنبه وَیا چهارشنبه اولمق لازم گلورکه بوندهکی امکانسزلق محتاج ایضاح دگلدر .

عقل قاصر عاجزانه‌مه قالور ایسه اتخاذ ایده‌جکمز تاریخده موسم ربیع وخریفی (۹۱) طقسان بر وَفصل صیفی (۹۲) طقسان ایکی گون اولمق اوزره قبول ایتمك موافق حال اولور .

غازی احمد مختار پاشا حضرتلرینك فکرلری بشقه اولوب فصل ربیعی ۹۳ وَسنه‌نك خریفدن اعتباری صورتنه گوره موسم صیفك ییل آخری اولمسندن طولایی فصل صیفی بسیط سنه‌سی ۹۲ وَکبیسه سنه‌سی ۹۳ وَخریف وشتایی (۹۰) طقسان گون اعتبار ایتمك صورتنی مروجدرلر .

هرقنغی صورت اولور ایسه اولسون بر محذور یوقدر . آنجق تك آیلر جفت وَجفت آیلرك بشی مطلقا تك وَآلتنجیسی سنین بسیطه‌ده جفت وَکبیسه‌ده تك اولمق گبی مطرد بر حسابده سهولت وانتظام اولمغله بنده‌کز اول جهتی التزام ایتمك استردم . مشار الیه حضرتلرینك اخطارلرینه مبنی فصل ربیعی ۹۳ صیفی ۹۲ خریفی ۹۰ گون اعتبار وَیوم کبسی سنه‌نك آخرینه علاوه ایلدم .

اسامیٔ شهور

آیلرك اسامیسی دخی موجب مباحثه اولمشیدی. نوسال معرفت صاحبی ابوالضیا توفیق بك افندی حضرتلری تقویمنده اسامیٔ قدیمه‌یی بالکلیه ترك ایدرك بروجه آتی اسملر تعیین ایتمشدر .

فصل ربیع	فصل صیف	فصل خریف	فصل شتا
بهار اوّل	صیف اوّل	خریف اوّل	شتای اوّل
بهار ثانی	صیف ثانی	خریف ثانی	شتای ثانی
بهار ثالث	صیف ثالث	خریف ثالث	شتای ثالث

هر بر فصل دیگرندن متمایز اولدیغی جهتله بو اسملری قبولك فائده‌سی درکار ایسه‌ده اتخاذ ایده‌جکمز تاریخی عموم ایچون اتخاذ ایتمك مجبوریتنده بولندیغمزدن امی اولان اهالیمز صیف وَخریف وَشتا اسملریله مأنوس دگلدرلر .

برده هرکون قوللانه‌جغمز بر سوزك اویله اضافتلی الفاظ مرکبه‌دن اولمسنی دخی نظرمده محذور عد ایلرم . بناءً علیه زیرده‌کی اسامی‌یی انتخاب ایتدم .

فصل بهار	فصل صیف	فصل خریف	فصل شتا
(۱) برنجی آی یاخود اذر	(۱) دردنجی آی یاخود باش یاز	(۱) یدنجی آی یاخود خزان	(۱) اوننجی آی یاخود زمهریر
(۲) ایکنجی آی یاخود خضر	(۲) بشنجی آی یاخود باخور	(۲) سکزنجی آی یاخود قاسم	(۲) کانون یاخود بردا
(۳) اوچنجی آی یاخود خضراء	(۳) آلتنجی آی یاخود آب	(۳) طقوزنجی آی یاخود تشرین	(۳) شباط یاخود جره

اشته خلاصهٔ فکریمی بوقدرجق تفصیل ایتدم ؛ وَدها زیاده ایضاح ایچون دخی بو بابده جریان ایدن مخابره اوراقنی‌ده ذیل ایلدم .

درج ایتمش اولدیغم تقویم ایسه بوفکره خدمت ایتمك اوزره تنظیم وتقویم اولنمشدر . تقویم مذکورده مواسم وَ وقوعات ایله اوقات دخی کوستردیکی حالده ذاتاً ساعت زوالینك قبول وتعمیمی دخی نصل اولسه

مقرر اولدیغندن، شمدیدن افکاری اکا حاضرلامق اوزره زوالی ساعته گوره طلوع وغروبنی دخی آیروجه اضافه ایلدم .

آنجق ذاتاً اختیارات جهتی چوجقلرك بیله معتقدی اولمامق لازم گله‌جگندن اختیارات جهتنی بتون بتون طی ایلدم .

فی ۲ شوال سنه ۱۳۰۵ وفی ۳۱ مایس و۱۲ حزیران سنه ۱۸۸۸ تاریخلو
سعادتلو ابوالضیا توفیق بك افندی حضرتلرینه یازیلان

برنجی مکتوب

برقاچ وقتدن برودر سنۂ هجریۂ شمسیه حقنده ایتمش اولدیغکز تتبعات شمدی‌یه قدر معاملات انامه ایلدیگکز خدمات مبروره‌یه برعلاوۂ عالالعال اولدیغنی تقدیر ایدن اولاد وطن، بحق همت وَغیرتکزه متشکر اولمق لازم گلور .

بوندن آلتی سنه مقدم تقدیمنه متجاسر اولدیغم براوزون لایحه‌نك معارف قسمنده « سنۂ شمسیۂ نجومیه‌نك قبولی یعنی شمسك خط استوادن کچدیگی گون سنه باشی وَولادت حضرت پیغمبری مبدأ تاریخ اعتبار اولنه‌رق سنۂ مالیه اتخاذ وسنۂ هجریۂ قمریه دخی سنۂ شرعیه اوله‌رق ابقا اولنمق لازم گلور . زوالی ساعتك قبول وتعمیمی ایجاب ایدر » دیو ایکی فقره درج ایتمشیدم .

گرچه بعض نقاطنده فکر عالیلری ایله فکر عاجزانه‌مك اختلافی وار ایسه‌ده اساساً هدف مقصود متحد وَمسئله‌نك اثبات منافعی مقصدیله

دلائل ايرادى زائد اولمغـله مخلصكز حصه‌مه عائد تشكرى ايفايه مسـارعت ايده‌يورم . اختلاف بحثنه كلنجه :

اولاً مبدأ تاريخده

ثانياً سنه باشنك تعيننده

ثالثاً مواسمك تعيين امتدادنده

رابعاً شهورك اساميسنده‌در

فكر قاصر چاكرانه‌مه كوره هجرتك سنهٔ شمسيه‌يه مبدأ اولمسنده ايكى محذور خاطره كلور . بونك برنجيسى ١٢٦٦ سنه‌سندن ١٣٠٤ سـنه‌سنه قدر كچن رومى سنه‌لرك يكى تاريخده ينه تكرر ايتمسيدركه كچمش بروقعه‌نك ايرادنده بو ايكى سنه‌يى تفريق ايچون هردفعه اسملرى ذكر اولندقجه اوزون برعباره يازمق هجنتى واردر .

ايكنجيسى دخى تاريخ قمرى ايله تاريخ شمسى هرايكيسيده هجرى اولمق مناسبتيله بونلرك تفريقى آرزوسـيله هردفعه‌سنده برينه قمرى برينه‌ده شمسى سوزينك علاوه‌سى تكلفى زائد اولور .

حال بوكه ميلاددن اعتبارنده بومحذورلر وارد اولمازلر .

سنه باشنك موسم خريفه تصادف ايتمسى طبايع اشيا ايله ملايم اولماز چونكه كائنات حلول ربيـع ايله اكتساب حيـات ايدر هرشى اوزماندن باشـلار موسم خريفده نهايت بولور . لسـانمزده بيله اوّل بهار، صوك بهار تعبيرى برنجينك مقدم، ايكنجينك مؤخر اولمسنى استلزام ايدر .

بوندن بشقه ممالك اسلاميه‌ده شمدى‌يه قدر (نوروز) كوننك ييل باشى اعتبار اولنديغى كورلمش ايسـه‌ده موسم خريفك ييل باشى اعتبارى واقع اولمامش اولمغله بوعادت غريبه ملتك فكرينه موافق دوشه‌مز مبدأ تاريخ ايله بوييل باشى موسمى يكديكره مربوطدر. مبدأ تاريخ مولدالنبى(عليه‌السلام) اعتبار اولنديغى تقديرده، چونكه يوم مسعود مذكور يا نوروزده وَ ياخود اندن

برقاچ گون مقدّم واقع اولمش اولدیغندن ییل باشنك تمام شمسك خط استوادن مرورنده اعتبار اولنمسی ضروری وطبیعی اولور .

هرنه قدر اون سنه مدتدر مسقط رأسمدن اوزاق بولنه‌یور ایسه‌مده نوروز گونی خلق بربرلرینی لحوق وسائره ارسالیله تطییب ایتدکارینی ومنجم باشی تقویمنك ایلك گونی نوروزدن باشلایوب یوم مذکورده کواکبك وسیاراتك بولندقلری وضعیتدن بتون سنه ایچون استخراج احکام ایلدکارینی اونوتمدیغمدن بویله افکار وعادات اهالیده ییل باشی اوله‌رق یرلشمش وقبول اولنمش نوروزی براغوبده ایلوله اوشرفك ویرلمسنی هیچ برحال وشرطده تصدیق ایده‌مامکده معذورم .

بوگونکی گونده سنهٔ مالیه مارتك ابتداسندن باشلامقده اولدیغندن، اقلام وافکار شهر مذکوری ذاتاً ییل باشی قبول ایتمش اولدقلری حالده برقاچ گون تأخری زحمتسزجه قبول ایده‌بیلور ایسه‌ده شمدی‌یه قدر آلشمدقلری، ایلولی قبول ایتمکده ومعاملاتی آکا توفیقده پك چوق زحمتلره، تکلفلره احتیاج مس ایتسه گرکدر .

بصریّون وکوفیونك روایت ایتدکاری « سنتکم اذارکم » حدیث شریفی دخی بوفکریمی مؤید احواله دلالت ایده‌بیلور .

والحاصل مارتی براغوبده ایلولی ییل باشی اعتبار ایتمك اساساً طوغری اولمق لازم گلسه دخی افکار عمومیه قارشوسنده محکوم ومردود اوله‌جغندن، زحمتکز بیهوده گیدر، مطلبده حاصل اوله‌ماز. بنابرین اصلا جائز دگلدر گبی مطالعه ایدرم .

مواسمك تعیین امتدادنده دیه‌جك سوز پك قیصه‌در. مادامکه یکیدن برتاریخ قبول اولنمق استه‌نیلیور، نیچون مقدّما ایدلمش اولان خطالری قبول ایتمکده مصر اولیورز ؟

غره‌غوار تقویمنه تطبیق امتداده لزوم یوقدر، چونکه هرایکیسی

ثابت اولدیغندن سنه‌نك قنغی گونی غره‌غوار تقویمنك قنغی گونه مصادف اولدیغنی اعتیاد پك چابك تعیین ایدر . بوندن بشقه غره‌غوار تقویمنك تغییری لزومی مسئله‌سی بوگون اوروپاده موضوع بحثدر .

بویله موقت برتقویمه تطبیق ایچون برعدم انتظامك قبولی صحیحاً جائز دگلدر، چونکه هرموسمده‌تقویم تصحیحی قابل دگلدر .

کبیسه بحثنده حرکت شمسدن بشقه کبیسه‌یه تبعیت ایجاب ایتمز . عفو ایدر ایسه‌کز بوفکری بکزه یاگلشدر دیه‌جکم . چونکه ییل باشی شمسك خط استوادن کچدیکنه تابع اوله‌جغندن، رصدات حسابی کبیسه‌یی کندی کندینه تعیین ایدر. عصرلر حسابی وساره بو بحثه بروقتده داخل اوله‌ماز . بنابرین غره‌غوار تقویمنه تطبیق حرکت هیچ لازم گلمز . وطوغریسیده اویله اولملیدر .

تموز آغستوس وکانون اول وثانی بربرینی تعاقب ایتدکاری حالده اوتوز بر گون اولوبده شباط نیچون یکرمی سکز گون قالسون؟ بویله اولمقدن اېسه بتون برسنه درت موسمه وبهر موسمده اوچر آیه تقسیم اولندقدن صکره هر آی ۳۱ ـ ۳۰ اولمق وفقط شباط ۳۰مه حال اوتوز قالمق اوزره ترتیب اولنور ایسه ومواسمده شمسك خط استوادن کچدیکی گونلر ربیع وخریف موسملرینه مبدأ اعتبار ایدیلور ایسه معامله اصلاح اولنمش وکبیسه مسئله‌سی دخی حل ایدلمش اولور .

مثلا تعبیرکز وجهله :

٣٠ بهار اول	٣١ صیف اول	٣٠ خریف اول	٣١ شتاً اول
٣١ « ثانی	٣٠ « ثانی	٣١ « ثانی	٣٠ « ثانی
٣٠ « ثالث	٣١ « ثالث	٣٠ « ثالث	٣٠ « ثالث

اوله‌رق ایامه تقسیم اولنسه مطلوب حاصل اولور. زیرا کبیسه اولدیغی سنه شتاء ثالث ٣١ اوله‌رق آیلرك انتظامنه خلل گلمامش اولور .

اسامیٔ شهور بحثنده ایجاد جهتندن ایسه تتبع جهتی ترجیح اولنسه دها مناسب اولور کبی خاطریمه کلور . یعنی ممالکك هرجهتندن شهورك محللرنجه تسمیه اولنمقده اولدقلری اسملر صورلسه، آنلردن برفکر طوپلانسه تقویم ادوار حقنده اتخاذ بیورمش اولدیغکز تنسیقات دها قولایلقله یرلشه بیلور . بیاغی بعض تعدیلات ایله شمدیکی اسملرك چوغی قوللانلمش اولسه هیچ برضرری یوقدر . مثلا عربستان جهتنده مارته (آذر) مایسه (خضرا) وآناطولیده آغستوسه (آب)و(بدره)و(جسانده) تشرین ثانی‌یه (سردین) تسمیه ایتمکده اولدقلرینه کوره اسامیٔشهور: (آذر، نیسان، خضراء) (حزیران، تموز، آب) (خریف، تشرین ، سردین) (کانون، برداء ، شباط) کبی اسملرله ادا اولنمق اضافتلی کلمه‌لر قوللانمقدن دها موافق کورینور . حتی (مسترقه)دن صرفنظر اولنه‌رق شهور جلالیه اسملرینك قبولی بیله اضافتلی کلمه‌لر استعمالندن دها آز محذورلیدر .

تعیین اسمده هر صورت قبول اولنه‌بیلور . مقصد ایجادك افکار عامه‌یه یرلشدیرلمسنده سهولت استحصال ایتمکدر . یوخسه قرارکیر اولماز . بونجه زحمت هبا اولور .

اشته اختلاف حقنده‌کی مطالعات مخصوصه‌می تفصیل ایتدم . بوکا دائر ذهول ایتدیکم نقطه‌لر اولوبده ایقاظ ایده‌جك تفصیلاته مظهر اولورسه‌م هم تشکر وهمده دیه‌جك سوزم اولدیغی حالده عرض ایتمکی وعد ایدرم . هرحالده همتکزك مداحی‌یم افندمز

(پترسبورغ) ۲۱ مایس ۱۸۸۱

شاکر

سعادتلو ابوالضيا توفيق بك افندى حضرتلرندن آلتان فى ٨ خريف اوّل سنه ١٢٦٧ و فى ٣ ايلول سنه ١٨٨٨ تاريخلو تحريرات جوابيه صورتيدر

دولتلو افندمز حضرتلرى

فى ٢١ مايس سنه ١٨٨٨ تاريخيله ارسال بيوريلان عنايتنامهٔ دولتلرينك جوابنى بوقدر اوزاديشمدن طولايى هرشيدن اوّل عفو عالئ كريمانه‌لرينى استدعا ايلرم . ربم جمله‌يى مصون بيورسون براز زماندن برى عائله‌جه بربيوك غائله ايچنده بولنيوردم . بناء عليه آنك تأثيراتى هردرلو جمعيت خاطرى سالب اولديغى جهتله ذهنمى طوپلايوبده مطالعات عليهٔ آصفانه‌لرى اوزرينه بيان ملاحظه‌يه قدرتياب اوله‌مامش ايدم . اگرچه تماميله او بليه‌دن خلاص اوله‌مدم ايسه‌ده هر حادثه‌نك حكم وتأثيرى مرور زمان ايله قوّتنى ضايع ايتمسى طبيعى اولديغندن، شو گونلرده بردرجه‌يه قدر جمع شعوره موفق اولديغم جهتله لطفنامهٔ عاليلرينك محتوياتى حقنده‌كى ملاحظات قاصرانه‌مى عرض وايضاحه مسارعت ايلرم :

ربيع معرفتده اتخاذ ايلديكم هجرت شمسيه تقويمى حقنده‌كى تتبعات كمترانه‌م اساساً تقدير بيورلمقله برابر، مبدأ تاريخده، سنه باشينك تعيننده، مواسمك تعيين امتدادنده، شهورك اساميسنده رأى دولتلرينك فكر عاجزانه‌مه مخالف بولنديغى بيان اولندقدن صكره برنجيسى شووجهله ايضاح بيوريليور :

« هجرتك سنهٔ شمسيه‌يه مبدأ اولمسنده ايكى محذور خاطره گلور .
« بونك برنجيسى ١٢٦٦ سنه‌سندن ١٣٠٤ سنه‌سنه قدركچن رومى سنه‌لرك ايكى
« تاريخده ينه تكرر ايتمسيدركه كچمش بر وقعه‌نك ايرادنده بوايكى سنه‌يى تفريق
« ايچون هردفعه اسملرى ذكر اولندقچه اوزون برعباره يازمق هجنتى واردر »

برنجى جملهٔ اعتراضيهٔ دولتلرينك جوابنه صوك فقره‌سندن باشلايه‌جغم .
معلوم ساميلرى بيورلديغى اوزره هجرت ايله ولادت محمديه آره‌سنده (حساب شمسى ايله) اللى برسنه قدر بر مدت اولديغندن، شمديكى حالده

سنهٔ ميلاديهٔ شمسيه‌مز ١٣١٨ ساله بالغ اوليور . يعنی سال حال قمريدن ١٢ سنه ايلری دوشيور ايسه‌ده بوتقدم، قمرينك سنه‌ده اون بچق كون قدر شمسيدن نقصانی سببيله ٣٩٩ ويا ٤٠٠ سنه صكره تأخره انقلاب ايتمكله هجرت سنيه ولادت نبويه‌دن بر سنه مقدم بولنه‌جغی والی ما شاءالله تقدم ايدوب كيده‌جكی جهتله رسالتمآب افندمزك شرفبخش عالم شهود اولمادن مدينهٔ منوره‌يه هجرت بيورمش اولملرينه احتمال ويرمك كبی خاطرلره برغريبه القاسنه سبب ويرلمش اوله‌جقدر . بو محظور اولمسه بيله سنين ماضيهٔ ماليه‌مزله مضبوط اولان وقايعدن طولايی ينه دوچار تشتت اولمقلغمز وبناءً عليه هر بر وقعهٔ تاريخيه ايچون اللی بر سنه كسور كون ضم ايتمكلكمز ضروريدر . بنده‌كزه قالورسه مادام‌كه قمری وشمسی ايكی تاريخ طوتمغه مجبورز، او حالده هيچ برزمان يكديكره مباين اكی تاريخك كچمش سنه‌لرينی ناطق بر جدوله احتياجدن وارسته اوله‌مايز . ومادام‌كه (مولود نبوی) نی تاريخ اتخاذندن حاصل اوله‌جق تشتتی ازاله ايچون بر جدول سنين تنظيمنه محتاجز ، او زحمتی هجرت شمسيه سنه‌لرينی تعيينده اختيار ايتملی‌يز .

برده تاريخ قمريمز دائما شمسيمزك اوكنه دوشوب كيده‌جكندن وباخصوص شهور قمريه بزلره معاملات مدنيه‌مزده دكل، خصوصات دينيه‌مزده لازم اولديغندن ، مثلا ١٣١٧ سنه‌سی رمضاننك ليلهٔ قدری خريف اوللك اوچنه تصادف ايده‌جكدر ، ديلديكی حالده رمضان قيدی شهرك شهور قمريه‌دن اولديغنی ناطق اوله‌جغندن نه قمری، نه‌ده هجری لفظلرينی استعماله احتياج براقمر . يالكز سنين ماضيه‌يه متعلق وقايعی ايراد صره‌سنده بويله بر قيده لزوم كورينه‌جكدر . بو ايسه اساساً مجروح بر حساب طوتمقده‌كی محظوره قارشی اختيار اولنه‌ميه‌جق تكلفاتدن وهله فلان سنهٔ شمسيهٔ هجريه‌سی عباره‌سنی يازه‌ق حسابمزی اللی بر سنه كيری‌يه كوتورمك مناسبتسزلكنی اختيار ايتديره‌جك محذوراتدن اولمسه كركدر .

ایکنجی بحث حقندهکی ملاحظهٔ دولتلرینك خلاصهسی شودر :
« سنه باشینك موسم خریفه تصادفی طبایع اشیا ایله ملایم اولماز .
« چونکه کائنات حلول ربیع ایله اکتساب حیات ایدر، هرشیٔ او زماندن
« باشلار، خریفده نهایت بولور . اوّل بهار، صوك بهار، تعبیرلری ایکنجینك
« برنجیدن مؤخر اولدیغنی مؤیددر . نوروزك رأس سنه اعتبار اولندیغی
« گورلمش ایسهده موسم خریفك ییل باشی اعتباری واقع اولمامش اولدیغندن
« بوعادت غربیه ملتك فکرینه موافق دوشمز. مبدأ تاریخ ایله بو ییل باشی
« موسمی یکدیگره مربوطدر مبدأ تاریخ (میلاد) النبی اعتبار اولنور ایسه
« چونکه یوم مسعود مذکور نوروزدن برقاچ گون اوّل واقع اولمش اولدیغندن،
« ییل باشینك شمسك خطّ استوادن مرورنده اعتبار اولنمسی طبیعی وضروریدر.
« حاصلی مارتی براقوبده ایلولی ییل باشی اعتبار ایتمك جائز دگلدر .
« (سنتکم اذارکم) حدیث شریفی دخی بوفکرمی مؤیددر »
نزد دولتلرنده اثبات احتیاجندن وارسته اولدیغی اوزره دنیاده هیچ بر قومك ـ برطاقم وقایع دینیه ویا ملیهیی ترك ایله ـ طبایع اشیایه ملایم اولمق اوزره بر تقویم اتخاذینه مجبوریتی مسلم دگلدر . ینه معلوم ساميلریدرکه تواریخ ایمك همان کافهسی بر وقعه ویا امر شایعك حدوثندن معتبردر . الك قدیم زمانلرده بیله بویله ایدی . از جمله تاریخ عبرانی (علی زعم یهود) هبوطدن محسوب ورأس سنهسی آغستوس ایله ایلول بیننده متردددر .
حتی توراتك حکمنجه خلقت عالمك مبدائی شمس برج میزانك درجهٔ اولیسنده ایکن واقع اولمش اولدیغندن ، هرشیده اسکیلکی نظر اعتباره آلان ابنای یهود سنهباشیلرینی دخی اورادن اعتبار ایتمشلردر . یوم مذکور خرستیانلرجه دخی معتبراولدیغندن لاتینلرك (یوم تبیین معناسنه) (ایندیقتیؤم) Indictium دیدکاری یورطی خلقت عالمك شاننه اولهرق شمسك برج میزانه انتقال ایتدیکی گون اجرا اولنور .

(حتی شرق کلیساسنده بوڭا دائر بعض مراسم تشریفاتیه وارد ركه صددڭ خارجنده اولمسه ایدی ایراد ایدردم) اسکندره منسوب تاریخ آنڭ وفاتندن وَتاریخ قبطی روما ایمپراطوری دیوقله چیانوسڭ مصر اوزرینه اولان غلبه‌سندن (۱ تشرین اوّل) وَتاریخ یزدکردی کندیسنڭ جلوسندن (۱۱/۲۲ ایلول، بروج میزان) معتبردر. امم قدیمه ومتأخره ایچنده فرس قدیم ایله برده سلچوقیلردن ماعدا نوروزی، یعنی رأس حملی سنه باشی اتخاذ ایتمش برقوم گوره‌میورز. فارسلیلر اصول زیج وتقویمی کلدانیلردن اخذ ایتمش اولدقلرندن کندولرنجه فیّاض کل اولدیغی حیثیتله شمسڭ رأس حمله انتقالنی جمشیدڭ امریله مبدأ تاریخ اتخاذ ایتمشلردر. احتمال که سلچوقیلر یوم اعتدال ربیعی‌یی مبدأ سال اتخاذ ایتمکده طبیعت اشیایی نظر اعتباره آلمش اولسونلر. زیرا ٤٧١ سال هجریسی رمضانیننڭ اوننه تصادف ایدن برنوروزدن باشلامه‌لریده بونی اخطار ایدر. فقط نه تاریخ محمدی‌یه موافق، نه ده کندی تأسیس سلطنتلرینی ناطق اولان بو تاریخ دولتلرینڭ انقراضیله برابر اونودیلوب گیتمشدر. اشته بالکز طبیعت اشیایه ملایمت ملاحظه اولنوبده واجب الرعایه اولان (دین وملت) اصل الاصوننه توفیق معامله ایتمامڭ سیئه‌سی اویله برتأسیس نافعی عملدن اسقاط ایتمشدر. اگر سلچوقیلر اتخاذ ایتدکلری تاریخی بر اساس مقدّس اوزرینه تأسیس ایلمش اولسه‌لر ایدی استخلاف ایتدکلری عثمانلولره فنی بر یادگار ابدی الاشتهار ترك ایتمش اولورلردی.

رأی دولتلری اوزره بر شیئڭ مجرّد افکار خلقه موافق دوشمسی آرانیله‌جق اولورسه دنیاده پك چوق اباطیلڭ ابقاسی پك چوق حقایقڭ امحاسی اقتضا ایدر.

ازجمله اذهان خلقه برلشوب قالمشدر دیه معهود سنهٔ مالیه‌یی ابقا وَاوزان ومقایسه‌ده اتخاذ ایتدیگمز اصول اعشاریه‌یی الغا ایتملی‌یز. چونکه خلق اوّلکیسیله مأنوس وَ ایکنجیسندن متوحشدر. حال بوکه برتقویم

تنظيمی وَمبدائنـك حمل وَ يا ميزان برجلرينـك درجهٔ اوليسـندن اعتباری خصوصلری اصول اعشاريه كبی دفعةً معاملات ناس ايله متباين دوشه جك حالاتدن دكلدر . ولو دوشسه بيله افكار عامه فياتده دكل اجل معاملات اولان سياسياتده آرانلق لازم كلير .

حال بوكه بونده افكار ناسـه اوقدر مخالفتده ملحوظ دكلدر . چونكه روز قاسم ذاتاً چفتجيلرجه برنوع سنه باشی حكمنده اولديغندن، مبداء سالك موسم خريفك ابتداسندن اعتبار ايدلمسی الفت ناسه مغاير دوشمز .

ثانياً فصل خريفك مبدأ تاريخ اتخاذ اولنمسنده دولتك موازنهٔ ماليه ـ سنجه‌ده محسـنات واردر . چونكه موسم خريفده محصولات كاملاً ادراك اولنمش اوله‌جغندن، لكن سنه‌نك ايراد ومصرفی دخی هرنه‌دن عبارت ايسه آكلاشيله‌رق سـنهٔ ماليه ايچون تنظيم اولنه‌جق بودجه‌يه مهمجه بر خدمت افراز ايدر .

حتی مبدأ خريف، دولت عباسـيه‌جه دخی بر وقتلر رأس سـنهٔ ماليه اتخاذ اولنمش ايدی .

(دربلو) ده محرر اولديغی اوزره مأمون عباسی زماننـدن ۳۲۰ سـنه سنه قدر خزينـهٔ بيت‌المال ايچون طوتيلان حسـابلر هپ شهور شميـه ايله يوريدلمش وَمنجم مشهور يعقوب كنديننك دلالتی اوزرينه (شهور يزد جرديه) اساميسيله برابر قبول اولنه‌رق ميزان برجندن برتاريخ مالی وَيا دها طوغريسی شهور ماليه اتخاذ اولنمشـدر . آوسـتريا دولتنك تجارت ناظر سـابقی بارون قرامركه اجلهٔ شرقيوندندر . لكن سـنه ويانه‌ده بولنديغم صره‌ده كنديسيله ملاقاتمده بنده‌كزه اوچ يوز درت سنهٔ هجريه‌سنده (المقتدر بالله) زماننده تنظيم اولنمش (ترشه طبقه‌لره) محرر بر بودجه ارائه ايلمش ايديكه كندوسندن وقوع بولان التماس اوزرينـه مؤخراً فوطوتيپی وسـاطتيله نسخه‌سـنی

تكثير ونشر ايلمشدر . نزد عاجزانه‌مده بولنان برنسخه‌سنی پوسته‌یه توديعاً ارسال وتقديم ايلدم .

مطالعه‌سندن معلوم دولتلری اوله‌جغی اوزره موازنهٔ بيت‌المال شهر مهر جان، يعنی رأس برج ميزاندن اعتبار اولنه‌رق واردات ومصارف اوصورتله ثبت دفتر ايدلمشدر . بو حالده دولت عباسيه‌ده بيله بوندن بيك سنه مقدم موازنهٔ ماليه ايچون متخذ شهور شمسيه‌نك مبدائی فصل خريف اولمسنه نظراً يوم هجرتك دها اوزمان حساب وتعيين ايدلمش اولمقانی اقوای ملحوظاتدندر .

بزم ماليه‌جيلر بيله مارت ايچون (قصر آی) ديرلر . فی‌الحقيقه كانونلردن مايس نهايتنه قدر گذران ايدن شهور ــ بزم اقليمه گوره ــ عموماً عقيمدر . چونكه هرشيئك مبدأ نموّی فصل ربيع اولديغی حالده، هرشيئك موسم ادراك وادّخاری فصل خريفدر .

مارتده اكيلان تخمك ثمره‌سی اوچ آی صكره اقتطاف اولنه‌جغندن، ربيعك شرفی موهوماتدن، خريفك فضيلتی ايسه ماديّاتدن اولمق لازم گلور .

ثالثاً يوم ولادت نبويه افادهٔ دولتلری وجهله نوروزدن برقاچ گون مقدّم دگل، تمام برآی صكره نيسان افرنجينك يگرميسنه مصادف اولديغی فلكی محمود پاشا مرحومك جملهٔ تدقيقات حسابيه‌سندن اولمق اوزره دولتلو غازی مختار پاشا حضرتلرينك ذيل رياضلرنده مندمج ازهار معلوماتدندر .

قولگز كتب احاديث ايله متوغل اولمديغمدن، فكر دولتلرينی مؤيد اوله‌رق ايراد بيوريلان « سنتكم اذاركم » حديثنك احاديث صحيحه‌دن اولوب اولمديغی اذعاندن عاجزم . مع مافيه بوعلم جليلك منتسبيندن بعض افاضله مراجعتله تحقيق ايلديگمده ، اويله برحديثه تصادف ايتمدكلرينی جواباً بيان ايلديلر .

صدده گلنجه : مادامكه برشیء خلقه قبول ايتديرمك ايچون اوشيئك

افکار عامه‌یه موافق وملایم دوشمسی شرطدر دینلیور. ایشته بنده گزده افکار ناسی اتباع ایتدیرمکده الڭ مؤثر براساس قویمه استناد ایدییورمکه اوده اتخاذینی آرزو ایلدیکم تقویمڭ مبدائی بریوم مقدّس اولمسی‌در . چونکه بارقهٔ معرفتله تنویر نکاه ابتصار ایتمش اولان اقوام فاضله آره‌سنده دخی اولسه ابنای بشر دائما مقدّس عدایلدیکی خصوصاتی هرشیئه وحتی بك چوق حقایقه ترجیح ایدر . باخصوص یوم هجرتڭ سنه‌ده ایکی دفعه واقع اولان تساویٔ لیل ونهاردن برینه تصادف ایتمسی عالمده وقوعی اندر اولان تصادفات حسنه‌دندر . بناءً علیه بوتصادف واقع اولمامش اولسه دخی هجرت نبویه ذاتاً مبدأ تاریخمزدر . ویوم هجرته نسبةً یوم ولادت (هرنه قدر حساب اولنمشسه‌ده) مختلف فیهدر . بناءً علیه نصل اولسه سنه باشمزی هجرتدن اعتبار ایتمکلکمز اقضا ایدر . حال بوکه الده بویله مصون عن التغیر برمبدأ مستقر وار ایکن ربیعڭ شرفنی دوشنمڭ موهوماته وجود ویرمکله مساویدر. بناءً علیه مقصدڭ قبولی ایچون خلقه ملایم دوشمسی شرط ایسه ، ایشته یوم مقدّس هجرت ، اسلام ایچون مبدأ اعتلای شوکت اولدیغندن افکار اسلامیه‌سی اولان برشخصڭ بونی قبولده تردد ایتمیه‌جکی نزد دولتلرنده محتاج اثبات اولمیان مسائلدندر . اگر فن نقطهٔ نظرندن بر مبدأ آرایه‌جق ایسه‌ڭ او حالده یوم میزانی قبولده تردد ایتاملی‌یز بو نقطهٔ نظردن دخی قبول عامه‌یه مظهر اولمسنی ایستر ایسه‌ڭ موسم حصادڭ گذرانیله غله‌لرڭ درانبار ایدلدیکی برموسمڭ ارباب فلاحت وتجارت عندنده‌ده مقبول ومعتبرطوتیله‌جغنده شبهه‌یه محل یوقدر .

الده بوقدر جامع الفوائد بر مبدأ موجود ایکن وبرده تاریخدن غرض بردین ویا بر ملت ویاخود بر دولتڭ مبدائنی تعیین اولدیغنه گوره آنی مثلا ربیعڭ اشرف فصول اولمسنی تصوّرله آلتی آی ایلرویه ویا ایکیسنی بردن هجرت لفظیله یاد ایتمامڭ ایچون اللی بر سنه گیرویه آتمق شعری حقیقته

ترجیح ایدن ذواته یاقیشور . افندمزك ایسه شعر وخولیایه هیچ بر وقت اتباع ایتمامکله بختیار بولندقلرینی پك اعلا بیلنلردن اولدیغمدن، مبدأ تاریخی ربیعه تخصیص خصوصنده‌کی اصرار دولتلرینه بر معنا ویره‌مدم .

خصوصاً ربیعك اشرف فصول اعتبار اولنمشی دخی اقالیم معتدله نقطهٔ نظرندندر . بورالرده ربیعك حلولیله اورته‌لغك ازهار بهار ایله طراوتیاب اولدیغی بردمده مثلا سبریا قطعه‌سی تعبیر مشهور اوزره (بالطبع کیمز بوزلرله) مستور وَمصر علیا طرفلرنده وَآفریقانك ایچرولرنده وَهندك اقسام جنوبیه‌سنده حکمفرما اولان فرط حرارت ایسه طاقتفرسای عقل وشعوردر . بز ایسه اتخاذ ایده‌جکمز تاریخی کرهٔ ارضك اقالیم معتدله‌سنه حصر ایلمك دگل ، جهات مختلفه‌سنده بولنان بلاد اسلامیه‌یه نشر ایتمك آرزوسنده‌یز .

اوچنجی اختلاف دخی : « مادام‌که یکیدن بر تاریخ قبول اولنمق « ایستنیلیورنچون وقتیله‌ایدیلان خطالری قبولده مضطر بولونیلیور. غره‌غوار « تقویمنه تطبیق امتداده لزوم یوق . چونکه هر ایکیسیده ثابت اولدیغندن « سنه‌نك قنغی کونی غره‌غوار تقویمنك قنغی کوننه مصادف اولدیغی تعیین « آساندر . باخصوص غره‌غوار تقویمنك اصلاحی اوروپاجه موضوع بحث اولدیغندن، آنك تغیری حالنده بزم‌کینك انتظامی مختل اولور . کبیسه بحثنده « دخی حرکت شمسدن بشقه کیمسه‌یه اتباع ایجاب ایتمز » سوزلریله ایضاح بیورلیور .

بنده‌گزده عینیله فکر دولتلرنده ایدم . حتی کچن مارتده نشر ایلدیکم ربیع معرفتده مندرج تاریخ شمسی بحثنده دخی اویولده بر جدول تنظیم ایلمش ایدمکه آنده اتخاذ ایتمك ایستدیکم تاریخك شهر اوّلی اولان خریف اوّلك ایلك کونی میزان برجنه تصادف ایتدیکی کبی شهر بهار اوّلك ایلك کونی دخی حمل برجنه یعنی نوروزه تصادف ایدیوردی . فقط معاملات ناسی تسهیله یاردم ایده‌جکی جهتله دائما آره‌لرنده بر نسبت

ثابته بولنمسی موافق مصلحت دوشه‌جگنی دولتلو مختار پاشا حضرتلری اخطار وتوصیه بیوردقلرندن آنی او صورتله قبول ایتمشیدم. افندمزجه درت مسئله عد اولنان اختلافك بری اولسون بو صورتله برطرف اولمش اولیور. یعنی بومسئله‌ده اساساً فکرلرمزده بر اتحاد موجود ایمش نه چاره‌که هنوز معمول به اولان غره‌غوار آیلریله بینلرنده‌کی تناسب ایامی محافظهٔ بو صورتی ترجیحه مجبور اولدم.

کبیسه مسئله‌سنی ایسه افندمزه قناعت بخش اوله‌جق صورتده حل و ایضاحده اولان عجزمی هر زمان معترفم، بناءً علیه او مسئله‌یی دولتلو مختار پاشا حضرتلرینه عرض ایده‌جکم. البته آنلرك اعطا بیوره‌جقلری ایضاحات موافق فن اوله‌جغندن، بنده‌کزك محصول عقل قاصرم اولان ملاحظات سطحیه ایله نسبت قبول ایتمیه‌جکی درکاردر.

اسامئ شهور بحثنده ایسه افندمزه دائما مخالف بولنه‌جغم. زیرا (آب. آدز. خضرأ. سردین، بردأ) تعبیرلری البته خلقه دها وحشی گلور. حال بوکه بهار، صیف، خریف، شتاء، تعبیرلریله اکثریت اسلامیه ذاتاً مألوف اولدیغندن، هم دیللره دها قولای گلور، همده هانگی موسمك هانگی قسمنده بولوندیغنی بیلمك گبی محسناتی‌ده جامعدر. یوقسه مقصد افادهٔ دولتلری وجهله ایجاد دگلدر. ایجادده اولسه چکنمم چونکه بعض شیده تقلید ایجاد قدر مفید اولدیغی گبی اکثر خصوصاتده‌ده ایجاد تقلیددن اولیدر.

اضافتك هجنتی منکر دگلدر. فقط شهور عربیه‌دن مثلا ربیعلر ایله جمادیلره ذاتاً دیللر آلیشقدر. آندن بشقه خلقك لسانی طمطراقه مائل اولدیغندن، مرکبات دائما بسائطه ترجیح اولنه گلمکده‌در. مثلا بعض ظرفا طاسلقلری (رجب) دیوب گچمگی ناموس بلاغته مخل عد ایدرك رجب‌الفرد، شعبان‌المعظم، شوال‌المکرم، محرم الحرام صفرالخیر گبی اوصافیله برابر استعمالی معرفت قیاس ایتدکاری ملاحظه اولنورسه. خریف اوّل،

شتای ثانی، بهار ثالث، دیمکی ساده‌جه شباط وَیا برداء دیمکه وَترقی پروران ایسه « نصل بو تازه معارفله اسکیلر آلایم » قولنه اتباع ایله توصیه بیورلان فرور دین، اردی بهشت، خرداد، مرداد، شهریورگبی فرس قدیم خرافاتنه ترجیح ایده‌جکلرنده اشتباه ایتم .

اشـته اختلاقات اربعه حقنـده‌کی ملاحظات کمترانه‌می بالاده عرض ایلدم . فقط برطاقم تفصیلات زائده ایله تصدیعه مجبـور اولیشمدن طولایی عفو دولتلرینی استرحام ایلرم . چونکه قیصه یازمق دوشنمکه محتاج ایدی . آکا ایسـه وقتم مسـاعد دگلدی . باقی هرحالده عفـو وکرم ولی‌النعمم افندمزکدر .

فی ۸ خریف اوّل سنه ۱۲٦۷ وفی ۳۰ ایلول سنه ۱۸۸۸
(مقری کوی)
ابوالضیا توفیق

فی ۹ ربیع‌الاول سنه ۱۳۰٦ وفی ۱ تشرین ثانی سنه ۱۸۸۹ ابوالضیا توفیق
بك افندی حضرتلرینه جواب الجواب اوله‌رق یازیلان

ایکنجی مکتوب

فی ۸ خریف اوّل سنه ۱۲٦۷ تاریخلو جوابنامه کزآنوب کرّاة ایله مطالعه اولندی . اگرچه مصالح عادیه‌دن طولایی، موقع بحثه قونیلان مادّه‌یه دائر عریض وعمیق مطالعه بیاننه مساعد زمانم آز ایسه‌ده مادّهٔ مبحوث عنها استقبال ایچون شمدیدن اتخاذ اولنوب اساسلنه‌جق مسائلدن اولدیغندن، وقت مساعده تعلیق ایدیله‌جك تفصیلات بلکه‌ده بعد خراب‌البصره ضرب مثلنه ماصدق اولور خوف وتلاشـیله جواب عالیکزه جواب اوله‌رق اشـبو عریضـه‌مك تقدیمنه مسارعت مجبور یتنده بولندم .

هر فقره‌یه دائر مطالعات مخصوصهٔ عاجزانه‌م، لطفنامه کرده اتیان بیوریلان ملاحظاته اوّل امرده واقف اولمدقجه حقیله آکلاشیله‌میه‌جغندن، محصول فکر عالیکزی عینیله درج ایتدکدن صکره او فقره‌یه دائر اولان فکر عاجزانه‌می آکا تالی اوله‌رق ایراد ایده‌جکم.

١٢٦٦ سنه‌سندن ١٣٠٤ سنه‌سنه قدر کچن سنین قمریهٔ هجریه ایله کچه‌جك اولان سنین شمسیهٔ هجریه حقنده‌کی مطالعهٔ چاکرانه‌مه جواباً فقرهٔ مذکوره‌نك عیناً درجیله بروجه آتی جوابه ابتدار بیوریلیور:

« معلوم سامیلری اولدیغی اوزره هجرت ایله ولادت محمدیه آراسنده »
« (حساب شمسی) ایله اللی برسنه قدر برمدت اولدیغندن شمدیکی حالده »
« سنهٔ میلادیهٔ شمسیه‌مز ١٣١٨ ساله بالغ اولیور، یعنی سال حال قمریدن »
« ١٢ سنه ایلری دوشیور ایسه‌ده بوتقدم ٣٩٩ ویا ٤٠٠ سنه صکره »
« هجرتله مساوی مقداره واصل اوله‌رق ایرتسی سنه ایسه هجرت سنیه »
« ولادت نبویه‌دن برسنه مقدم بولنه‌جغی والی ماشاالله تقدم ایدوب کیده. »
« جکی جهتله رسالتمآب افندمزك شرفبخش عالم شهود اولمه‌دن مدینهٔ »
« منوره‌یه هجرت ایتمش اولملرینه احتمال ویرمك کبی خاطرله برغریبه »
« القاسنه سبب ویرلمش اوله‌جقدر »

اگرچه بویله برمخطوره میدان وار ایسه شمدیکی وضع ایتمش اولدیغکز ایکی تاریخ هجری مناسبتیله فخر کائنات افندمزك ایکی دفعه هجرت ایتمش اولمسی ویان بیوردیغکز وجهله بوندن درتیوز سنه صکره ایکی هجرتك آراسنده ایسه یوز بش سنه قدر فرق بولنه‌جغندن برنجی هجرتك قبل‌الولادة ویاخود ایکنجی هجرتك بعدالوفات وقوعه کلمش اولمسی کبی خاطره کله بیله‌جك بر بادره دها غریب اولمق ایجاب ایدر.

حال بوکه مبدألرك اختلافی جهتیله نه اولکنه ونه‌ده ایکنجیسنه محل یوقدر.

« بومحظور اولمسه بيله سنين ماضيهٔ ماليه‌مزله مضبوط اولان وقايعدن »
« طولايي ينه دوچار تشتت اولمقلغمز وَبناءً عليه هر بر وقعهٔ تاريخيه‌يه اللى »
« برسنه كسور كون ضم ايتمكلكمز ضروريدر .... »

قنغى صورتله قبول اولنور ايسه اولنسون استقبال ايچون هيچ بر تكلفه حاجت يوقدر . ماضى بحثنه كلنجه حساب تكلفى وَكچمش سنه‌لرك يكديكره تطبيقنى ناطق برجدوله احتياج ماده‌سى مساويدر . [*]

« ومادمكه (مولودالنبى) بى تاريخ اتخاذندن حاصل اوله‌جق تشتتى »
« ازاله ايچون برجدول سنين تنظيمنه محتاجز . اوزحمتى (هجرت) شمسيه »
« سنه‌لرينى تعيينده اختيار ايتملى‌يز . »

اگرچه آلتى چزكى ايله اشارت ايلديكم (هجرت) لفظنك يرينه (ولادت) لفظنى قويمش اوليديكز بوفكرى مطلقا بنم فكرمدر ظننده بولنه‌جقدم . چونكه بونتيجه هجرت لفظيله اولور ايسه نظرمده صغرايه، كبرايه موافق دوشمز .

« برده تاريخ قمريمز دائما شمسيمزك اوكنه دوشوب كيده‌جكندن وَبا »
« خصوص شهور قمريه بزلره معاملات مدنيه‌مزده كل، خصوصات دينيه‌مزده »
« لازم اولديغندن مثلا ــ ١٣١٧ سنه‌سى رمضاننك ليلهٔ قدرى خريف »
« اوّلك اوجنه تصادف ايده‌جكدر ــ ديديكى حالده رمضان قيدى شهرك »
« شهور قمريه‌دن اولديغنى ناطق اوله‌جغندن؛ نه‌قمرى نه‌ده هجرى لفظلرينى »
« استعماله احتياج براقور »

البته

« يالكز سنين ماضيه‌يه متعلق وقايعى ايراد صره‌سنده بويله برقيده »
« لزوم كورينه‌جكدر . »

[*] ١٣٠٦ سنه‌سى محرمنك ايلك كونى عندالحساب تاريخ ميلادالنبى وشمسى اعتباريله ١٣١٩ نجى سنه‌نك يتمش اوچنجى كوننه تصادف ايديور .

اشته اصل بحث اوراسنده‌در . خصوصيله ٢٦٦ سنه‌سندن ٣٠٤ سنه‌سنه قدر گذران ايده‌جك سنين وقايعی صره‌سنده الك عادی بقال كاتبی بيله بوقيدی استعماله مضطر بولنه‌جقدر .

« بو ايسه اساساً مجروح اولان برحسابی طوتمقده‌كی محظوره قارشو »
« اختيار اولنه‌ميه‌جق تكلفاتدن وهله فلان سنهٔ شمسيهٔ هجريه‌سی عباره‌سنی »
« يازمق ، حسابمزی اللی بر سنه كيرويه گوتورمك مناسبتسزلگنی اختيار »
« ايتديره‌جك محذوراتدن اولمسه گركدر . »

اساساً مجروح بيورديغكز برحساب نه اولديغنی اكلامش اولسه‌م اكاده جواب ويرر ايدم . مادامكه اضافات متسلسله ايله (سنهٔ شمسيهٔ هجريه‌سی) عباره‌سنك تكلفاتدن اولديغنی قبول بيوربيورسكز شمديلك آندن صرفنظر ايدرك ايكنجی فقره‌يی اله آله‌جغم :

حسابمزی اللی برسنه كيرويه گوتورمك مناسبتسزلگی بيورديغكز ماده مناسبتسزلك دگل بلكه تاريخه خدمتدر . چونكه خلفا وسائر دول اسلاميه ايله ملوك طوائفك وقايعنی مبين تواريخ بلا استثنا هجری وقمری اولديغندن ، وقايع سالفه‌يی شمدی اتخاذ اولنه‌جق تاريخ شمسی‌يه تطبيق ايتمك ملتزم دگل ايسه سائر حسابه احتياج اولمديغی گبی اللی بر سنه كسور گون بيور ديغكز ولادت وهجرت فرقنی دخی حساب ايتمكه وسنه‌يی كيرو چكمكه حاجت يوقدر . يوق اگر هجریٔ شمسی‌يه ارجاع احتياجنده بولنيلور ايسه بوتحويل مسئله‌سندن طولانی هر ايكی شق حساب تكلفندن آزاده اوله‌ماز . ولادت نبويه نوروزدن مقدم اولسون ، مؤخر اولسون فنی وطبايع اشيايه وافكار عامه‌يه ملايم اتخاذ اولنه‌جق تاريخ ولادت اعتدال ربيعيدن معتبر اوله‌جغندن ، اعتدال خريفی‌يه تصادف ايتمش اولان يوم هجرتله آرالرنده تماماً بلا كسر اللی بر بچق سنهٔ شمسيه گچمش اوله‌جغنه نظراً ولادتدن اعتبارنده هجرتدن اعتبارندن زياده حسابجه برزحمت ومناسبتسزلك يوقدر .

آنجق عصر سعادتك تواریخ مختلفه‌سنه مراجعتده مثلا تاریخ نبوتی بیان صره‌سنده هجرتدن اون اوچ سنه مقدم دیه‌رك تاریخك بر دیگر قسمی میدانه چیقار . بوندن ذات عالیكز گبی وقایع سالفه‌یی تقویمه درج ایتمك استیان ذوات تقویمده ایكی سرلوحه آچوب قواعد دینیه‌مزك تأسیسنه اساس اولان عصر سعادت وقوعاتندن بر برینه مربوط اولان بر وقعه‌یی تصویرده ایكی قسمه افراز ایدرك هجرتدن مقدم اولان فقره‌سنی بشقه وهجرتدن مؤخر اولانی بشقه اوله‌رق درج ایلمسی ایجاب ایدر . حال بوكه تاریخمز ولادتدن معتبر اولدیغی تقدیرده هیچ اولمزایسه عصر سعادت تواریخی برصره‌ده ایراد اولنه بیلور . مخلصكزك آرزوم دها ایلروسنه گیتمكدر . مثلا ولادت نبویه اتخاذ اولنه‌جق تاریخك ۲۰۰۱ نجی سنه‌نك مبدئی اعتبار اولندیغی تقدیرده قرون اولی وقایعندن عصرمزجه معلوم ولازم اولان سوالف وقایعی دخی بلا تكلف گوستره بیله‌جگندن ، هم فنه وهم تاریخه دها زیاده خدمت ایتمش بولنور . لكن بوجهتی غیر مألوف اولمق حسبیله بلكه‌ده افكار عامه‌یه موافق اولەمز .

شمدی یكدیگره مربوط اولدیغی مقدمكی مكتوبمده بیان ایتمش اولدیغم ایكی فقره‌نك برنجیسنی بوراده براغوب ایكنجیسی‌ی الەآلەلم! سز بیوریورسكزكه:

« نزد دولتلرنده اثبات احتیاجندن وارسته اولدیغی اوزره دنیاده هیچ »
« برقومك برطاقم وقایع دینیه ویاملیه‌یی ترك ایله طبایع اشیا ایله ملایم »
« اولمق اوزره برتقویم اتخاذینه مجبوریتی مسلم دگلدر . »

طبایع اشیایه ملایم اولمق اوزره اتخاذ اولنەجق تقویم ایچون وقایع دینیه وملیه‌یی تركه احتیاج یوقدركه بیان بیوریلان مجبوریته محل اولسون

« ینه معلوم سامیلریدركه تواریخ امم‌ك همان كافه‌سی بروقعه‌ویاامرشایعك »
« حدوثندن معتبردر . الك قدیم زمانلرده بیله بویله ایدی . ازجمله تاریخ »

« عبرانى (على زعم يهود) هبوطدن محسوب وَ رأس سنه‌سى آغستوس »
« ايله ايلول بيننده مترددر . حتى توراتك حكمنجه . . . الخ معتبردر . »
شبهه‌مى وار ؟ تواريخ امم بر وقعهٔ مهمه‌نك حدوثندن اعتبار اولنمق ضرورى وطبيعيدر . آرامزده‌كى اختلاف : سز مولدنبى عليه‌السلامى بر وقعهٔ مهمه عد ايتميورسكز . حال بوكه نظر چاكرانه‌مده معاشر اسلام ايچون ديانةً هجرتدن دها عظيم بر وقعهٔ دينيه‌در .

حتى خلفاء ملوك اسلام او يوم سعادتى ياد ايچون جوامع وَمساجدك تنويرينى وَالاى ترتيبيله جامعلره كيدوب استماع منقبهٔ ولادتى اعتياد بيورمش اولدقلرى حالده مبدأ تاريخمز اولان يوم هجرت ايچون نه جوامعده وَنه‌ده خلق بيننده اعياد ايتمك عادت اولمامشدر . حتى مبدأ تاريخمز اولديغى حالده يوم هجرتى حقيله تعيين ايتمك اوزره تقويمكزك سرلوحه‌سنده بك چوق محن وَمشاق اختيار بيورمشديكز حال بوكه ـ ولادت كرك صحيح وَكرك خطا ـ ربيع‌الاوّلك اون ايكنجى بازار ايرتسى كونى اولديغى بتون معاشر اسلام آراسنده طانلمش واغراز اولنمقده بولنمشدر .

هبوطك ميزان برجنده وقوعنى سز دكل اوفكرك صاحبى يهوديلر دخى اثباتدن عاجز اولدقلرندن اوراسى بخثمزه كيرمز .

« امم قديمه ومتأخره ايچنده فرس قديمدن وَبرده سلجوقيلردن ماعدا »
« نوروزى ، يعنى رأس حملى سنه باشى اتخاذ ايتمش برقوم كوره‌ميورز . »
« فارسليلر اصول زيج وتقويمى كلدانيلر ... عملدن اسقاط ايتمشدر . »

بوفقره تحريرات عاجزانه‌مده يازيلان « بوندن بشقه ممالك اسلاميه‌ده شمديه قدر نوروز كوننك ييل باشى اعتبار اولنديغى كورلمش ايسه‌ده موسم خريفك ييل باشى اعتبارى واقع اولمامش اولمغله بوعادت غريبه ملتك فكرينه موافق دوشمز . » فقره‌سنه جواب اولمق اوزره يازلمش ايسه اسلاميت قيدى وار ايكن بومطالعه‌كزه محل يوقدر . مكتوبكزده مندرج

اولان عبارهده سز اقتباس ايدركن ممالك اسلاميه قيدينى اختصاراً طى ايتمش اولديغكزدن بيان بيوريلان ملاحظات او عبارهيه كوره بجا اوله بيلور . بنده كزك ممالك اسلاميهده نوروز كوننك ييل باشى كورلديكى سبق ايتمش ديمكدن مقصدم تمام سلجوقيلرك نوروزينه ايما ايدى . ملك شاه جلال الدين سلجوقى سنهٔ قمريه نك معاملات مدنيه ايله توفيقنده اول وقته قدر تحقق ايدن تشتته چاره تحريسى ايچون وزيرى (نظامالملك) رياستنى آلتنده ارباب فنوندن (عمرالخيام ، عبدالرحمن حارثى ، ابو مظفر ميمون واسطى و محمد خازن) دن مركب ٤٦٨ سنهٔ هجريهسنده تشكل ايدن مجلس فنونك قرارينه مبنى ٤٧١ سنهسى رمضاننك اونجى جمعه كوننه تصادف ايدن نوروزى مبدأ تاريخ وَ ييل باشى اعتبار ايتدكلرى معلومساميلريدر. سلطان جلالالدين ملوك اسلاميهدن وَ بالاده اسملرى تعداد اولنان ذوات ايسه حكماى اسلاميهدندر .

اشته معاشر اسلام آراسنده بوندن بشقه تاريخ تصحيحنه همت ايتمش هيچ بر حكمدار يوقدر . مشار اليهك وَذكر اولنان ارباب فنون ومعارفك ايسه موالید ثلثهیه نسبتله يوم ولادت كبى اولمسى حسبيله يوم اعتدال ربيعىيى ييل باشى اعتبار ايدوب ميزان برجنى خاطره بيله كتورمدكلرينه باقيلورايسه طبيعت اشيايى وَخلقتك اعتباديني نظره آلمش اولدقلرندهشبهه قالماز. قرار واقعهده ايديلان قصور مبدأ تاريخدهدر . چونكه مبدأ تاريخ اعتبار اولنان ٤٧١ سنهسى هيچ بر وقعهيه مستند دكلدر . مخلصكزك عقلمه قالور ايسه بويله بيوك برخطايله وضع ايتدكلرى تاريخى بتون بتون محو ايدهميوب ينه زيج وَتقويملرده مستعمل اولديغى بوكره يكى تنظيم بيورمش اولديغكز تقويمدن اوّل سز دخى آنلرك شهور و تقسيماتنى قبول ايتمش اولديغكزه باقيلنجه براساس قويم اوزرينه تأسيس مراد اولنديغى تبين ايدر . بنابرين :

« اكر سلجوقيلر اتخاذ ايتدكلرى تاريخى بر اساس مقدس اوزرينه
« تأسيس ايتمش اولسه‌لر ايدى استخلاف ايتدكلرى عثمانلولره فنى بر يادكار
« ابدى‌الاشتهار ترك ايتمش اولورلردى» ديو بيان بيوريلان رأيه اساس مقدس تعبيرى (يوم ولادته) معطوف اولمق شرطيله تماماً اشتراك ايدرم . زيرا تاريخ هم بر وقعهٔ مقدسه‌يه وهمده فنك وطبايع اشيانك ايجاباتنه ملايم اولمش اولور .

« رأى دولتلرى اوزره بر شيئك مجرد افكار خلقه موافق دوشمسى »
« آرانيله‌جق اولور ايسه دنياده پك چوق اباطيلك ابقاسى وپك چوق »
« حقايقك امحاسى اقتضا ايدر . ازجمله اذهان خلقه پرلشوب قالمشدر ديه »
« معهود سنهٔ ماليه‌يى ابقا واوزان ومقايسه‌ده اتخاذ ايتديكمز اصول »
« اعشاريه‌يى امحا ايتملى يز چونكه خلق اولكيسيله مأنوس وايكنجيسندن »
« متوحشدر .... الخ ارانلمق لازم كلور . »

اوت مخلصلرك فكرمجه آرانلمليدر . اكرچه حقايقه توافق ايتميانى وار ايسه اوحالده بالضروره اهمال اولنه‌بيلور. يوخسه معاملات ناس جبر اولنه‌ماز. جبر اولنسه بيله قوهٔ مجبره‌نك كوشه‌ديكى كون هركس معاملهٔ بيتيه واداره معيشتنده اسكى بيلديكى وعقلنك ايرديكى مسلكه سالك اولور . بنابرين معاملات خصوصيه‌يه متعلق احوالده الفت عوام نقطه‌سندن آله‌بيلديكنه آيرلمق جائز اولمامق كركدر .

خصوصيله سنهٔ ماليهٔ معهوده مسئله‌سنده كيفيت اويله ظن بيورديغكز كبى‌ده اولميوب تاريخ هجرى ايله مدخل آذر قاعده‌سنه اهاليمزدن عوام دكل خواص بيله مأنوس دكلدر . معاملات خصوصيه‌ده تاريخ قمرى عادتى قالقمش كبى اولديغى حالده تاريخ رومى دخى يرلشه‌مامشدر . فقط دولتجه اتخاذ اولنان قواعده وبرده مواسمه موافقتنه بناً استعمالده جريان ايده‌يور ايسه‌ده كبار وصغار بونك نه‌يى كوستردیکنى تقدير ايتمكده مشكلات

چكدكلرندن سنه‌نك صورت تنظيمنى آرزو ايتمدك پك آز آدم بولورسكز . حال بويله وَافكار عوامه تطبيقى چاره‌سى الده ايكن آنى براغوب يكيدن غير مأنوس بر قالبه افراغنده اتخاذ اولنان تاريخك تأسيسنه ظفر ميسر اوله‌ميه‌جغندن امين اولكز . سنه‌نك ابتداسنى براغوب آخرينه طوغرى بر زمانده ييل باشى اتخاذى نوعماً عادات غربيه‌يه اتباع شائبه‌سندن قورتيله‌ميه‌جغندن تقليد فكرينه نفرت‌ايدن برچوق آدمك اعتراضاتندن قورتيله‌مز.

اشته بوفكره مبنى اوزان ومقايسده اتخاذ ايتديكمز اصول دخى هنوز يرلشه‌مامشدر .

اصول اعشاريه مصالح ومعاملات اوزرينه پك بيوك تسهيلات بخش اولديغنى هيچ بر فرد انكار ايده‌مز ايكن تأسسنك مشكلاته اوغرامسى اسبابنى تحرى بيورر ايسه‌كز افاده‌مى تصديقده تردد ايتمزسكز .

اصول اعشاريه‌يى قبول ايله برابر دولت ، نصف‌النهار ارض اقسامندن اولمق بهانه‌سيله واحد قياسى‌يى دخى تبديل ايتدى . اشته اوراسى خطاى محض ايدى . چونكه اصول اعشاريه‌نك هويدا اولان تسهيلاتى نظرده آكلاشيله‌بيلور ايسه‌ده يالكز ارباب علومدن بشقه‌سنه فائده‌سى اولميان بروهمى شرفى خلق منفعت كبى قبول ايده‌مامكده معذوردر . معاملاتنى توفيق ايتمكه آلشديغى مقايس واوزانك يرينه بيلمديكى بر واحد قياسى قبول ايدلديكنده يكى مقياس ووزن ايله ايتديكى اخذ وعطايى سبق ايدن تجاربنه تطبيقده زحمت چكر . بوندن طولايى اصول اعشاريه‌نك بخش ايتديكى تسهيلات واحد قياسينك تبدلندن حاصل اولان صعوباته تقابل ايده‌مامكله خلقك فكرينه يرلشه‌ميوب مشكلاته اوغرار . تصحيح اوزان ومقايس حقنده فرانسه طرفندن وقوعه كلان تكليف غرور مليدن زياده بو مشكلاتدن طولايى، انكلتره وَآلمانيا وَآوستريا وَروسيه‌ده مظهرقبول اوله‌مدى.

عقل قاصر عاجزانه‌مه كوره اصول اعشاريه‌يى بزم اوزان ومقايسه

تطبيق ايتمك صورتى اختيار بيورلمش اوليدى خلقك فكر واعتيادينه دها ملايم اوله جغى جهتله شمدى يه قدر يرلشمش بولنوردى .

سلطان سليم ثالث زماننده ن ١٢٦٥ تاريخنه كلنجيه قدر ذراع معماريڭ اقسامى كاه اثنا عشرى وكاه اعشارى اوله رق دولتك مراد ايتديكى برقاچ قالبه افراغ اولنديغى حالده هيچ بر مشكلاته تصادف اولنمامسى بوكا دليلدر . يوخسه نصف النهارڭ ٤٠ ميليونده بر قسمى اولمق شرفى فرانسز متروسنڭ مملكتمزده خلق طرفندن قبولنه كافى اسبابدن دكلدر .

شوراى دولتك بدايت تشكيلنده بو بحث اورته يه قونلديغنده مخلصكز اول وقت دخى بو فكرده بولنمشيدم. عموم اوروپانڭ بومقياسى واحد قياسى اتخاذ ايتملرى مقرر اولديغى بيان اولنمغله وبو حالده بتون دنياده توحيد اوزان ومقايس مسئله سى اورته يه كلمكله منافع عظيمهٔ استقباليه اعتياد والفت فائده سنه قات قات فائق اوله جغى ميدانده بولنديغنه مبنى آرتق اعتراضه محل قالمامشيدى .

لكن نه چاره كه دول مفخمه مترويى واحد قياسى اوله رق قبول ايده مدى . ملحوظ اولان فائده حاصل اولميوب مضرتى وزحمتى بيهوده يره قبول ايتمش اولدق .

تقويم بحثى اولنوركن اوزان ومقايسه دائر بو درجه اوزون بيان مطالعه ايتمك صدد خارجنده ايديسه ده بو سوز آچلديغى وقت فكر ومطالعهٔ سابقه مى ياد ايتمامك المدن كلميور .

« حال بوكه بونده افكار ناسه اوقدر مخالفت ده ملحوظ دكلدر. چونكه »
« روز قاسم ذاتاً چفتجيلرجه بر نوع سنه باشى حكمنده اولديغندن مبدأ »
« سالك موسم خريفك ابتداسندن اعتبار ايدلمسى الفت ناسه مغاير دوشمز. »

روزقاسم موسم خريفك وروز خضر ايسه موسم ربيعك تمام وسطلرنده

واقع اولدقلرندن ذراعت اوزرينـه تأثيرلرى واردر . زوز خضر زراعتـك فاتحه‌سى وَروز قاسم ايسه خاتمه‌سيدر .

بونلرك هرايكيسى نقطهٔ اعتدال ربيعى وخريفى ايله مدارلرك نصفلرنده اوله‌جقلرندن سنه باشى اولمغه لايق، درجهٔ اوّل، خاطره گله بيلان اوج وحضيض وَاعتدال ربيعى وخريفيدن عبارت درت نقطه‌دن الك اوزاق بولنورلر بناءً عليـه بويله اوزاق برنقطه‌نك معاملاتده مدخلى اولمسى نقطهٔ اعتـدال خريفينك ييل باشى اعتبار اولنمسنه مدار اوله‌ماز .

« ثانياً فصل خريفك مبـدأ تاريخ اتخاذ اولنمسـنده دولتك موازنهٔ »
« ماليه‌سنجه‌ده محسنات واردر . چونكه » . « ...... الخ .. افراز ايدر »

موسم خريفده محصولات ادراك ايدر اما ابتداسـنده دگلدر . تمام بيورديغكز قاسم كونى آرقه‌يى آلنمش اولور . بنابرين موسم اعتدال خريفيده دگل موسم اعتـدال ربيعى‌يه قدر گذران ايدن مـدتده محصولاتك ندن عبارت اولديغى آگلاشيله‌رق آكا گوره سنهٔ ماليه ايچون تنظيم اولنه‌جق بودجه‌يه لازم گلان زمان بولنـه بيلور . بوقضيه التزامه مدار ايسـه ييل باشنك نوروزدن بشقه بركون اوله‌مامسى ضروريدر .

« حتى مبدأ خريف دولت عباسيه‌جه دخى بروقتلر رأس سنهٔ ماليه »
« اتخاذ اولنمش ايدى . (در بلو) ده محرر اولديغى اوزره مأمون عباسى »
« زماننده ۳۲۰ سنه‌سنه قدر خزينهٔ بيت‌المال ايچون . الخ » وآنى متعاقب:

« اوستريا دولتنك تجارت ناظر سابقى بارون قرامركه اجلهٔ شرقيو- »
« ندندر .. الخ ملحوظاتندر . » مادّه‌لرى خصايص تاريخيه‌دندر . بناءً عليه جوابنى اقتـدار وكمالى وتاريخه دائر تتبعاتى مسـلم جهان اولان دولتلو جودت پاشا حضرتلرينه براقدم . مشار اليه تقويم‌الادوارنده ۳۶۳ سـنهٔ هجريه‌سنده جالس تخت خلافت عباسيه اولان (طايع لله) عصرينه قدر خلفانك هيچ برينك سـنهٔ شمسيه حسابنى طوتمدقلرينى بيـان بيوريورلر .

شو حاله كوره مأمون عباسيدن ۳۲۰ سنه‌سنه قدر خزينهٔ بيت‌المال ايچون شهور شمسيه حسابى طوتلديغنه دائر اولان فقره ايله بارون قرامرڭ ترشـه اوزرينه اولان بودجه‌سى مسئله‌سى باشاى مشار اليه حضرتلرينڭ افاده‌لريله توفيق اولنتجيه دكين بچشمزه سند اوله‌مامق طبيعيدر .

« بزم ماليه‌جيلر بيله مارت ايچون قصر آى ديرلر. فى‌الحقيقه كانونلردن »
« مايس نهايتنه قدر .... الخ عقيمدر . چونكه هر شيئڭ مبدأ نموّى »
« فصـل ربيع اولديغى حالده هر شـيئڭ موسم ادراك وادّخارى فصـل »
« خريفدر .... الخ اولمق لازم گلور . »

اوت اشـته مارت آيى عقيم اولديغى ايچون ييل باشى اولمغه جسباندر . چونكه بتون سـنه‌نڭ حسـاباتى اوّل وقت استحضار اولنه بيلور . حتى طونه ولايتنڭ تشكيلنده دفتر دار معاونى اولدقلرى حالده شمدى رسومات امانتنده بولنان اديب افندى حضرتلرى ماليه حساباتنڭ وَ بودجه وَجداوللڭ تنظيمى ضمننده شباط وَمارت آيلرينى تخصيص ايدرك بوحسابات ايله اشتغال آراسنده يكيدن واردات گلوب حسـابات مذكوره‌يى اخلال ايتمامك اوزره ويركو وَ بدلات عسكريه‌يى بيـله يالڭز اون تقسـيطه تقسيم ايدرك شهرين مذكورينى وارداتدن تجريد ايتمشلردى . يعنى بالالتزام عقيم ائلمش ايدى .

ايكنجى فقره‌يه كلنجه كندى قلمڭزله مبـدأ اولديغنى قبول ايتـديگڭز فصل ربيعى براغوب موسم ادراكى ييل باشى اعتبار ايتمكده اولان حرص انهماكى بردرلو تفسير ايده‌ميورم .

ربيعڭ شرافتى وَ خريفڭ خساستى بحثى يوقدر . مادامكه عقل سليمه كوره اعتـدال ربيعى افكار عامّه‌يه وَطبايع اشـيايه ملايم برمبدأ اولديغى ميداندهدر . آنى قبول ايتمك لابد ولازمدر .

« ثالثاً يوم ولادت نبويه افادهٔ دولتلرى وجهله .. الخ »

گلشن معارفده ولادت بحثنده وخصوصيله سـيرحلبيده (ولد طـه)

مصراعنك شرحنده رسول اكرم (ص م) حضرتلرينك فيل سنه‌سنك اوائل ربيعنده قدمنهادهٔ عالم شهود اولدقلرى منظورم اولمشيدى . عربستانك اقليم حارى ايجاباتندن اوله‌رق اوائل ربيعك مارت ابتدالرى اوله‌جغى تخمينه مبنى مقدّمكى تحريراتمده نوروز وَيا آندن برقاچ كون مقدّم وقوع بولمش اوله‌جغى احتمالنى يازمشيدم . اخطار عاليكز اوزرينه قباجه برحساب ياپدم ، او حسابه كوره ثور برجنك يا برنجى درجه‌سنك آخرينه وَيا ايكنجى درجه‌سنك ابتداسنه تصادف ايتمسى لازم كله‌جكنى استدلال ايده‌يورم . شمدى مختصراً او حسابى سزه تعريف ايده‌يم .

بيك ايكيوز آلتمش يدى سنهٔ هجريهٔ شمسيه‌سنه مبدأ اولان رومى ايلولك اونبجى كونى هجرتدن بحساب شمسى تماماً ١٢٦٦ سنه كچمش ديمك اولديغى كبى ١٣٠٦ سنهٔ قمريه‌سى ربيع الاوّلنك كذلك اونبجى كونى دخى مارالذكر اوّل برج ميزانه مصادف اولان يوم هجرتدن تماماً ١٣٠٥ سنين قمريه كذران ايتمش ديمك اوله‌جغندن ، بوسنه ايلول رومى اونندن ربيع الاوّل اوننه مصادف تشرين ثانى ايكنجى كوننه قدر كچمش ٥٣ كون ضم اولندقده : $\frac{٣٦٥,٢٤٢٢٢ \times ١٢٦٦ + ٥٣}{١٣٠٥}$ = برسنهٔ قمريه‌نك اعداد ايّامى اولور . كسر مذكور حل اولندقده : ٣٥٤,٣٦٧٠٨ عددى حاصل اولمغله برسنهٔ قمريه‌نك مقدارى اولمش اولوركه اوروپالولرك حساب ايتديكى سنهٔ قمريه ايّامنه وَمنجمين اسلاميه‌نك يوز اوچ سنه ، يكرمى درت كون ، طقوز ساعتك يوز سنهٔ شمسيه‌يه معادل اولديغى اعتقادينه توافق ايدر . برسنهٔ قمريه‌نك بووجهله صحيح مقدارى تعيين اولنديغى تقديرده $\frac{٣٥٤,٣٦٧٠٨}{٣٦٥,٢٤٢٢٢}$ كسرينك سنين قمريه‌يه ضربيله سنين شمسيه عددى وَعكس معامله ايله سنين شمسيه‌دن سنين قمريه عددى استخراج اولنه بيلور .

امدى فكر عمومينك وَدولت عليه وَ اكثر علماسنك قبولى وجهله (مولدالنبى ص م) ربيع الاولك اون ايكنجى بازارايرتسى كونى وقوعنه اعتبار

اولندیغی تقدیرده ولادت ایله غازی مختار پاشا حضرتلرینك حساب واثبات بیوردقلری یوم هجرت آراسنده لچن ٥٢ سنهٔ قمریه ٣٥٣ گون آنفاً استخراج اولنان امثال تحویل ایله ضرب اولندقده حساب شمسی ایله ٥١ سنه وَ ١٥٢ گون قدر بر مدت اولدیغی آگلاشیله‌یور . آخر سنبله‌دن بوقدر گون گیرو گیدلدکده یوم ولادت اعتدال ربیعینك اوتوز برنجی وَ یا اوتوز ایکنجی درجه‌سنه، یعنی ثور برجنك برنجی درجه‌سنك صوك دقیقه‌لرینه وَ یاخود ایکنجی درجه‌سنك ابتدالرینه تصادف ایدر .

ولادت رسول اکرم، ولوکه نوروزه ـ بردگل ـ برقاچ آی اوزاق اولسون شمدی مستعمل هجرت قمریه مبدائی ٦٧ گون گیرو گیتمش اولدیغنه نظراً ولادت شمسیه‌نك دخی گیرو گوتورلمسنده هیچ برمحذور یوقدر . هرحالده ٢٦٦ سنه‌سندن ٣٠٥ سنه‌سنه قدر گذارن ایدن وقایع روزمره وَمالیه‌نك تشتدن وَایکی هجرت تاریخی طوتلق کبی برهجنتدن وَعصر سعادت وقوعاتنی دخی ایکی‌یه تفریقدن طولایی حاصل اوله‌جق صعوبتدن قورتارمق وَ بو مناسبتله ییل باشنی دخی اعتدال ربیعی‌یه حصر ایتمك فوائدینه مبدأ تاریخك ولادتدن اعتبار واتخاذی وجوب آلتنده‌در . اشته قوللرکزك فکرم بودر .

« قوللرکز کتب احادیث ایله متوغل اولمدیغمدن فکر .. الخ . »

سز کتب احادیث ایله متوغل اولمدیغکز کبی بنده‌کز دخی محدثیندن دگلم (سنتکم اذارکم) حدیث شریفنی بغداد حنفی مفتیسی اولوب علم وفضلی جهانی طوتمش اولان علامهٔ عصر محمد ذهاوی افندیدن استماع ایتمشیدم . مراجعت بیورمش اولدیغکز افاضلك شبهه‌لری وارسه برمکتوب ایله مشار الیهه مراجعت بیوررلر ایسه یا کندی شبهه‌لرینی وَیاخود بنده‌کزك سهو وذهولمی حل وتشریح بیورمش اولورلر . آنلرك تصادف ایتمامش اولملری بونك وجودینی نفیه کافی دگلدر .

«صدده کلنجه: مادامکه برشیئی خلقه قبول ایتدیرمك ایچون او شیئك»
« افکار عامه‌یه .... الخ تصادفات حسنه‌دندر »

مخلصکز مبدأ تاریخی قران علوییندن وَ یاخود اولمپیاددن اعتبار ایتمك استمیورم . ولادت نبی علیه‌السلامدن معتبر اولسون دییورم . یوم هجرت برمؤمن ایچون نقدر مقدس ایسه یوم ولادت معاشر اسلام ایچون مصدر فوز وسعادت اولمغله اندن قات اندر قات مقدسدر .

هجرتك تساوئ لیل ونهاره تصادف ایتمسی یوم مذکورك سنین شمسیه‌یه تاریخ مبدائی اولمسندن طولایی حاصل اوله‌جق قاریشقلقی تصحیح وَ تصفیه ایده‌میه‌جگندن فائدهٔ موهومه‌سی ـ ۳۹ سنه و وقوعاتك زنجیی صاچی کبی قارشمسندن حاصل اولان مضراتك بیگده برینه تقابل ایده‌مز .

« بناء علیه بو تصادف واقع اولمامش اولسه دخی .... الخ »
« اولمیان مسائلدندر . »

هجرت نبویه ذاتاً مبدأ تاریخمز ایسه‌ده شمدی خصوصات مدنیه وَمعاملات سیاسیه‌مزده استعمال اولنمق اوزره اتخاذینه مجبور اولدیغمز تاریخ شمسینك اومبدائه استناد ایتمسی، یعنی اتحاد مبدأ شرطی آلتنده اتخاذی لزومی مسلّم دکلدر .

مادامکه یکیدن برتاریخ اتخاذ ایده‌جگز . جامع‌الفوائد برمبدأ مقدس اتخاذ ایتملی‌یز اوده یوم ولادتدر . یوم ولادتك مختلف فیه اولمسی قدر یوم هجرت دخی مختلف فیهدر . اویله اولمسه‌ده مبدأ تاریخی ذاتاً طبایع اشیایه وَافکار عامه‌یه تطبیق ایچون برآی قدر کیرو چکه‌رك فنی برتقویم اتخاذ ایتمك استیورز . بو حالده ۳۰ کون کیرو چکلمکدن ایسه ۳۱ کون وَیا خود ۲۹ کون کیرو چکلمسنده نه عقلاً وَنه مادةً برمحذور یوقدر . یوم ولادتك مختلف فیه اولمسی دخی مجروحدر . چونکه یوم هجرت بین‌الناس معلوم اولدیغندن زیاده یوم ولادت معروف وَمعتبردر . یوم هجرت

دخی معلوم صرف اولمیوب احتمالات اوزرینه مبنی برطاقم ادله‌لرله یوم مذکوره تصادفی تحقق ایتمش اولمغله یوم ولادتك دخی برصورتله حساب وتعیینی کافیدر.

علی‌الخصوص نیسانك یگرمیسنه تصادفنی فلکی محمود پاشانك حساب ایتدیگنی سز سویلیورسکز.

دیوان جناب فاروقیده یوم ولادتك مجهول اولدیغنه دائر سرد اولنان معذرت مثبت ایسه جناب خلیفه‌نك اجتهادده یقینیاتدن بشقه هیچ بردلیله اعتبار ایتمدکاری ثابت اولور.

یوم هجرت اوزمان ایچون معلوم مطلق اولدیغنه مبنی آنی قبول بیورمش اولدقلری درکار ایسه‌ده عصرمزده یوم هجرت دخی اول وقت معلوم اولدیغی قدر معلوم اولمدیغندن، بوجهتجه ایکیسی بیننده‌کی فرق پك کوچوك اولمق لازم کلور. فقط یوم هجرت خلیفه‌نك معلوملری اولدیغی حالده مبدأ تاریخی یوم مذکوردن اعتبار ایتمیوب اقوام عربك اوته‌دنبرو ییل باشی کبی طانیدقلری اول محرمه ارجاع ایچون مبدأ هجرتی آلتمش یدی کون کیرو چکمش اولملریله بومقوله مسائلده افکار عوامه ملایمت شرط اولدیغنه بردلیل قطعی دها کوسترمشلردر.

خلقك اجل احتیاجاتنه متعلق خصوصاتده افکار عمومیه‌یه ملایمت آرامیوب یکیدن غیرمألوف یول آچمق اقوال وافعالنه ملهمیت سوسی ویرمکله شهرت بولان مصریون قدیمه (ماژ) لرینه یاقیشور حمد اولسون ذات عالیکزك او کروهدن اولمدیغکزی بیلورم.

بوفقره‌نك قصورلری بوقاروده بالمناسبه کچمش جوابلرله مجاب اولدیغندن تکرارینه حاجت یوغیسه‌ده

« اکر فن نقطۀ نظرندن برمبدأ آرایه‌جق ایسه‌ك او حالده دخی یوم »
« میزانی قبولده تردد ایتماملی‌یز، بونقطۀ نظردن دخی قبول عامه‌یه مظهر »
« اولمسنی ایستر ایسه‌ك موسم حصارك کذرانیله غله‌لرك در انبار اولدیغی »

« برموسمك ارباب زراعت وتجارت عندنده‌ده مقبول ومعتبر اولمسی طبیعیدر. »
فقره‌سی برآز تفصیلاته متحملدر .

فن نقطهٔ نظرندن یوم میزانك بلا تردد قبـولی لزومنی نه کبی دلیـل و برهانه اسـناد ایتمك ایسـتدیككزی کوستروب اثبات ایتمدکجه هیچ بر فرد تسـلیم ایده‌مز . سزی بو ادعاده کوردکجه کندومزی نصف کرهٔ جنوبی متمکنلرندن ظن ایده‌یورم . اورایه کوره واقعـاً میزان ابتداسـنك مبدائی مصدق ایسه‌ده نصف کرهٔ شمالیده فن نقطهٔ نظرندن ـ یوم میزان دکل ـ یوم حملك ییل باشی اولمسی لزومی بالطبع قبول اولنور بدیهیاتدندر. برده : چونکه غله‌لرك درانبـار اولدیغی بحثنی ینـه اورته‌یه آتایورسـکز . برآز دوشـونه‌لم . غله نه‌در ؟ برعملك محصولیـدر دکلمی ؟ بوکونکی آلدیغکز محصول مؤخراً کله‌جك موسم ربیعده‌کی عملك محصولیمیدر یوخسه کچمش برعملك محصولیمیدر ؟ کله‌جك عملك ایسه دیه‌جکم یوقدر. اکر کچمش ایسه غله‌یه ومحصوله بالضرور بر ابتدا لازم کلیور . چونکه کندوسی منتهادر .

بر مثال کتورلمك لازم کلمسه سزك فکریکزه کوره اتخـاذی تقدیرنده بر کتابك فاتحـه‌سی مطلبی وخاتمه‌سی دخی مقدمه‌یی محتوی اوله‌رق طبـع ایتدیرلمسی قدر غریب وخلاف حکمت اولور .

هله غله‌یی حاصل ایدن نباتاتی برذی روح مخلوق فرض ایتمش اولسه‌کز عنفوان شبابی ربیع وکمالی صیف وهرمی خریف اولوب شـتا ایسـه مماتی اوله‌جغندن کندوکزه سند اتخاذ بیورمق ایستدیککز غله ومحصوله ویره‌جککز عمرده ییل باشنك خزاندن اعتباری تقدیرنده هنکام هرمنده دنیایه کلمش وصکره وفات ایتمش وصکره چوجق اولمش وآندن صکره پسن کماله واصل اولمش کبی عجایب خاطره‌لر تبادرینه محل بولنور .

اوّل میزان غـله‌نك درانبـار اولدیغی زماندر بیوریورسـکز او یله‌ده دکلدر. روم ایلینك چوق یرنده خرمنلرك تشرین اول ایچنده اورته‌ده قالدیغی

واردر . قاسمدن صکره‌یه واقعاً قاله‌ماز . لکن اتخاذ بیوره‌جغکز تاریخ ایچون ییل باشنی قاسمدنده اعتبار ایتمیورسکز . چونکه فنده‌ده طبایع اشیایه‌ده توافق ایده‌من .

« الده بوقدر جامع الفوائد بر مبدأ موجود ایکن و برده تاریخدن غرض .. الخ بر معنا ویره‌مدم »

تأسف ایدرمکه بوفکرده سزه بر وقتده اشتراك ایده‌میه‌جکم . بالعکس ابتدای اعتدال ربیعی جامع الفوائد اولدیغی قدر ابتدای خریف خلاف طبیعت کوردیکنه وَجوابنامهٔ عالیکز اوّلکی عریضه‌مك قوتنی تزیید واحکام ایتدیکنه بناءً ربیعك شرفی ایچون دکل ، ذکر اولنان عریضهٔ چاکرانه‌مده تفصیل ایلمش اولدیغم اسباب عدیده وقویه‌یه مبنی درکار اولان فائده‌سی ایچون آنك ییل باشی اتخاذندن بشقه هیچ بر صورت اولمدیغی یقین درجه‌سنده مجزومم بولنمسی حسبیله مبدأ تاریخی ولادته وییل باشنی اعتدال ربیعی‌یه اسناد وَ بونك لزوم ووجوبنی کوسترمك اوزره برطاقم دلائل قویه ایراد ایده‌یورم . یعنی یالکز یوم هجرتك ابتدای میزانه تصادفنی بویله طبایع اشیا والفت ناسه مخالف بر ییل باشی اتخاذ ایتدرمك مجبوریتنه کافی کورمیورم. حتی اصلاح مبدأ تاریخ ایچون ۱۲۸۸ سنه‌سنده (جودت پاشا حضرتلرینك ریاستلری آلتنده تشکل ایدن قومیسیون عالیده منجم باشی طاهر افندی مرحوم هجرتك اوّل برج میزانه تصادف ایتدیکنی اورته‌یه قویمش اولدیغی حالده ینه ولادتدن مبدأ تاریخ اتخاذی لزومی درمیان اولنمشدر . آنجق اول وقت مستعمل تاریخدن بتون بتون تباعد اولنمامق حقنده‌کی امره اتباعاً مبدأ تاریخ یوم هجرتده ابقا وَفقط اعتدال ربیعینك ییل باشی اتخاذنده‌کی فوائد باهره ینه او جهتی ترجیح ایتدیروب مبدائی سنهٔ هجرت وییل باشی نوروز اوله‌رق شهوری طقوزر اوزر کون کیرو براقمق اوزره بر تاریخ اتخاذی

لزومی با مضبطه او تاریخده عرض اولنمشیدی . مضبطۀ مذکوره‌نك صوك فقره‌سنك قرائتی حل شبهه ایدر .

« خصوصاً ربیعك اشرف فصول اعتبار اولنیشی دخی اقالیم معتدله ..... الخ آرزوسنده‌یز »

سیاسی دیگر مانعه‌لر یوغیسه بیلم امّا بوآرزوگره حرارت و برودت مانع اولمامق لازم گلور . زیرا اعتدالینی تشکیل ایدن ایکی نقطه محرك ارض قطع ناقصنك محور صغیریله محیطنك تلاقیسنده اولدقلرندن اوج وحضیض نقطه‌لرندن هرایکیسی مساوی مسافه‌ده وَشمسدن سطح ارضه وارد اولان سموت ضیائیه وحاره عین میل وزاویه‌ده اولمغین، برودت وحرارت جهتلریله ایکی نقطه‌نك بری حرارته وَدیگری برودته مدخل اولمقدن بشقه فرقلری یوقدر . بنابرین اکثر اوقاتده عین موقعده مبدأ ربیع ایله مبدأ خریفك حر و بردی درجه‌سی مساوی اولور . اشته بوسنه تحف بر تصادف اوله‌رق سبریا طرفلرنده موسم شتانك آغستوسدن باشلایوب شدتله حکم فرما اولدیغنه دائر بورایه وارد اولان خبرلر بونی مؤیددر .

اوچنجی اختلاف حقنده اوّلکی عریضه‌مده یازمش اولدیغم فقره عینیله نقل اولندقدن صکره :

« بنده گزده عینیله فکر دولتلرنده ایدم . حتی گچن سنه مارتده نشر ..... الخ .... مجبور اولدم » .

اشته اوّل میزانك ییل باشی اتخاذنده برکوچك عارضه‌ده بونقطه‌در . سنبله برجنه مصادف اولان آیدن ماعداسی ثابت قاله‌جغندن هرکس عندنده معروف ومعتبر اولان یوم نوروز، یعنی ایرانیلر نظرنده‌کی یوم عید، کاه حمل برجنه مقابل تعیین اولنه‌جق آیك برینه وَکاه ایکیسنه تصادف ایتمسی لازم گلور . اوّل برج میزان هیچ بر قوم بیننده معتبر اولمدیغندن، آنك تغیرندن هیچ بر محذور حس اولمز . هرنه حال ایسه مادامکه غازی احمد مختار پاشا

حضرتلرینك بوتاریخ بحثنده سعی واقدام بیورمش اولدقلری آڭلاشیله‌یور. اشبو عریضه‌می اوّل امرده مشار الیه حضرتلرینه تقدیم ایده‌جگم. آندن سزه واصل اولور. زیرا ایکی نسخه یازمغه تحملم یوقدر.

« کبیسه مسئله‌سنی ایسه افندمزه ..... الخ .... اتمیه‌جگی درکاردر »

کبیسه مسئله‌سی پك بسیطدر. شمسك برج حملك برنجی درجه‌سنه نقل ایتدیگی زمان ییل باشی اولور ایسه وَایّام شهور معین اولوبده یالڭز شهر شباطك وَسزك تقویم قولنجه شتاء ثالثك برگون تزاید وَتناقصی قابل اوله‌جق صورتده برتقویم قبول ایدیلور ایسه سنه‌لری سنین حقیقیهٔ شمسیه وَشهوری شهور اصطلاحیهٔ صحیحه اولور. شمسك برج حمله نقلی ساعتی ییل باشی اولدیغی حالده کبیسه سنه‌لری طبیعتیله سنه‌نك صوڭ آیی برگون تزاید ایدرك تاریخجه وتقویمجه هیچ برمعامله وَحسابه احتیاج براقمز.

« اسامیٔ شهور بحثنده ایسه ..... الخ .... ایجاد دگلدر، اضافتك »

« هجنتی منکر دگلدر. فقط .... الخ .... اشتباه ایتمم »

اسامیٔ شهور مبدأ وَ ییل باشنه نسبتله ایکنجی وَاوچنجی درجه اهمیتی حائز اولدقلری جهتله رأیکزده اصراریکز تقدیرنده بنده‌کز او فکردن دونرم. چونکه فکر عاجزانه‌مه گوره اوّلکی مسئله پك بیوك اولدیغندن آنلرك قبول ایتدیرلمسی ایچون اشبو دردنجی مسئله‌یی فدا ایتمك لازم کلور ایسه تردد ایتمم. بنده‌کز، انکار بیورمق استدیگکز اوهجنته وَعربی کلمات ایله عوام بیننده بدیهی اولان عدم الفته بناءً بسیط اوللرینی مقصده دها موافق گورمشیدم.

سز، ظرفا طاسدلقلری دیو طاش آتدیغکز جهله‌یه برجیله گوسترمك استیورسڭز نه مانع! وارسون اویله اولسون. آنجق مارالذکر فقره‌دن آڭلادیغمه گوره برنجی عریضه‌مده مندرج فکرمی آچیق صورتده بیان ایده‌مامشم. فرس قدیم خرافاتنه اتباع راینده بولنمدم. مرادم اضافتدن

تجرید ایدرك جزئی برتعدیل ایله شهور رومیه نك قبولنی اضافتلی وطمطراقلی شـتاء ثالث وخریف ثانی گبی اسملره ترجیح ایتمش واگرچه شهور رومیه قبولنـده بیلمدیگم برمحذور وار ایسـه اضافتلی اسملردن ایسـه شهور جلالیه استعمالنی دها آز محذورلی گورمشیدم .

یوخسـه اسکی خرافاتی ترجیح معناسـنه دگلدی . آنجق انصاف بیوررسه‌گز گرك ذات عالیگز وگرك مختار پاشا حضرتلری اسامیٔ مذکوره‌یی کندی معلومات وحسیاتکزه گوره تعیین ایدوب جهلهٔ عوامك استعمالنجه سهولت اولوب اولمدیغنی نظره آلمدیغکزی اعتراف بیوررسگز . برچفتجی یه شتای ثالث و برقایقجی‌یه بهار اوّل دینلدیگی حالده هیچ برشی آکلامیه‌جغنی بندن اعلا بیلورسگز .

اشته بو بحثده دیه‌جگم سوزلرك برچوغنی دیدم وسویلدم ظن ایده‌یورم. مأمول ایدرمکه بوندن صکره مبـدائك (مولدالنبی) وییل باشـنك نوروز اولمسنی فکراً اولسون قبول بیورمش اولورسگز. باقی صاغ و وار وملك وملت خدمتنده پایدار اولیگز دعاسنه صره گلمشدر .

شاکر

فی ۹ ربیع‌الاول سنه ۱۳۰٦ و فی ۱۲ تشرین ثانی سنه ۱۸۸۸ تاریخیله مصرده غازی احمد مختار پاشا حضرتلرینه تحریرات

دولتلو افندم حضرتلری

چوقدنبرودر مخابره‌مز انقطاع ایلدی . واقعا بیرام تبریکی ویا سـؤال خاطر مکتوبی گبی شیلر یازلمقدن ایسـه فرصت دوشدکجه خبرلشمك موافق حکمت وصفوت اوله‌جغنی جاکریگزده معترف اولدیغمدن او یله برفرصـتك انتهازینـه تعلیقاً عریضه تقدیمنـده تجویز اهمال ایتمشـیدم . شمدی او یله برفرصت دوشدی، اشبو عریضه‌مك تقدیمنه جسارت ایده‌یورم .

ابوالضیا توفیق بگك بوسنه نشر ایلدیگی تقویم حقنده بعض اعتراضاتی

حاوى مقدمجه برمكتوب يازمشـيدم . برايكى آى انتظاردن صكره كچنلرده برجوابنى آلدم . ايتديكم اعتراضاتى جرح ايتمك فكرنده بولنه‌يور .

مادّه ايكى شخص آراسـنده معلومات امتحانى اولميوب بتون برملتـك استقبالنه تعلق ايده‌جگندن، كندوسنه اوزونجه بر جواب يازدم .

افكار غربيـه‌يه موافق دوشمك اوزره سـنه‌نك آخرندن يىـل باشى اتخاذى مسلكى، فكرينه پك زياده يراشمش اولديغندن، اودريكه‌دن كندوسنى چكوب چيقارمغه بنده‌گزك قدرتم كافى دگلدر .

ذات عاليكزك بو مسـئله‌ده پك بيوك حصه‌دار اولديغكزى مكتوبنـده يازمش اولمغله بونده دخى افكار عموميه‌ده سـند وَمومى اليهك فكرنجه معتمد اولان رأى عاليكزه مراجعت ايده‌يورم . ايلولدن يىـل باشى اتخاذى قدر تقويم حقنـده مضر هيچ برشى اولمديغنى يقيناً بيلديكم جهتـله اگرچه نزد عاليكزده دخى مصدق ايسه مشار اليهه اويولده تبليغات اجراسنى رجا ايدرم .

كندى الفت وعادتمز طورركن فرنكلر قيش موسمنى يىـل باشى اتخاذ ايده‌يورلر ديه‌رك بزمده فصل خريفه صارلمقلغمز هرشيدن زياده فنى برتقويمك استقرار ودوامنى تهلكه‌يه دوشوره‌جگى دركار اولديغندن، هرحالده اونقطه‌دن تباعد شرط اعظمدر .

اصل مادّه‌يه وَمخابره‌يه معلومات ويرمك اوزره اولكى يازديغم عريضه وَآنك جوابى اوله‌رق توفيق بگك يازديغى مكتوب صـورتلريله برابر بوكره مير مشار اليهه يازديغم جوابنامه‌يى دخى عيناً تقديم ايده‌يورم. اشبو اوچنجى‌يى بعدالمطالعه مهرليوب مير مشار اليهه ايصال بيوررسه‌گز چاكريكزى مستغرق من ومسار ايتمش اولورسـگز . اوچنجى جوابنامه پك اوزون اولديغنـدن صورتنى چيقـاروب تقديمه وقت بوله‌مديغمدن طولايى عفو عاليكزى نيـاز ايدرم . هرحالده لطف واحسان حضرت ولى الامركدر .

شاكر

فی سلخ ربيع الآخر سنه ١٣٠٦ و فی ٢٢ تشرين ثانی سنه ١٨٨٨ تاريخلو
غازی احمد مختار پاشا حضرتلرينك جوابلری صورتيدر .

معروض محب متخصصلريدر

١/١٣ تشرين ثانی سنه ١٨٨٨ تاريخيله مورخ برقطعه لطفنامهٔ عالیٔ آصفانه‌لرينی آلدم . بونده ابوالضيا توفيق بكك آلتی آيلغی يكچن مارتده نشر ايدرك سنه‌لكنك نشرينی ايلوله براقديغنی اعلان ايتديكی تقويمده اتخاذ ايدلمش اولان بعض اصوله مخالف بولنديغكزه دائر مشار اليهه يازمش اولديغكز ايلك مكتوب ايله آكا آلنان جواب صورتلرينك لفاً گوندرلديكی وجوابه جواباً يازيلان مكتوب مطوّاتث بعدالمطالعه مشار اليهه بورادن گوندرلمك اوزره عينك لف ايدلديكی اشعار بيورلمش واولوجهله بعدالقرائه برصورتی آلدير يله‌رق بشقه‌جه طرف عاجزيدن يازيلان ايكی سطرلق برمكتوبله مشار اليه توفيق بك افندی‌يه گوندرلمشدر .

عالم اسلاميت ايچون اتخاذ وتأسيسی ضروری اولان برتاريخ شمسی اصولنك مجرد آتياً دولتجه رسميت كسب ايدرك موقع استعماله گله بيلمسی اسبابنی استحضاره خدمت وهمتدن عبارت اولان تقويم مذكورك طبعی طابعنه نه قدر شرف ايسه بوبابده تدوير پركار افكار ايله اعطای رأيه رغبت بيوران وطابعنی تشجيع ايدن ذواتك شرفيده آندن دون اولمامق طبيعيدر .

مشار اليه توفيق بك، دولتلو جودت پاشا حضرتلرينك تقويم الادوارنده گورديكی بوبحثی اوّلكی سنه طبع ونشرينه موفق اولديغم رياض المختارده‌ده گوره‌رك اويله برتقويم نشرينی باتصميم دها بعض مسائل ايچون اول وقت ايكی دفعه بنده‌كزه مراجعت ايتديكندن آلديغی ايضاحاتی ذكر اولنان آلتی آيلق تقويمك باشنه درج ايتمشيدی . گچنده ذات عاليكزدن آلديغی رأيی لاجل المذاكره طرف عاجزی‌يه دخی اشعار ايتديكندن اولبابده‌كی

مطالعات عالیه‌گزه مقابل اولان ملاحظاتم اولوقت کندیسنه گوندرلمش اولدیغی گبی برنسخه‌سینیده بو وسیله ایله شمدی ذات عالیگزه گوندردم .

سالف الذکر مکتوب مطوّلی، یعنی توفیق بگه یازیلان ایکنجی مکتوبکزی دقتله اوقودم . عفو عالیگزه استناداً مکتوب مذکوره مدّعای سابقی مجرد اثبات ایچون یازلمش برمکتوب دیه‌جگم . افندم! واقعا بو مثللو مسائل چوق بحث گوتوره بیلور . لکن بز بونی عالم اسلامیته مخصوص برشی اوله‌رق آرادیغمزدن حلنی کتب دینیه‌یه براقیر ایسه‌ك یولنده حرکت ایتمش اولورز . چونکه لدی‌الحاجه موقع استعماله وضعیچون حقنده فتوا آلنه‌بیلور . عالم اسلامیتده ایسه فتوای رسمی ایله تأسس ایدن شیئلر برلشوب بیاغی ابدیت کسب ایتمشدر . بناءً علیه او طریقله تحریاته ابتدار اولندقده تفسیر جلالیده : (لا تقم فیه ابدا لمسجد اسس علی التقوی من اوّل یوم) آیت کریمه‌سنك تفسیرنده (قوله من اوّل یوم) من ابتدائیة فی‌الزمان علی طریقته‌الکوفین التی اشار لها ابن مالك بقوله ❊ وقد تأتی لبدء‌الازمنة ❊ شیخنا (قوله وهو مسجد قباء کما فی‌البخاری)

شهاب مرحومك قاضی بیضاوی تفسیر محشیسنده (❊ قوله من اوّل یوم ❊ من ایّام وجوده) ای هو اوّل یوم من ایّام وجود بنائه وتأسیسه وانما قید به لظهور انه لم یؤسس علی‌التقوی من اول یوم من مطلق‌الایام والمعنی ان تأسیسه علی‌التقوی کان مبتدأً من اوّل یوم من ایّام وجوده لاحادثاً بعده قال‌السهیلی نورالله مرقده فی‌الایة من‌الفقه صحة ما اتفق علیه‌الصحابة رضوان‌الله علیهم اجمعین . مع عمر رضی‌الله عنه حین شاورهم فی‌التاریخ فاتفق رأیهم علی ان یکون من عام‌الهجره لانه‌الوقت الذی عزّ فیه‌الاسلام والحین الذی امن فیه‌النبی (صلی‌الله علیه وسلم) وبنیت‌المساجد وعبدالله کما یحب فوافق رایهم هذا ظاهر‌التنزیل وفهمنا الان بفعلهم ان قوله تعالی من اوّل یوم ان اخذوه من هذه الایة فهوالظن بهم لانهم اعلم‌الناس

بتأويل كتاب الله وافهمهم بما فى القران من الاشارات وان كان ذلك على رأى واجتهاد فقط علمه الله واشار الى صحة قيل ان يقال اذ لا يعقل قول القائل فعلته اوّل يوم الا بالاضافة الى عام معلوم شهر معلوم او تاريخ معلوم وليس ههنا اضافة فى المعنى الا الى هذا التاريخ المعلوم بعدم قراين الدالة على غيره من قرينة فقط او حال فتدبّره وفيه معتبر لمن ادّكر وعلم لمن رأى بعين فؤاد واستبصر.. الخ. بخارىء شريفك (من اين ارخوا التاريخ) بابنده محرر « حدثنا عبدالله بن مسلمة حدثنا عبدالعزيز عن ابيه عن سهل ابن سعد » قال ماعدوا من مبعث النبى صلى الله عليه وسلم ولا من وفاته ماعدوا الا من مقدمه المدينه .

بو حديثك قسطلانى شرحنده مسطور (من اين ارخوا التاريخ) اى من اى وقت كان ابتدأوه وعند ابن الجوزى انه لما كثر بنو آدم. ارخوا بهبوط آدم عليه السلام فكان التاريخ به الى الطوفان، ثم الى نار الخليل، ثم الى زمان يوسف ، ثم الى خروج موسى بن مصر ببنى اسرائيل، ثم الى الزمن داود ثم الى زمن سليمان، ثم الى زمان عيسى عليه السلام ورواه ابن اسحق عن ابن عباس رضى الله عنهما وقيل ارخت اليهود بخراب بيت المقدس والنصارى برفع المسيح و انما ابتدأ تاريخ الاسلام فروى عن ابن شهاب الزهدى رضى الله عنه ان النبى صلى الله عليه وسلم لما قدم المدينة امر بالتاريخ فكتب فى ربيع الاول رواه الحاكم فى الاكليل لكن قال فى الفتح ان معفل والمشهور خلافه ❁ وبه قال (حدثنا عبدالله بن مسلمة) القعنبى قال (حدثنا عبدالعزيز عن ابيه) الى حازم سلمة بن دينار (عن سهل بن سعد) بسكون الهاء والعين الساعدى انه (قال ماعدوا) التاريخ (من) وقت (مبعث النبى صلى الله عليه وسلم) قيل لان وقته كان مختلفاً فيه بحسب دعوته للحق ودخول الرؤيا الصالحة فيه فلا يخلو من نزاع فى تعيين سنته (ولا من) وقت (وفاته) لما يقع فى تذكره من الاسف والتألم على فراقه (ماعدوا) ذلك (الا من) وقت (مقدمه

المدينة) مهاجراً وانما جعلوه من اوّل المحرم لان ابتـدأ العزم على الهجرة كان فى الاوّل المحرم اذا البيعت وقعت فى انهاى ذى الحجة وهى مقدمة الهجرة فكان اوّل هـلال استهل بعد البيعة والعزم على الهجرة هـلال محرم فناسب ان يجعـل مبدأ وكان ذلك فى خلافة عمر رضى الله عنه سـنة سبع عشرة فجمع الناس فقال بعضهم ارخ بالبعث وقال بعضهم بالهجره فقال عمر الهجرة فرقت بين الحق والباطل فارخوا بها وبالمحرم لانه منصرف الناس من حجهم فاتفقو عليـه رواه الحاكم وغيره والذى تحصل من مجمع الاثار ان الذى اشـار بالمحرم عمر وعثمان وعلى وذكر السهيلى ان الصحابة رضى الله عنهم اخذوا التاريخ بالهجره من قوله تعالى .

لمسجد اساس على التقوى من اوّل يوم لانه من المعلوم انه ليس اوّل الايام مطلقاً فتعين انه اضيف الى شىء مضمر وهو اول الزمن الذى عز فيه الاسلام وعبد فيه النبى صلى الله عليه وسلم ربه امنا وابتدا فيه بناء المسـاجد فوافق رأى الصحابة رضى الله عنهم ابتـداء التاريخ من ذلك اليوم وفهمنا من فعلهم ان قوله تعالى من اوّل يوم انه اوّل التاريخ الاسلامى ❁

اشته كتب دينيه‌ده بونلرى گوردم وَعيناً بالايه نقل ايتدم . دها گور-مديگم شـيلر بولنمقده محتملدر . الحاصل مسجد قبـانك تملى وضع اولنديغى گون عز وسعادت اسـلاميانك بدائى اولمغله يوم مذكور بين المسلمين بر يوم محترم عـد اولنمق لازم ايكن نصلسـه اهمال اولنمش وَيا خاطرلره گلمامش اولديغى وَاول گون شمس ، ميزان برجنك ايلك درجه‌سـنده بولنديغنـدن آنك سـنه باشى اتخاذيله تاريخ شمسيمزه مبـدأ ايدلمسى وَبو صورتله ايّام محترمهٔ عداديـنه قونلمسى اصوب من الصوابدر .

على الخصوص بين المسلمين تاريخك هجرتدن يورودلمسى حقنده حضرت عمر رضى الله عنـه گبى بر ذات عاليك مجلسـنده اجماع امت واقع اولمش اولمغله شمدى بشقه بر مبدأ آرامق عبثدر .

اثما، آنلرك وضع ايتديگی تاريخ قمريدر، وارسون موضوعی كبی كيتسون بزم استديگمز برمبدأ تاريخ شمسيدر، آنی اختيارده حرز. دينورسه خير بوده طبق اوقيلدندر ديرم. برده يوم مذكورك سنه باشی اتخاذندن مجانبتی اقتضا ايدن برمانع جدّی‌ده يوق. بالعكس برموسم باشی اوله‌رق نقاط معلومهٔ سماويه‌دن اك معروف برنقطه‌يه‌ده مستند اولمسی نور علی نور دگلمی؟ بو حال بلكه نبیّ ذيشان، عليه افضل التحيات افندمز حضرتلرينك معجزات باهره‌لرندن بريدر.

بو بابده اوّلجه سبق ايدن مجاوباتده مسطور اولان ملاحظات و اعتراضات ميانده جداً ديشه طوقنور برشی گوره‌ميورم. همان جمله‌سی انسيت وظنيات شخصيه عدادنده قاله بيلور. وآنلرك همان جمله‌سی هرقنغی برنقطه‌دن اتخاذ اولنه‌جق مبدأ تاريخ حقنده واردردر. چارهٔ اندفاعلريده هپ بردر. چونكه هراصل و هرنه وقت اولور ايسه اولسون تاريخ قويان آدم تاريخی تصريح ايتمك ايچون مطلقا بر و يا ايكی كلمه يازمق مجبوريتنده اولديغی كبی بو ايكی تاريخك وحتی عموم تاريخلرك يكديگرينه تسهيل نقلی ايچونده تحويلات جدوللرينه احتياج ضروری ايله محتاجدر.

آيلرينه، توفيق بك افندی طرفندن اوّلجه تنسيب و اولوقت طرف عاجزيدن بعض تعديلات ايله تصويب ايديلان خريف اوّل وشتای ثالث كبی اسملردن دها اليقنی شمدی‌يه قدر نه ايشتدم ونه ده تخطر ايده بيلدم. بناءً عليه حالا آنلری تصويب ايدييورم. هر برينك قاچر گونلی اولمسی بحثنه نقل كلام اولنجه بو بابده ملفوف ورقه‌ده تفصيلات لازمه گوريلور. كبيسه مسئله‌سی ذات عاليلرنجه اهميتسز گلمش، بنده‌گزجه مسئله‌نك اك مهم يری اشته بوراسيدر. اگر بومسئله شمديدن صاغلام براساسه ربط

اولمماز ایسه بوقدر مطالعات وسعیلر هپ بوشـه گیدر . بو بابده اقتضا ایدن تفصیلات دخی ورقهٔ مذکوره‌ده گوریلور ، تم

فی سلخ ربیع‌الاول سنه ۱۳۰۶ فی ۲۲ تشرین ثانی سنه ۱۳۰۶
قاهره‌دن

احمد مختار

مصرده دولتلو غازی مختار پاشا حضرتلری طرفندن سعادتلو ابوالضیا توفیق بك افندی‌یه یازیلان مکتوب مخصوص صورتیدر .

مباحثـه براستحکامدرکه التجـا ایدنلر هردرلو مهالکدن آزاده قالورلر . بو حکمته بناءً تأسیس تقویم حقنده‌کی مطالعات عالیه‌لرینه قارشو سرد مطالعه ایدن دولتلو شاکر پاشا حضرتلرینك تصوراتنك برصورتنی ارسال بیورمش ایدیکز گوردم اوقودم . دولت عثمـانیه‌نك وبلکه بتون ملت اسـلامیه‌نك محتاج اولدیغی اصلاح تواریخ حقنـده سرد مطالعه ایتمـك گبی برزحمتی اختیار بیوردیغڭزدن طولایی مشارالیه حضرتلرینه تشـکر ایتدم . تاریخمزك انضباط وانتظامنك حصولی ایچون نقدر زحمت چکلســه یری واردر . حمیت وغیرت اسلامیه وعثمانیه بونی اقتضا ایدر . عندالله اجری ضایع اولمز .

ایشه گیرشمزدن اوّل شوراجقده برفقره‌نك درجی اقتضا ایدییور :

تاریخ شمسیمزك صاغلام واسـاسلی برتمله استناد ایتمسی لزومی حقایق بینان اموره گوره پك روشندر . بندگز ایش ایچنه قارشدیغم زماندنبرو بویله برحقیقته انتساب اولنمقلغك یولنی آرامقدن برگون خالی اولمدم . خصوصیله بودفعه‌کی مصر مأموریتی فقیرده‌کی او آرزویی قاتمرلشدیردی . همده نصل ؟ یوزگمدن قان گیدرجه‌سـنه قاتمرلشدیردی . مولانا ! تاریخ شمسیمزك معلوم اولان انتظامسزلغنه واسـاسزلغنه مبنی وقتیله مصرڭ معـاملات مالیه‌سی

زراعتك دادوستدى وَتجارلرك حسابات جاريه‌سى تكميل قبطى شهورى اوزرينه جريان ايدر ايمش. نه وقتكه اوروپاليلر ايله اختلاط چوغالمش وَآنلر ايله معامله‌يه كرمئ تام ويرلمش وَصكره‌ده استقراضلر مسئله‌سى ايشى بتون بتون بشقه شكله قويه‌رق اوزرينه طوز بوز اكمش اولمغله، شمدى كافهٔ دوائر رسميه وحسابيه تاريخ ميلاد ايله ايش گورمكده بولنمش اولدقلرى كبى تجار ايله معامله‌دن هيچ بروقت خالى اولميان فلاحلرك آغزنده دخى مصرك طرز وشيوهٔ تكلمنه اويديره‌مامق زحمتى دخى داخل حساب اولديغى حالده (نوفامبر) (يوليو) (يونيو) گبى شهور افرنجيه كزييور. وَتحويللرى اوحساب اوزرينه يازيليور . دها غريبى اعلامات شرعيه‌يه وضع اولنان تاريخ دخى مثلا محرم سنه‌٥ ١٣٠ وفى ١٥ ايلول سنه‌١٨٨٨ يازيليور .

آرتق بوحالك تلوب اصدقايه ويرديگى تأثرى كاغد اوزرينه قويوبده يازمق ممكنسزدر. بونك سببى اصحاب معارفك بوبابده خامه‌ران مقال اولمق زحمتنى اختيار اهتماملرندن بشقه دگلدر . اويله مناسبتسز وَاحوال وطبايع جنسيه ومليه ودينيه‌مز ايله قطعاً قابل توفيق اولميان برتاريخه دوشولمامك ايچون شمديدن ايشك هر طرفى لايقيله آرانوب طرانمليدركه حقيقت ميدانه چيقسون وَبر ياكلش بوله گيدلمسون .

كلەلم صدده : مشار اليه حضرتلرى درت شئ اساس اتخاذ ايدرك تقويملرده طوتمق ايستديككز مقصده مخالفت ايدييورده نتيجه‌ده برلشيور . آنلرك :

(١) نجيسى مبدأ تاريخه (٢) نجيسى سنه باشنك تعييننه (٣) نجيسى مواسمك تعيين امتدادينه (٤) نجيسى شهورك اساميسنه ايليشيورده خلاصهٔ بيورييورلركه « مبدأ تاريخ شمسى سيد الكائنات افندمز حضرتلرينك تاريخ ولادت باسعادتلرندن اعتبار اولنسون زيرا سزك طوتديغكز مسلكده هجرت واردر . يعنى تاريخ شمسى ، تاريخ قمرى گبى خلقك لساننده تكلفلى سوز

دورانی موجبدر. علی الخصوص ۱۲۶۶ سنهٔ شمسیه سندن ۱۳۰۴ ده قدر کچن شمسی سنه‌لرك یکی تاریخده‌ده تکرر ایتمسیدرکه بو ایکی سنه‌یی تفریق ایچون هردفعه اسماری ذکر اولندقجه اوزون بر عباره یازمق لازم گلیور. حالبوکه میلاددن اعتبارنده بو محذورلر وارد اولمازلر. مبدأ تاریخده دخی سنه باشنك موسم خریفه تصادف ایتمسی طبایع اشیا ایله ملایم اولماز، چونکه حلول ربیع ایله عالم اکتساب حیات ایدر. هرشی او زماندن باشلار. موسم خریفده ایسه نهایت بولور. خصوصیله نوروزده ناسك بری برینه ایتدکلری معاملهٔ تطبیبیه ییل باشیله برلشمش اولان بهارك مقدم حیات افزاسیله تبرکه محمولدر. خلقك آلشدیغی نوروزی براغوبده‌ایلوله گیدلمامیلدر خصوصیله خواجهٔ عالم افندمزك ولادت سنیهٔ رسالتپناهیلری نوروزدن آز اولجه شرفواقع اولیور.»

بو جهتله تاریخك مبدائی میلاددن وَ سنه باشی نوروزدن اعتبار اولنغلی بیور یلیور. وَ اسامیٔ شهور دخی سزك تقویمده مندرج اولان بهار اوّل، صیف ثانی، خریف ثالث، گبی ایجاد اولنه‌جق اسمانك کلمات مرکبه‌دن بولنغلری جهتله خلقك لسانه گوج کله‌جگندن اسکی قونمش اسملرك تحریسیله آنلرك مناسبلرینك استعمالی وَ مثلا آذر خضراً وَ آب وَ برداء گبی شیلر آلنوب اضافتلی کلمه‌لرك قوللانلمامسی توصیه اولنیور.

برده غره‌غوار تقویمنه تطبیق معامله‌یه لزوم یوقدر، کبیسه بحثنده حرکت شمسدن بشقه کیسه‌یه تبعیت ایجاب ایتمز. رصدات حسابی کبیسه‌یی کندی کندینه تعیین ایدر. عصرلر حسابی وَ سائره بو بحثه بروقتده داخل اوله‌ماز.

وَ برده بتون برسنه درت موسمه وَ هر موسمده‌اوچر آیه تقسیم اولندقدن صکره برآیك ۳۱ وَ دیگرینك ۳۰ اوله‌رق یوریدلمسی وَ یالگز سنه‌نك

صوکنده‌کی آیتك ۳۱ حساب ایدلمسیله معامله اصلاح ایدلمش وکبیسه مسئله‌سی دخی حل اولنمش اولور . مطالعاتی درمیان ایدیلیور .

جواب

فکر عاجزانه‌مه قالورسه ولادت سنیهٔ حضرت سیدالرسل تاریخ شمسیمزه مبدأ اوله‌ماز . مبعث و وفات سنیه گبی وقایع تاریخیه مبدأ عد اولنمیوبده تاریخك هجرت سنیهٔ حضرت سیدالوراادن اعتبار ایدلمسی بخاریء شریفك « من این ارخوالتاریخ » بابنده‌کی حدیث شریف ایله بالاجماع ثابت اولمش وخصوصیله سورهٔ توبه‌ده « لا تقم فیه ابدا .... من اوّل یوم » آیت کریمه‌سنك تفسیرنده بیضاوی محشیسی شهاب مرحومك سرد ایلدیگی تفصیلات حکمنجه جمعیت اسلامیه‌نك هجرتدن بشقه تاریخ آرامسنه یول اولمدیغی بدیهی بولنمشدر . چونکه آیت کریمه‌ده ایلك گونکی مسجد تقوی اوزره تأسس ایتدی بیورلمشکه بوده قبانی تشریف سعادتله ایلك تأسیس بیوریلان مسجد اولوب اشبو مسجدك تملی آتلدیغی گون اسلامیانه ایلك گون اتخاذ بیورلمش اولمغله ابتداء تاریخ اسلامیان ایچون بوندن بشقه برگون آرانیله‌مز. شاید بشقه برمبدأ تاریخ آرامغه احتیاج صحیح حاصل اولسه‌ده تاریخ ولادت سنیه‌یه گیدلسه خلقك عدم مألوفیتی عذری بونده‌ده ثابت اولور .

فرض ایدلمکه مذکور تاریخ قبول عامه‌یه مظهر اولدی . یازارکن نه دیه‌جکز ؟ مطلقا تاریخ ولادت و میلادله توصیف ایده‌جکز . تاریخ میلاد دیسه‌ك نصارانك تاریخ میلادیسنه ملتبس اوله‌جغندن مطلقا بشقه برسوز ایله‌ده تمییز ایتملی . یالکز ولادت یازسه‌قده اوته‌کنه تاریخ هجرت سویلسه‌ك پاشای مشارالیه حضرتلرینك استه‌مدکاری کلفتلی ومرکب الفاظدن ینه

قورتلينه‌ميه‌جق . مادامكه هر فصل اولسه تاريخمزى يازاركن عبارهٔ زائده يازه‌جغز . شوحالده عباره آره‌سنده اسامئ شهورى يازلميه‌جق اولان، يعنى ساده رقمدن عبارت اوله‌رق يازيله‌جق اولان سنه تاريخلرندن بر جنسنه تاريخ شمسى وَديگر جنسنه قمرى ديه يازار ايسه‌ك تعريفمز افرادينى شامل واغيارينى مانع اولور .

اگر قمرى وَيا شمسى برشهر اسمى دخى يازيله‌جق اولور ايسه تاريخك نه جنس تاريخ اولديغى ذاتاً يك نظرده معلوم اولور . يعنى هم موضوعنى ارائه ايتمش وهمده خلقك احتياجنى برطرف ايلمش بولنورز . وَشهور جديده‌نك اسمى يازلمغله اوڭجه بركره گچمش سنه‌لره التباسدنده قورتيلورز . بونگله برابرده بنده‌گزك حسابمه گوره تاريخ ولادت سنيه نوروزدن اوّل دگل تام برآى صڭره، يعنى ٢٠ نيسان سنه ٥٧١ ميلادده وَقوع‌بولمشدر . مع‌مافيه محسنات مطالعه اولنسه بونك برايكى آى اوّل وَيا صڭره اولمسنده‌ده هيچ بربأس يوقدر . وَهجرت سنيه‌نك، يعنى مدينه‌يه برساعت قدر مسافه‌ده بولنان قبايه تشريف سعادتك تاريخى فى ٨ ربيع‌اوّل سنه ١ وَ فى ٢٠ ايلول سنه ٦٢٢ پازار ايرتسى گونى اولوب، رسالتپناه افندمز اوگون وَاوچ گون دها اوراده استراحت ايتدكدن وَمبدأ سعادت اسلاميان اولوب حقنده آيت كريمه نازل اولان ايلك مسجد شريفك اساسنى وضع بيوردقدن صڭره فى ١٢ ربيع‌الاوّل سنه ١ وَ فى ٢٤ ايلول سنه ٦٢٢ جمعه گونى مدينه‌يه داخل اولديلر . بوده شمسك برج ميزانه نقل ايتديگى گونك فرداسى گونى اولوب احتمالكه مسجد شريفك وضع اساسى تام برج ميزانك ايلك درجه‌سنده اوله . شمدى بويله برفصل باشى الده اولديغى وَتاريخ قمريمزك مبدائى دخى اول نقطهٔ مبجله بولنديغى حالده اجماع امت اولمسه دخى تاريخى او مبدأدن طوتمق اقتضا ايده‌جگندن، انتظام پروران زمانك اتفاق ايده‌جگنده تردد ايده‌ميورم . حتى برخيلى سنه‌لردنبرو درسعادتده منجم باشى طرفندن نشر

اولنان تقويملرده ميزانك برنجى درجه‌سنده (رأس سـنهٔ هجريهٔ شمسيه ديو يازيله گلمش وهمان عمومده بوكا برانسـيت حاصل اولمشـدر . بو مجثده برده ١٢٦٦ سنهٔ شمسيه‌سندن ١٣٠٤ ده وارنجيه قدر كچن شمسى سنه‌لرك يكى تاريخده تكرر ايتمسى و بو ايكى سنه‌يى تفريق ايچون هردفعه اسملرى ذكر اولندقجه اوزون بر عبـاره يازلمق محذوريـنك وارد اولديغى درميان بيوريلور . سنهٔ شمسيه‌يه ولادت سنيه‌يى مبدأ طوتوبده شمديكنك اوزرينه بردن بره اللى بر علاوه ايتسه‌ك اوحالده سنهٔ قمريه‌مزك اوكنه دوشه‌جكمزدن كچمش سـنهٔ روميلرمزك وقمريمزك بوتبدّله گوره كذلك دوچار اوله‌جقلرى تزلزلك هرحالده حسابمزه ينه قاريشقلق گتورمسى امورضروريه وطبيعيه‌دندر. مادامكه قمرى وشمسى ايكى تاريخ طوتمغه مجبورز ، اوحالده هيچ برزمان متنوع سنين ماضيه‌نك يكديگره تطبيقنى مبين برجدول احتياجندن وارسته اوله‌مايز . بناءً عليه ميلادى قبول ايدرك حاصل اوله‌جق قاريشقلغى برطرف ايتمكه نصـل جدوللر تنظيم ايدوب نشر ايده‌جك ايسـه‌ك او سـعى وهمتى هجرىٔ شمسى تاريخنه صرف ايدرز وبو كلفتى اختيار ايسه ميلادين بيننده‌كى التباس محذورينى قبولدن دها اهوندر .

سنه باشمزك فصل خريفده اولمسى مطالعه‌سنه نقل كلام اولنجه : هيچ برقومك وهيچ برملتك طبيعت اشـياى عالم ايله آهنك عمومى حاصل ايدرك رأس سنه اتخاذ ايتدكلرى گورلميور . وبوكا بر لزوم ومجبوريتـده يوقدر . بزم تاريخ قمريمزك رأس سنه‌سى اولان شهر محرم‌الحرام هرموسمده كندوسنى گوسترمكده وقديم قبطيلرك رأس سـنه‌سى بيك درتيوز آلتمش سـنه‌ده بر سـنه‌نك تكميل گونلرينى بركره دوور ايتمش بولنمقـده و خرسـتيانلرك تاريخ ميلاديسنك ابتداسى ايسـه قيشك اورته يرنده ويهوديلرككى ايلول و تشرين اوّلده دائر اولديغندن رأس سنه‌مزك اوّل بهارده بدأ ايتمسنده دوشنولديگى قدر محسنات تصور ايده‌ميورم .

خصوصیله هر موسمه تصادف ایدن محرممزده محرمیه‌لر و طاتلیلرایله شیرین مذاق اولدقلریمزده واردر . وهله تقویم الادوارده دولتلو جودت پاشا حضرتلرینك درج ایتدکاری کبی موسم خریفده یازلق حاصلات آلنمش و کچن صیفك ایراد ومصرفی دخی هرنه‌ایسه آکلاشلمش و هرکس کندی کندیسنه بودجه تنظیم ایده‌جك حاله کلمش اوله‌جغندن و علی الخصوص اتخاذ اولنه‌جق سنه باشندن قرق بش کون صکره کله‌جك اولان روز قاسم ایسه ذاتاً بزم عموم چفتجیلرجه سنه باشی کبی برشی طانمقده بولنمش اولدیغندن، سنه ابتداسنك موسم خریفك اولندن بدأ ایتدیرلمسی خلقك آلیشقلغنه بر تغییر کلی ویره‌جك قدر کوچ شیلردن دکلدر . حدیث کتابلرنده « سنتکم اذارکم » جمله و مآلنده برحدیث دخی بوله‌مدم .

آیلرك اسامیسنك تبدیلنده دخی پاشای مشار الیه حضرتلری جانبندن تصور بیوریلان آذر، آب، فلان کبی کلیاً متروك قالمش و یاخود دنیانك بوکوشه‌سنده بیلنور ایسه‌ده دیکر جهتنده بوس بتون مجهول بولنمش اولان و عادتا اولمش بولنان اسملرك یکیدن احیا ایدلمسنده و خلقك آلشدیرلمسنده آز کوجلکمی واردر؟ هرنه‌قدر اراسه‌ق و نره‌دن اسملر بولوب چیقارسه‌ق مطلقا لسانه و عادت مألوفه‌یه قولای کلیه‌جك شیلر اوله‌جقدر . مادامکه بویله خلقك آلشدیغی شیلری آره‌یه جغز شوحالده سزك (بهار اوّل) (صیف ثانی) (خریف ثالثك) نه قباحتی وار! چونکه بونلری یازار و سویلر ایسه‌ك اولدقجه اوّل و ثانی اسملری . و صیف وشتا مثللو لغتلر بزه بتون بتون اجنبی دکلدرلر . مثلا شهور رومیه‌ده تشرین اوّل و ثانی و کانون اوّل و ثانی و قمریه‌ده ربیع الاول و ثانی والی آخره کبی . شمدی دیمك استرمکه بزا کرچه سزك بولدیغکز اسملرله آیلریمزی یاد ایدر ایسه‌ك هم اوقدر کوجلك چکمز و همده بر نظر و تلفظده موسمك نره‌سنده اولدیغمزی آکلارز . و علی الخصوص اقوام مسلمه‌نك قسم اعظمی عرب اولدیغندن، اشته بونقطهٔ نظردن اسامئ مذکوره دها

مستحسندر. چونکه بز عربلرجه حسن قبوله شایان تأسیساتده دائما قزانه جغمز شبهه‌سزدر. الحاصل شو اوچ مسئله‌ده پاشای مشار الیه حضرتلرینك مطالعه‌لرینه بالضروره اشتراك ایده‌میه‌رك مسلك عالیکزی قبول ایدنلرك بریسی‌یم و بو بابده یازدیغم کتاب وذیلك مدلولیده بوندن عبارتدر.

آیلرك عدد ایامنی تمدیده کلنجه: بو بابده اسکی دیدیکم کبی بر وجه زیر ایکی طریقدن برینه سلوك ایدلملی. دها بشقه بر شیء دوشنوله‌مز. اوده یا (غره‌غوار) آیلرینك عدد ایامنی بزده صره‌سیله آیلریمزه تخصیص ایتملی ویا بز بر انتظام صحیح قبول ایتملی یز. اکر بو انتظام صحیح اوزرینه کیدر ایسه اویله آتلامه اوله‌رق اوتوز واوتوز برری قبول ایدوبده ینه قاریشقلق احداث ایتمکدن ایسه بهار ویاز موسملری ذاتاً ۱۸۵ کون وصوك بهار ایله قیش ۱۸۰ کون اولدیغندن، ایلولك یکرمی اوچنجی کونی، یعنی شمس برج میزانه نقل ایتدیکی کونی خریف اوّله برنجی کون اتخاذ ایدوب خریف وشتا آیلرینك التیسنیده صره ایله اوتوزر و بهار وصیف آیلرینك بشنی صره ایله اوتوز برر عد ایدوب سنه آخری اولان صیف ثالثی اوچ سنه اوتوز دردنجی سنه اوتوز بر ایتملی یز. اشته اك منتظم ترتیب بودر. لکن بو اصول انتظامك وضعی تقدیرنده هانکی برکونمزك غره‌غوار و رومیده مقابلی بر تقویمه باقلمدقجه بیلنمك ممکن دکلدر. چونکه برینی مطلق فدا ایتمك لازم کلیور. بیورلدیغی کبی هر نه‌قدر ایکیسیده ثابت ایسه‌ده مادمکه آیلرینك عدد ایامنده تناسب یوقدر. برینك بر کوننك دیکرینك نه‌کونی اولدیغنی بیلمك تقویمسز قطعاً ممکن اوله‌مز. نه‌حاجت اویله برسنه‌نك بش اون آیندن برر کونك قارشولغنی درحال بولیویرمك ایچون براز تدویر پرکار افکار ایدیکز کوروسکز. حاصلی آیلریمزك عدد ایامنده انتظامسزلغنی قبول ایدرایسه‌ك تاریخین ایامنك یکدیکرینه سهولت تحولی فائده‌سنی واکر بونی فدا ایدر ایسه‌ك آیلریمزك صره ایله منتظم الاعداد اولمسی فائده‌سنی استحصال ایتمش

اوله جغز. شـقین مذکور بندن قنغیسـنك دیگرینه مرجح اولدیغنه حکم ایتمك پکده قولای برشی دگلدر. شاید تحولات وارسـون تقویملرده باقیله‌رق اجرا اولنسون دیو بده آیلریمزك انتظام امتدادینه حصر همت ایدر ایسه‌ك قزانیله‌جق انتظامدن بشقه برده شمسیدن اساس وقاعده‌سـنی مطلقا قویمق مجبوریتنده اولدیغمز کبیسه‌لر حقنده‌ده بر بیوك تسهیلات قزانلمش اوله جغندن، واقعـاً بو جهتك ترجیحی اولاگبی گوریـنور. تسهیلات مذکوره‌ده عصر غایه‌سنه قدر هر درت سنه‌نك ایلك اوچنی بسیطه وَدردنجیسنی کبیسه، یعنی بلا کسر درده تقسیم قبول ایتمیان سـنه‌لری بسیطه وَایده‌نی کبیسـه یاپمق وَتعاقبی هر درت عصر غایه‌سی سـنه‌لرندن صره ایله اوچنی بسـیطه وَفقط دردنجیسنی کبیسه یاپمقدن عبارتدر. یعنی مضبوط برکبیسه قاعده‌سی قزانلمش اولور.

کبیسه بحثنده حرکت شمسدن بشقه برشیئه تبعیت ایجاب ایتمز بیورمشلر. اوت کبیسه ذاتاً حرکت شمسـه تبعیت مجبوریتندن ایلرو گلیور. لکن بو تبعیتی بزه کیم ایتدیره جکدر. هانگی رصدخانه، هانگی رصدتقویمی؟ بوایشه ناظر وحاکم کیم اوله جقدر؟ شمس آنی بزه کندیسی یاپیویرمز. بناء علیه اویله صاغلام براصوله تبعیت ایتمیان هیچ بر وقتده ایو برتاریخ تأسیسنه موفق اوله‌مز. فرض ایده‌لمکه اوروپالولرك رصـد تقویملرینی قوللانه‌لم بونك اجرا مأموری کیم اوله جق؟ بوآنه قدر امم سالفه‌نك تواریخی اشـته بو نقطه‌یی صاغلام قازیغه باغلامدقلریچون نقاط موضوعه‌لرندن قایدی کیتدی. هر بری نقطهٔ موضوعه‌ندن وَدیگرندن بر صـورتله افتراق ایتـدی. بونك صـاغلام قازیغه باغلانمسی ایسه پك الزم وپك قولایدر.

کسر سـنه ذاتاً آلتی ساعتدن نیه ق ٥٥ / ٦٨ // سا ١١ // کون قدر ایلرو دوشمش اوله جغندن اشـبو مقدار درتیوز سـنه‌ده نیه ٤٨ // ق ٥٢ // سا ٢ // کون ٣ نیه‌یه بالغ اوله جغی جهتـله ایلك اوچ عصر غایه سـنده فقط نیه ٤٨ // ق ٥٢ // سا ٢ // کون

ایلروده قالمش اولورزکه بوده ٣٦٦٦ سنه صکره بر گون اوله جق، یعنی سماده سنه باشی اولمق اوزه اساس اتخاذ ایتدیکمز نقطه‌نك اوچ بیك آلتیوز آلتمش آلتی سنه صکره آنجق برگون یاخود بردرجه قدر ایلروسنه دوشمش اولورز . بونیده ینه او وقت بر کبیسه حذف ایتمکله تصحیح ایتمك قابل اولدیغندن بویله اساس قویمقسزین عصرلر حسابی بویله شیئه بروقتده گیرمز . وارسون بونی گونش تصحیح ایتسون ، رصد تقویملرینه باقلسون . دیو گچیویرو ایسه‌ك پك بیوك خطا ایتمش اولورز .

زیرا ازنیك مجلس روحانیسنك تاریخ عقدی اولان (٣٢٥) سنۀ میلادیسنده اعتدال ربیع الاول نقطه‌سی (٢١) مارته متصادف ایکن (١٥٨٢) نك اون بر مارتده گلمکه باشلادی .

وَشمدیلرده اسکی (استیل) سکز مارتده گلیور . اشته بواویغونسزلق مجرد عصر حسابنك نظر اعتنایه آلنمامش اولمسندن نشأت ایتدیکی (١٥٨٢) ده آگلاشیله‌رق غرب کلیساسی اون گونی بردن حذف ایتمکله تصحیح مسئله‌یه مجبور اولدی. وَصکره‌کی کبیسه‌لرینی خطای مذکورك یکیدن تکون ایتمامسی ایچون عصر حسابی بیاغی اساس مسئله اتخاذ ایتدی . امّا ـ بو جهتی وارسون رصدخانه‌لر هرسنه خطادن محافظه ایتسون ـ دینور ایسه اوت ، رصدخانه‌لر اشته بالاده‌کی قاعده‌یی ویردیلر . گرك آنلرجه وَ گرك عمومجه جاری اولان شی شمدی اصول مذکوره‌در ، یعنی رصدخانه‌لرده مسئله‌یی بو اصول ایله محافظه ایدییورلر . اوت، بروقت استانبولدده رصدخانه وجوده گلور وَتقویم اخراجنی کندیسی درعهده ایدر وَ رصداتنك نتایج حسنه‌سنی دخی تحت نظر دقته آلور ایسه پك اعلا . « بالجی قزی دها طاتلی دگلمی یا ؟ » شمدی بز آنك مداخله قپوسنی قپامیورز بالکه گوزل تأسس ایتمش وَنقطۀ وضعندن سرمو انحراف ایتمامش بر تاریخ تسلیم ایتمش اوله جغز.

اشته بو قضیه دوشونلمز ایسه پك بیوك بر خطا، گوز گوره اختیار ایدلمش اولور وَغیر قابل عفودر .

بو بابده وضع اولنه‌جق قاعده ایسه بالاده دیدیگم گبی مجرد بو کبیسه خاطره‌سیچون خریف وشتا آیلرینی صره ایله اوتوزر وبهار وَصیف آیلرینڭ ایلك بشنی اوچ سنه اوتوز برر وَآلتنجیسنی اوتوز وَدردنجی سنه آلتیسنی بردن اوتوز برر صاپار وبو وَجهله هردرت سنه‌ده بر سنه‌یی کبیسه یپار وَفقط ۱۳۰۰ وَ ۱٤۰۰ وَ ۱۵۰۰ سنه‌لرینی کبیسه ایتمیه‌رك ۱٦۰۰ سنه‌سی کبیسه ایدرز، یعنی بلا کسر درده تقسیم قبول ایدن سنه‌لری کبیسه ایدر وَ ایتمیانلری بسیطه ایدرز . وَعصر غایه‌لرنده‌ده دردہ حین تقسیمنده فقط یك قلم خارج قسمت قبول ایدن سنه‌یی کبیسه ایدر دیگرلرینی بسیطه ایلرزه اشته قاعده‌م بودر.

وَمجرد بوقاعدهٔ مضبوطه‌نڭ خاطری ایچون تاریخمز ایامنڭ بشقه تاریخ ایامنه سهولت تحولندن واز کچرم . اگر بو قاعده شمدیدن تقویمڭ باشنده اساس اوله‌رق یازلمز ایسه او تاریخدن هیچ بر فائده گوره‌میز ایلروده گیت گیده بوزیلور گیدر . شمدیکی شرق کلیساسی بیننده‌کی میلادی ایله غرب کلیساسی بیننده‌کی میلادی سنه‌لرڭ یکدیگرندن افتراقی گبی اولور .

هرقنغی موضوع بر شیئڭ نه اساس اوزرینه وضع اولندیغنی واضع یالگز کندی قفاسنده مزاره قدر گتورر ایسه اخلافه آتیده‌کی خط حرکتلرینی گوسترمامش اولورده حتی الڭ ایو بر تأسیس بیله بوندن طولایی صکره چیغرندن چیقوب الڭ فنا بر شی اولور . بناءً علیه قواعد اساسیهٔ تاریخ اولمق وَتقویمڭ تا باشنه حتی هرسنه یازلمق اوزره عبارهٔ آتیه دستور العمل بیلنملیدر . شویله که :

(۱) مبدأ تاریخ شمسی رسالتپناه افندمزڭ مکه‌دن هجرتله قبایه فی ۸ ربیع الاول سنه ۱ بازار ایرتسی گونی بالوصول اوراده درت گون اقامت

وَ بو ميانده ايلك مسجد شريفك اساسنى وضع بيوروب مدينه‌يه داخل اولدقلرينك بر گون اوّليسى اولان پنجشنبه، يعنى ميزان برجنك ايلك درجه‌سنه نقل ايتديكى گوندر .

(٢) اشبو تاريخ شمسينك آيلرى صحايف آتيه‌ده اساميلرى التلرنده‌كى خانه‌لرده محرر اولديغى وجهله خريف وشتا فصللرينك هرآيى اوتوز، بهار وصيف آيلرينك صره ايله بشى اوتوز برر وَ آلتنجيسى اوچ سنه اوتوز ودردنجى سنه كبيسه اوله‌رق اوتوز بر اولور .

(٣) كبيسه اوله‌جق سنه‌لر رقملرى بلا كسر دردە تقسيم قبول ايدن سنه‌لردر . يالكز تعاقبى هراوچ عصر غايه‌سى كبيسه ايدلميوب دردنجى عصر غايه‌سى كبيسه ايديلور . كبيسه ايديله‌جك اولان ختام عصر رقمى درت بيك سنه‌يه قدر يك خارج قسمتله درده تقسيم قبول ايدن‌در . مثلا ١٦٠٠ رقمى درده تقسيم اولنور ايسه تك خانه اوله‌رق درت آلور . اشته او سنه كبيسه ايديلور . اشبو تاريخك زمان تأسيس اولان ١٢٦٦ تاريخ شمسينك ٣٦٦٦ سنه صكره‌يه دگين بو اسلوب ايله حركت اولنور ايسه سنه‌مزك ابتدا كى گونى ميزان برجنك ايلك درجه‌سندن آيرلميوب يالكز او مدتك انقضاسنده بر درجه مفارقت ايدركه اوده تاريخ هجرئ شمسينك درت بيك سكز يوزنجى سنه عصر ختامنك كبيسه‌سندن صرفنظر ايدلمكله تصحيح قلنه‌بيلور.

ابتداسندن بدأ ايله شمدى‌يه وَدها صكره‌لره دگين تاريخ شمسى سنه‌لرينك قنغى گونلرنده داخل اولديغنى مبين جدول مؤرخين وَسائره‌جه زياده‌سيله شايان اهميت برشئ اوله‌جغندن خصوص مذكور ارباب فضل وكرمك قلم همتندن بكلنور .

ملاحظات

بوندن اوتوز آلتى عصر صكره‌كى تصادف اولنه‌جق شيئك شمديدن دوشنلمسنى يك نظرده عبثه حمل ايدن چوق اوله‌بيلور . لكن ابتداسندن

صاغلام دوشـونلميان ايشلرك اكثريا توليد ايتـديكى نتايج محتاج تعريف دگلدر . بناءً عليه مقصديمز شو اصول متخذك اولدقجه اساسلى دوشنلديكنى ونتيجهٔ حسنه‌سنى ارائه‌در . وبالله التوفيق

تم

فى ٢٧ شوال سنه ١٣٠٥ فى ٨ تموز سنه ١٨٨٨ امضا

احمد مختار

فى ٢٢ ربيع الآخر سنه ١٣٠٦ و فى ١٤ كانون اول سنه ١٨٨٨ تاريخنده دولتلو غازى احمد مختار پاشا حضرتلرينه تحريرات جوابيه‌در .

سلخ ربيع الاوّل سـنه ٣٠٦ وفى ٢٢ تشرين ثانى سـنه ٣٠٤ تاريخلو جوابنامهٔ آصفانه‌لرينى بوگون دست تعظيم ومطالعه‌يه آلدم . حكم ومألندن متحير اولمدم ديسه‌م يالان سويلمش اولورم . چونكه طرف عاليكزدن آله‌جغم جوابك فكر عاجزانه‌مه پك چوق نقطه‌سنده موافق بوله‌جغنى بياغى يقين درجه‌سـنده ظن ايتمكده بولنـديغم حالده بالكليه خلافنـده ظهورندن نه درجه‌لرده بهت وحيرت ايچنده قاله‌جغم محتاج ايضاح دگلدر .

جوابنامهٔ مذكورك حكم ومدلولى مبدأ تاريخك كتب تفاسير واحاديثه توفيقاً شرعاً تعيينى وفتواى شريفه ايله تأييدى جهتنى توصيه ايدرك برطاقم مفسرين ومحدثينك اقوالنى ايراددن صكره هجرتدن بشقه شرعاً مبدأ تاريخ اوله‌ميه‌جغنى اثبات صددنده پك چوق اطرا اولنمش وَ اعتراضات اربعه‌دن قصورلرينك جوابى دخى مقدّما ابوالضيا توفيق بگه يازيلوب بوكره صـورتى لفاً گوندريلان ديگر تحريراتده مندرج تفصيلاته عطف ايدلمشدر .

شرعى ودينى تاريخمز اصلاحدن مستغنى وَبويله اولمسـه بيله مادامكه عبادات وطاعاتمز وَخصوصات دينيه‌مز آنكله تقويم اولنمقده‌در ، اصلاحنه

امکان اولمدیغی بدیهی اولدیغنی حسابه آلهرق قولکز اجل سیاسیاتمزده استعماله اشد احتیاج ایله محتاج اولدیغمز تاریخك قوانین طبیعیهٔ دور ارضه وَخصوصات مدنیه‌مزك مقتضیاتنه توفیق وتطبیق شرطیله تقویم واصلاحنی نظره آلمش وَآنك اوزرینه بیان مطالعه ایلمشیدم .

شمدی تحریرات دولتکزدن استدلال ایتدیکمه کوره هم شرعی ودینی وهمده فنی برتاریخك تأسیسی مراد بیوریلهیور. اولحالده مطالعات دولتکز پك بجادر .

بویله بر تاریخك لزوم اتخاذینه کلنجه شمدی‌یه قدر رأی عالیکزه مخالف بولنمامغه آلشمش اولدیغم حالده بو بحثده موافقت ایده‌میه‌جکمدن طولایی متأسفم. چونکه خصوصات مدنیه‌مزده استعمال ایده‌جکمز تاریخك فتاوایه وخواص علمادن ماعداسنك مجهولی اولان کتب تفاسیر واحادیث دقایقنه مستند اولمسی لزوم قطعیسنی معترف دکلم . دلیل اولهرق شمدی استعمال ایتمکده بولندیغمز سنین وشهور مالیه‌نك بر درجه‌یه قدر یرلشمش اولهرق بلا مانع عوام بیننده مستعمل اولدیغنی کوسترمکده تردد ایتمم .

ایکی جهتی جامع اولهرق سهولتبخش اولور بر صورت وار ایسه آنی اختیار طبیعی ایسه‌ده اکثر زمانده اولدیغی وجهله ایکی جهتك توحیدنده هرایکی جهتك منافعندن ـ ولو کوچوك اولسون ـ بر قسمنی فدا ایتمك لزومی قارشوسنده بولنلق طبیعی اولدیغندن هر ایکی جهتی نقصان تقویم تنظیمی لازم کلورکه احتراز ایتدیکم اوراسیدر .

مادامکه سنین شرعیه‌مز قمری وحقیقیدر . وَخصوصات دینیه‌مزی آنك غیری‌یه تطبیق ایتمك محالدر . تاریخ شرعیمزی او جهته حصر ایدرك احتیاجات مدنیه‌مز ایچون تماميله احکام فنه وَمنافع عامه‌یه موافق بر ایکنجی تاریخ ایجاد واستعمالنده حر اولدیغمزی قبول ایدنلردنم .

افندمزك دیدیککز کبی « خیر بوده طبق او قبیلدندر » دیینلردن دکلم .

ايلولدن سـنه باشى اتخـاذندن مجانبتى اقتضـا ايدن بر مانعى ـ ولوكه افنـدمزك بيورديغى كبى جدّى اولميـوب غايت اهميتسز اولسـون ـ قطعاً قبول وتجويز ايتمامك رأينـده مصرم . چونكه فنى وطبايع اشـيايه ملايم اولان تاريخ مدنيمز بو دقت سايه‌سنده ابدى وَصاغلم وَسهولتبخش اولور .

غره‌غوار تقويمنك شمدى اوروپاده اصلاحى مسئله‌سنك موضوع بحث اولمسنى ايجاب ايتـديرن علت بيورديغكز كبى كبيسه‌لرده دقت اولنمديغندن دكل، كليسا ايله توفيق غرضيله يورطى كونلرينك تغيردن محافظه‌سى ايچون شهور اضـافيه قبول اولنه‌رق شهور وسـنه‌نك ايّام معدوده ايله تحـديدى استلمسندن وَبوندن طولايى هر درت سنه‌ده بر كبيسه وَهر دردنجى عصرده بر كبيسةالكبيسه حساباتنه دوشولمش اولمسندندر .

هر نه دكلو دقيق حسـاب اولنسه ارضك محركى اوزرنده‌كى حركتى محورى اطرافنـده‌كى دوريله كسرسز اولچمك ممكن اوله‌ميه‌جغندن، شهور اضافيه‌يه تقسيم اولنمش سنهٔ اضافيه وقتاً من الاوقات سقامتدن قورتوله‌مز . بنا برين بو سقامته سنه‌نك اون برآيى اضافى اوله‌رق ايّام معدوده‌يه تقسيم وَاون ايكنجى آيى سنهٔ حقيقيه‌يه تبعاً شهر حقيقى وَشمسـك نقطهٔ اعتدالدن هر ايكى مرورى آراسنده‌كى زمانى بر سنهٔ حقيقيه اعتبار ايتمكدن بشقه هيچ بر صورتله چاره بولنه‌مز .

سنين قمريه‌مزك كبيسه‌لره وَسائره يه عدم احتيـاجى شهور حقيقيه‌دن مركب اولمسندندر . بر شهر قمرى شو قدر كوندر ديه‌رك اوّلجه تعيين اولنمش اولميوب رؤيتدن رؤيتـه بر آى اعتبـار اولنمسى حسبيله كبيسه مطالعه‌سنى بر دقيقه خاطرينه كتورمش آدم بوله‌مزسكز .

شمسك اعتدال نقطه‌سـندن كچديكنى رصـدات تعيين ايتسون ديمك هركس الينه بر رصد دوربينى آلوب آنكله باقه‌رق سـنه‌يى تحديد ايتسون ديمك اولمديغنى افندمز بندن اعلا بيلورسكز . تقويم يازمنى وظيفه ايدينان

برآدم ايسه ـ كله‌جك سنه‌نك دگل ـ بوندن بكرمى اوتوز عصر صكره شمس قنغى گون وساعت ودقيقه‌ده اعتدال ربيعيدن كچه‌جگنى تعيين ايده‌جكندن، بونك تعيينى ايچون رصد خانه‌لر انشاسى وراصدلر تعيينى زمانه انتظار ايتمكه احتياج يوقدر ظن ايدرم . شمدى‌يه قدر بگنمديگمز عثمانلى منجملرى هر سنه تقويم يايه‌رق وقتندن چوق اول شمسك اعتدال ربيعيدن كچه‌جگنى تعيين ايتمكده اولدقلرندن، بوندن طولايى نصل ازيق جمعيتنك خطاسنه دوشمك خاطره گله بيله‌جگنى آكلايه‌مدم .

مع مافيه صورتى ملفوف جوابنامه‌ده مندرج موادك تقويم يازانلره تعليمات طرزنده تقويملرك ابتداسنه درج اولنمسى فائدهٔ زائده اولديغندن هيچ بر معارضه‌يه تصادف ايتمز .

خصوصات سياسيه ومدنيه‌مزده استعمال ايچون مجبور اولديغمز مبدأ تاريخك هجرتدن اولمسنى ايجاب ايتدير كتب تفاسير وحديثدن ماعدا بر سبب بيان بيورلميور . شمدى برآزده آنى اله آلهلم . مفسريندن بعضيسنك فرضيات وتخمين اوزرينه ملاحظه‌ايتديگى وجهله (من اوّل يوم) جمله‌سنك مبدأ تاريخه دلالتى وار ايسه تاريخ دينيزك تماماً اورادن باشلامش اولمسى كافيدر . آنجق بيان بيوريلان آيت كريمه‌نك برآز اوست طرفندن، يعنى ابتداسى اولان (والذين اتخذوا مسجداً ضراراً) دن باشلانور . و (لا تقم فيه ابداً) لمسجد اسس على التقوى من اول يوم احق ان تقوم فيه) لفظ شريفنه قدر قرائت اولنور ايسه حكم جليلندن الله اعلم بويله اشارت آرامغه نه لزوم ونه‌ده امكان يوقدر. منافقينك دارالندوه‌لرينى صورت نفاقده تحويل ايتدكلرى مسجده اشارت بيوريله‌رق (اوراده نماز قيلمه تأسيس ايامنك ايلك گوندنبرو تقوى اوزرينه مؤسس اولان مسجد آندن دها زياده عبادتكه وصلاتگه احق واليقدر) حكم جليلنى حاوى ارادهٔ الهيه‌نك ايچنده مبدأ تاريخ اتخاذينه نصل اساس بولنور بيله‌مم .

(اسس علی التقوی من اوّل یوم) آیت کریمه‌سی ایلك گوننده‌نبرو تقوی اوزرینـه مؤسس اولان معناسنی متحملدر . حتی بیضاوی محشیسنده دخی (والمعنی ان تأسـیسه علی التقوی کان مبتدأ من اول یوم من ایام وجوده لاحادثاً) دیه‌رك تفسیری بو بحثده پك صریحدر .

آیت کریمه‌نك سبب نزولی حقنده ابن عباسـك بیانی دخی بویله بر مطالعه‌یه محل ویرمیور . غزوهٔ تبوکه گیدرکن مسجد حالنه تحویل ایتدکلری اسکی مجمع نفاقلرنده نماز قیلمغسنی ابو عامر اعوانی فخر کائنات افندمزه نیاز ایتملریله عودتده مسئوللرینه مساعده وعد بیورمشلر ایدی . بعدالغزوه قرب قبایه مواصلتلرنده ینه اهل نفاقك نیازی اوزرینه بو آیت کریمه نازل اولمشدرکه تمام حاله ومعنایه موافق گلور . مسجد قبا اسمی مصرح دگل ایسه‌ده قرب قباده وقوعی وَاهلنك طهارتی قرینه‌سیله اکا معطوف بولندیغی متفق علیهدر .

قالدیکه سهیلی مرحوم وسـعت خیال ایله بو آیت کریمه‌ده مبدأ تاریخه اشارت اولدیغنی اجماع امت ایله هجرتدن تاریخ اتخاذ بیورلدیغندن استدلال ایتمك ایستیور . آنجق بزم بحثمزه سند اولمسی ایچون آیتـدن مبدأ تاریخه دلالت لازم کلور یوخسه مجروحدر . زیرا (من اوّل یوم) جمله‌سنك مبدأ تاریخه اشـارتی اولدیغی عنـدالاصحاب سهیلینك دیدیگی گبی معلوم اولمش اولیدی امر الهینك حرفیاً اجراسندن بشقه چاره اولمدیغندن مبدا تاریخنك تمام مسجد قبانك تأسیسی گوننده‌ن باشلامسی حکم قرآنی افهم اولان صحابهٔ کرام ایچون شرعاً واجب اولوردی . بوکا نه حاجت ؟ افهم الافهمین اولان خیرالبشر بو آیت کریمه‌نك نزولی گوننده اطاعة لامرالله تاریخ اتخاذ ومبدأنی یوم تأسیس قبادن اعتبار بیورملری ضروری ایدی . حالبوکه زمان سعادتده تاریخ اتخاذ بیورلمدیغی گبی، اجماع امت ده بونی مسجد قبانك تأسیسنه مباشرتدن ایکی بچوق آی مقدم کچمش اولان ابتدای محرمه ارجاع ایلدی .

آیتك مبدأ تاریخه دلالتی قبول اولندقدن صکره آرتق (وانما جعلوه

من اوّل المحرم لان ابتدأ العزم على الهجرة كان فى اوّل المحرم اذا البيعة وقعت ..... الخ) مطالعه‌سی تأویل قبول ایتمیان بر مسئله‌یی یقاسندن طوتوب زورله تأویله کوتورمك دیمکدر .

على الخصوص عزم ونیت تاریخنی تعیین ایتمك بعثت تاریخنی تعیین ایتمکدن دها مشکل اولدیغندن (قیل لان وقته کان مختلفاً فیه بحسب دعوته للحق ودخول الرؤیا الصالحة فيه فلا یخلو من نزاع فى تعیین سنته) دیه‌رك مبعث نبی کبی اك مقدس بر کوندن تاریخه مبدأ تعیین ایتمیان اصحاب کرام (عزم و نیت) کونندن مبدأ تاریخ اتخاذینه نصل راضی اولدقلرینی تفسیر دشوار اولور . چونکه (اوّل یوم) آیتندن مسجد قبانك یوم تأسیسی اولدیغی حالده مبدأ تاریخه دلالت واردر دیدکدن صکره آنده قالمیوب یوم محرمه اعاده ایتمکی تأویل ایچون « مسجد قبانك بناسی دیمك اوّل هجرت دیمکدر. اوده ابتدای وقوعندن دکل ابتدای تصوّر وتصمیمندن معتبر اولمق لازم کلور » دیمکه امکان وار ایسه (هجرتی ایجاب ایتدیرن ایسه بعثتدر . آنك وقوعی دخی ولادته توقف ایدر) دیه‌رك بو تسلسلی بعثته وَولادته وَصکره‌ده لوح محفوظده تقدیر اولندیغی زمانه قدر اوزادوب مبدأ تاریخك قدمنی ادعایه مانع قالماز . بو تسلسل عینی (مخلوقیت وقدم قرآن) حقنده اوائل اسلامده ظهور ایدن منازعه اشتداد ایدوب قدم الفاظ قرآنه قائل اولنلردن بری او الفاظی یازان مرکبك دخی قدیم اولدیغنی) حدتله بیان ایتدیکی صره‌ده امام غزالی مرحوم (براقك شو بیچاره‌یی حدت ایتدیر- میکز . شمدی مرکبدن کاغده وکاغددن مجلده انتقال ایدرك کاغدلری تجلید ایدن مجلدك دخی قدیم اولدیغنی ادّعا ایدر) دیدیکنه دائر خاطریمه کلان برحکایه قبیلندن اولور . من این ارخوالتاریخ بابنده (سهل ابن سعد) دن روایت اولنان سوز حقنده دیه‌جك یوقدر . قوللکزك خاطرمده (ماعدّوا من مولدالنبی صلى الله عليه وسلم ولامن وفاته ماعدّوا الامن

مقدمه‌المدينه) قالمش ايدى . ظاهراً (ولا من وفاته) عباره‌سنه مولدك شدت مناسبتندن بويله برخطايه دوشمشمدر . شمدى تصحيح ايلدم . عباره هرنه اولورايسه اولسون بوقضيه وقوع اجماع امتى معرف اوله‌رق بر روايتدن عبارتدر . بيورديغكز كبى حديث شريف دكلدر .

مجلس جناب عمر ابن خطابده يوم مولد النبيدن مبدأ اتخاذى بحثى اولديغنده شبهه يوقدر . حتى جودت پاشا حضرتلرى : « مجلس مذاكره‌ده حاضر » « بولنانلرك بعضلرى طرفندن تاريخ فرس وَ بعضلرى طرفندن دخى تاريخ » « رومى اتخاذى اخطار اولنديسه‌ده بونلرك حساب واِيام كبيسه‌لرينك » « ضبط وتعديلى دشوار بولنديغندن قبول بيورلميوب عصر سعادتدن بر يوم » « معينك مبدأ اتخاذيله وَشهور قمريهٔ حقيقيه اعتباريله برتاريخ وضعنه قرار » « ويريله‌رك تعيين مبدأ بحثنه كلندكده يوم ولادت نبويه مختلف فيه » « اولديغندن مبدأ تاريخ اعتبار اولنه‌مديغى كبى يوم وفات نبوى دخى » « بريوم حزن وكدر اولديغى جهتله بونك دخى مبدأ اعتبارى مناسب » « كورلمديكنه وَشوكت اسلاميه‌نك ظهورى هجرت نبويه‌دن صكره اولديغنه » « مبنى هجرت نبويه ربيع الاولده وقوع بولمش ايسه‌ده شهور عربيه‌نك » « ابتداسى محرم اولديغندن يوم هجرت نبويه‌دن ايكى آى بوقدر كون » « مقدم اولان غرهٔ محرم مبدأ تاريخ اسلام اولدى . اوّل غرهٔ محرم » « جمعه ايدى » بيوربيورلر .

بوتفصيلاتدن مبدأ تاريخك هجرتدن اتخاذى وجوب وَلزوم قطعى آلتنده اولمديغى وَچونكه جواز اشتشاره جواز اختيارى تضمن ايتديكندن فنك وَاحتياجات عوامك ايجاباتيله متناسب مبدأ تاريخ اتخاذينك شرعاً جوازى ثابت اولور .

واقعا مسجد قبانك تملى وضع اولنديغى كون عز وسعادت اسلاميانك بدائى كونى اولمغله يوم مذكور بين المسلمين بريوم محترم اولديغنده اشتباه

يوقدر . فقط (لولاك) سرينه مظهر اولان وجود خيرالبشرك عالم عدمدن جهان شهوده قدوم وهجرتى اسلام اولانلر ايچون دها نقدر محترم اولديغنى اثباته حاجتى وار ؟ عفو بيورورسه‌كز . بو بابده دخى فكر دولتكزه مخالفت ايده‌جكم .

(يوم هجرت محترم اولمق لازم ايكن نصلسه اهمال اولنمش ويا خاطرلره كلمامش) سوزى بر آز عرفى اولور يالكز مسجد قبانك تأسيسى دكل عزّ اسلامك اعلاسنه سبب اولان غزوۀ بدر وَ فتح مكه وَ سائر وقوعات دخى ايام محترمه‌دندر . فقط ولادت و بعثت وَوفات كبى ايّام فوق‌العاده‌يه نسبتله آنلر ايكنجى درجه‌ده قالمشلردر .

اشته آنفاً تفصيل ايلديكم ملاحظات و مطالعاته مبنى هجرتك اوّل برج ميزانه تصادفندن بشقه اتخاذ ايده‌جكمز تاريخه مبدأ اولمسنى ايجاب ايتديرر . شرعاً دخى برسبب كوره‌ميورم .

مادامكه ذات دولتكز دخى برقاچ كون اوّل وَيا صكره اولمسنده بر بأس كورميورسكز اولحالده اوّل برج ميزان يرينه اوّل برج حمل قبول اولنه‌رق ولادتدن اعتبار اولنديغى تقديرده الفةً وَفناً دخى برمحذور قالمامش اولور .

قمرى وَرومى اوله‌رق ٦٦ سنه‌سندن ٣٠٥ سنه‌سنه قدر كذران ايتمش اولان تواريخه شمدى برده هجرىٔ شمسى علاوه‌سندن حاصل اوله‌جق قاريشقلغى بيلمكه نه مطالعه‌يه مبنى كوچك كوريورسكز .

بومدت ظرفنده يالكز تاريخ قمرى جريان ايتمش بولنسه ايدى شمسى تعبيريله آكا چاره بولنوردى . فقط مدخل آذر قاعده‌سنه تابع اولان شمسىٔ رومى سنينى دخى كچمش وَمعاملات سياسيه‌مزده پك بيوك اثر براقمشدر . بونده‌كى قاريشقلق حقيقةً ايچندن چيقلميه‌جق درجه‌ده‌در .

هجرىٔ شمسى اتخاذنده برفائده اولسه هايدى اوزحمته قاتلانمغه راضى اولنسون ! اويله‌ده اولميوب كرك عصر سعادت تاريخنك اختلالى وَكرك

ربیعدن ابتدا ایتمنك عوام بیننده قبول اولندیغنه رغماً خریفدن سنه باشی اتخاذینه عمومك آلشدیرلمسی کبی محاذیری وار ایکن یالکز میزانه تصادفنه مبنی هجری‌یی قبول ایتدیرمك بیلم اما پك دشوار اولسه کرکدر .

سنه باشنك ربیعدن ویا خریفدن اتخاذی بحثنه کلنجه بونك اعتدال ربیعیدن اتخاذی لزومنی اثبات ایچون دلیل کتورمکه بیله حاجت یوقدر . هرنه‌صورتله چورمش اولسه‌ق اوّل بهار عمومك فکرنده ییل باشیدر . خرستیانلره امتثالاً سنه‌نك اورته‌سندن سنه باشی اتخاذی افکار عمومیه‌یه ملایم کلمز . اگرچه افکار واخلاق ملیه‌مزه ملایمت نظره آلنمق مقصود دکل ایسه یکیدن تاریخ تنظیمنه نه‌احتیاج؟ میلادی تاریخی معاملات مدنیه‌مزده قبول ایتدیکمز کبی هم اوروپاچه معاملاتی تسهیل ایتمش وهمده حاضر آیقلانمش برتاریخ قبول ایلمش اولورز .

حالبوکه بزم مقصدمز احتیاجات مدنیه‌مزه وفنه واخلاق وافکارملیه‌مزه موافق یکیدن بر تقویم تنظیم وتأسیسیدر . آنك ایچون غربده اولان عادات ملیه‌یی شرق ایچون مثال امتثال آلمامق کرکدر . « هیچ بر قومك هیچ بر ملتك طبیعت اشیای عالم ایله آهنك عمومی حاصل ایده‌جك رأس سنه اتخاذ ایتدکاری کورلمیور . بوکا لزوم ومجبوریتده یوقدر » بیوریبورسکز . بیلم حقیقت حال بویله‌میدر ؟

کلیسا عاداتنی ویورطی کونلرینی محافظه مجبوریتی آلتنده تاریخ اتخاذ ایتمش اولان خرستیان عالمندن ماعدا نبطی، کلدانی، آثوری وفرس قدیم وترك قدیم اقوامی تاریخلرینك طبایع ایله هم آهنك اولمسنی التزام ایتمش اولدقلرنده شبهه یوقدر . بوندن ماعدا عهد قریبده فناً تاریخ تصحیحنه قیام وهمت ایتمش اولان سلطان جلال‌الدین سلجوقینك برطاقم حکمانك رأییله فناً تعیین ایتدیکی ییل‌باشیدخی طبایع‌اشیایه ملایم اولمق اوزره ابتدای ربیعدن اتخاذ اولنمشدر .

عجبا ميزان برجندن تاريخ اتخاذ ايتمش بر قوم گوستره بيلورميسكز ؟ توفيق بك افنديننك قبول ايتمك ايستديگى خلقت عالمك برج ميزانده وقوعى اعتقادينى حاوى زعم يهودى صاغ آقچه كبى افندمزك قبول ايتمديگكزدن امينم . چونكه جهت شرعى دخى بونك خلافنده‌در .

حجة الوداع سنه‌سى زيارت مكهٔ مكرمه‌يه گيتمش اولان ذات رسالتپناهى عرفاتده ايراد بيوردقلرى مشهور خطبهٔ بليغه‌لرنده « ايشته زمان شمسدى جناب حقك سماوات وارضى خلق ايتديكى گونده‌كى حال وهيئتنه دوندى . سنه اون ايكى آيدر . بونلرك دردى اشهر حرمدر . آرتق نه نسى وار . ونه‌ده صاييده نسيان وار . حج دخى بوندن بويله شهر ذى الحجه‌ده‌در » بيوردقلرى معلوم دولتلريدر . اگرچه خطبهٔ بليغهٔ مارالذكرك ايرادى ابتداى ربيعه تصادف ايدن شهر ذى الحجه‌نك يكرمى برنجى گونى واقع اولمش ايسه حكم شريفندن استنباط اولنه‌جق احكامى رأى دولتكزه حواله ايدرم .

مسائل اربعه‌دن اوچنجيسنده، يعنى اسامىٔ شهور بحثنده هيچ بر مخالفتم يوقدر . بنده‌كز خريف وَشتا وَصيف وَبهار تعبيرلرينك غير مأنوس اولمسيله برابر برده اضافتلى بولنمسنه بناء بسيط اولملرينى وَعوام وخواصك آكلايه‌جقلرى يولده بولنمـلرينى التزام ايتمشيدم . مادامكه بونلرى ترجيح بيوره‌يورسكز وارسون آنلر اولسون . هيچ بر مانع ومعارض يوقدر .

صدد بحث امتداد فصوله انتقال ايدنجه بوكا دائر تفصيلاتى وَكبيسه‌لرك حال وشاننى اشبو عريضه‌مك فاتحه‌سنده بالمناسبه عرض ايلديگمدن تكرارينه لزوم يوقدر . يالكز توفيق بگه ياز يلان تحريراتده قيش آيلرينى على العموم اوتوزر وَياز آيلرينى اوتوز بر يازمنى ترجيح بيوره‌يورسكز . بنده‌كز بو فكرك منشأنى بيلمديگمدن مواسم اربعه‌نك لزوم اطراد وتساويسى شانـنه اوله‌رق برينك اوتوز وَديگرينك اوتوز بر اولمسنى رجاده اصرار ايدرم . چونكه بوصورتله شهورك روج سمايه اولدقجه موافقتى استحصال ايدلمش اولور . يوخسه

قيش آيلرى اشعار بيورلديغى كبى اوتوزر اعتبار اولنور ايسه قبول بيورديغڭز ييل باشندن باشلانديغى حالده بهار اوّلك ايلك كونى حوت برجنڭ يكرمى يدنجى درجه‌سنه تصادف ايتمك لازم كلوركه فنه مغايردر .

خلاصه

فكر عاجزانهم فرق سنه‌لك وقوعاتده اوچ نوع تاريخ قوللانلمش اولمسندن حاصل اوله‌جق تشتتڭ دفعى وعصر سعادت وقوعاتنڭ تاريخجه تنسيقى مقصدينه وبو مناسبتله سنه باشنڭ اوّل ربيعه حصرى امكانه مبنى مبدأ تاريخڭ ولادتدن اتخاذى طرفداريىم . دفع اشتباه ضمننده ميلاد وولادت يرينه : (مولد) تعبيرى قوللانلمق مناسب اوله‌جغندن محذور اشتباه برطرف اولور .

ييل باشنڭ بهمه حال اوّل ربيعدن اتخاذيله وياڭز شتاء ثالثڭ كبيسه احوالنه اتباع ايتديرلمسيله سنه‌لرڭ سنين حقيقيه ايدلمسى تقويم تاريخه اساس اولمق شرطلرى قبول ايدلمدكجه اتخاذ قلنان تاريخڭ يرلشوب پايدار اوله‌ميه‌جغى يقيناً حكم ايتمكده بولنديغمدن ذات دولتڭزڭ بو فكره اشتراكڭزى رجا ايده‌يورم . « لكم تاريخكم ولنا تاريخنا » جواب يأسى ويرليوب اختلافات آتيه‌دن تقويمڭ خلاصنه مساعده بيوريله‌جغى اميد ايدرك تكرار اشبو جوابنامه‌نڭ تقديمنه مسارعت ايلدم اولبابده فرمان .

فى ٢٢ ربيع الآخر سنه ١٣٠٦ و فى ١٤ كانون اول سنه ١٨٨٨

شاكر

دولتلو غازی احمد مختار پاشا حضرتلرندن فی ۲۲ جمادی‌الاول سنه ۱۳۰٦ و فی ۱۲ كانون ثانی سنه ۱۸۸۹ تاریخلو تحریرات جوابیه‌در .

دولتلو افندم حضرتلری

فی ۲۲ ربیع‌الآخر سنه ۳۰٦ وفی ۱٤ كانون اوّل سنه ۱۸۸۸ تاریخلو جوبنامهٔ عالیـلرینی دست تكریمه آلوب نظر امعـان ایله اوقودم . اجمال اولندقده باشلوجه آرادیغمز تاریخك شرعه توفیقنه احتیاج اولمدیغی وكبیسه سـقامتنه اوغراتلامق ایچون شمسـك بر اعتـدال نقطه‌سـندن ایكی دفعه مروری بیننده‌كی مدته سنه دینلمسی واوّل میزانه بدل هرحالده اوّل حملك سـنه‌باشی ایدلمسی ومیلاد ویا ولادت یرینه (مولد) تعبیری قوللانیـله‌رق تاریخك ولادتدن اتخاذی فكرنده ثبات بیورلدیغنی گوردم . گرچه اثبات مدعا وردّ دعوی ضمننده خیلیجه فكر وقلم اوینادلمش ایسـه‌ده آنلر میاننده بنده‌كزی اتخاذ ایتمش اولدیغم اساسـلردن قلداده‌جق بر برهان مجبر ومقنع بوله‌مدم . فقط هر جمله‌یه بشـقه بشـقه جواب یازلمق تفصیـل ایله موجب تصدیع اوله‌جغندن یالكز اساسـه تماس ایدن بر ایكیسـنه جواب ویرمكله برابر اصل فكرمك نه‌یه مؤسس اولدیغنی دها آچیقجه یازمغی تنسیب ایتدم .

اولا، كبیسه مسئله‌سنه جواب ویره‌جكم، اوت، بیوردیغكز گبی ارضك بر سیر محركی مدتنی بر دور محوریسیله بلاكسر اولچمك قابل دگلدر . كبیسه استعمالی لزومنی تولید ایدن اشـته بومسئله‌در . چونكه كسر مذكور منتظمجه بر حساب آلتنـه آلنمقسزین لایتغیر تاریخه مالك اولمق محالدر زیرا فی‌الواقع منجمین سنه‌نك دخول آنی خبر ویرمكده عاجز دگلدرلر، فقط خبر ویره‌جكلری شی فلانجه آیك فلانجه گوننك فلانجه دقیقه‌سنده‌در دن عبارتدر . حالبوكه او گوننك اسمی اودقیقه‌ده تبدیل اولنه‌میوب یوم مذكور ختامنه قدر اواسمله یاد اولنه‌جق وایرتسی سـنه ایسـه اوآیك اوگوننك اوآنـدن بش ساعت

فرق سكز دقيقه وَ فرق يدى ثانيه دها اوّل وَ بر ايكى سـنه صكره‌لرى ايسه اوكونك دخولندن بر كون اوّل داخل اوله‌جقدر .

يعنى راصد وحاسب دخول سـنه آننى خبر ويرر اما چند سـنه‌ده بر كون جبر ايدلمدكجه دخول سـنه آنى بر آيك يوم مخصوصنده ثابت قالمز . بوايسـه اقتضاى حال واستعمالدر . بناءً عليه اولدقجه لايتغير سـنه‌يه نائل اولمق ايچون آرضك محركى اوزرنده عين نقطه‌يه وصول آننى هيچ اولماز ايسه على الدّوام بر يوم معينك يگرمى درت سـاعتنك طيشـنه چيقارمامغه اعتنا ايتمكله حاصل اولوب بشـقه بر چاره‌سى يوقدر . مگركه بر سـنه‌نك داخل اولديغى آن اوسـنه‌نك صره ايله اوچيوز آلتمش بش كوننك هربرينه مبدأ ايّام اولسونده اوچيوز آلتمش آلتنجى كون يگرمى درت ساعت عد اولنميه‌رق فقط بش ساعت شـوقدر دقيقه صاييلوب بعدما يكى سـنه‌نك دخول آنى او سـنه‌نك كونلرينه مبدأ ايّام طانيله، يعنى سـنه بر آيك برنجى جمعه كونى كيرسه يوم مذكورك اسمى او آنده بدأ ايدوب سنه‌نك صوك كوننك اسميده سـنهٔ تعاقبينك كيرمسى آننه قدر حكم سوره . بو ايسـه قابل اوله‌مديغندن بالضروره وَ بالمجبـوريه وَحتى عموم فلكيونك اتفاقـيله چند سـنه‌ده بر كونك جبرى لازم كلمشدر . بو قرقده درت سـنه‌ده بركونه ياقلاشديغندن آ كا برنجى خطـا دينيلوب هردردنجى سنه‌يه بركون ضم ايدلمسيله وَ بوندن متباقى خطايه‌ده ايكنجى خطا دينيلوب هر اوچ عصر غايه‌سى كبيسه ايدلميه‌رك فقط دردنجينك كبيسه ياپلمسـيله [*] و بوندن متباقى خطايه‌ده اوچنجى خطايه‌ده اوچنجى خطا دينيـله‌رك بدأ تاريخدن ٣٥٢١ سـنه صكره ينـه بركبيسه‌دن صرف نظر قلنمسـيله وَتقويم جلاليـده ايسـه هرتعاقبى يدى كرّه دردنجى

[*] ژواين تقويمجيلرى بو ايكنجى خطانك تصحيحنه رعايت ايتمدكلرى ايچون غره غوريدلرله بينلرنده شمدى اون ايكى كون فرق واردر . اون بر سـنه صكره اون اوچ اوله‌جق .

وَ سكزنجى كره بشنجى سنه‌نك كبيسه ايديله‌رك اوچنجى خطايى ٤٨٠٧ سنه صكره بر كبيسه‌نك خذفيله بالتصحيح سنه باشى على الدوام بر يوم معينك طيشنه چيقارلمامق يولنه كيدلمشدر .

اشته بويله براساس تعيين ايدلمكسزين مضبوط هيچ بر تاريخ تأسيس ايديله‌ميه‌جكى معلوم عالئ آصفانه‌لريدر بودرت سنه ودردنجى عصر غايه‌سى اصولى غره غورين اصولى اولوب پك سهل الضبط والعمل اولديغندن بوندن دها مضبوطنى آرامغه قيام ايتميه‌رك بوكا طرفدار اولدم . اكر بوندن مضبوطنى برينك بولديغنى كورر ايسه‌م مع التشكر قبول ايتمكه حاضرم چونكه كبيسه اولمسون ديمكله كبيسه‌سز تاريخ تأسيس ايتمك ممكن اولمديغى مارالبيان كون كبى ميدانده‌در . « شهور قمريه حقنده كبيسه مطالعه‌سنى بردقيقه خاطره كتورمش برآدم بوله‌مازسيكز » بيورلمش حالبوكه بوقضيه كلياً خلاف واقعدر .

رياضى المختارك اوچيوز قرق دردنجى صحيفه‌سنه و بو يولده‌كى كتابلرك جمله‌سنه باقيكز بدايت تاريخ هجرتدن بر و هراوتوز سنه‌نك ٢ ٣ ٧ ١٠ ١٣ ١٥ ١٨ ٢١ ٢٤ ٢٦ ٢٩ زنجى سنه‌لرى كبيسه اوله‌رق ذى الحجه‌لرى اوتوزر يوريديله كلمش وحالا اويله كيدر باقى اون طقوز سنه‌نك ذى الحجه‌لرى يكرمى طقوز كونليدر . وعموم منجمين اسلاميه بوقاعده اوزره حركت ايدر . خلاصه كبيسه‌سز تقويم اولماز حاسبلرك حسابى طوغريدر . لكن كبيسه‌سز موقع استعماله كلمز وقونه‌ماز . بناءً عليه فقط كبيسه‌نك سهل الحفظ والعمل براصولده اولمسنه اعتنا ايتملى فالّا منتظم تاريخه مالك اولنه‌ماز . كبيسه‌سنه قرار ويرلميه‌جك تاريخه رأى ويرمك شويله طورسون بحثه بيله كيرمم .

« خصوصات سياسيه ومدنيه‌مزده استعمال ايچون اتخاذينه مجبور اولديغمز مبدأ تاريخك هجرتدن او لمسنى ايجابَ ايتديرر كتب تفاسير واحاديثدن ماعدا برسبب بيان بيورلميور » ديلمش افندم دولت عليه‌نك برتاريخ ماليه احتياجى رونما اولديغى كبى بتون عالم اسلاميتك اويله برتاريخه محتاج اولديغى

نظردن دور ایدلمدی . بناءً علیه کندیمزه اویله برتاریخ انتخاب وتأسیس ایده‌لمکه او تاریخ وقتاً من الاوقات بتون عالم اسلامیتجه قبول اولنه بیلمك استعدادنده اولسون دیو مطالعه اولندی چونکه تأسیسنی آرزو ایتدیگمز تاریخی صفات لازمه‌یی جامع اولمقله برابر برده بتون دنیاده مسکون اسلاملر بیننده موقع قبول واستعماله کله بیلمك استعدادنده اولمسنه اعتنا ایدر ایسه‌ك فنامی اولور حد ذاتنده محرك ارضده سنه باشی اتخاذینه اك مناسب اولان نقطه‌لر بنده کرچه اعتدالین ایله انقلاب شتا نقطه‌لرندن بریدر . بونلردن نصف کرهٔ شمالی خلقنه کوره ابتدای خریف ونصف کرهٔ جنوبی خلقنه کوره ابتدای بهار نقطه‌سی اولان میزان برجنك ایلك درجه‌سی بالتصادف تام یوم هجرته واسلامیتده ایلك مسجد تملی آتلدیغی کونه راست کلمك وبین المسلمین تاریخك هجرتدن بدأ ایتدیرلمسنه ذاتاً مجلس جناب خطاب (رع) ده اجماع امت حاصل اولدیغی هرکسجه معلوم اولمق وعلی الخصوص بر کوزل اصول کبیسه ایله نقطهٔ مذکوره وسنه‌سی فنی ولایتغیر کوزل بر مبدأ تاریخ اوله‌بیلمك استعدادنده بولنمق ودیگر ربیع انقلاب نقطه‌سنی سنه ایچنده بر اقمقله عظیم بر مشکلاته دوچار اولنمش بولنلمامق حسبیله اول میزانك سنه وتاریخمزه مبدأ اتخاذینی مرجح بولدم .

اوت تاریخ مدنیمز ایچون قطعاً فتوی ارامق یعنی کتب تفاسیر واحادیثه مراجعت ایلمك مجبوریتنده دگلز . فقط عالمه ایش سودیرمك وعلی الخصوص بو بابده فقهانکده مظهر اعانتی اولمق وبرده بتون دنیاده مسکون اسلاملرك رغبتنی جلب ایده‌بیلمك ایچون تفاسیر واحادیثده مقصدیمزی ترویج ایده‌جك برشی بولور ایسه‌ك المایه‌لممی ؟ وبلکه بالخاصه اورایه اسناد ایتمك دها اولی دگلمی اما نقطهٔ مذکوره بزم ایچون اول فصل خریفدر . لکن نصف کرهٔ جنوبی سکان مسلمه‌سیچون اول فصل ربیعدر . اگر اول فصل ربیعی سنه باشی اتخاذ ایتمك محسناتلی برشی ایسه او محسنات

بالتصادف جنوب خلقنه دوشمش نیچون آنی آنلردن غصب ایده‌لم . خصوصاً بیوك برشی غیب ایتمیورز .

تاریخی ولادتدن بدأ ایتدیرمك بحثنه کلنجه زمان سعادتده اك قریب بر وقتده مجلس جناب خطابده سبباً من الاسباب قبول اولنمامش برشیئی شمدی خلقه توصیه‌یه قالقیشور ایسه‌ك بتون خلق نظرنده بارد گورینه‌جگی اعتقادنده‌یم خصوصاً عیسویلره تشبه ایسه بو برودتی اضعاف مضاعف ایدرده کیفیت اصل واساسمزه مغایر دوشر مع مافیه آنی ترك ایتمکله برشی غیب ایتمیورز .

« صدد بحث امتداد فصوله انتقال ایدنجه .. یوقسه قیش آیلری اشعار بیورلدیغی گبی اوتوزر اعتبار اولنور ایسه قبول بیوردیغکز ییل باشندن باشلاندیغی حالده بهار اوّلك ایلك گونی حوت برجنك یگرمی یدنجی درجه‌سنه تصادف ایتمك لازم گلورکه فنه مغایردر » بیورلمش .

معلوم عالیلری‌درکه ارضك محرکی اوزرنده‌کی حرکت دوریسی یازین بطیء وقیشین سریعدر . اگر ارض هر برجك ابتداسنه هرآیك برنجی گونی داخل اولسون دینور ایسه ترتیبات آتیه‌یی قبول ایتملیدر .

چونکه ۱۸۸۷ و ۱۸۸۸ و ۱۸۸۹ قونه‌سانس ده‌تانلرنده‌کی شمسك طول وسطیلرینه نظراً ارضك ابتدای برجه گلدیگی گونلر میاننده‌کی ایّام تعداد اولنمغله یکی آیلریمزك اعداد ایّامی بروجه آتی اولمق لازم گلور .

۳۰	میزان یعنی برنجی آی	۸۹	۱۷۸
۳۰	ایکنجی آی عقرب		
۲۹	اوچنجی آی قوس		
۳۰	دردنجی آی جدی	۸۹	
۲۹	بشنجی آی دلو		
۳۰	آلتنجی آی حوت		

٣١	يدنجى آى حمل	٩٣	١٨٧	
٣١	سكزنجى آى ثور			
٣١	طقوزنجى آى جوزا			
٣١	اوننجى آى سرطان	٩٤		٣٦٥
٣٢	اون برنجى آى اسد			
٣١	اون ايكنجى آى سنبله			

خريف وشتا فصللرى ١٧٨ وديگر ايكيسى ١٨٧ اوليور بناءً عليه اگر بيورديغكز گبى آيلرك برينى اوتوز وديگرينى اوتوز بر ييار ايسه‌ك بهار وياز فصللندن بش گون آلوب خريف وقيشه ضم ايتمك لازم گليوركه مقصدك بتون بتون خلافنه گيدلمش اوليور يعنى بهار اوّل ديديگمز حمل آينك ابتداسى حمل برجنك بشنجى ويا التنجى درجه‌سنده بولنه‌يور . ذكر اولنان اعداد ايّامى بالاده يازلديغى گبى على حاله براقوبده آيك ايكيسنى طقوزرلى واسدى [*] اوتوز ايكيلى وكبيسه سنه‌لرنده‌ده سنبله‌يى دخى اوتوز ايكيلى آيك بركونيله سنبله‌نك اوتوز برنجى كوننى ذاتاً يكرمى طقوزرلى قلان قوس ودلو آيلرينه وير ايسه‌ك مقصددن پك چوق آير يلميه‌جغى يعنى برج باشلرى آى باشلرندن پك كلى آيرلميه‌جغى گبى آيلرده‌ده گوزل بر انتظام بولنه‌جقدر . شو حالده ايلك آلتى آى يعنى خريف وقيش آيلرى اوتوزر بهار ويازك اوچ سنه بش آيى ودردنجى سنه كبيسه اوله‌رق آلتى آيى اوتوز بر اوله‌جقدر يعنى سنبله آيى اوچ سنه خريف وقيش آيلريله برابر اوتوز صاييله‌رق صره ايله يدى آى اوتوزر گونلى اوله‌جق ودردنجى سنه صره ايله التيسى اوتوزر والتيسى اوتوز برر گونلى ايديله‌جكدر . بو اصول تعدادك مناسب اولديغنى ظن ايدييورم . فقط غره‌غوار تاريخنك گونلرى ايله بيننزده

[*] مذكور قونه‌سانسلره نظراً بعض كره سرطانى .

لايتغير يكرمى ايكى كون فرق بولنديرمغى التزام ايدر ايسه‌ك بزده آيلريمزى شمديكى غره‌غوار آيلرى كبى براقماينز اشـته فكر عاجزانه‌مى ايضاح ايتدم بوندن اوته‌سى تدقيقات محققهٔ مهام آشنائىٔ اصفانه‌لرينه محولدر اولبابده .

فى ١٢ كانون ثانى سنه ١٣٠٤ قاهره‌دن

احمد مختار

فى ٢٨ كانون ثانى سنه ١٨٨٩ تاريخنده مصرده دولتلو غازى احمد مختار پاشا حضرتلرينه تحريرات جوابيه‌در

دولتلو افندم حضرتلرى

فى ١٢ كانون ثانى تاريخلو جوابنامهٔ عاليكزى دست تعظيمه آلدم . بونك خلاصهٔ مدلول عاليسى كبيسه مسئله‌سى برقرار التنه آلنمدقجه تقويم سوزينى لسانه آلمامق ومبـدأ تاريخ هجرت نقطه‌سـندن آيرلمامق وييل باشى دخى اول ميزاندن اتخاذ اولنمق مسئله‌لرنده اتخاذ بيورمش اولديغكز قرارك لايتغير اولديغنى تفصيلدن عبارت اوليور .

بيلمم اما كبيسه مسئله‌سنده فكرلريمز مختلف ايسه‌ده مقصدلر متحددر . فرق يالكز ذات عاليكز سنين وشهورك تقدير اياميله اضافى واصطلاحى سنه‌يى قبول ايتدكدن صكره سـنه باشنك يرندن اويناماسى ايچـون غايت مدقق برطاقم قواعد وحساب وضع اولنمسى جهتنى اختيار بيوره‌يورسكز . بنده‌كز ايسـه يرندن اوينامامسنى اوّلجه تأمين ايچون سـنهٔ حقيقيه اوله‌رق قبـول ايدوب مؤخراً كبيسه حسابلرينه كيرمك استميورم اشته فرق بودر .

نتيجه‌سـنده هرايكى فكر تاريخمزك بر اساس قويم اوزرينـه تأسيسيله بعد برهة من‌الزمان خطالره دوشولمامسى مقصدى اوزرينه مؤسسدر .

انجق فكر عاجزانه‌مك مجروحيتنى ارائه ضمننده برگونك ايكى‌يه تقسيمى

لزومی بیان بیوریله‌یورکه قطعاً بویله بر فکرده بولنمدم بومبحثده قولکز فکرمی ایوجه ایضاح ایده‌مامش اولدیغنی استدلال ایده‌یورم .

ذات عالیکزك فکر چاکرانه‌مه جلبندن مأیوس اولدیغم جهتله بنده‌کزده سنهٔ آتیه ایچون فکریمه موافق بر تقویم تنظیم وتقویمیله اوغراشمقده‌یم . کبیسه‌لر مسئله‌سیله ییل باشی حقنده اتخاذ ایتمك استدیکم قواعدی ایضاح ایچون تقویم مذکوره درج ایتمش اولدیغم فقره‌یی عینیله تقدیم ایده‌یورم .

مطالعه‌سندن معلوم دولتلری اوله‌جغی اوزره وضع ایتمش اولدیغم اصول ایجابنجه شمسـك حمل برجنه دخولی کوننی ایکی‌یه افرازه احتیاج یوقدر . کبیسه اولمسون دیمك خاطریمه بیله کلمدی وکله‌مز . بنده‌کزك اولمسون دیمك استدیکم شی کبیسه حسابلریدر . سنین حقیقیه‌نك قبولی بوحسابلردن استغنا حاصل ایتدیرمش اوله‌جغنی افندمز کبی غوامض فنه واصل وواقف اولانلر دکل ازاجق قوزموغرافیا اوقویانلر بیله انکار ایده‌مزلر .

بنـده‌کز سنین قمریه‌ده کبس واقع اولمـاز دیمامشـیدم شمدی‌یه قدر اشعاراتم ایچنده بو معنایی تضمن ایدر بر سـوز اولمدیغنی قطعیاً ادعا ایدرم . قولکزك دیدیکم سـوز سنین قمریه اجتمـاع ورؤیت اوزرینـه مبنی اولدیغی حسبیله نه وقت ونصـل کبس اولور . ارباب توقیتدن بشـقه کیمسه دوشنمز ودوشنمکه‌ده محتاج دکلدر .

برده بیـوردیغکز وجهـله سنین قمریه‌نك ۲,٥ ۷ الی آخره سـنه‌لرك ذی‌الحجه‌لری اوتوزر کون اعتبـار اولنه‌رق کبس ایدلدیکنی (انوئر) نامنده اولان فرانسوی تقویمدن ماعدا کیمسه ادعا ایده‌مز . شهورمز رؤیته تابعدر قواعد شرعیه‌مز ایجابنجه رؤیت ممکن اولمیان شهورك ماقبلی تکمیل ثلاثون ایدیلوب غره‌نك تأخیری کبسك ذی‌الحجه‌یه انحصارینه شرعاً مانع اولدیغی کبی مادام‌که حسیدر کسـورات ایام نه وقت ایجاب ایدر ایسـه اول وقت کبس ایدلمسی لزومی فناً دخی ثابتدر . بو جهتـله کبس ذی‌الحجه‌یه منحصر

وبعض كره ذى‌الحجه وبعض كره دخى محرم والى آخره دور ايتمشدر . حتى تنظيم ايتمكده اولديغم تقويمده دخى محرم وصفر آيلرينك هر ايكيسى اوتوزر كله‌رك كبس واقع اولمشدر . انجق بيورديغكز كبى معهود سنه‌لرى كبس ايتمك اوزره حساب خاطريمه بيله كلمدى . يوم وساعت اجتماع نيرينى رصد تقويمندن بولدم . درسعادت نصف‌النهارينه ساعتنى تحويل ايتدم . وقمرك بولنديغى برجه نسبتله امكان رؤيتى حساب ايدرك ايرتسى كوننى غره اعتبار ايتدم شمدى‌يه قدر منجمينك حسابلرى دخى بوقاعده‌يه مبنيدر. يوخسه بيورديغكز كبى كبيسه حساباتنى دوشونمزلر چونكه اوحساب شرعك تعيين ايتديكى اصوله توافق ايتمز كبيسه‌لر كندى كندوسنه اولور كيدر .

مبدأ تاريخ ويبل باشى حقنده‌كى مطالعات دولتكزه كلنجه شمدى‌يه قدر هجرتدن اتخاذنده‌كى محذورلر كراة ايله ذكر اولندى . ذات دولتكز او محذورلرى كوچك كوريورسكز چاكريكز ايسه يالكز يوم هجرتك اول ميزانه دوشمسى فائده‌سنى او محذورلره نسبتله پك كوچك كوريورم . وخصوصيله ييل باشى اتخاذنده ربع مسكونده بولنان ٢٨٠ ميليون اسلامك يالكز ١٠ ميليون قدر رفقهٔ قليله‌دن عبارت اولمق لازم كلان افريقانك جنوبى وسوماترا نصفى وجاوه اطه‌لرى اهاليسنك استفاده‌سنه مركز اسلاميت حولنده مجتمع ٢٧٠ ميليون خلقك فداكارلق ايتمسى سماحتنى تجويز ايتمك فكرنده دكلم . بوذوات ايسترلرسه كندولرينه آيرى تاريخ اتخاذ ايتسونلر. بزم كبى شمال خلقنك يابه‌جنى تاريخ شمالك منفعتنه موافق اولمق شرطدر . مبدأ تاريخ ايچون مجلس خطاب (رضى‌الله عنه) ده ويريلان قرار تاريخ دينيمزده الى ماشاالله حكمنى سوروب كيده‌جكندن ويوم ولادت پك مقدس اولوب عمر انسانيده بر بيوك تاريخ اولديغندن فكر قاصريمه كوره مبدأ (هجرتدن) ايسه (مولد) دن اعتبار اولنديغى

تقدیرده دها قولای و اسان یرلشه‌بیلور . خصوصیله ولادتدن اتخاذنده فائدهٔ ظاهره واردر .

« عیسویلره تشبه بو برودتی اضعاف مضاعف ایدر » بیوریله‌یور بنده‌گز خلاف موسم بیل باشی اتخاذی عیسویلره تقلید معناسنی تضمن ایدر دیمك استه‌یورم . ایکی « ولادت » بینده بو لفظدن بشقه بر برینه بگزه‌یان بر شی گوره‌میورم حالبوکه بالعکس سنه اورته‌سندن سنه باشی اتخاذینی عادات غربیه‌یه تقلید فکرندن نظر خلقده قورتارمق پك مشکلدر .

برده آنك اوزرینه غره‌غوار تقویمنك کیسه‌لرینی وتوفیق بگلك یاپدیغی گبی امتداد شهورینی عینی عیننه المش بولنور ایسه‌ك تقویمك فکر تقلید ایله محکوم ومردود اوله‌جغنده اشتباه بیورمیگز . فکر چاکرانه‌مه گوره اوروپا معارفندن آلنمیه‌جق وتقلید اولنمیه‌جق بر شی وار ایسه اوده کلیسا آیننه تبعاً تنظیم اولنمش غیر منتظم تاریخلریدر . چونکه کندیلری بیله معاملاته توفیقنده‌کی مشکلاتندن طولانی تقویمی چاره‌سنی ارایورلر (اللوستراسیون) نام مصور اسبوعی غزته‌نك ١٨٨٨ سنه‌سی کانون اوّل فرنگینك ٢٩ تاریخنده نشر ایلدیگی ٤٦ نومرولی نسخه‌سنی مطالعه بیورمگزی رجا ایدرم.

کتب احادیث وتفاسیرده فکریمزه سند اوله‌جق مسائلی بولور ایسه‌ك دگل ارایوب بولوب آلمق لازم گلور . فقط دیگر عریضه‌مده عرض ایتمش اولدیغم وجهله (من اول یوم) آیت کریمه‌سنی ظاهری وباطنی خلافنه اوله‌رق هیچ مناسبتی اولمدیغی حالده زور ایله تأویل ایدرك محذورلی بر مسئله‌یه سند اتخاذ ایتاملیدر . حجةالوداع سنه‌سی یوم عرفه‌ده واقع اولان خطبهٔ بلیغه ومعجزه گبی دلائل الده ایدیلوب انلرك احکام منیفه‌سندن استدلال اولندیغی حالده البته تاریخ هم مقدس وهمده نظر خلقده محترم ومقبول اولور .

امتداد فصول حقنده‌کی ملاحظات دولتگزی کمال مسارعتله قبول

ایدرم . مقصد سهولت و انتظام ارامقدن عبارت اولدیغندن مارتدن بدأ ایله تك آیلرك چفت وچفت آیلرك تك ایامدن عبارت اولمسنده وفقط اون ایکنجی آیك سنین بسیطه‌ده چفت وسنین کبیسه‌ده تك بولنمسنده سهولت کوردیکم ایچون اول وجهله بروج سمانك هر برینك متساویاً حاوی اولدیغی اوتوز درجه‌یه تقلیداً عربی آیلری کبی اولمسنی التزام ایلمشیدم . بیوردیغکز صورتی دها زیاده اسلم کوربیورم .

امکان اولور ایسه تقویمی او اصوله توفیقاً تنظیم ایدرم . فقط غریغوار تقویمیله یکرمی ایکی کون فاصله‌یی محافظه ایچون آنلرك اتخاذ ایتدکلری شهورك اعداد ایامنی هیچ بر وقت قبول ایده‌میه‌جکمدر . مارالذکر کندولرینك تصحیحنی تکلیف ایتدکلری امتداد شهور انتظامسزلغنی شمدی یکیدن یاپمقده اولدیغمز تقویملره قویمق تقویمی تصحیح دکل بالعکس بتون بتون تغلیط ایتمکدر دیمکده هیچ تردد ایتمم .

مصرده جاری اولدیغی اوزره اوراق رسمیه وحتی وقایق شرعیه‌ده بیله (سبتامبر، نوامبر الخ) دیه‌رك وضع اولنان تاریخلرك نه‌قدر کولنج ونه‌درجه‌لرده دوچار ملامت اولدیغنی کوردیکم حالده کندم اوجهتی اختیار ایتمك بنم ایچون محالدر .

اشته قولکزده بو بحثده اولان فکرمك اساسنی اشبو عریضه‌مله عرض ایده‌یورم . باقی امرفرمان حضرت من له الامرکدر .

دولتلو غازی احمد مختار پاشا حضرتلری طرفندن فی غره شعبان سنه ۱۳۰۶
تاریخلو النان جوابنامه صورتیدر

معروض متخصصلریدر

۲۷ شباط رومی ۱۸۸۹ تاریخلو تحریرات علیهٔ جوابیه‌لری ائمله پیرای تعظیم اولدی بونده مندرج اولان مواددن برنجیسی شمدی‌یه قدر اشعار عالیلرنده کبیسه اولمسون معناسنده برکلام اولمیوب فقط کبیسه حسابلرندن قاچنمق استدیککنی سرد ایله « سنین حقیقیه‌نك قبولی بو حسابلردن استغنا حاصل ایتدیره‌جکنی » بالبیان « سنه ابتداسی حقنده‌کی فقره‌در » سرلوحه‌لی ملفوف ورقه‌ده دخی « ... مرکز شمسی نقطهٔ اعتدال ربیعی‌یه قبل الزوال داخل اولور ایسه او کون واکر بعدالزوال داخل اولور ایسه ایرتسی کون ییل باشی اعتبار اولنمقدر » بیورلمش و بو بابده کوجلك ایشه کیرنجه کندینی کوسترمشده ورقهٔ مذکوره‌نك دیکر فقره‌سنده‌ده « ... عالم اسلامیت بیننده حصول اتحاد ضمننده سنه باشی تعیيننه خدمت ایدن زوال درسعادت اوله‌مز ایسه مکهٔ مکرمه ویاخود بیت مقدسدن کچن دائرهٔ نصف‌النهاردن مرکز شمسك مرورنده‌کی آن یعنی اورانك زوالی اعتبار قلنمق مناسب اولور یوم مدنیمزك مبدائی نصف‌اللیلدن معتبر اوله‌جغندن بروجه بالا تقسیمنده برکونك بیوك قسمی قنغی سنه‌ده بولنمش ایسه اول سنه‌دن معدود اولمسی .. » ایضاحاتی اعطا بیورلمشدر .

اشته جواب شمدی قولایلشدی مطالعات مسروده‌یی بحق دوشونه‌لم . بونده اولا عمومه برنصف‌النهار قبول ایتدیرمك ممکنمی ثانیاً بوحسابلری یاپه‌جق اولان انسان اولوب بشرك ایسه خطایادن قورتلمسی قابلمی علی‌الخصوص بویله مختلف حسابلر ایچنه طاله‌جق اولان مختلف یرلرده‌کی محاسبلرك یکدیکرندن لا اقل اوچ بش ساعت خطا ایله افتراق ایتمامش اوله‌جقلرینی کیم تأمین ایده بیلور . شو حالده برمحلك تقویمی بوسنه‌یی ودیکر محلك

تقویمی گله جك سنه یی کبیسه ایتمکه قالقشمازمی بو ایسه اختلال تاریخ ومعاملاتی انتاج ایتمزمی ؟

فرض ایده‌لمکه عمومه بر نصف النهار قبول ایتدیراسون وفلکیلرده قطعیاً برخطا ایتمسونلر فلکیلردن غیری عموم خلق بولندیغی سنه‌نك کبیسه اولوب اولمدیغنی بیلیویرمك ایچون نه یاپسون (تقویمه باقسون) ای یاننده تقویم یوقسه (تقویم بوله جغی یره قدر کیتسون) کیده‌مز ایسه (اویله برشی اوگرنمکه قالقشمسون) سوزندن بشقه برجواب ویریله بیلورمی .

هایدی بولندیغی سنه‌دن وازکچه‌لمده بش اون سنه ویا برقاچ عصراولدن کچمش برسنه‌نك کبیسه اولوب اولمدیغنی حسب الایجاب تحقیقه مجبور قلان برمورخ ویاسائره او سنه‌نك تقویمنی بوله‌مز ایسه « بوله‌مامسی پك طبیعیدر » نصل حل شبهه ایتسون حاصلی کبیسه حقنده برقاعدهٔ سالمه ومضبوطه قونماز ایسه هم منجمینك ایشی وهم عوامك لدی الحاجه حل شبهه ایتمسی مسئله‌سی صارپه صارار بناء علیه هرتقویمه عوامك اکلایه بیله جکی یولده بسیط ولایتغیر برکبیسه قاعده‌سی الزم اولدیغی جهتله قاعدهٔ مذکوره اوّلندن بر وجهله تعیین وتأسیس ایدلمیدرکه راصدلرك حسابلرنجه سنه باشی نقطه‌سنه هرسنه شمسك داخل اوله جغی ساعت علی الدوام سنه‌لرك ایلك گونلرنده بولنه بیله .

تعریفات مذکوره‌دن استفهام بیورلمش اوله جغی وجهله بنده‌کزك مقصدم ذات عالیلرنجه متصوّر اولان قاعده‌یی جامع اولمغله برابر یعنی سنه سنهٔ مداریٔ متوسط اولمقله برابر محسنات عظیمه‌یی مستلزم دگلمی . اما بوراده ذات دولتکز دیه بیلورسکزکه اوت غایت بسیط وسهل الضبط والعمل برکبیسه قاعده‌سی اولور ایسه فیها یوقسه غره‌غوارلرك فلانلرك اصول کبیسه‌سی مغلقدر بکنمم بو بابده بلکه حق قازانه بیلورسکز . بنده‌کز کچن وقتلره دگین اهالدنیمیدر هرنه‌دن ایسه غره‌غوار اصول کبیسه‌سنی تحسین

وقبولنی توصیه ایدر ایدم . فقط شو مراق ایله تعمق وتدبر اولنورکن بزم تقویم ایچون نه‌دن آیریجه بر کبیسه دوشونلمسون فکری گاوبده بو بابده بر هفته قدر صرف ذهن ایدرك چالیشمغه مجبور اولدم . ونتیجه‌سنده بر اصول بولدمکه بسیط وسهل الاجرا اولوب خطاسنکده بر گوندن عبارت اولمسی بیکلرجه سنه‌لرك مرورینه متوقفدر .

اشته آنك اوزرینه بیك بشیوز سنه‌لك برتقویم حسابنه قیام ایلدیکمدن کچن گون ختامه رسیده اولدی خریف وشتا آیلری اوتوزر بهار آیلریله صیفك ایکی آیی اوتوز برر صیف ثالث اوچ سنه اوتوز ودردنجی سنه اوتوز بردر . بوصورتله فصول اربعه اوچر آی ایله تحدید ایدلمش اولیور . هرفصل آی باشلرنده گیرییور . یالکز اعتدال ربیع شتای ثالثك اوتوزنده داخل اولیورکه اگر شتای ثالث یگرمی طقوز ایدیلور ایسه بوندن قورتیلنه‌بیلور فقط انتظامی بوزمقدن ایسه آ گا مسامحه ایله باقمق دها صوابدر .

شو حالده غره‌غوار تاریخنك هیچ برشیٔ تقلید ایتمدك . فقط آنلرك بر گوننك بزده مقابلی وبزم بر گونمزك آنلرده مقابلی تقویمه باقلمدقجه بیلنماز اولدی بو بابده اقتضا ایدن متن یازیله‌رق بعنایت‌الله طبع ونشر ایدلمسی مقرردر.

تحریرات علیه‌لرینك ایکنجی فقره‌سنده « سنین قمریه‌ده کبیسه اولمز دینلمش ایدم . شمدی‌یه قدر اشعاراتم ایچنده بو معنایی تضمن ایدر هیچ بر سوز اولمدیغنی ادعا ایدرم . وبو بابده دیدیکم سوز سنین قمریه اجتماع ورؤیت اوزرینه مبنی اولدیغی حسبیله نه وقت ونصل کبس اولور . ارباب توقیتدن بشقه کیمسه دوشونمز » بیورلمش ایسه‌ده ٢٢ ربیع‌الاخر ١٣٠٦ و ١٤ کانون اول ١٨٨٨ تاریخلو جوابنامهٔ عالیلرنده « سنین قمریه‌مزك کبیسه‌لره وسائره‌یه عدم احتیاجی شهور حقیقیه‌دن مرکب اولمسندندر . بر شهر قمری شوقدر گوندر دیه‌رك اولجه تعیین اولنمش اولمیوب رؤیتدن

رؤيتـه بر آى اعتبار اولنمسى حسـبيله كبيسه مطالعه‌سـنى بر دقيقه خاطره گتورمش بر آدم بوله‌مازسيكز » بيورلمش ايدى .

شو ايكى اشعار بيننده برمباينت وجودينى تسليم بيورسيكز اعتقادنده‌يم مع مافيه مقصدمز بالمناظره اظهار حقيقتدن عبارتدر .

« برده بيورديغكز وجهله سنين قمريه‌نك ٧٥٢ .. الخ سـنه‌لرك ذى‌الحجه‌لرى اوتوز بر گون اعتبار اولنه‌رق كبس ايدلديگنى (انوئر) نامنـده اولان فرانسوى تقويمدن ماعدا كيمسـه ادّعا ايده‌مز » بيورلمش بنده‌كزك اولكى تحريرات جوابيـه‌مده (بوقضيه كلياً خلاف واقعدر ... بو يولده‌كى كتابلرك جمله‌سنه باقيكز بدايت تاريخ هجرتدن بر و هر اوتوز سنه‌نك ٧٥٢ ... الخ سـنه‌لرى كبيسه اوله‌رق ذى‌الحجه‌لرى اوتوزر يوريديله گلمش . وحالا اويله گيدر) سوزينه اعتماد بيورلمامش اولديغى آڭلاشيليور .

حالبوكه بونى بنده‌كز عن جيب سويلديگم گبى كندى قاعده‌مدر دخى ديمدم . پترسـبورغده مكمل بركتبخانهٔ عمومى اولديغى وعربجه وفارسيجه قسمنده كتب وفيره ونفيسه بولنديغنى ايشتمكده اولديغمدن بركره‌جك اورايه گيديلوب تقويم قمريدن باحث كتابلرك گوزدن گچيرلمسنى توصيه و بيورديغكز (انوئر) ده گورمـدم اما بالعموم السـنه‌ده تقويم قمريدن باحث كتابلرك جمله‌سنده بوقاعده‌نك محرر اولديغنى تأمين ايلرم .

حتى فرانسزجه بيـوك يگرمى بش جلد اوله‌رق پارسـده ارباب فنون طرفندن يڭى ترتيب وطبع اولنمقده وهنوز يدنجى جلدى دستگاهده اولان آنسقلوپدينـك اوچنجى جلدنده (anné) لفظنه باقلديغى حالده گرك قاعدهٔ مذكوره‌نك وگرك مبدأ سنه‌يى صوك بهار ابتداسندن آلان ملتلرك كثرتنك دخى گوريله جگندن شبهه ايتمم .

اوت شهور قمريه‌نك شرعى وعواميسى رؤيتدن رؤيته‌در . لكن تقويم حساباتى رؤيتى بكلميه‌جگندن بوبابده اولجه ويريله‌جك خبر رؤيتله دخى

تأیید ایتمك شرطیله ذکر اولنان کبیسـه قاعده‌سی بین‌المسلمین تأسس ایتمش عموم بر قاعده‌در وهر لسـانده وهر کتابده محرردرکه اتحاد تاریخ ایچـون محسنات عظیمه‌سی غیر منکردر . لطفنامهٔ عالیلرینك بو بحثنـده « شمدی‌یه قدر منجمینك حسابلری دخی ... یوقسه بیوردیغکز کبی کبیسه حساباتنی دوشونمزلر چونکه او حسـاب شرعك تعیین ایتـدیکی اصوله توافق ایتمز کبیسه‌لر کندی کندیسنه اولور کیدر » بیورلمش ایسه‌ده تفصیلات آنفةالذکر بومقصده دخی جواب اولور ظننده‌یم .

بونلرك شو حرکتنه شرعه مخالف دینلماز چونکه تقویمك حسـابیسی ازمان مدنیمز ورؤیت ایسه شرعیمزدر امور دینیه‌ده رؤیت هلال حسابجیلرك اخبار حسابیسـنه غلبـه چاله‌رق او آیك حکمی رؤیتی اوله‌رق کچر فقط بش اون سـنه ویا برقاچ عصر صـکره ایامی شرعی اوله‌رق کچمش برآیك کونلرندن برینه احتیاج حاصل اولسه ازمان حسابیسی کونی آلنه کلمشدر .

تاریخك ولادتدن آلنمسی جهتنی تصویبدن واز کچمیورسیکز بنده‌کرده کرك خطـا وکرك صواب هجرتدن کچه‌میـورم علی‌الخصوص وقت ولادت تماميله تعین ایده‌مامش والیوم مجهول بولنمشـدر وبوبابده‌کی روایات هپ ظنیاتدن عبارت قالمشدر .

اوروپالولرده تاریخلرینی دکشدیرمك فکری تولد ایتـدیکنه دائر ایراد بیوریلان مقاولات صره‌سنده ١٨٨٨ کانون اولنده چیقان (اللوستراسیون) غزته‌سـندن توصیه بیوریلان نسخه‌یی اراتمقده‌یم بنده‌کزك شمدی‌یه دکین بیلدیکمه کوره تلغراف وشمندوفر کبی اونی‌ورسل اولان شیلرجه اونی‌ورسل برنصف‌النهار وساعت وبلکه برده تاریخ تأسیس کبی بر فکر واردر . فقط نره‌یه قدر ایلرولدی ونصـل اوله بیله‌جکدر هنوز بیـله‌مدیکم کبی الیوم قوللاندقلری تاریخك آنکله اسـتبدال ایدیلوب ایدلمیه‌جکنیده بیـله‌میورم شوقدرکه روسیه‌لولر بوعصر غایه‌سنده اوروپالولر ایله بینلرنده‌کی فرقی اون اوچ

كونه ابلاغ ايتمكدن ايسه تاريخلرنده ايام مذكوره‌يى جبر ايدوب اوروپالولرله براشه‌جكلرينى و بعدما اوروپاليلرك اصول كبيسه‌سنى استعمال ايدرك تفرقه‌يه ميدان ويرميه‌جكلرينى ظن ايتمكده‌يم . زيرا انلر ميانده‌ده بوبابده قيل وقال اولديغنى ايشتمكده‌يم تحريرات عليهٔ آصفانه‌لرينك اوچنجى فقره‌سنده « ... (من اوّل يوم) آيت كريمه‌سنى ظاهرى وباطنى خلافنه اوله‌رق هيچ مناسبتى اولمديغى حال زور ايله تأويل ايدرك محذورلى بر مسئله‌يه سند اتخاذ ايتامليدر » بيورلديغى كبى اولكى تحريرات عاليلرنده‌ده بو آيتك دها طويل اولديغى ونه ايچون نازل اولديغى وسائره‌سى تفصيلاً كوسترلمشيدى .

(من اول يوم) جمله‌سيله عز وسعادت اسلامك اول كوندن بدأ ايلديكنه من طرف الله ايما واشارت واردر . بناءً عليه اولوقت مبدأ تاريخ اسلام اتخاذينه شاياندر . شوزى ايراد ايدلديكى صره‌ده آيتك تفصيلاتى وسبب نزولى دخى تفسيرلرده كورولمشيدى . بوتفصيلات ذات عاليلرنجه‌ده معلوم اولديغنى بيلديكم جهتله اعلامى ايچون تفصيل ايتامش ومقصديمه موافق كلديكى جهتله معناى مسرورى استنباط ايدن مفسرينه التحاق ايلمشيدم عربجه‌نك قواعد نحويه‌سيده اياتك مركب اولديغى جمله‌لردن استنباط واستخراج ايدلديكه اوآياتدن هيچ برى آچيقدن آچيغه قواعدنحويه‌يى بيان ايتميوب هپسنك مقصد نزولى بشقه شيلر ايدى . لكن استنباط طريقيله قرآندن نيجه شيلر تولد ايتديكى ذات عاليلرنجه‌ده منكر دكلدر . اشته بوده او قبيلدندر .

فرنكلرك تاريخى ايله تاريخمزك ايّامى بيننده لايتغير برفرقه انتظام ايام شهورى فدا ايتامكى بندكزده قبول ايتدمده بالاده عرض ايتديكم وجهله حريف وشتا آيلرينى اوتوزر وديكرلرينى اوتوز برر ياپدم على الخصوص اصول كبيسه‌نك تبدلى فرق مذكورى ذاتاً ابطال ايتدى ايدى . باقى امر وفرمان حضرت من الامركدر .

قاهره‌دن

معروض چاكريكزدر .

بوكره دخی غره شعبان سنه ٣٠٦ تاريخلو جوابنامهٔ عاليكزی دست تعظيمه آلوب شايان اولديغی دقتله مطالعه ايلدم .

برنجی فقره‌سنك خلاصه‌سی ييل باشنك تعيينی ايچون معلوم برنصف النهارك بتون عالمه قبول ايتديرلمسنده وقبول ايتديرلمش اولسه‌ده ارباب توقيتك حسابجه خطالرندن طولايی مختلف سنه‌لرك كبيسه اتخاذی كبی افتراقك توحيد وتنسيقنده واسكی بر وقعه‌نك اول زمان تقويمی الده ايديله‌من ايسه تقدير ايامی ايچون تحدث ايده‌بيلان اختلافك حلنده دركار اولان مشكلاتدن طولايی منتظم بركبيسه اصولنك قبول وتقويمی وجوبنی اثباتدن عبارتدر .

شمدی‌يه قدر وقوعه كلان معروضاتم مطالعه‌سندن معلوم عاليكز اوله‌جغی اوزره بركبيسه اصولنك اتخاذينه معارض دكلم . قولكزجه اساس مقصد ييل باشی شمسك حمل برجنه دخولندن باشلامقدن عبارت اولديغندن بوشرطی جامع اولمق اوزره هرنه صورت بولنور ايسه كمال مسارعتله قبول ايدرم . بنابرين وضع بيورمش اولديغكز اصول كبيسه تقليددن وارسته اولمق حيثيتيله موفقيت دولتكزی عن صميم تبريك ايدرم . شمدی جواب عاليلرنده بيان بيوريلان مشكلاته كلهلم :

ذاتاً برمبدأ طول قبول ايدرك شمدی‌يه قدر معاملاتنی آكا توفيق ايدن برملته كوره ديكر برنصف‌النهارك مبدأ طول اوله‌رق قبول ايتديرلمسنده يالكز غرورملی مشكلاتی دركاردر .

ممالك اسلاميه‌ده بوكا دائر مشكلات ظهوری مأمول دكلدر ، تقويممزك عموميتی وافراد عثمانيان ايچنده نصارا ويهود دخی بولنه بيله‌جكی نظره آلنديغی حالده ملل ثلثه‌دن هراوچنك نظرنده مقدس اولان بيت مقدسك مبدأ طول اوله‌رق قبولی حالنده :

يالكز ممالك محروسه دگل ـ عموم اوروپاده بيله توحيد مبدا حقنده‌كى اختلافك زوالنه بوندن بريول بولنه بيلمسى بعيدالاحتمال اولمامغله مظهر قبول عامه اولمق پك مأمولدر

حاسبلرك وفلكيلرك حسابلرنده خطالرى برآز مشكل اولور چونكه شمسك مركزى نقطهٔ اعتداله داخل وله حتى آنده حساب ولنيوب پك چوق وقت مقدم معين اولديغندن خطا اتمش اولنلرى ديگرلرينك حسابندن تصحيح مسئله اتمكه مقتدردر . بوندن بشقه بو اويله بر حسابدركه خطايه تحملى يوقدر .

بيلمكه عوامك كبيسه سنه‌سنى بيلمكه احتياجى وارميدر ؟ وار ايسه قنغى سنه‌نك كبيسه ايدلديگنه واقف اوله‌ميه‌جق بر آدمك سزك وضع اتمك ايستديگكز كبيسه قواعدينى دخى مدة العمر اوگرنه‌ميه‌جگنده وياخود اوگرنسه بيله درحال اونوده‌جغنده هيچ اشتباه يوقدر. ظن ايدرايسه‌م عوامدن پك چوغنك بونى بيلمكه احتياجيده حس اولنمز . حتى اوروپاليلر بيننده ارامش اولسه‌گز غره غوارك اصول كبسه تماميله واقف اولمدق آدملرى واقفلردن زياده بولورسكز .

شمس حمل برجنده بولنديغى زمانده واقع اوله‌جق ايلك بدرى تعاقب ايدن بازار گونى پاسقاليه اولوب خرستيان عالمنده پك بيوك بر يورطى بولنديغى حالده الك اعتماد ايتديگكز بر خرستيانه پاسقاليه‌نك نه‌وقت اولديغنى صورمش اولسه‌گز تقويمه باقمقسزين جواب ويره بيله‌جگندن امين دگلم . حالبوكه قاعدهٔ مبحوثه پك ساده وپك قولايدر . بووبوكبى محاذيره چاره بولمق ملتزم ايسه تقاويمك تكثير مقدارى ايله فيئاتلرينك تهوينى ايچون تدبير ايلمك لازمكلور .

جوابنامهٔ دولتلرينك ايكنجى فقره سنه كلنجه بوزاسى سنين قمريه‌ده واقع اولان كبيسه‌لره دائر اولمغله واشعار دولتكزدن استدلال ايتدگمه گوره

مقصديمى ايضاح ايده‌مامش اولديغم اكلاشلمغله بر درجه تفصيلات اعطاسنه احتياج حاصل اولدى .

شهور قمريه رؤيتدن رؤيته اعتبار اولنمق حسبيله (كيسه مطالعه‌سنى بر دقيقه خاطره كتورمش آدم بوله‌مازسـكز) فقره‌سيله (سنين قمريه‌ده كبس اولماز ديمامش ايدم شمدى‌يه قدر اشعاراتم ايچنده بو معنايى تضمن ايدر هيچ بر سوز اولمديغنى ادعا ايدرم . بو بابده ديديكم سوز سنين قمريه اجتماع ورؤيت اوزرينه مبنى اولديغى حسبيله نه‌وقت ونصل كبس اولور ارباب توقيتدن بشقه كيمسه دوشونمز فقره‌سى اراسنده منافرت وتضاد اولديغنى بيان بيوريليور.

« ارباب توقيتدن بشقه » عباره‌سننك آلتى جزكى ايله اشارت ايديله‌رك تضادك او نقطه‌ده اولديغنه ايما بيورلمامش اولسه حالا قنغى جمله‌لرك بر برينه ضد ومغاير اولديغنى اكلايه‌ميه‌جق ايدم . ظاهراً « كيسه مطالعه‌سنى بر دقيقه خاطره كتورمش بر آدم بوله‌مازسكز » ديدكدن صكره ايكنجى عريضه‌مده ارباب توقيتك استثناسى نوعاً تعبير مذكورى تعميم مقصدينه مستند اولمسنه اشارت بيوريليور . بيلمم اما عباره‌نك عدم سلامتيله برابر اشبو ايكى فقره اراسنده اويله بر تضاد وبنابرين وجودى اولميان تضادى تعميره‌ده احتياج يوقدر ظن ايدرم .

« كيسه مطالعه‌سنى خاطره كتورمش آدم بوله‌مازسكز » سوزى شهورك تقدير ايامنه تعلق حسبيله (كيسه‌يوقدر) وياخود (بوننك وجودينى كيمسه بيلمز) كبى بر معنايى تضمن ايتمز .

بر سنهٔ قمريه ٣٥٤ كون اوزرينه ٠,٣٦٧٠٨ كون زائد اولمق حسبيله كبس وقوعنى پك چوق مطالعه‌يه حاجت اولمقسزين هركس اكلايه‌بيلور بو قضيه تسليم بيورلديغى حالده ارتق فقرهٔ معروضه‌يى (شهورك تقويم ايامى صره‌سنده نصل وقنغى سنه وآيلرده‌واقع اوله جغنى كيمسه خاطره كتورمز چونكه كتورمكه احتياجى يوقدر) معناسندن بشقه بر صورتله تفسيره امكان

يوقدر . ذاتاً شمدى‌يه قدر متجاسر تقديمى اولديغم معروضاتده مندرج تفصيلات دخى بوڭا دليل كافيدر .

قالديكه ارباب توقيتدن بعضلرى ودها طوغريسى ذات دولتڭز كبى غوامض اموره واصل اولمق اوزره استكناه ماده‌يه چاليشان پك محدود ارباب دقت بو مسئله‌يى دخى حساب ايله نصل اولديغنى ميدانه چيقارمق استمسى ملحوظ اولمق حسبيله بونلره حرمة ايديلان استثنا ايسه - شهورك تقدير ايامى صره‌سنده دكل - استكناه معلومات مقصديله اولديغنه مبنى اولكى فقره‌يه مغاير اولەمز . چاكريڭزه عطف بيورلمق استنيلان اعتمادسزلقدن طولايى متأثر اولدم ! افكار واقوال دولتڭزه فرط اعتماد چاكرانەم مجبر بكڭز اولسه گركدر . يوخسه مناظره ايله اظهار حقايق مقصدينه مستند خارج از حد مباحثه ايشك تحملى قالماز ايدى .

«٧,٥,٢ سنه‌لرك ذى الحجه‌لرى اوتوزر يوريدله كلمش وحالا اويله گيدر » سوزيله فقرهٔ مبحوث عنهايه متعلق مبحث ينه تجديد وبوكره: «اوت شهور قمريه‌نك شرعى وعواميسى رؤيتدن رؤيتەدر لكن تقويم حسابى رؤيتى بكلميه‌جگندن بو بابده اولجه ويريله‌جك خبر رؤيتله دخى تأيد ايتمك شرطيله ذكر اولنان كبيسه قاعده‌سى بين المسلمين تأسس ايتمش عمومى بر قاعده‌در » فقره‌سيله دخى تأييد بيوريله‌يور .

اشته قولڭزك معترض اولديغم جهت بوراسيدر . شمدى‌يه قدر موقع انتشاره قونيلان تقاويم بويله بر طاقم قواعد موضوعه ومضبوطه التنده اوله‌رق تنظيم اولنميوب رؤيت حسابى اوزرينه مؤسس اولديغنى گورديگم جهتله قاعدهٔ مذكوره‌نك مطلقا خواص بيننده قالمش متروك ومنسى بولنديغنى استدلال ايده‌يورم.

بو دعوامى اثبات ايچونده اسكى وقت بقيه‌سى اوله‌رق يدمده بولنان آلتى عدد تقويمده محرر اولديغى كبيجه شهورك اعداد ايامنى مبين تنظيم ايلديگم جدولك تقديمنه جسارت ايلدم . مطالعه‌سندن تقاويمك تنظيمنده بيان

بيورلان قاعده‌يه شمسی‌يه قدر رعايت اولنمديغنی استدلال بيورورسكز زيرا يوم كبس معهود سنه‌لرك ذی‌الحجه‌لرينه منحصر اولميوب امكان رؤيت اوزرينه بناء ايدلديكی ميدانده‌در .

بناءً عليه معروضات چاكرانه‌مده‌كی شهور قمريه مباحثی (كره دها كوزدن كچوريله‌جك اولور ايسه) بوقضيه كلياً خلاف واقعدر) كبی شدتلی بر سوز ايله تكذيبه مستحق اولمديغنی اعتراف بيوررسكز اعتقادنده‌يم آنف الذكر (٢ ، ٥ ، ٧ ، ٤٠٠) سنه‌لری ذی‌الحجه‌لرينك بيورديغكز وجهله اوتوزر ايدلمسی قاعده‌سنی بلكه‌ده قبل الاسلام شهور قمريهٔ اصطلاحيه حقنده جاری اولمش اولمق خاطره كلور . بونده (تك آيلر چفت وچفت آيلرتك) ايامی حاوی اولمسی قواعد متخذه ايجابندن اولديغنه بناءً ذی‌الحجه‌لری يكرمی طقوز اوله‌جغندن كبيسه سنه‌سی اوتوزه ابلاغی ممكن اولور .

بوخسه حسب الرؤيه بعضاً اوتوز كوندن عبارت اوله‌بيله‌جك شهر ذی‌الحجه كبيسه سنه‌سی بر كون علاوه‌سنه امكان اولمديغی ميدانده‌در .

صدد بحث اوروپاده اصلاح تقويم بحثنه انتقال ايدنجه بونك امكان وعدم امكان اجراسی حقنده بيان مطالعه ايده بيلمك دشواردر . آنجق تبديلی حقنده كوستريلان آرزو شمسی استعمال ايتدكلری تاريخلرينك مقصد واحتياجه كفايتنی اثبات ايتميوب بلكه بالعكس كفايتسزلكنه دلالت ايده‌جكندن نوسال معرفتده ايدلديكی وجهله آنلرله هم آهنك اولمق وبعض نقاطنی تقليد امليه بزم تقويمك انتظامنی فدا ايلمك موافق حكمت دكلدر .

روسيه‌لولر ايسه تاريخلرينی بوندن سكز عصر صكره شهورك بروج سمايه موافقتی زماننه‌دن اول اصلاح فكرنده وغره‌غوار تقويمنی قبول ايتمك قتولك كليساسی اصولنی استحسان معناسيله مفسر اوله‌بيله‌جكندن آنی خاطره بيله كتورمك آرزوسنده دكللردر . باقی امر وفرمان حضرت ولی الامركدر .

مخطره

اکثریا تقویملرده وقوعات مشهوره تاریخلری درج اولنمق معتاددر . بزم تقویملرده تاریخ هجری اعتباریله مندرج وقوعات اتخاذ ایتمش اولدیغم سنهٔ مولده گوره بالحساب مثال اولمق اوزره بری مقدّم وبری مؤخر ایکی جدول درج اولنمشدر .

مبدأ تاریخدن مقدّم وقوعات

قمری هجرتدن	شمسی مولددن	وقوعات
۳۹۷٤	۳۷۸۵	طوفان نوح (علیه‌السلام)
۲٥٤۸	۳۳۹۱	مصرك ابتدای معموریتی .
۲۸۱۲	۲٦۷۷	ملوك بنی آثورك ابتدای ظهوری .
۲٥۸۰	۲٤٥۲	ولادت ابراهیم (عم)
۲۳۱۷	۲۱۹٦	یعقوب (عم) ك مصری تشریفلری .
۲۱۷٦	۲۰٦۰	مصرده فرعونك اطفال ذکوری اعدامی .
۲۰۷٥	۱۹٦۲	موسی علیه‌السلامك مصردن خروجی .
۱٦۳۸	۱٥۳۸	داود (عم) ك سوریه‌ده پادشاهلغی .
۱٥۹۸	۱٤۹۹	سلیمان (عم) ك پادشاهلغی .
۱۳٥۳	۱۲٦۱	بابل حکومتنك آثوریلردن افتراق .

قمری هجرتدن	شمسی مولددن	وقوعات
١٣٣٧	١٢٤٥	روما شهرينك بنا اولنمسی .
١١٥٥	١٠٦٩	بخت‌النصرك سوريه وقدس شريفی تخريبی .
١١١٠	١٠٢٥	ايران پادشاهلغنك كيانيان طبقه‌سنه انتقالی .
١١٠٨	١٠٢٣	ايرانلولرك مصری استيلالری .
٩١٦	٨٣٧	اسكندرك مصری ايرانلولردن استردادی .
٩١٥	٨٣٦	اسكندرك ايران سفری ودارانك مقتوليتی .
٦٤٠	٥٧٠	ولادت حضرت عيسی (عم)
٣٦٨	٣٠٥	طبقهٔ ساسانيانك ظهوری .
٢٣٤	٢٧٢	اياصوفيه‌نك بناسی .

مبدأ تاريخدن مؤخر وقوعات

قمری هجرتدن	شمسی مولددن	وقوعات
	١	ولادت نبويه .
١	٥٢	هجرت نبويه .
١٠	٦١	ارتحال حضرت پيغمبر (عليه‌السلام) وخلافت ابو بكر (رضی‌الله عنه)
١٣	٦٤	خلافت حضرت عمر (رضی‌الله عنه)
١٤	٦٥	بنأ بصره وفتح شام .
١٩	٧٠	فتح قيصريه .
٢٠	٧١	فتح مصر .
٢٤	٧٥	خلافت حضرت عثمان (رضی‌الله عنه)
٢٧	٧٨	فتح قبريس .
٣٥	٨٦	خلافت امام علی (رضی‌الله عنه)
٤١	٩٢	ظهوری بنی اميه .
٦٠	١١٠	وقعهٔ دلسوز كربلا .
٧٥	١٢٦	ضرب سكهٔ اسلاميه (شامده)

وقوعات	شمسی مولددن	قمری هجرتدن
ولادت امام اعظم (رحمه الله)	١٣٠	٨٠
سجليا اطه‌سيله مسينا بوغازينك فتحى .	١٣٢	٨٢
اسلامك ابتدا اندلسه عبورى .	١٤١	٩٢
كاغد ايجادى .	١٦٨	١٢٠
عربلر بيننده علم كيميانك شيوعى .	١٦٨	١٢١
انقراض بنى اميه فى‌الشام وظهور آل عباس .	١٨١	١٣٣
اندلسده بنى اميه‌نك تكرارتأسسى .	١٨٧	١٣٩
امام اعظمك وفاتى .	١٩٨	١٥٠
هارون رشيدك اسكداره ورودى .	٢١٣	١٦٦
دانيمارقه قراليتنك تشكلى .	٢٢٩	١٨٢
مغربده دولت فاطميه‌نك تشكلى .	٣٤٠	٢٩٧
روسيه دولتنك ابتداى تشكلى .	٤٠٣	٣٦٢
اندلسده ملوك بنى اميه‌نك انقراضى .	٤٦١	٤٢٢
دولت سلجوقيه‌نك ابتداى ظهورى .	٤٧١	٤٣٢
مجار قراليتنك تشكلى .	٤٩٣	٤٥٥
تاريخ جلالينك اتخاذى .	٥٠٩	٤٧١
اوروپاده ساعتك شيوع وانتشارى .	٥٥٣	٥١٦
پورتكيز قراليتنك تشكلى .	٥٦٥	٥٢٩
ملوك ايوبيه‌نك ظهورى .	٦٠٢	٥٦٧
منقبهٔ مولدالنبى قرائتى اصولنك ابتداى تاسسى .	٦٣٨	٦٠٤
وفات حضرت مولانا .	٦٦٤	٦٣١
كوزلك ايجادى .	٧١٧	٦٨٦
مقناطيس پوصله‌نك ايجادى .	٧١٨	٦٨٧
دولت عليهٔ عثمانيه‌نك تأسسى وابتدا خطبه قرائتى . فى ٤ جماذى‌الاولى سنه ٦٩٩	٧١٨	٦٨٧
دولت عليهٔ عثمانيه‌نك استقلالى .	٧٣٠	٦٩٩
سكهٔ عثمانيه‌نك ضربى ودولت عليه‌ده موظف عسكر ترتيبى .	٧٥٨	٧٢٨
طوپ ايجادى .	٧٩١	٧٦٣
ادرنه‌نك فتحى .	٨٠٢	٧٧٣

قمرى هجرتدن	شمسى مولددن	وقوعات
٧٨٤	٨١٣	مصرده ملوك چراكسه‌نك ظهورى .
٧٩١	٨١٩	قوصوه محاربه‌سى — بهاءالدين نقشبنديه‌نك وفاتى .
٧٩٦	٨٢٤	سلانيك ويكى شهرك فتحى .
٧٩٧	٨٢٥	بروسه‌ده جامع كبيرك بناسى .
٧٩٨	٨٢٦	طونه‌ده نيكبولى قلعه‌سنك فتحى .
٨٠٤	٨٣٢	تيمور وقعهٔ هائله‌سى .
٨٣٥	٨٦٢	يانيه‌نك فتحى .
٨٤٨	٨٧٥	وقعهٔ وارنه .
٨٥١	٨٧٨	صنعت طباعتك ايجادى .
٨٥٧	٨٨٣	روم ايلى حصارينك بناسى .
٨٥٨	٨٨٤	استانبولك فتحى — اسكى سرايك بناسى .
٨٦٢	٨٨٨	آمريقانك كشفى .
٨٦٨	٨٩٤	فاتح جامع شريفنك اتمامى .
٨٧٥	٩٠١	سراى جديدك اتمامى .
٨٨٠	٩٠٦	منكلى كراى خانك دولت عليه‌يه اطاعتى .
٨٩٣	٩١٤	كمال رئيسك دونتما ايله اسپانيه‌يه عزيمتى .
٩٠٣	٩٢٨	بايزيد جامعنك اتمامى — اميد بورنى طريقنك كشفى .
٩٢٢	٩٤٧	شام وحلبك فتحى — قپون ساعتنك ايجادى .
٩٢٣	٩٤٨	مصرك فتحى — درسعادتده ترسانه‌نك بناسى — وخادم الحرمين الشريفين عنوانك ملوك عثمانيه طرفندن احرازى.
٩٣٧	٩٦١	عاصى غزالينك هلاكى .
٩٤٤	٩٦٨	عدنك تسخيرى .
٩٦١	٩٨٤	سيدى رئيسك بحر محيط شرقيه برنجى سفرى .
٩٦٥	٩٨٨	سليمانيه جامع شريفنك اتمامى .
٩٧٩	١٠٠٢	قليچ على پاشانك قپودانلغى .
٩٨٧	١٠١٠	تقى‌الدين رصدينك انشاسى — حسابك اصول اعشارى اوزره قبول اجراسى .
١٠١٢	١٠٣٤	دخانك ممالك عثمانيه‌يه ظهورى .
١٠٥٠	١٠٧١	انفيه‌نك استانبولده شيوع استعمالى .

قمری هجرتدن	شمسی مولددن	وقوعات
١٠٥١	١٠٧٢	اوروپاده ابتدا غزته استعمالی .
١١١٦	١١٣٥	بيوك پترونك روسيه‌يه نظام وضعی .
١١٣٥	١١٥٣	اسكدارده دارالطباعه تأسيسی (٧١ سنه بزده)
١١٦٧	١١٨٤	تلقيح بقری يعنی چيچك آشيسی اصولنك ايجادی .
١١٩٩	١٢١٥	بالون ايجادی .
١٢٠٦	١٢٢٢	تلغراف ايجادی .
١٢١٥	١٢٣١	طاش بصمه‌سنك ايجادی .
١٢٢٢	١٢٣٨	واپور ايجادی .
١٢٢٣	١٢٤٥	اوروپاده مصالحهٔ عموميه . ١٨١٥ ميلادی .
١٢٤٠	١٢٥٥	تيمور يول ايجادی .
١٢٤١	١٢٥٦	وقعهٔ خيريه وتأسيس عساكر نظاميه .
١٢٤٢	١٢٥٧	مكتب طبيه‌نك (غلطه سرايی) ناميله ابتدای تأسيسی .
١٢٥٣	١٢٦٨	اسكی كوپرينك بناسی .
١٢٥٤	١٢٦٩	قرانتنه نظامنك وضعی .
١٢٦٠	١٢٧٥	جسر جديدك بناسی .
١٢٧٨	١٢٩٢	دكز لغملرينك ايجادی .
١٢٨٣	١٢٩٧	ايكنه‌لی تفنك ايجادی .
١٢٨٦	١٣٠٠	سويش جدولنك كشادی .
١٢٨٨	١٣٠٢	تراموايك درسعادتده احداثی .
١٢٨٩	١٣٠٣	ترسانهٔ عامره‌ده حوض سانج استعمالی .
١٢٩٠	١٣٠٤	غلطه‌ده تونل كشادی ـ ازميد تيمور يولنك انشاسی .
١٢٩٧	١٣١١	موزه‌نك رسم كشادی .

قمری هجرتدن	شمسی مولددن	وقوعات
٦٥٦	٦٨٨	ولادت عثمان خان غازی .
٦٨٠	٧١١	ولادت سلطان اورخان غازی .
٦٩٩	٧٣٠	سلطان عثمان غازینك استقلاللری .
٧٢٦	٧٥٦	سلطان عثمان غازینك وفاتلری وجلوس اورخان غازی .
٧٢٦	٧٥٦	سلطان مراد اولك وفاتلری .
٧٦١	٧٩٠	وفات اورخان غازی — جلوس مراد اول (خداوندکار)
٧٦١	٧٩٠	ولادت یلدیرم بایزید خان
٧٨١	٨١٠	چلبی سلطان محمد خان حضرتلرینك ولادتلری .
٧٩١	٨١٩	جلوس چلبی سلطان محمد خان .
٨٠٥	٨٣٣	وفات یلدیرم بایزید خان .
٨٠٦	٨٣٤	ولادت مراد خان ثانی .
٨٢٤	٨٥١	وفات چلبی سلطان محمد خان — جلوس مراد خان ثانی .
٨٣٣	٨٦٠	ولادت ابوالفتح سلطان محمد ثانی ٢٦ رجب .
٨٥١	٨٧٨	ولادت مراد ثانی .
٨٥٥	٨٨١	وفات مراد خان ثانی — جلوس ابوالفتح محمد خان ثانی . ١٦ محرم .
٨٧٥	٩٠١	ولادت یاوز سلطان سلیم .
٨٨٦	٩١١	وفات ابوالفتح فی ١٧ باشیاز و٤ ربیع الاول — جلوس بایزید ثانی فی ٢٠ ربیع الاخر .
٩٠٠	٩٢٥	ولادت سلطان سلیمان قانونی .
٩١٨	٩٣٣	ارتحال بایزید ثانی — جلوس سلطان سلیم اول فی ١٩ صفر
٩٢٦	٩٤٩	وفات یاوزسلطان سلیم فی ٩ شوال — جلوس سلطان سلیمان
٩٣٠	٩٥٣	ولادت سلیم خان ثانی فی ٦ رجب بن سلیمان خان .
٩٥٣	٩٧٦	ولادت مراد خان ثالث فی ٥ جماذی الاولی بن سلیم خان .
٩٧٤	٩٩٦	جلوس سلیم خان ثانی فی ٩ ربیع الاول فی ٧ طقوزنجی آی .
٩٧٤	٩٩٧	ولادت محمد خان ثالث فی ٧ ذی القعده بن مراد خان .
٩٨٣	١٠٠٥	وفات سلیم خان ثانی فی ٢٧ شعبان .
٩٨٣	١٠٠٥	جلوس مراد خان ثالث فی ٨ رمضان .
٩٩٨	١٠٢٠	ولادت احمد خان اول بن محمد خان ثالث فی ١٢ جماذی الاخره .

قمری هجرتدن	شمسی مولددن	وقوعات
۱۰۰۱	۱۰۲۳	ولادت مصطفی خان بن محمد خان ثالث .
۱۰۰۳	۱۰۲۵	ارتحال مراد خان ثالث فی ۸ جماذی الاولی .
۱۰۰۳	۱۰۲۵	جلوس محمد خان ثالث فی ۱۶ جماذی الاولی .
۱۰۱۲	۱۰۳۳	ارتحال محمد خان ثالث فی ۱۲ رجب . جلوس احمد خان اول فی ۱۸ رجب .
۱۰۱۳	۱۰۳٤	ولادت عثمان خان ثانی بن احمد خان اول .
۱۰۱۸	۱۰۳۹	ولادت مرادخان رابع بن احمد خان اول فی ۱۸ جماذی الاولی.
۱۰۲٤	۱۰٤٥	ولادت سلطان ابراهیم بن احمد خان اول .
۱۰۲۶	۱۰٤۷	ارتحال احمد خان اول جلوس مصطفی خان اول فی ۲۲ ذی القعده .
۱۰۲۷	۱۰٤۸	جلوس عثمان خان ثانی فی ۱۲ ربیع الاول .
۱۰۳۲	۱۰٥۳	جلوس مراد رابع فی ۱٥ ذی القعده .
۱۰٤۸	۱۰٥۹	وفات مصطفی خان اول .
۱۰٤۹	۱۰۷۰	ارتحال مرادخان رابع—وجلوس ابراهیم خان فی ۱۶ شوال.
۱۰٥۱	۱۰۷۱	ولادت محمد خان رابع بن ابراهیم فی ۲۹ رمضان .
۱۰٥۲	۱۰۷۲	ولادت سلطان سلیمان ثانی بن ابراهیم .
۱۰٥۲	۱۰۷۳	ولادت سلطان احمد خان ثالث بن ابراهیم فی ۶ ذی الحجه.
۱۰٥۸	۱۰۸۷	جلوس محمد خان رابع فی ۱۸ رجب .
۱۰٥۸	۱۰۷۸	ارتحال سلطان ابراهیم فی ۲۹ رجب .
۱۰۷٤	۱۰۹۳	ولادت مصطفی خان ثانی بن محمد رابع .
۱۰۷٤	۱۰۹۳	ولادت احمد خان ثالث بن محمد خان رابع .
۱۰۹۹	۱۱۱۷	جلوس سلیمان خان ثانی فی ۲ محرم .
۱۱۰۲	۱۱۲۱	وفات سلیمان خان ثانی .
۱۱۰۲	۱۱۲۱	جلوس احمد خان ثانی .
۱۱۰٤	۱۱۲۳	وفات محمد خان رابع .
۱۱۰۶	۱۱۲٥	ارتحال سلطان احمد خان ثانی ـ جلوس مصطفی خان ثانی فی ۳ جماذی الاخره .
۱۱۰۸	۱۱۲۶	ولادت محمود خان اول .
۱۱۱۰	۱۱۲۸	ولادت عثمان خان ثالث بن مصطفی خان ثانی .
۱۱۱٥	۱۱۳۳	ارتحال مصطفی خان ثانی .

قمری هجرتدن	شمسی مولددن	وقوعات
١١١٥	١١٣٣	جلوس احمد خان ثالث فی ٢ ربیع‌الاخر .
١١٢٩	١١٤٧	ولادت مصطفی خان ثالث .
١١٣٧	١١٥٥	ولادت عبدالحمید خان اول .
١١٤٣	١١٦٠	جلوس محمود خان اول فی ١٥ ربیع‌الاول .
١١٤٩	١١٦٦	ارتحال احمد خان ثالث .
١١٦٨	١١٨٤	ارتحال محمود خان اول .
١١٦٨	١١٨٤	جلوس عثمان خان ثالث فی ٢٨ صفر .
١١٧١	١١٨٧	ارتحال عثمان خان ثالث فی ١٦ صفر .
١١٧١	١١٨٧	جلوس مصطفی خان ثالث .
١١٧٥	١١٩١	ولادت سلطان سلیم ثالث بن مصطفی خان ثالث .
١١٨٧	١٢٠٤	ارتحال مصطفی خان ثالث .
١١٨٧	١٠٢٤	جلوس عبدالحمید خان اول .
١١٩٣	١٢١٠	ولادت مصطفی خان رابع بن عبدالحمید خان .
١١٩٩	١٢١٥	ولادت محمود خان ثانی فی ١٣ رمضان .
١٢٠٣	١٢١٩	ارتحال عبدالحمید خان اول فی ١٢ رجب .
١٢٠٣	١٢١٩	جلوس سلیم خان ثالث فی ١٢ رجب .
١٢٢٢	١٢٣٨	جلوس مصطفی خان رابع فی ٢٨ ربیع‌الاخر .
١٢٢٣	١٢٣٩	جلوس محمود خان ثانی فی ٤ جماذی‌الاولی .
١٢٣٧	١٢٥٣	ولادت سلطان عبدالمجید خان فی ١٤ شعبان .
١٢٤٥	١٢٦٠	ولادت سلطان عبدالعزیز خان .
١٢٥٥	١٢٦٩	ارتحال سلطان محمود خان ثانی فی ١٩ ربیع‌الاول یعنی ٣٢٧ یاخود .
١٢٥٥	١٢٦٩	جلوس عبدالمجید خان .
١٢٧٧	١٢٩٠	ارتحال عبدالمجید خان وجلوس سلطان عبدالعزیز خان فی ١٧ ذی‌الحجه یعنی ٩٧ نجی کون یاخود دردنجی ایك دردنجی کونی .
١٢٩٣	١٣٠٦	جلوس میمنت مأنوس همایون فی ١١ شعبان یعنی ١٦٤ نجی کون یاخود التنجی ایك طقوزنجی کونی .

برنجی آی - آذر آیی — مولد النبی علیه السلام سنهٔ ۱۳۲۱ شمسی

سنهٔ شمسیه نك سلسلهٔ ایامی	اعیاد وابتدای شهور قمریه	تقویم شعبان	اسبوع	آذر آیی	فصول ومواسم واعیاد وابتدای شهور شمسیه	تقویم مارت افرنجی	تقویم مارت رومی
۱		۱۱	جمعه ایرتسی	۱	ابتدای سنهٔ مولد ۱۳۲۱	۲۱	۹
۲		۱۲	بازار	۲	اول فصل بهار ونوروز	۲۲	۱۰
۳		۱۳	بازار ایرتسی	۳		۲۳	۱۱
٤		۱٤	صالی	٤		۲٤	۱۲
٥	لیلهٔ برات	۱٥	چهارشنبه	٥	بشارت حمل مریم فرنکی	۲٥	۱۳
٦	ولادت همایون ۱۲٥۸	۱٦	پنجشنبه	٦	فورتنه	۲٦	۱٤
۷		۱۷	جمعه	۷		۲۷	۱٥
۸		۱۸	جمعه ایرتسی	۸	حرکت حشرات	۲۸	۱٦
۹	فرنکلرك پاسقالیه‌سی	۱۹	بازار	۹		۲۹	۱۷
۱۰		۲۰	بازار ایرتسی	۱۰	چایلاق کلیشی	۳۰	۱۸
۱۱		۲۱	صالی	۱۱	فورتنه	۳۱	۱۹
۱۲		۲۲	چهارشنبه	۱۲	ابتدای نیسان فرنکی	۱	۲۰
۱۳		۲۳	پنجشنبه	۱۳	انکشاف ازهار	۲	۲۱
۱٤		۲٤	جمعه	۱٤		۳	۲۲
۱٥		۲٥	جمعه ایرتسی	۱٥		٤	۲۳
۱٦		۲٦	بازار	۱٦	فریاد عندلیب	٥	۲٤
۱۷		۲۷	بازار ایرتسی	۱۷	بشارت حمل مریم رومی	٦	۲٥
۱۸		۲۸	صالی	۱۸		۷	۲٦
۱۹		۲۹	چهارشنبه	۱۹		۸	۲۷
۲۰		۳۰	پنجشنبه	۲۰		۹	۲۸
۲۱	رمضان المبارك	۱	جمعه	۲۱		۱۰	۲۹
۲۲		۲	جمعه ایرتسی	۲۲		۱۱	۳۰
۲۳		۳	بازار	۲۳	اول موسم لاله	۱۲	۳۱
۲٤		٤	بازار ایرتسی	۲٤	ابتدای نیسان رومی	۱۳	۱
۲٥		٥	صالی	۲٥		۱٤	۲
۲٦		٦	چهارشنبه	۲٦		۱٥	۳
۲۷		۷	پنجشنبه	۲۷		۱٦	٤
۲۸		۸	جمعه	۲۸		۱۷	٥
۲۹		۹	جمعه ایرتسی	۲۹		۱۸	٦
۳۰		۱۰	بازار	۳۰		۱۹	۷
۳۱		۱۱	بازار ایرتسی	۳۱		۲۰	۸

غروبی ساعاته کوره اوقات شرعیه						زوالی ساعاته کوره اوقات مدنیه			
طلوع شمس	ظهر	عصر اول	عشاء	امساك	تحولات اجرام	ميل شمس وقت زوالده	طلوع شمس	غروب شمس	زوال حقيقی زماننده ساعت نجومیٔ وسطی
ق ع	ق ع	ق ع	ق ع	ق ع		ق ع	ق ع	ق ع	نيه ق ع
١١ ٤١	٥ ٥٩	٩ ٢٥	١ ٣١	١٠ ٠٢	تحويل شمس بحمل	٠ ٢٤	٦ ٠٤	٦ ١٢	٠ ٠٧ ١٣
٣٨	٥٨	٢٤		٩ ٥٩		٤٨	٠٢	١٣	٦ ٥٣
٣٦	٥٧	٢٣	٣٢	٥٥		١ ١٢	٦ ٠٠	١٤	٣٦
٣٤	٥٥	٢٢		٥١		٣٥	٥ ٥٨	١٥	١٨
٣٠	٥٤	٢١		٤٨	استقبال نيرين	٥٨	٥٧	١٦	٥ ٥٩
٢٧	٥٣	٢١		٤٥		٢ ٢٢	٥٥	١٨	٤١
٢٤	٥١	٢٠		٤٢		٤٥	٥٣	١٩	٢٢
٢٢	٥٠	١٩	١ ٣٣	٤٠		٣ ٠٩	٥١	٢٠	٤
٢٠	٤٩			٣٨		٣٢	٥٠	٢١	٤ ٤٦
١٨	٤٨			٣٥		٥٥	٤٩	٢٢	٢٦
١٥	٤٧	١٨		٣٢		٤ ١٨	٤٧	٢٣	٧
١٣	٤٦			٢٩		٤٢	٤٦	٢٤	٣ ٥٠
١١	٤٤	١٧		٢٦		٥ ٠٥	٤٤	٢٥	٣٢
٩	٤٣			٢٣		٢٨	٤٢	٢٦	١٤
٦	٤٢	١٦	١ ٣٤	٢١		٥٢	٤١	٢٧	٢ ٥٧
٣	٤١			١٨		٦ ١٣	٣٩	٢٨	٣٩
١٠ ٠	٣٩	١٥		١٥		٣٦	٣٧	٢٩	٢٢
٥٧	٣٨		١ ٣٥	١٢		٧ ٠٠	٣٦	٣٠	٥
٥٤	٣٧	١٤		٩	اجتماع نيرين	٢٢	٣٤	٣١	١ ٤٧
٥١	٣٥	١٣		٦		٤٤	٣٢	٣٢	٣٠
٤٨	٣٤		١ ٣٦	٣		٨ ٠٦	٣١	٣٣	٠ ٠ ١٤
٤٥	٣٢	١٢		٩ ٠		٢٨	٢٩	٣٤	٥٧
٤٢	٣١			٨ ٥٧		٥٠	٢٧	٣٥	٤٢
٤٠	٣٠	١١	١ ٣٧	٥٤		٩ ١٢	٢٦	٣٦	٢٦
٣٨	٢٩	١٠		٥١		٣٣	٢٤	٣٧	١١
٣٥	٢٧	٩		٤٨		٥٤	٢٣	٣٨	١١ ٥٩ ٤٢
٣٣	٢٦			٤٥		١٠ ١٥	٢١	٣٩	٢٨
٣٠	٢٥	٨	١ ٣٨	٤٢		٣٨	٢٠	٤٠	١٤
٢٧	٢٤	٧		٣٩		٥٨	١٨	٤١	٥٨ ٠٦
٢٤	٢٢			٣٦		١١ ١٩	١٧	٤٢	٤٨
٢١	٢١	٦	١ ٣٩	٣٣		٤٠	١٥	٤٣	٣٥

ایكنجی آی - حضر آیی — سنهٔ مولد النبی علیه السلام سنه ١٣٢١ شمسی

سنهٔ شمسیه بك ایامی سلسله‌سی	اعیاد وابتدای شهور قمریه	تقویم رمضان	اسبوع	حضر	فصول ومواسم واعیاد وابتدای شهور شمسیه	تقویم نیسان فرنكی	تقویم نیسان رومی
٣٢		١٢	صالی	١	ابتداء ستهٔ ثور	٢١	٩
٣٣		١٣	چهارشنبه	٢		٢٢	١٠
٣٤		١٤	پنجشنبه	٣		٢٣	١١
٣٥	زیارت خرقهٔ شریف	١٥	جمعه	٤		٢٤	١٢
٣٦		١٦	جمعه ایرتسی	٥		٢٥	١٣
٣٧		١٧	بازار	٦	اخر ستهٔ ثور	٢٦	١٤
٣٨		١٨	بازار ایرتسی	٧	كمال لاله	٢٧	١٥
٣٩		٢٩	صالی	٨		٢٨	١٦
٤٠		٢٠	چهارشنبه	٩		٢٩	١٧
٤١		٢١	پنجشنبه	١٠		٣٠	١٨
٤٢		٢٢	جمعه	١١	مایس فرنكی	١	١٩
٤٣		٢٣	جمعه ایرتسی	١٢		٢	٢٠
٤٤	بیضهٔ سرخ رومی	٢٤	بازار	١٣		٣	٢١
٤٥		٢٥	بازار ایرتسی	١٤		٤	٢٢
٤٦	لیلهٔ قدر	٢٦	صالی	١٥	روز حضر	٥	٢٣
٤٧		٢٧	چهارشنبه	١٦	چیچك فورتنه‌سی	٦	٢٤
٤٨	عروج عیسی عم فرنكی	٢٨	پنجشنبه	١٧		٧	٢٥
٤٩		٢٩	جمعه	١٨		٨	٢٣
٥٠	شوال عید فطر ع ق	١	جمعه ایرتسی	١٩	شرقی روزكارلر	٩	٢٧
٥١	١٠ ٢٣	٢	بازار	٢٠		١٠	٢٨
٥٢		٣	بازار ایرتسی	٢١		١١	٢٩
٥٣		٤	صالی	٢٢	قرار نیل	١٢	٣٠
٥٤		٥	چهارشنبه	٢٣	مایس رومی	١٣	١
٥٥		٦	پنجشنبه	٢٤		١٤	٢
٥٦		٧	جمعه	٢٥		١٥	٣
٥٧		٨	جمعه ایرتسی	٢٦	فاز قوپاران فورتنه‌سی	١٦	٤
٥٨	عید روح القدس فرنكی	٩	بازار	٢٧		١٧	٥
٥٩		١٠	بازار ایرتسی	٢٨		١٨	٦
٦٠		١١	صالی	٢٩	موسم كل وكلنار	١٩	٧
٦١		١٢	چهارشنبه	٣٠		٢٠	٨
٦٢		١٣	پنجشنبه	٣١	قوقولیه فورتنه‌سی	٢١	٩

غروبی ساعاته كوره اوقات شرعیه						زوالی ساعاته كوره اوقات مدنیه			
طلوع شمس ق ع	ظهر ق ع	عصر اول ق ع	عشاء ق ع	امساك ق ع	تحولات اجرام	وقت زوالده ميل شمس ق ع	طلوع شمس ق ع	غروب شمس ق ع	زوال حقيقي زماننده ساعت نجومي وسطي نيه ق ع
١٠ ١٨	٥ ١٨	٩ ٠٤	١ ٣٩	٨ ٣٠	تحويل شمس بثور	١١ ٥٩	٥ ١٣	٦ ٤٤	١١ ٥٨ ٣٥
١٦	١٧	٣	٣٩	٢٧		١٢ ١٩	١٢	٤٥	٢٣
١٥	١٦	٢	٣٩	٢٤	استقبال نيرين	٣٩	٩	٤٦	١١
١٣	١٥	٢	٤٠	٢١		٥٩	٨	٤٧	٠٠
١١	١٤	١	٤٠	١٨		١٣ ١٩	٧	٤٨	٥٧ ٥٠
٩	١٣	٩ ٠٠	٤٠	١٥		٣٨	٥	٤٩	٤٠
٧	١٢	٨ ٥٩	٤١	١٣		٥٧	٤	٥١	٣٠
٥	١٠	٥٩	٤٢	١١		١٤ ١٦	٣	٥٢	٢١
٣	٩	٥٨	٤٢	٨		٣٥	٢	٥٣	١٢
١	٨	٥٨	٤٢	٥		٥٤	١	٥٤	٤
٩ ٥٧	٧	٥٧	٤٣	٢		١٥ ١٣	٤ ٥٩	٥٥	٥٦ ٥٧
٥٥	٦	٥٧	٤٣	٧ ٥٩		٣١	٥٨	٥٦	٥٠
٥١	٥	٥٦	٤٤	٥٦		٤٩	٥٧	٥٧	٤٣
٤٨	٣	٥٥	٤٥	٥٢		١٦ ٠٦	٥٦	٥٨	٣٧
٤٥	٢	٥٥	٤١	٤٩		٢٣	٥٤	٥٩	٣٢
٤٣	١	٥٤	٤٥	٤٧		٥٧	٥٣	٧ ٠٠	٢٧
٤٠	٥ ٠	٥٣	٤٦	٤٤	اجتماع نيرين	١٧ ١٣	٥٢	١	٢٣
٣٩	٤ ٥٩	٥٢	٤٦	٤١		٢٩	٥١	٢	١٩
٣٧	٥٨	٥٢	٤٧	٣٨		٤٥	٥٠	٣	١٦
٣٤	٥٧	٥١	٤٧	٣٥		١٨ ٠٠	٤٩	٤	١٤
٣٢	٥٦	٥٠	٤٨	٣٢		١٨ ١٥	٤٨	٥	١٢
٣٠	٥٤	٤٩	٤٩	٢٩		٣٠	٤٧	٦	١٠
٢٨	٥٣	٤٨	٤٩	٢٦		٤٤	٤٦	٧	٩
٢٦	٥٢	٤٧	٥٠	٢٤		٥٩	٤٥	٨	٨
٢٤	٥١	٤٦	٥٠	٢١		١٩ ١٣	٤٤	٩	٩
٢٢	٥٠	٤٦	٥١	١٨		٢٦	٤٤	١٠	١٠
٢٠	٤٩	٤٥	٥٢	١٦		٣٩	٤٣	١١	١١
١٨	٤٨	٤٥	٥٢	١٤		٥٢	٤١	١٢	١٣
١٦	٤٧	٤٤	٥٣	١١		٢٠ ٠٥	٤٠	١٣	١٦
١٥	٤٦	٤٤	٥٣	٨		١٧	٣٩	١٤	١٩
١٣	٤٦	٤٣	٥٤	٦	تحويل شمس بجوزاء	٢٩	٣٨	١٥	٢٢

اوچنجی آی ـ خضراء آیی ـــ مولدالنبی علیه السلام سنه ۱۳۲۱ شمسی

تقویم مالیه رومی	تقویم مالیه فرنکی	فصول ومواسم واعیاد وابتدای شهور شمسیه	آیلر ۱ تقویمی ۳	اسبوع	شوال تقویمی	اعیاد وابتدای شهور قمریه	سنه شمسیه نك سلسلهٔ ایامی
۱۰	۲۲	اولکر فورتنه‌سی	۱	جمعه	۱٤		٦۳
۱۱	۲۳	باغ اوغولامه موسمی	۲	جمعه ایرتسی	۱٥		٦٤
۱۲	۲٤	نقصانیٔ ماءالارض	۳	بازار	۱٦	عید اقانیم فرنکی	٦٥
۱۳	۲٥	قویون قرقیمی زمانی	٤	بازار ایرتسی	۱۷		٦٦
۱٤	۲٦		٥	صالی	۱۸		٦۷
۱٥	۲۷		٦	چهارشنبه	۱۹		٦۸
۱٦	۲۸		۷	پنجشنبه	۲۰	عید الهی فرنکی	٦۹
۱۷	۲۹	نیل صوینك ازدیادی	۸	جمعه	۲۱		۷۰
۱۸	۳۰	قباق ملتمی	۹	جمعه ایرتسی	۸۲		۷۱
۱۹	۳۱		۱۰	بازار	۲۳		۷۲
۲۰	۱	حزیران افرنجی	۱۱	بازار ایرتسی	۲٤		۷۳
۲۱	۲	قلت میاه	۱۲	صالی	۲٥		۷٤
۲۲	۳		۱۳	چهارشنبه	۲٦		۷٥
۲۳	٤	شمال روزکارلری	۱٤	پنجشنبه	۲۷		۷٦
۲٤	٥		۱٥	جمعه	۲۸		۷۷
۲٥	٦	تغیر نیل	۱٦	جمعه ایرتسی	۲۹		۷۸
۲٦	۷	موسم حصاد	۱۷	بازار	۳۰		۷۹
۲۷	۸		۱۸	بازار ایرتسی	۱	ذی‌القعده	۸۰
۲۸	۹	مصرده پرنج زرعی	۱۹	صالی	۲		۸۱
۲۹	۱۰		۲۰	چهارشنبه	۳		۸۲
۳۰	۱۱		۲۱	پنجشنبه	٤	عروج عیسی عم رومی	۸۳
۳۱	۱۲		۲۲	جمعه	٥		۸٤
۱	۱۳	حزیران رومی	۲۳	جمعه ایرتسی	٦		۸٥
۲	۱٤		۲٤	بازار	۷		۸٦
۳	۱٥		۲٥	بازار ایرتسی	۸		۸۷
٤	۱٦		۲٦	صالی	۹		۸۸
٥	۱۷	شدتلی شمال روزکاری	۲۷	چهارشنبه	۱۰		۸۹
٦	۱۸	سقوط نقطهٔ نیل	۲۸	پنجشنبه	۱۱		۹۰
۷	۱۹		۲۹	جمعه	۱۲		۹۱
۸	۲۰		۳۰	جمعه ایرتسی	۱۳		۹۲
۹	۲۱	فورتنه	۳۱	بازار	۱٤	عید روح القدس رومی	۹۳

غروبی ساعاته کوره اوقات شرعیه						زوالی ساعاته کوره اوقات مدنیه			
طلوع شمس (ق ع)	ظهر (ق ع)	عصر اول (ق ع)	عشاء (ق ع)	امساك (ق ع)	تحولات اجرام	وقت زوالده میل شمس (ق ع)	طلوع شمس (ق ع)	غروب شمس (ق ع)	زوال حقیقی زمانندە ساعت نجومی وسطی (نیه ق ع)
٩ ١٠	٤ ٤٥	٨ ٤٣	١ ٥٤	٧ ٠٤		٢٠ ٢٩	٤ ٣٧	٧ ١٦	١١ ٥٦ ٢٧
٩	٤٤	٤٢	٥٤	٠٢	استقبال خسوف كلى	٤٠	٣٧	١٦	٣١
٨	٤٤	٤٢	٥٥	٦ ٠٠		٥٠	٣٦	١٧	٣٧
٧	٤٣	٤١	٥٥	٥٨		٢١ ٠١	٣٦	١٨	٤٢
٥	٤٢	٤١	٥٥	٥٦		١٢	٣٥	١٩	٤٩
٤	٤١	٤٠	٥٦	٥٥		٢٢	٣٥	٢٠	٥٦
٣	٤١	٤٠	٥٦	٥٣		٣١	٣٤	٢١	٥٧ ٠٣
٢	٤٠	٣٩	٥٧	٥١		٤١	٣٤	٢٢	١١
٨ ٠٠	٣٩	٣٩	٥٧	٤٩		٥٠	٣٣	٢٣	١٩
٥٩	٣٨	٣٨	٥٧	٤٧		٥٨	٣٣	٢٣	٢٧
٥٨	٣٨	٣٨	٥٨	٤٥		٢٢ ٠٦	٣٢	٢٤	٣٦
٥٦	٣٧	٣٧	٥٨	٤٣		١٤	٣٢	٢٤	٤٦
٥٥	٣٦	٣٧	٥٩	٤٢		٢٢	٣١	٢٥	٥٥
٥٤	٣٦	٣٦	٥٩	٤٠		٢٩	٣١	٢٥	٥٨ ٠٦
٥٣	٣٥	٣٦	٢ ٠٠	٣٨		٣٥	٣١	٢٦	١٦
٥٢	٣٥	٣٦	٢ ٠٠	٣٧	اجتماع نيرين	٤١	٣٠	٢٧	٢٧
٥١	٣٥	٣٥	١	٣٦		٤٧	٣٠	٢٧	٣٨
٥١	٣٥	٣٥	١	٣٥		٥٣	٢٩	٢٨	٤٩
٥٠	٣٤	٣٥	١	٣٤		٥٨	٢٩	٢٩	٥٩ ٠١
٥٠	٣٤	٣٤	٢	٣٣		٢٣ ٠٢	٢٩	٢٩	١٢
٤٩	٣٤	٣٤	٢	٣٢		٠٧	٢٩	٣٠	٢٤
٤٨	٣٤	٣٤	٢	٣١		١٠	٢٩	٣٠	٣٦
٤٨	٣٣	٣٤	٣	٣٠		١٤	٢٨	٣١	٤٩
٤٧	٣٣	٣٣	٣	٢٩		١٧	٢٨	٣١	١
٤٧	٣٣	٣٣	٣	٢٨		١٩	٢٨	٣٢	١٤
٤٦	٣٣	٣٣	٣	٢٧		٢١	٢٨	٣٢	٢٦
٤٦	٣٢	٣٣	٤	٢٦		٢٣	٢٨	٣٣	٣٩
٤٥	٣٢	٣٢	٤	٢٥		٢٥	٢٨	٣٣	٥٢
٤٤	٣١	٣٢	٤	٢٥		٢٦	٢٨	٣٤	١ ٠٥
٤٤	٣١	٣٢	٤	٢٥		٢٧	٢٨	٣٤	١٨
٤٤	٣١	٣١	٤	٢٥	تحويل شمس بسرطان	٢٧	٢٨	٣٤	٣١

دردنجی آی ـ یاخود باش یاز ـــ مولدالنبی علیه السلام سنهٔ ۱۳۲۱ شمسی

سنهٔ شمسیه نك سلسلهٔ ایامی	اعیاد وابتدای شهور قمریه	تقویم ذی القعده	اسبوع	باش یاز ایامی	فصول ومواسم واعیاد وابتدای شهور شمسیه	تقویم حزیران فرنکی	تقویم حزیران رومی
٩٤		١٥	پازار ایرتسی	١	كون دونمی ـ اول فصل [صیف	٢٢	١٠
٩٥		١٦	صالی	٢	فورتنه	٢٣	١١
٩٦		١٧	چهارشنبه	٣		٢٤	١٢
٩٧		١٨	پنجشنبه	٤	پیراق آشیسی زمانی	٢٥	١٣
٩٨		١٩	جمعه	٥		٢٦	١٤
٩٩		٢٠	جمعه ایرتسی	٦		٢٧	١٥
١٠٠	عید اقانیم رومی	٢١	پازار	٧	فورتنه	٢٨	١٦
١٠١		٢٢	پازار ایرتسی	٨	نیل صوینك ارتقاسی	٢٩	١٧
١٠٢		٢٣	صالی	٩		٣٠	١٨
١٠٣		٢٤	چهارشنبه	١٠	تموز فرنكی	١	١٩
١٠٤	عید الهی رومی	٢٥	پنجشنبه	١١	اول باد سموم	٢	٢٠
١٠٥		٢٦	جمعه	١٢		٣	٢١
١٠٦		٢٧	جمعه ایرتسی	١٣		٤	٢٢
١٠٧		٢٨	پازار	١٤		٥	٢٣
١٠٨		٢٩	پازار ایرتسی	١٥	ولادت یحیی عم رومی	٦	٢٤
١٠٩	ذی الحجه	١	صالی	١٦	فورتنه	٧	٢٥
١١٠		٢	چهارشنبه	١٧		٨	٢٦
١١١		٣	پنجشنبه	١٨	اخر ریاح بوارح	٩	٢٧
١١٢		٤	جمعه	١٩		١٠	٢٨
١١٣		٥	جمعه ایرتسی	٢٠		١١	٢٩
١١٤		٦	پازار	٢١		١٢	٣٠
١١٥		٧	پازار ایرتسی	٢٢	تموز رومی	١٣	١
١١٦		٨	صالی	٢٣	فورتنه	١٤	٢
١١٧		٩	چهارشنبه	٢٤		١٥	٣
١١٨	عید اضحی ع ق	١٠	پنجشنبه	٢٥		١٦	٤
١١٩	» ٩ ٥٢	١١	جمعه	٢٦		١٧	٥
١٢٠	»	١٢	جمعه ایرتسی	٢٧		١٨	٦
١٢١	»	١٣	پازار	٢٨		١٩	٧
١٢٢		١٤	پازار ایرتسی	٢٩		٢٠	٨
١٢٣		١٥	صالی	٣٠		٢١	٩
١٢٤		١٦	چهارشنبه	٣١		٢٢	١٠

غروبی ساعاته کوره اوقات شرعیه						زوالی ساعاته کوره اوقات مدنیه			
طلوع شمس	ظهر	عصر اول	عشاء	امساك	تحولات اجرام	وقت زوالده میل شمس	طلوع شمس	غروب شمس	زوال حقیقی زماننده ساعت نجومی وسطی
ق ع	ق ع	ق ع	ق ع	ق ع		ق ع	ق ع	ق ع	نیه ق ع
٨ ٤٤	٤ ٣١	٨ ٣٢	٢ ٤	٦ ٢٥		٢٣ ٢٧	٤ ٢٨	٧ ٣٤	١ ٤٤
٤٤	٣١	٣٢	٤	٢٥		٢٦	٢٨	٣٤	٥٧
٤٤	٣١	٣٢	٤	٢٥		٢٥	٢٨	٣٤	٢ ١٠
٤٥	٣٢	٣٢	٣	٢٥		٢٣	٢٨	٣٤	٢٣
٤٥	٣٢	٣٣	٣	٢٥		٢٢	٢٩	٣٤	٣٥
٤٥	٣٢	٣٣	٣	٢٦		١٩	٢٩	٣٤	٤٨
٤٦	٣٢	٣٣	٣	٢٦		١٧	٢٩	٣٤	٣ ٠٠
٤٦	٣٣	٣٣	٣	٢٧		١٤	٣٠	٣٤	١٣
٤٧	٣٣	٣٣	٢	٢٨		١١	٣٠	٣٣	٢٤
٤٧	٣٣	٣٤	٢	٢٩		٧	٣١	٣٣	٣٦
٤٨	٣٣	٣٤	٢	٣٠		٢	٣١	٣٣	٤٨
٤٨	٣٤	٣٤	٢	٣١		٢٢ ٥٧	٣٢	٣٣	٥٩
٤٩	٣٤	٣٥	١	٣٢		٥٢	٣٢	٣٣	٤ ١٠
٤٩	٣٤	٣٥	١	٣٣		٤٧	٣٣	٣٢	٢٠
٥٠	٣٤	٣٥	١	٣٤	اجتماع نیرین	٤١	٣٤	٣٢	٣٠
٥١	٣٥	٣٦	٢ ٠	٣٦		٣٤	٣٥	٣٢	٤٠
٥٢	٣٥	٣٦	٢ ٠	٣٧		٢٧	٣٦	٣٢	٤٩
٥٣	٣٥	٣٦	١ ٥٩	٣٩		٢٠	٣٧	٣٢	٥٨
٥٤	٣٦	٣٦	٥٩	٤٠		١٣	٣٨	٣١	٥ ٧
٥٥	٣٦	٣٧	٥٨	٤٢		٥	٣٩	٣١	١٥
٥٦	٣٧	٣٧	٥٨	٤٤		٢١ ٥٧	٤٠	٣١	٢٢
٥٧	٣٧	٣٨	٥٨	٤٥		٤٨	٤٠	٣٠	٢٩
٥٨	٣٨	٣٩	٥٧	٤٧		٣٩	٤١	٣٠	٣٦
٥٩	٣٨	٣٩	٥٧	٤٩		٢٩	٤٢	٢٩	٤٢
٩ ١	٣٩	٤٠	٥٦	٥١		٢٠	٤٣	٢٩	٤٨
٢	٣٩	٤٠	٥٦	٥٣		٩	٤٤	٢٨	٥٣
٣	٤١	٤١	٥٥	٥٥		٢٠ ٥٩	٤٥	٢٧	٥٨
٥	٤٢	٤١	٥٥	٥٧		٤٨	٤٦	٢٦	٦ ٢
٧	٤٣	٤٢	٥٤	٥٩		٣٧	٤٧	٢٥	٥
٩	٤٤	٤٣	٥٤	٧ ٢	استقبال نیرین	٢٥	٤٧	٢٥	٨
١١	٤٥	٤٣	٥٣	٤		١٣	٤٨	٢٤	١١

بشنجی آی - باخور آیی — مولد النبی علیه السلام سنهٔ ١٣٢١ شمسی

سلسلهٔ ایامی سنهٔ شمسیه	اعیاد وابتدای شهور قمریه	تقویم ذی الحجه	اسبوع	تقویم باخور	فصول ومواسم واعیاد وابتدای شهور شمسیه	تقویم تموز فرنکی	تقویم تموز رومی
١٢٥		١٧	پنجشنبه	١		٢٣	١١
١٢٦		١٨	جمعه	٢		٢٤	١٢
١٢٧		١٩	جمعه ایرتسی	٣		٢٥	١٣
١٢٨		٢٠	پازار	٤		٢٦	١٤
١٢٩		٢١	پازار ایرتسی	٥		٢٧	١٥
١٣٠		٢٢	صالی	٦	حمرهٔ عنب	٢٨	١٦
١٣١		٢٣	چهارشنبه	٧	پیراق آشیسنك صوکی	٢٩	١٧
١٣٢		٢٤	پنجشنبه	٨		٣٠	١٨
١٣٣		٢٥	جمعه	٩	قزل اریك فورتنه‌سی	٣١	١٩
١٣٤		٢٦	جمعه ایرتسی	١٠	اغستوس فرنکی	١	٢٠
١٣٥		٢٧	پازار	١١		٢	٢١
١٣٦		٢٨	پازار ایرتسی	١٢		٣	٢٢
١٣٧		٢٩	صالی	١٣		٤	٢٣
١٣٨		٣٠	چهارشنبه	١٤		٥	٢٤
١٣٩	محرم سنه ١٣٠٩ هجری	١	پنجشنبه	١٥	عید تجلی فرنکی	٦	٢٥
١٤٠	ایام ماتم	٢	جمعه	١٦	آخر ایام باخور	٧	٢٦
١٤١	»	٣	جمعه ایرتسی	١٧		٨	٢٧
١٤٢	»	٤	پازار	١٨		٩	٢٨
١٤٣	»	٥	پازار ایرتسی	١٩	شدت حرارت	١٠	٢٩
١٤٤	»	٦	صالی	٢٠		١١	٣٠
١٤٥	»	٧	چهارشنبه	٢١		١٢	٣١
١٤٦	»	٨	پنجشنبه	٢٢	اغستوس رومی	١٣	١
١٤٧	»	٩	جمعه	٢٣		١٤	٢
١٤٨	یوم عاشورا وقعهٔ کربلا	١٠	جمعه ایرتسی	٢٤	وفات مریم فرنکی	٥	٣
١٤٩		١١	پازار	٢٥		١٦	٤
١٥٠		١٢	پازار ایرتسی	٢٦		١٧	٥
١٥١		١٣	صالی	٢٧	عید تجلیٔ رومی	١٨	٦
١٥٢		١٤	چهارشنبه	٢٨	اصفرار اوراق	١٩	٧
١٥٣		١٥	پنجشنبه	٢٩		٢٠	٨
١٥٤		١٦	جمعه	٣٠		٢١	٩
١٥٥		١٧	جمعه ایرتسی	٣١		٢٢	١٠

غروبی ساعاته کوره اوقات شرعیه						زوالی ساعاته کوره اوقات مدنیه			
طلوع شمس	ظهر	عصر اول	عشاء	امساك	تحولات اجرام	وقت زوالده میل شمس	طلوع شمس	غروب شمس	زوال حقیقی زماننده ساعت نجومی وسطی
ع ق	ع ق	ع ق	ع ق	ع ق		ع ق	ع ق	ع ق	ع ق نیه
٩ ١٢	٤ ٤٦	٨ ٤٣	١ ٥٣	٧ ٦	تحويل شمس باسد	٢٠ ١	٤ ٤٩	٧ ٢٤	٠ ٠٧ ١٣
١٥	٤٦	٤٤	٥٣	٨		١٩ ٤٩	٥٠	٢٣	١٤
١٧	٤٧	٤٥	٥٢	١١		٣٦	٥١	٢٢	١٥
١٨	٤٨	٤٦	٥٢	١٣		٢٢	٥١	٢١	١٥
٢٠	٤٩	٤٦	٥١	١٦		٩	٥٢	٢٠	١٥
٢٢	٥٠	٤٧	٥١	١٨		١٨ ٥٥	٥٣	١٩	١٤
٢٤	٥١	٤٨	٥٠	٢١		٤١	٥٤	١٨	١٢
٢٦	٥٢	٤٩	٥٠	٢٣		٢٦	٥٥	١٧	١٠
٢٨	٥٣	٥٠	٤٩	٢٦		١١	٥٦	١٦	٨
٣٠	٥٤	٥٠	٤٩	٢٩		١٧ ٥٧	٥٧	١٥	٤
٣٢	٥٥	٥١	٤٨	٣١		٤١	٥٨	١٣	٦ ٠
٣٤	٥٦	٥١	٤٨	٣٤		٢٥	٥٩	١٢	٥ ٥٥
٣٦	٥٧	٥٢	٤٧	٣٧	اجتماع نيرين	٩	٥ ٠٠	١١	٥٠
٣٨	٥٨	٥٢	٤٧	٣٩		١٦ ٥٣	١	١٠	٤٤
٤١	٥٩	٥٣	٤٧	٤٢		٣٧	٢	٨	٣٨
٤٣	٥ ٠٠	٥٣	٤٦	٤٥		١٩	٣	٧	٣١
٤٥	١	٥٤	٤٥	٤٨		٣	٤	٦	٢٣
٤٧	٢	٥٤	٤٤	٥١		١٥ ٤٥	٥	٤	١٥
٤٩	٣	٥٥	٤٤	٥٣		٢٨	٦	٣	٦
٥١	٤	٥٦	٤٣	٥٦		١٠	٧	١	٤ ٥٦
٥٣	٦	٥٧	٤٣	٥٩		١٤ ٥٢	٨	٦ ٥٩	٤٦
٥٦	٧	٥٧	٤٣	٨ ٠٢		٣٤	٩	٥٨	٣٦
٥٩	٩	٥٨	٤٢	٥		١٥	١٠	٥٧	٢٥
١٠ ٠٢	١١	٥٩	٤٢	٨		١٣ ٥٧	١١	٥٦	١٣
٤	١٢	٩ ٠٠	٤٢	١١		٣٨	١٢	٥٤	٤ ٠٠
٦	١٣	١	٤١	١٤		١٩	١٣	٥٣	٣ ٤٨
٨	١٤	٢	٤١	١٧		١٢ ٥٩	١٤	٥٢	٣٥
١١	١٥	٢	٤٠	٢٠	استقبال نيرين	٤٠	١٥	٥٠	٢٢
١٣	١٦	٣	٤٠	٢٣		٢٠	١٦	٤٩	٨
١٦	١٧	٤	٣٩	٢٦		١٢ ٠٠	١٧	٤٨	٢ ٥٣
١٨	١٨	٥	٣٩	٢٨		٤٠	١٨	٤٦	٣٨

آلتنجی آی - آب آیی — سنهٔ مولد النبی علیه السلام سنه ۱۳۴۱ شمسی

تاریخ افرنجی شرقی	تاریخ افرنجی غربی	فصول ومواسم واعیاد وابتدای شهور شمسیه	تاریخ آب	اسبوع	تاریخ قمر	اعیاد وابتدای شهور قمریه	سلسلهٔ ایامی سنهٔ شمسیه
۱۱	۲۳	آخر باد سموم	۱	بازار	۱۸		۱۵۶
۱۲	۲٤		۲	بازارایرتسی	۱۹		۱۵۷
۱۳	۲۵		۳	صالی	۲۰		۱۵۸
۱٤	۲٦		٤	چهارشنبه	۲۱		۱۵۹
۱۵	۲۷	وفات مریم رومی	۵	پنجشنبه	۲۲		۱٦۰
۱٦	۲۸	رفتن لقلق	٦	جمعه	۲۳		۱٦۱
۱۷	۲۹		۷	جمعه‌ایرتسی	۲٤		۱٦۲
۱۸	۳۰	فتور کرما	۸	بازار	۲۵		۱٦۳
۱۹	۳۱		۹	بازارایرتسی	۲٦	جلوس همایون شنلکی	۱٦٤
۲۰	۱	ایلول فرنکی	۱۰	صالی	۲۷		۱٦۵
۲۱	۲	مهرجان فورتنه‌سی	۱۱	چهارشنبه	۲۸		۱٦٦
۲۲	۳	کمال اثمار	۱۲	پنجشنبه	۲۹		۱٦۷
۲۳	٤	بیلدیرجین فورتنه‌سی	۱۳	جمعه	۱	صفر	۱٦۸
۲٤	۵		۱٤	جمعه‌ایرتسی	۲		۱٦۹
۲۵	٦		۱۵	بازار	۳		۱۷۰
۲٦	۷	قوچ آیریمی فورتنه‌سی	۱٦	بازارایرتسی	٤		۱۷۱
۲۷	۸	میلاد مریم فرنکی	۱۷	صالی	۵		۱۷۲
۲۸	۹		۱۸	چهارشنبه	٦		۱۷۳
۲۹	۱۰		۱۹	پنجشنبه	۷		۱۷٤
۳۰	۱۱		۲۰	جمعه	۸		۱۷۵
۳۱	۱۲		۲۱	جمعه‌ایرتسی	۹		۱۷٦
۱	۱۳	ایلول رومی	۲۲	بازار	۱۰		۱۷۷
۲	۱٤		۲۳	بازارایرتسی	۱۱		۱۷۸
۳	۱۵		۲٤	صالی	۱۲		۱۷۹
٤	۱٦		۲۵	چهارشنبه	۱۳		۱۸۰
۵	۱۷		۲٦	پنجشنبه	۱٤		۱۸۱
٦	۱۸		۲۷	جمعه	۱۵		۱۸۲
۷	۱۹		۲۸	جمعه‌ایرتسی	۱٦		۱۸۳
۸	۲۰	میلاد مریم رومی	۲۹	بازار	۱۷		۱۸٤
۹	۲۱		۳۰	بازارایرتسی	۱۸		۱۸۵

غروبی ساعاته کوره اوقات شرعیه						زوالی ساعاته کوره اوقات مدنیه			
طلوع شمس	ظهر	عصر اول	عشاء	امساك	تحولات اجرام	وقت زوالیه میل شمس	طلوع شمس	غروب شمس	زوال حقیقی زماننده ساعت نجومیٔ وسطی
ق عـ	ق عـ	ق عـ	ق عـ	ق عـ		ق عـ	ق عـ	ق عـ	نیه ق عـ
١٠ ٢١	٥ ١٩	٩ ٥	١ ٣٩	٨ ٣١	تحويل شمس بسنبلة	١١ ١٩	٥ ١٩	٦ ٤٥	٢ ٢٥
٢٣	٢٠	٦	٣٨	٣٤		١٠ ٥٩	٢٠	٤٤	٧
٢٦	٢٢	٧	٣٨	٣٧		٣٨	٢١	٤٢	١ ٥١
٢٨	٢٣	٨	٣٧	٤٠		١٧	٢٢	٤١	٣٤
٣١	٢٤	٩	٣١	٤٣		٩ ٥٦	٢٣	٣٩	١٧
٣٣	٢٥	٩	٣٧	٤٦		١٤	٢٤	٣٨	١ ٠٠
٣٦	٢٦	١٠	٣٦	٤٩		٨ ٥٣	٢٥	٣٦	٠ ٤٢
٣٩	٢٨	١١	٣٦	٥٢		٣٢	٢٦	٣٥	٢٤
٤٢	٢٩	١١	٣٦	٥٥		١٠	٢٧	٣٣	٦
٤٥	٣١	١٢	٣٦	٥٩		٧ ٤٨	٢٨	٣١	١١ ٥٩ ٤٧
٤٧	٣٢	١٢	٣٥	٩ ١		٢٦	٢٩	٢٩	٢٨
٥٠	٣٣	١٣	٣٥	٤	اجتماع نیرین	٤	٣٠	٢٧	٨
٥٢	٣٥	١٤	٣٥	٧		٦ ٤١	٣١	٢٦	٥٨ ٤٩
٥٥	٣٦	١٤	٣٥	١٠		١٩	٣١	٢٤	٢٩
٥٧	٣٧	١٥	٣٤	١٣		٥ ٥٧	٣٢	٢٢	٩
١١ ٠	٣٨	١٦	٣٤	١٦		٣٤	٣٣	٢١	٥٧ ٤٩
٢	٤٠	١٦	٣٤	١٩		١١	٣٤	١٩	٢٨
٥	٤١	١٧	٣٤	٢٢		٤ ٤٩	٣٥	١٨	٧
٨	٤٣	١٨	٣٣	٢٥		٢٦	٣٦	١٧	٥٦ ٤٧
١١	٤٤	١٨	٣٣	٢٨		٣	٣٧	١٥	٢٦
١٣	٤٥	١٩	٣٣	٣١		٣ ٤٠	٣٨	١٤	٥
١٦	٤٧	٢٠	٣٣	٣٤		١٧	٤٠	١٢	٥٥ ٤٣
١٨	٤٨	٢٠	٣٢	٣٧		١٧	٤١	١٠	٢٢
٢١	٤٩	٢١	٣٢	٣٩		٢ ٥٤	٤٢	٨	١
٢٤	٥١	٢١	٣٢	٤٢		٣٠	٤٣	٦	٥٤ ٤٠
٢٦	٥٢	٢٢	٣٢	٤٥	استقبال نیرین	٧	٤٤	٥	١٩
٢٩	٥٣	٢٣	٣٢	٤٨		١ ٤٤	٤٥	٤	٥٣ ٥٨
٣٢	٥٤	٢٣	٣٢	٥١		٢٩	٤٦	٣	٣٦
٣٤	٥٥	٢٤	٣٢	٥٣		٠ ٥٧	٤٧	٢	١٥
٣٧	٥٦	٢٥	٣٢	٥٦		٣٤	٤٧	٦ ٠	٥٢ ٥٤

یدنجی آی ـ خزان آیی — مولد النبی علیه السلام سنهٔ ۱۳۲۱ شمسی

سنهٔ شمسیه‌نك سلسلهٔ ایامی	اعیاد وابتدای شهور قمریه	تقویم صفر	اسبوع	تقویم خزان ۱۳۲۱	فصول ومواسم واعیاد وابتدای شهور شمسیه	تقویم ایلول فرنکی	تقویم ایلول رومی
۱۸۶		۱۹	صالی	۱	اول فصل خریف	۲۲	۱۰
۱۸۷		۲۰	چهارشنبه	۲		۲۳	۱۱
۱۸۸		۲۱	پنجشنبه	۳		۲۴	۱۲
۱۸۹		۲۲	جمعه	٤	کستانه قره‌سی فورتنه‌سی	۲۵	۱۳
۱۹۰		۲۳	جمعه ایرتسی	٥		۲٦	۱٤
۱۹۱		۲٤	پازار	٦		۲۷	۱٥
۱۹۲		۲٥	پازار ایرتسی	۷	نقصان ماءالاشجار	۲۸	۱٦
۱۹۳		۲٦	صالی	۸	طورنه کچیمی فورتنه‌سی	۲۹	۱۷
۱۹٤		۲۷	چهارشنبه	۹		۳۰	۱۸
۱۹٥		۲۸	پنجشنبه	۱۰	تشرین اول. عیدالقدوسین	۱	۱۹
۱۹٦		۲۹	جمعه	۱۱	قوچ قاتیمی زمانی [فرنکی	۲	۲۰
۱۹۷		۳۰	جمعه ایرتسی	۱۲		۳	۲۱
۱۹۸	ربیع الاول	۱	پازار	۱۳		٤	۲۲
۱۹۹		۲	پازار ایرتسی	۱٤		٥	۲۳
۲۰۰		۳	صالی	۱٥		٦	۲٤
۲۰۱		٤	چهارشنبه	۱٦		۷	۲٥
۲۰۲		٥	پنجشنبه	۱۷		۸	۲٦
۲۰۳		٦	جمعه	۱۸	موسم خزان	۹	۲۷
۲۰٤		۷	جمعه ایرتسی	۱۹	یپراق دوکومی	۱۰	۲۸
۲۰٥		۸	پازار	۲۰		۱۱	۲۹
۲۰٦		۹	پازار ایرتسی	۲۱	مریم آنا فورتنه‌سی	۱۲	۳۰
۲۰۷		۱۰	صالی	۲۲	تشرین اول. عیدالقدوسین	۱۳	۱
۲۰۸		۱۱	چهارشنبه	۲۳	ایام مطر [رومی	۱٤	۲
۲۰۹	منقبهٔ مولد النبی علیه السلام	۱۲	پنجشنبه	۲٤		۱٥	۳
۲۱۰		۱۳	جمعه	۲٥		۱٦	٤
۲۱۱		۱٤	جمعه ایرتسی	۲٦		۱۷	٥
۲۱۲		۱٥	پازار	۲۷	قرلنغچ فورتنه‌سی	۱۸	٦
۲۱۳		۱٦	پازار ایرتسی	۲۸		۱۹	۷
۲۱٤		۱۷	صالی	۲۹	موسم غرس اشجار	۲۰	۸
۲۱٥		۱۸	چهارشنبه	۳۰	باغ بوزومی	۲۱	۹

غروبی ساعاته کوره اوقات شرعیه						زوالی ساعاته کوره اوقات مدنیه			
طلوع شمس (ق ع)	ظهر (ق ع)	عصر اول (ق ع)	عشاء (ق ع)	امساك (ق ع)	تحولات اجرام	وقت زوالی شمس (ق ع)	طلوع شمس (ق ع)	غروب شمس (ق ع)	زوال حقیقی زماننده ساعت نجومی وسطی (نیه ق ع)
١١ ٤٠	٥ ٥٩	٩ ٢٥	١ ٣١	١٠ ٠	تحويل شمس بميزان	٠ ١١	٥ ٤٨	٥ ٤٨	١١ ٥٢ ٣٤
٤٣	٦ ٠	٢٥	٣١	٣		١٣	٤٩	٤٦	١٣
٤٥	١	٢٦	٣١	٥		٣٦	٥٠	٤٤	٥١ ٥٢
٤٨	٢	٢٦	٣١	٨		١ ٠	٥١	٤٢	٣٢
٥١	٣	٢٧	٣١	١١		٢٣	٥٢	٥٠	٥٠ ١١
٥٤	٥	٢٧	٣١	١٤		٤٦	٥٣	٤٨	٥١
٥٦	٧	٢٨	٣١	١٧		٢ ١٠	٥٤	٤٦	٣٢
٥٩	٨	٢٨	٣١	٢٠		٣٣	٥٥	٤٥	١٢
١٢ ٢	٩	٢٩	٣١	٢٢		٥٧	٥٦	٤٣	٤٩ ٥٢
٤	١٠	٢٩	٣١	٢٥		٣ ٢٠	٥٧	٤١	٣٣
٧	١٢	٣٠	٣٠	٢٨	اجتماع نيرين	٤٣	٥٨	٣٩	١٤
١٠	١٣	٣٠	٣٠	٣١		٤ ٨	٥٩	٣٨	٤٨ ٥٦
١٢	١٥	٣١	٣٠	٣٣		٣٢	٦ ١	٣٦	٣٨
١٥	١٦	٣١	٣٠	٣٦		٥٣	٢	٣٥	٢٠
١٨	١٨	٣١	٣٠	٣٨		٥ ١٦	٣	٣٣	٢
٢١	١٩	٣٢	٣٠	٤١		٣٩	٤	٣١	٤٧ ٤٥
٢٣	٢٠	٣٢	٣٠	٤٤		٦ ٢	٥	٢٩	٢٨
٢٦	٢٢	٣٣	٣٠	٤٧		٢٥	٦	٢٨	١٢
٢٩	٢٣	٣٣	٣٠	٥٠		٤٧	٧	٢٦	٤٦ ٥٦
٣١	٢٤	٣٤	٣٠	٥٢		٧ ١٠	٨	٢٥	٤١
٣٤	٢٦	٣٤	٣٠	٥٥		٣٣	٩	٢٣	٢٦
٢٧	٢٧	٣٤	٣٠	٥٨		٥٥	١١	٢١	١٢
٣٩	٢٨	٣٥	٣١	١١ ٠		٨ ١٧	١٢	٢٠	٤٥ ٥٨
٤٢	٣٠	٣٥	٣١	٣		٤٠	١٣	١٨	٤٥
٤٥	٣١	٣٦	٣١	٦		٩ ٢	١٤	١٦	٣٢
٤٧	٣٣	٣٦	٣١	٨	استقبال نيرين	٢٤	١٥	١٥	٢٠
٥٠	٣٤	٣٦	٣١	١١		٤٦	١٦	١٣	٨
٥٢	٣٥	٣٧	٣١	١٣		١٠ ٧	١٧	١٢	٤٤ ٥٨
٥٥	٣٦	٣٧	٣١	١٥		٢٩	١٨	١١	٤٨
٥٨	٣٧	٣٧	٣١	١٨		٥٠	١٩	٩	٣٨

سکزنجی آی ـ قاسم آیی — مولد النبی علیه السلام سنه ۱۳۲۱ شمسی

سنهٔ شمسیه نك سلسلهٔ ایامی	اعیاد وابتدای شهور قمریه	تقویم ربیع الاول	اسبوع	قاسم آیی	فصول ومواسم واعیاد وابتدای شهور شمسیه	تقویم تشرین اول ف	تقویم تشرین اول ر
۲۱۶		۱۹	پنجشنبه	۱		۲۲	۱۰
۲۱۷		۲۰	جمعه	۲		۲۳	۱۱
۲۱۸		۲۱	جمعه ایرتسی	۳	نیل صوینك انحطاطی	۲۴	۱۲
۲۱۹		۲۲	پازار	۴		۲۵	۱۳
۲۲۰		۲۳	پازار ایرتسی	۵		۲۶	۱۴
۲۲۱		۲۴	صالی	۶		۲۷	۱۵
۲۲۲		۲۵	چهارشنبه	۷	شدتلی روزکارلر	۲۸	۱۶
۲۲۳		۲۶	پنجشنبه	۸	بالق فورتنه‌سی	۲۹	۱۷
۲۲۴		۲۷	جمعه	۹	اغاج کسیمی موسمی	۳۰	۱۸
۲۲۵		۲۸	جمعه ایرتسی	۱۰		۳۱	۱۹
۲۲۶		۲۹	پازار	۱۱	تشرین ثانی فرنکی	۱	۲۰
۲۲۷	ربیع الثانی	۱	پازار ایرتسی	۱۲		۲	۲۱
۲۲۸		۲	صالی	۱۳		۳	۲۲
۲۲۹		۳	چهارشنبه	۱۴		۴	۲۳
۲۳۰		۴	پنجشنبه	۱۵		۵	۲۴
۲۳۱		۵	جمعه	۱۶	قیراغی زمانی	۶	۲۵
۲۳۲		۶	جمعه ایرتسی	۱۷	روز قاسم	۷	۲۶
۲۳۳		۷	پازار	۱۸	قاسم فورتنه‌لری	۸	۲۷
۲۳۴		۸	پازار ایرتسی	۱۹		۹	۲۸
۲۳۵		۹	صالی	۲۰		۱۰	۲۹
۲۳۶		۱۰	چهارشنبه	۲۱		۱۱	۳۰
۲۳۷		۱۱	پنجشنبه	۲۲		۱۲	۳۱
۲۳۸		۱۲	جمعه	۲۳	تشرین ثانی رومی	۱۳	۱
۲۳۹		۱۳	جمعه ایرتسی	۲۴		۱۴	۲
۲۴۰		۱۴	پازار	۲۵		۱۵	۳
۲۴۱		۱۵	پازار ایرتسی	۲۶	اختفاء حشرات	۱۶	۴
۲۴۲		۱۶	صالی	۲۷	قوچ قاتیمی	۱۷	۵
۲۴۳		۱۷	چهارشنبه	۲۸		۱۸	۶
۲۴۴		۱۸	پنجشنبه	۲۹		۱۹	۷
۲۴۵		۱۹	جمعه	۳۰		۲۰	۸

غروبی ساعاته کوره اوقات شرعیه						زوالی ساعاته کوره اوقات مدنیه			
طلوع شمس	ظهر	عصر اول	عشاء	امساك	تحولات اجرام	وقت زوالی میل شمس	طلوع شمس	غروب شمس	زوال حقیقی زماننده ساعت نجومی وسطی
ق ع	ق ع	ق ع	ق ع	ق ع		ق ع	ق ع	ق ع	نیه ق ع
١ ١	٣٩ ٦	٣٨ ٩	٣١ ١	٢١ ١١	تحويل شمس بعقرب	١١ ١١	٢٠ ٦	٨ ٥	٢٩ ٤٤ ١١
٤	٤٠	٣٨	٣١	٢٣		٣٣	٢١	٧	٢١
٦	٤١	٣٨	٣٢	٢٦		٥٣	٢٣	٦	١٤
٩	٤٣	٣٩	٣٢	٢٩		١٤ ١٢	٢٤	٣	٧
١١	٤٤	٣٩	٣٢	٣١		٣٥	٢٥	٢	١
١٤	٤٥	٣٩	٣٢	٣٢		٥٥	٢٧	١	٥٦ ٤٣
١٧	٤٦	٤٠	٣٢	٣٥		١٦ ١٣	٢٨	٥٩ ٤	٥١
٢٠	٤٧	٤٠	٣٢	٣٨		٣٦	٢٩	٥٨	٤٨
٢٣	٤٩	٤٠	٣٢	٤١		٥٦	٣١	٥٧	٤٥
٢٥	٥٠	٤١	٣٢	٤٣	اجتماع نيرين	١٥ ١٤	٣٢	٥٥	٤٢
٢٨	٥١	٤١	٣٣	٤٦		٣٥	٣٣	٥٤	٤١
٣٠	٥٢	٤١	٣٣	٤٨		٥٤	٣٤	٥٣	٤٠
٣٣	٥٤	٤٢	٣٣	٥٠		١٢ ١٥	٣٦	٥٢	٤٠
٣٦	٥٥	٤٢	٣٣	٥٢		٣١	٣٧	٥٠	٤١
٣٨	٥٦	٤٢	٣٣	٥٤		٤٩	٣٨	٤٩	٤٣
٤١	٥٧	٤٣	٣٤	٥٦		٧ ١٦	٣٩	٤٨	٤٦
٤٣	٥٩	٤٣	٣٤	٥٨		٢٥	٤٠	٤٧	٤٩
٤٥	٠ ٧	٤٣	٣٤	٠ ١٢		٤٢	٤١	٤٦	٥٣
٤٧	١	٤٤	٣٤	٢		٠ ١٧	٤٣	٤٥	٥٨
٤٩	٢	٤٤	٣٤	٤		١٦	٤٤	٤٤	٤ ٤٤
٥٢	٣	٤٤	٣٤	٧		٣٣	٤٥	٤٤	١١
٥٥	٤	٤٤	٣٥	٩		٤٩	٤٧	٤٣	١٩
٥٧	٥	٤٤	٣٥	١١		٥ ١٨	٤٨	٤٢	٢٧
٥٩	٦	٤٥	٣٥	١٤		٢١	٤٩	٤١	٣٧
١ ٢	٧	٤٥	٣٥	١٦	استقبال نيرين	٣٦	٥٠	٤٠	٤٧
٣	٨	٤٥	٣٥	١٨	خسوف كلى	٥١	٥١	٣٩	٥٨
٤	٩	٤٥	٣٥	٢٠		٦ ١٩	٥٢	٣٨	١٠ ٤٥
٦	١٠	٤٥	٣٦	٢٢		٢٠	٥٣	٣٨	٢٣
٨	١١	٤٦	٣٦	٢٤		٣٤	٥٤	٣٧	٣٦
١٠	١٢	٤٦	٣٦	٢٥		٤٨	٥٥	٣٦	٥١

طقوزنجی آی ـ تشرین آیی — مولدالنبی علیه السلام سنه‌ ١٣٢١ شمسی

سنه شمسیه نك ایامی سلسله‌سی	اعیاد وابتدای شهور قمریه	قمری ایامی	اسبوع	شمسی ایامی	فصول ومواسم واعیاد وابتدای شهور شمسیه	فرنکی ایامی	رومی ایامی
٢٤٦		٢٠	جمعه ایرتسی	١		٢١	٩
٢٤٧		٢١	پازار	٢	ایازلرك شدتی	٢٢	١٠
٢٤٨		٢٢	پازار ایرتسی	٣		٢٣	١١
٢٤٩		٢٣	صالی	٤		٢٤	١٢
٢٥٠		٢٤	چهارشنبه	٥		٢٥	١٣
٢٥١		٢٥	پنجشنبه	٦		٢٦	١٤
٢٥٢		٢٦	جمعه	٧		٢٧	١٥
٢٥٣		٢٧	جمعه ایرتسی	٨		٢٨	١٦
٢٥٤		٢٨	پازار	٩		٢٩	١٧
٢٥٥		٢٩	پازار ایرتسی	١٠	اولکر فورتنه‌سی	٣٠	١٨
٢٥٦		٣٠	صالی	١١	کانون اول فرنکی	١	١٩
٢٥٧	جمادی الاولی	١	چهارشنبه	١٢	هبوب عواصف	٢	٢٠
٢٥٨		٢	پنجشنبه	١٣		٣	٢١
٢٥٩		٣	جمعه	١٤		٤	٢٢
٢٦٠		٤	جمعه ایرتسی	١٥	فورتنه	٥	٢٣
٢٦١		٥	پازار	١٦		٦	٢٤
٢٦٢		٦	پازار ایرتسی	١٧		٧	٢٥
٢٦٣		٧	صالی	١٨	بکارت مریم فرنکی	٨	٢٦
٢٦٤		٨	چهارشنبه	١٩		٩	٢٧
٢٦٥		٩	پنجشنبه	٢٠		١٠	٢٨
٢٦٦		١٠	جمعه	٢١	قره قیش فورتنه‌سی	١١	٢٩
٢٦٧		١١	جمعه ایرتسی	٢٢		١٢	٣٠
٢٦٨		١٢	پازار	٢٣	کانون اول رومی	١٣	١
٢٦٩		١٣	پازار ایرتسی	٢٤		١٤	٢
٢٧٠		١٤	صالی	٢٥		١٥	٣
٢٧١		١٥	چهارشنبه	٢٦		١٦	٤
٢٧٢		١٦	پنجشنبه	٢٧		١٧	٥
٢٧٣		١٧	جمعه	٢٨	اول شب یلدا	١٨	٦
٢٧٤		١٨	جمعه ایرتسی	٢٩		١٩	٧
٢٧٥		١٩	پازار	٣٠	بکارت مریم رومی	٢٠	٨

غروبی ساعاته كوره اوقات شرعيه						زوالی ساعاته كوره اوقات مدنيه			
طلوع شمس	ظهر	عصر اول	عشاء	امساك	تحولات اجرام	وقت زوالده ميل شمس	طلوع شمس	غروب شمس	زوال حقيقی زماننده ساعت نجومی وسطی
ع ق	ع ق	ع ق	ع ق	ع ق		ع ق	ع ق	ع ق	ع ق ثانیه
٢ ١١	٧ ١٤	٩ ٤٦	١ ٣٦	١٢ ٢٦		٢١ ٠١	٦ ٥٧	٤ ٣٥	١١ ٤٦ ٦
١٣	١٥	٤٦	٣٦	٢٧	تحويل شمس بقوس	١٤	٥٨	٣٥	٢٢
١٥	١٦	٤٥	٣٦	٢٨		٢٧	٥٩	٣٤	٣٠
١٧	١٧	٤٥	٣٦	٣٠		٣٩	٧ ٠	٣٤	٥٧
١٩	١٨	٤٦	٣٦	٣١		٥٠	١	٣٣	٤٧ ١٥
٢١	١٩	٤٦	٣٦	٣٢		٢١ ٢	٢	٣٣	٣٥
٢٢	٢٠	٤٦	٣٦	٣٤		١٤	٣	٣٣	٥٤
٢٤	٢٠	٤٧	٣٦	٣٥		٢٣	٤	٣٢	٤٨ ١٥
٢٥	٢١	٤٧	٣٦	٣٧		٣٤	٥	٣٢	٣٦
٢٧	٢١	٤٧	٣٧	٣٨	كسوف جزئی	٤٣	٦	٣٢	٥٨
٢٨	٢٢	٤٧	٣٧	٣٩		٥٣	٧	٣٢	٤٩ ٢١
٢٩	٢٢	٤٧	٣٧	٤٠		٢٢ ٢	٨	٣١	٤٤
٣٠	٢٣	٤٧	٣٧	٤١		١٠	٩	٣١	٥٠ ٨
٣١	٢٣	٤٧	٣٧	٤٢		١٨	١٠	٣١	٣٢
٣٢	٢٤	٤٧	٣٧	٤٣		٢٦	١١	٣١	٥٧
٣٣	٢٤	٤٧	٣٧	٤٤		٣٣	١٢	٣٠	٥١ ٢٢
٣٤	٢٥	٤٧	٣٨	٤٥		٤٠	١٣	٣٠	٤٨
٣٥	٢٥	٤٧	٣٨	٤٦		٤٦	١٤	٣٠	٥٢ ١٤
٣٦	٢٦	٤٧	٣٨	٤٧		٥٢	١٤	٣٠	٤١
٣٧	٢٦	٤٧	٣٨	٤٨		٥٧	١٥	٣٠	٥٣ ٩
٣٨	٢٧	٤٧	٣٨	٤٩		٢٣ ٢	١٦	٣١	٣٦
٣٨	٢٧	٤٧	٣٨	٤٩		٧	١٧	٣١	٥٤ ٤
٣٩	٢٧	٤٧	٣٨	٥٠		١١	١٨	٣١	٣٣
٣٩	٢٨	٤٨	٣٩	٥٠		١٤	١٨	٣١	٥٥ ١
٤٠	٢٨	٤٨	٣٩	٥١	استقبال نيرين	١٧	١٩	٣٢	٣١
٤٠	٢٨	٤٨	٣٩	٥١		٢٠	٢٠	٣٢	٥٦ ٠
٤١	٢٨	٤٨	٣٩	٥١		٢٢	٢٠	٣٢	٢٩
٤١	٢٩	٤٨	٣٩	٥٢	بدايت استقرار شمس	٢٤	٢١	٣٢	٥٩
٤٢	٢٩	٤٨	٣٩	٥٢		٢٥	٢١	٣	٥٧ ٢٩
٤٢	٢٩	٤٨	٣٩	٥٢		٢٦	٢٢	٣٣	٥٩

اونبجى آى ـ زمهرير آيى ـ سنهٔ مولد النبى عليه السلام سنه ١٣٢١ شمسى

سنهٔ شمسيه ايامى سلسلهسى	اعياد وابتداى شهور قمريه	تاريخ جماذى الاولى	اسبوع	تاريخ زمهرير	فصول ومواسم واعياد وابتداى شهور شمسيه	تاريخ كانون اول ا	تاريخ كانون اول ر
٢٧٦		٢٠	بازارايرتسى	١	اول اربعين وفصل شتاء	٢١	٩
٢٧٧		٢١	صالى	٢		٢٢	١٠
٢٧٨		٢٢	چهارشنبه	٣		٢٣	١١
٢٧٩		٢٣	پنجشنبه	٤	اخر شب يلدا	٢٤	١٢
٢٨٠		٢٤	جمعه	٥	ميلاد عيسى عم فرنكى	٢٥	١٣
٢٨١		٢٥	جمعهايرتسى	٦	كون دونمى فورتنهسى	٢٦	١٤
٢٨٢		٢٦	بازار	٧		٢٧	١٥
٢٨٣		٢٧	بازارايرتسى	٨		٢٨	١٦
٢٨٤		٢٨	صالى	٩		٢٩	١٧
٢٨٥		٢٩	چهارشنبه	١٠		٣٠	١٨
٢٨٦	جماذى الثانيه	١	پنجشنبه	١١	فورتنه	٣١	١٩
٢٨٧	ختان عيسى فرنكى	٢	جمعه	١٢	كانون ثانى افرنجى سنه ١٨٩٢	١	٢٠
٢٨٨		٣	جمعهايرتسى	١٣		٢	٢١
٢٨٩		٤	بازار	١٤		٣	٢٢
٢٩٠		٥	بازارايرتسى	١٥		٤	٢٣
٢٩١		٦	صالى	١٦		٥	٢٤
٢٩٢	الصليب فى الماء فرنكى	٧	چهارشنبه	١٧	ميلاد عيسى عم رومى	٦	٢٥
٢٩٣		٨	پنجشنبه	١٨	زمهرير فورتنهسى	٧	٢٦
٢٩٤		٩	جمعه	١٩		٨	٢٧
٢٩٥		١٠	جمعهايرتسى	٢٠	اشتدادالبرد	٩	٢٨
٢٩٦		١١	بازار	٢١		١٠	٢٩
٢٩٧		١٢	بازارايرتسى	٢٢		١١	٣٠
٢٩٨		١٣	صالى	٢٣		١٢	٣١
٢٩٩	ختان عيسى رومى	١٤	چهارشنبه	٢٤	كانون ثانى رومى سنه ١٨٩٢	١٣	١
٣٠٠		١٥	پنجشنبه	٢٥	فورتنه [عيد تعميد	١٤	٢
٣٠١		١٦	جمعه	٢٦	اختفاء هوام	١٥	٣
٣٠٢		١٧	جمعهايرتسى	٢٧		١٦	٤
٣٠٣		١٨	بازار	٢٨		١٧	٥
٣٠٤		١٩	بازارايرتسى	٢٩	الصليب فى الماء رومى	١٨	٦
٣٠٥		٢٠	صالى	٣٠		١٩	٧

غروبى ساعاته كوره اوقات شرعيه						زوالى ساعاته كوره اوقات مدنيه			
طلوع شمس	ظهر	عصر اول	عشاء	امساك	تحولات اجرام	وقت زوال شمس	طلوع شمس	غروب شمس	زوال حقيقى زماننده ساعت نجومىء وسطى
ق ع	ق ع	ق ع	ق ع	ق ع		ق ع	ق ع	ق ع	ثنيه ق ع
۲ ۴۲	۷ ۲۹	۹ ۴۸	۱ ۳۹	۱۲ ۵۲	تحويل شمس بجدى	۲۳ ۲۷	۷ ۲۲	۴ ۳۴	۱۱ ۵۸ ۲۹
۴۲	۲۹	۴۸	۳۹	۵۲		۲۷	۲۳	۳۴	۵۹
۴۲	۲۹	۴۸	۳۹	۵۲		۲۶	۲۳	۳۵	۵۹ ۲۹
۴۲	۲۹	۴۸	۳۹	۵۲	نهايت استقرار	۲۵	۲۴	۳۵	۵۹
۴۲	۲۹	۴۸	۳۹	۵۲	كون دونمى	۲۴	۲۴	۳۶	۰ ۲۹
۴۲	۲۹	۴۸	۳۹	۵۲		۲۳	۲۵	۳۷	۵۹
۴۱	۲۸	۴۸	۳۹	۵۱		۲۰	۲۵	۳۷	۱ ۲۹
۴۱	۲۸	۴۸	۳۹	۵۱		۱۷	۲۵	۳۸	۵۸
۴۱	۲۸	۴۸	۳۹	۵	اجتماع نيرين	۱۴	۲۶	۳۹	۲ ۲۸
۴۰	۲۸	۴۸	۳۹	۵۰		۱۰	۲۶	۳۹	۵۷
۴۰	۲۷	۴۷	۳۹	۵۰		۵	۲۶	۴۰	۳ ۲۵
۳۹	۲۷	۴۷	۳۹	۴۹		۲۲ ۵۹	۲۷	۴۱	۵۴
۳۸	۲۷	۴۷	۳۸	۴۸		۵۳	۲۷	۴۲	۴ ۲۲
۳۷	۲۶	۴۷	۳۸	۴۷		۴۷	۲۷	۴۳	۴۹
۳۶	۲۶	۴۷	۳۸	۴۶		۴۱	۲۷	۴۴	۵ ۱۷
۳۵	۲۵	۴۸	۳۸	۴۵		۳۴	۲۷	۴۵	۴۴
۳۴	۲۵	۴۷	۳۸	۴۴		۲۷	۲۷	۴۶	۶ ۱۰
۳۳	۲۴	۴۷	۳۸	۴۳		۲۰	۲۷	۴۷	۳۶
۳۲	۲۴	۴۷	۳۸	۴۲		۱۲	۲۶	۴۸	۷ ۱
۳۱	۲۳	۴۷	۳۸	۴۱		۳	۲۶	۴۹	۲۶
۳۰	۲۳	۴۷	۳۸	۴۰		۷ ۵۵	۲۶	۵۰	۵۱
۲۹	۲۲	۴۷	۳۸	۳۹		۴۵	۲۶	۵۱	۸ ۱۴
۲۷	۲۱	۴۶	۳۷	۳۷		۳۵	۲۵	۵۲	۳۸
۲۶	۲۱	۴۶	۳۷	۳۶		۸ ۲۵	۲۵	۵۳	۹ ۰
۲۵	۲۰	۴۶	۳۷	۳۵	استقبال نيرين	۱۵	۲۵	۵۴	۲۲
۲۳	۱۹	۴۶	۳۷	۳۳		۹ ۴	۲۴	۵۵	۴۴
۲۱	۱۸	۴۶	۳۶	۳۲		۲۰ ۵۲	۲۴	۵۷	۱۰ ۴
۲۰	۱۷	۴۶	۳۶	۳۱		۴۱	۲۳	۵۸	۲۴
۱۸	۱۶	۴۵	۳۶	۲۹		۲۸	۲۳	۵۹	۴۴
۱۷	۱۵	۴۵	۳۶	۲۸	تحويل شمس بدلو	۱۶	۲۲	۵ ۰	۱۱ ۲

اون برنجی آی - برداء — مولد النبی علیه السلام سنه ١٣٢١ شمسی

سنهٔ شمسیه یك سلسلهٔ ایامی	اعیاد وابتدای شهور قمریه	نفقهٔ جمادی الآخره	اسبوع	نفقهٔ برداء – ١ – جدی – ١	فصول ومواسم واعیاد وابتدای شهور شمسیه	نفقهٔ کانون ثانی ف	نفقهٔ کانون ثانی ر
٣٠٦		٢١	چهارشنبه	١		٢١	٨
٣٠٧		٢٢	پنجشنبه	٢		٢٠	٩
٣٠٨		٢٣	جمعه	٣		٢٢	١٠
٣٠٩		٢٤	جمعه ایرتسی	٤	فورتنه	٢٣	١١
٣١٠		٢٥	پازار	٥		٢٤	١٢
٣١١		٢٦	پازار ایرتسی	٦	عید تعمید عیسی عم ر	٢٥	١٣
٣١٢		٢٧	صالی	٧		٢٦	١٤
٣١٣		٢٨	چهارشنبه	٨		٢٧	١٥
٣١٤		٢٩	پنجشنبه	٩		٢٨	١٦
٣١٥		٣٠	جمعه	١٠	اباندون فورتنه‌سی	٢٩	١٧
٣١٦	رجب	١	جمعه ایرتسی	١١		٣٠	١٨
٣١٧		٢	پازار	١٢		٣١	١٩
٣١٨		٣	پازار ایرتسی	١٣	شباط فرنکی	١	٢٠
٣١٩		٤	صالی	١٤		٢	٢١
٣٢٠		٥	چهارشنبه	١٥		٣	٢٢
٣٢١		٦	پنجشنبه	١٦		٤	٢٣
٣٢٢	لیلهٔ رغائب	٧	جمعه	١٧		٥	٢٤
٣٢٣		٨	جمعه ایرتسی	١٨	بیوك صغوقلر	٦	٢٥
٣٢٤		٩	پازار	١٩		٧	٢٦
٣٢٥		١٠	پازار ایرتسی	٢٠		٨	٢٧
٣٢٦		١١	صالی	٢١		٩	٢٨
٣٢٧		١٢	چهارشنبه	٢٢		١٠	٢٩
٣٢٨		١٣	پنجشنبه	٢٣		١١	٣٠
٣٢٩		١٤	جمعه	٢٤		١٢	٣١
٣٣٠		١٥	جمعه ایرتسی	٢٥	شباط رومی	١٣	١
٣٣١		١٦	پازار	٢٦		١٤	٢
٣٣٢		١٧	پازار ایرتسی	٢٧		١٥	٣
٣٣٣		١٨	صالی	٢٨	اغاج دیکیمی موسمی	١٦	٤
٣٣٤		١٩	چهارشنبه	٢٩		١٧	٥
٣٣٥		٢٠	پنجشنبه	٣٠		١٨	٦

غروبی ساعاته کوره اوقات شرعیه						زوالی ساعاته کوره اوقات مدنیه			
طلوع شمس	ظهر	عصر اول	عشاء	امساك	تحولات اجرام	وقت زوالده میل شمس	طلوع شمس	غروب شمس	زوال حقیقی زمانده ساعت نجومی وسطی
ق ع	ق ع	ق ع	ق ع	ق ع		ق ع	ق ع	ق ع	نیه ق ع
٢ ١٥	٧ ١٤	٩ ٤٥	١ ٣٦	١٢ ٢٦		٢٠ ٥	٧ ٢٢	٥ ١	٠ ١١ ٢٠
١٣	١٣	٤٥	٣٦	٢٤		١٩ ٥١	٢١	٣	٣٧
١١	١٢	٤٥	٣٥	٢٣		٣٨	٢١	٤	٥٣
٩	١١	٤٤	٣٥	٢١		٢٣	٢٠	٥	١٢ ٩
٧	١٠	٤٤	٣٥	١٩		٩	١٩	٦	٢٤
٥	٩	٤٤	٣٥	١٧		١٨ ٥٤	١٩	٨	٣٨
٣	٨	٤٤	٣٥	١٦		٤٠	١٨	٩	٥١
١	٧	٤٤	٣٥	١٤		٢٤	١٧	١٠	١٣ ٣
١ ٥٩	٦	٤٣	٣٤	١٢		٩	١٦	١٢	١٤
٥٧	٥	٤٣	٣٤	١١	اجتماع نیرین	١٧ ٥٢	١٧	١٣	٢٥
٥٥	٤	٤٣	٣٤	٩		٣٦	١٥	١٤	٣٥
٥٢	٣	٤٣	٣٤	٧		١٩	١٥	١٥	٤٤
٤٩	٢	٤٢	٣٤	١١ ٥		٢	١٣	١٦	٥٢
٤٧	٧ ٠	٤٢	٣٣	٢		١٦ ٤٥	١٢	١٧	٥٩
٤٤	٦ ٥٩	٤٢	٣٣	٥٩		٢٧	١١	١٨	١٤ ٥
٤١	٥٨	٤٢	٣٣	٥٧		٩	٩	٢٠	١١
٣٩	٥٦	٤٣	٣٣	٥٥		١٥ ٥١	٨	٢١	١٦
٣٧	٥٤	٤١	٣٣	٥٣		٣٣	٧	٢٢	٢٠
٣٤	٥٣	٤١	٣٢	٥١		١٤	٦	٢٣	٢٣
٣٢	٥٢	٤١	٣٢	٤٩		١٤ ٥٥	٥	٢٥	٢٥
٨٩	٥١	٤١	٣٢	٤٦		٣٦	٤	٢٦	٢٧
٢٧	٥٠	٤٠	٣٢	٤٤		١٦	٣	٢٧	٢٨
٢٤	٤٩	٤٠	٣٢	٤١		١٣ ٥٧	٢	٢٨	٢٨
٢٢	٤٨	٤٠	٣١	٣٩		٣٧	١	٣٠	٢٨
١٩	٤٧	٤٠	٣١	٣٧		١٧	٦ ٥٩	٣١	٢٧
٢ ١٧	٤٥	٣٩	٣١	٣٤	استقبال نیرین	١٢ ٥٧	٥٧	٣٣	٢٦
١٤	٤٤	٣٩	٣١	٣٢		٣٦	٥٦	٣٤	٢٣
١١	٤٣	٣٩	٣١	٣٠		١٥	٥٤	٣٦	٢١
٩	٤٢	٣٨	٣٠	٢٥		٥٤	٥٣	٣٧	١٧
٦	٤١	٣٨	٣٠	٢٥	تحویل شمس بحوث	٣٣	٥٢	٣٨	١٣

اون ایکنجی آی ـ جمره آیی ـــ مولد النبی علیه السلام سنه ۱۳۲۱ شمسی

سنهٔ شمسیه‌نك ایامی سلسله‌سی	اعیاد وابتدای شهور قمریه	رجب تقویمی	اسبوع	جمره تقویمی	فصول ومواسم واعیاد وابتدای شهور شمسیه	شباط فرنکی تقویمی	شباط رومی تقویمی
۳۳۶		۲۱	جمعه	۱	برنجی جمره هوایه	۱۹	۷
۳۳۷		۲۲	جمعه ایرتسی	۲		۲۰	۹
۳۳۸		۲۳	بازار	۳		۲۱	۸
۳۳۹		۲٤	بازارایرتسی	٤	صوغان زرعی موسمی	۲۲	۱۰
۳٤۰		۲۵	صالی	۵		۲۳	۱۱
۳٤۱		۲٦	چهارشنبه	٦		۲٤	۱۲
۳٤۲	لیلهٔ معراج	۲۷	پنجشنبه	۷		۲۵	۱۳
۳٤۳		۲۸	جمعه	۸	جمرهٔ ثانیه صویه	۲٦	۱٤
۳٤٤		۲۹	جمعه ایرتسی	۹		۲۷	۱۵
۳٤۵	شعبان وپرهیز کبیر نصارا	۱	بازار	۱۰	لقلق کلمسی	۲۸	۱٦
۳٤٦	[فرنکی ورومی	۲	بازارایرتسی	۱۱	مارت فرنکی	۱	۱۷
۳٤۷		۳	صالی	۱۲	عیدالتصفیه فرنکی	۲	۱۸
۳٤۸		٤	چهارشنبه	۱۳		۳	۱۹
۳٤۹		۵	پنجشنبه	۱٤	اغاجلره صو یورومسی	٤	۲۰
۳۵۰		٦	جمعه	۱۵	جمرهٔ ثالثه طوپراغه	۵	۲۱
۳۵۱		۷	جمعه ایرتسی	۱٦	باغ بودامه موسمی	٦	۲۲
۳۵۲		۸	بازار	۱۷	قوجه قاری فورتنه‌سنك	۷	۲۳
۳۵۳		۹	بازارایرتسی	۱۸	[بدایتی	۸	۲٤
۳۵٤		۱۰	صالی	۱۹	قلم آشیسی	۹	۲۵
۳۵۵		۱۱	چهارشنبه	۲۰		۱۰	۲٦
۳۵٦		۱۲	پنجشنبه	۲۱		۱۱	۲۷
۳۵۷		۱۳	جمعه	۲۲		۱۲	۲۸
۲۵۸		۱٤	جمعه ایرتسی	۲۳	مارت رومی	۱۳	۱
۳۵۹		۱۵	بازار	۲٤	عیدالتصفیه رومی	۱٤	۲
۳٦۰		۱٦	بازارایرتسی	۲۵	قرلنغج فورتنه‌سی	۱۵	۳
۳٦۱		۱۷	صالی	۲٦	قوجه قاری فورتنه‌سنك	۱٦	٤
۳٦۲		۱۸	چهارشنبه	۲۷	[نهایتی	۱۷	۵
۳٦۳		۱۹	پنجشنبه	۲۸		۱۸	٦
۳٦٤		۲۰	جمعه	۲۹		۱۹	۷
۳٦۵		۲۱	جمعه ایرتسی	۳۰		۲۰	۸

غروبی ساعاته كوره اوقات شرعيه						زوالی ساعاته كوره اوقات مدنيه			
طلوع شمس (ق ع)	ظهر (ق ع)	عصر اول (ق ع)	عشاء (ق ع)	امساك (ق ع)	تحولات اجرام	وقت زواليه ميل شمس (ق ع)	طلوع شمس (ق ع)	غروب شمس (ق ع)	زوال حقيقی زماننده ساعت نجومی وسطی (نيه ق ع)
١ ٦	٦ ٣٩	٩ ٣٨	١ ٣٠	١١ ٢٤		١١ ١٣	٦ ٥٠	٥ ٣٩	٠ ١٤ ٢
٤	٣٨	٣٧		٢١		١٠ ٥٠	٤٩	٤٠	١٣ ٥٦
١	٣٧	٣٧		١٨		٢٩	٤٧	٤١	٤٩
١٢ ٥٧	٣٦	٣٧		١٥		٧	٤٦	٤٢	٤١
٥٣	٣٤	٣٦		١٣		٩ ٤٥	٤٤	٤٣	٣٣
٥٠	٣٢	٣٦		١٠		٢٣	٤٣	٤٤	٢٤
٤٧	٣١	٣٦		٨		٨ ٥٠	٤١	٤٥	١٥
٤٤	٦ ٣٠	٣٥		٥	اجتماع نيرين	٣٨	٤٠	٤٦	٥
٤١	٢٨	٣٥		٣		١٥	٣٨	٤٨	١٢ ٥٤
٣٨	٢٧	٣٥		١		٧ ٥٢	٣٧	٤٩	٤٣
٣٥	٢٥	٣٤		١٠ ٥٩		٣٠	٣٦	٥٠	٣١
٣١	٢٤			٥٦		٦	٣٤	٥١	١٩
٢٩	٢٣			٥٣		٦ ٤٤	٣[illegible]	٥٢	٦
٢٧	٢١	٣٣		٥٠		٢١	٣١	٥٤	١١ ٥٣
٢٤	٦ ٢٠			٤٧		٥ ٥٨	٣٠	٥٣	٣٩
٢٢	١٩	٣٢		٤٥		٣٥	٢٨	٥٥	٢٥
٢٠	١٨			٤٢		١٢	٢٧	٥٦	١٠
١٧	١٧	٣١		٣٩		٤ ٤٨	٢٥	٥٧	١٠ ٥٥
١٥	١٦			٣٦		٢٥	٢٤	٥٨	٤٠
١٢	١٥	٣٠		٣٣		١	٢٣	٥٩	٢٤
١٠	١٤			٣٠		٣ ٣٨	٢١	٦ ٠	٨
٧	١٣	٢٩	١ ٣١	٢٨		١٤	٢٠	١	٩ ٥٢
٤	١١			٢٥	استقبال نيرين	٢ ٥٠	١٨	٢	٣٦
١	٩	٢٨		٢٣		٢٧	١٦	٣	١٩
١١ ٥٨	٨			٢٠		٣	١٥	٤	٢
٥٥	٧	٢٧		١٧		١ ٤٠	١٤	٥	٨ ٤٥
٥٢	٥			١٤		١٦	١٢	٦	٢٧
٥٠	٤	٢٦		١١		٠ ٥٢	١١	٧	١٠
٤١	٣			٩		٢٩	٩	٨	٥٢
٤[illegible]	٢	٢٥		٦	تحت الاستواء	٥	٨	٩	٣٤
٤٤	١	٢٥	٣١	٤	فوق الاستواء	٠ ٢٠	٦	١١	١٦

تقویمه علاوه

مالك نصارى بیننده تقویم شمسی معتبر اولدیغی جهتله آیین ومذهبه متعلق یورطیلر اکثریا شهور شمسیه نك یوم معیننده واقع اولمقده ایسه‌ده ایچلرندن بر قسمی شهور قمریه‌یه ویاخود دها طوغریسی مارتده واقع شهر قمرینك بدرینه معلق اولان پاسقالیه‌یه تابع اولمسیله شهور رومیه‌یه تابع اولوب اصلا تغیر ایتمیانلر شهور شمسیه ستوننده وشهور قمریه‌یه تابع اولوب هرسنه تغیر ایتمکده بولنانلر دخی شهور قمریه ستوننده درج اولنمشلردر .

تقویم یاپانلره سهولت واهل مراقه بر نوع معرفت اولمق اوزره شهور شمسیه‌یه تابع اولانلر آیروجه تاریخلریله وشهور قمریه‌یه تابع اولانلر دخی صورت تابعیتلری ووجه حسابلری ایله ایکی جدوله درج اولندی .

شهور رومیه‌یه تابع اولانلر

٢٥ مارت بشارت حمل مریم .

٢٤ حزیران ولادت یحیی .

٢ تموز زیارت مریم .

٦ اغستوس عید تجلی .

١٥ اغستوس وفات مریم .

٨ ایلول ولادت مریم .

١ تشرین ثانی عیدالقدیسین .

٢١ تشرین ثانی عیدالتقدمه .

٨ کانون اول عید بکارت .

٢٥ کانون اول میلاد عیسی علیه‌السلام .

مارته تابع اولان پاسقاليه

بونلرك اصلی وَاساسی پاسقاليه گونيدر . اعياد سائره يوم مذكوره تابع اولديغندن ابتدا آنك تعيينی ايجاب ايدر . ايمدی مارت ايچنده واقع اجتماع نيرينك استقبالنی تعاقب ايدن چهارشنبه‌نك بازاری پاسقاليه اعتبار اولنور . اشته اجتماع نيرين مارت فرنكينك اون اوچندن صكره وقوعنده پاسقاليه‌لر توافق وَ بالعكس مارت افرنجينك اون ايكيسی ايچنده واقع اولور ايسه بر آيدن زياده تخالف ايده بيلورلر .

اجتماع نيرين مارتك برنده واقع اولوبده استقبال كيجه‌سنك ايرتسی گونی چهارشنبه واقع اولور ايسه پاسقاليه گونی حسب الموسم الك اول گلمش اولور . يعنی مارتك اون طقوز ويا يگرميسنده واقع اولور . بالعكس اجتماع نيرين شباطك صوك گونی وقوع بولور . وَ بدر تام پنجشنبه گوننه تصادف ايدر ايسه پاسقاليه الك مؤخر واقع اولور . يعنی روز خضره قدر گيرو قالور .

پاسقاليه‌يه تابع اولان اعياد

سبعينه	پاسقاليه‌دن اون هفته مقدم بازار .
پرهيز كبير نصاری	پاسقاليه‌دن يدی هفته مقدم بازار .
عيدالرماد	پرهيزك برنجی چارشنبه‌سی .
عروج عيسی	پاسقاليه‌دن قرق گون صكره پنجشنبه .
روح القدس	پاسقاليه‌دن اللی گون صكره بازار .
عيدالاقانيم	روح القدس يورطيسندن تام بر هفته صكره بازار .
عيد الهی	عيدالاقانيمدن درت گون صكره پنجشنبه .

گونلری واقع اولور .

كبيسه تحقيقاتى

فرنكلرك استعمال ايتـديكى غره غوار تقويمنك مخذى اولان اصول كبس درت سنه‌نك اوچى ٣٦٥ وَدردنجيسى ٣٦٦ كون اولمق وَفقط درت ايله قابل تقسيم اولميان عصرلرك يوزنجى سـنه‌سى هر نقدر دردك دردنجيسى اولديغى صـفتله كبيسه اولمسى لازم كلور ايسه‌ده مقدمه‌ده بيـان اولنـان احوالدن طولايى كبيسه ايدلميوب سـنهٔ بسيطه اعتبار اولنه‌رق جبر نقصان ايديلور . وَدرت ايله تقسيم قبول ايدن عصرك يوزنجى سنه‌سى سائر دردنجى سنه‌لر كبى كبيسه اتخاذ اولنور . بوندن بشقه‌ده اوتوز آلتنجى عصرده نهايت سنه‌نك كبس ايدلمسى لازم كلور .

ترتيب ايتـديكم تقويم برج حمله تابع اولديغنـدن بو تكلفه احتيـاج يوغيسه‌ده كبيسه‌نك صورت حصولنه وَغره‌غوار تقويمنك مناسبتسز كبيسه‌لرينه معلومات اجمالى حصولى مقصدينه مبنى سنين شمسيه ايچون درت يوز سنه‌نك ايام كسورينى كوستر بر جدول اضافه ايلدم .

بو صره‌ده سنين قمريه‌نك دخى اكتسابنه كسب معلومات اولنمق ايجاب ايده‌جكندن سـنين قمريه‌نك ايام كسـوريله نقدر وقتده بر كون حاصـل اوله‌جغنه وَقنغى سـنه‌لرك ٣٥٦ اوله‌جغنه دائر ٢١٠ سـنه‌لك بر جدول تنظيم والحاق ايتدم .

بزم حسابمزه كوره كنارلرنده يلديز اشـارتى اولان سنه‌لر ٣٥٦ كون اعتبار اولنمق لازم كلور .

١	٠ ٢٤٢٢٢
٢	٢٨٤٤٤
٣	❁ ٧٢٦٦٦
٤	٩٦٨٨٨
٥	١ ٢١١١٠
٦	٤٥٣٣٣
٧	❁ ٦٩٥٥٤
٨	٩٣٧٧٦
٩	٢ ١٧٩٩٨
١٠	٤٢٢٢٠
١١	❁ ٦٦٤٤٢
١٢	٩٠٦٦٤
١٣	٣ ١٤٨٨٦
١٤	٣٩١٠٨
١٥	❁ ٦٣٣٣٠
١٦	٨٧٥٥٢
١٧	٤ ١١٧٧٤
١٨	٣٥٩٩٦
١٩	❁ ٦٠٢١٨
٢٠	٨٤٤٤٠
٢١	٥ ٠٨٦٦٢
٢٢	٣٢٨٨٤
٢٣	❁ ٥٧١٠٦
٢٤	٨١٣٢٨
٢٥	٦ ٠٥٥٥٠
٢٦	٢٩٧٧٢
٢٧	❁ ٥٣٩٩٤
٢٨	٧٨٢١٦

٢٩	٧ ٠٢٤٣٨
٣٠	٢٦٦٦٠
٣١	❁ ٥٠٨٨٢
٣٢	٧٥١٠٤
٣٣	٩٩٣٢٦
٣٤	٨ ٢٣٥٤٨
٣٥	٤٧٧٧٠
٣٦	❁ ٧١٩٩٢
٣٧	٩٦٢١٤
٣٨	٩ ٢٠٤٣٦
٣٩	٤٤٦٥٨
٤٠	❁ ٦٨٨٨٠
٤١	٩٣١٠٢
٤٢	١٠ ١٧٣٢٤
٤٣	٤١٥٤٦
٤٤	❁ ٦٥٧٦٨
٤٥	٨٩٩٩٠
٤٦	١١ ١٤٢٠٢
٤٧	٣٨٤٢٤
٤٨	❁ ٦٢٦٤٦
٤٩	٨٦٨٦٨
٥٠	١٢ ١١١٠٠
٥١	٣٥٣٢٢
٥٢	❁ ٥٩٥٤٤
٥٣	٨٣٧٦٦
٥٤	١٣ ٠٧٩٨٨
٥٥	٣٢٢١٠
٥٦	❁ ٥٦٤٣٢
٥٧	٨٠٦٥٤

٥٨	١٤ ٠٤٨٧٦
٥٩	٢٩٠٩٨
٦٠	❁ ٥٣٣٢٠
٦١	٧٧٠٤٢
٦٢	١٥ ٠١٧٦٤
٦٣	٢٥٩٨٦
٦٤	❁ ٥٠١٠٨
٦٥	٧٤٤٣٠
٦٦	٩٨٦٥٢
٦٧	١٦ ٢٢٨٧٤
٦٨	٤٧٠٩٦
٦٩	❁ ٧١٣١٨
٧٠	٩٥٥٤٠
٧١	١٧ ١٩٧٦٢
٧٢	٤٣٩٨٤
٧٣	❁ ٦٨٢٠٦
٧٤	٩٢٤٢٨
٧٥	١٨ ١٦٦٥٠
٧٦	٤٠٨٧٢
٧٧	❁ ٦٥٠٩٤
٧٨	٨٩٣١٦
٧٩	١٩ ١٣٥٣٨
٨٠	٣٧٧٦٠
٨١	❁ ٦١٩٨٢
٨٢	٨٦٢٠٤
٨٣	٢٠ ١٠٤٢٦
٨٤	٣٤٦٤٨
٨٥	❁ ٥٨٨٧٠
٨٦	٨٣٠٩٢

٨٧	٢١ ٠٧٣١٤
٨٨	٣١٥٣٦
٨٩	❁ ٥٥٧٥٨
٩٠	٧٩٩٨٠
٩١	٢٢ ٠٤٢٠٢
٩٢	٢٨٤٢٤
٩٣	❁ ٥٢٦٤٦
٩٤	٧٦٨٦٨
٩٥	٢٣ ٠١٠٩٠
٩٦	٢٥٣١٢
٩٧	٤٩٥٣٤
٩٨	❁ ٧٣٧٥٦
٩٩	٩٧٩٧٨
١٠٠	٢٤ ٢٢٢٠٠
١٠١	٤٦٢٢٢
١٠٢	❁ ٧٠٦٤٤
١٠٣	٩٤٨٦٦
١٠٤	٢٥ ١٩٠٨٨
١٠٥	٤٣٣١٠
١٠٦	❁ ٦٧٥٣٢
١٠٧	٩١٧٥٤
١٠٨	٢٦ ١٥٩٧٦
١٠٩	٤٠١٩٨
١١٠	❁ ٦٤٤٢٠
١١١	٨٨٦٤٢
١١٢	٢٧ ١٢٨٦٤
١١٣	٣٧٠٨٦
١١٤	❁ ٦١٣٠٨
١١٥	٨٥٥٣٠

١١٦	٠٩٧٥٢		٢٨
١١٧	٣٣٩٧٤		
١١٨	٥٨١٩٦	⊛	
١١٩	٨٢٤١٨		
١٢٠	٠٦٦٤٠		٢٩
١٢١	٣٠٨٦٢		
١٢٢	٥٥٠٨٤	⊛	
١٢٣	٧٩٣٠٦		
١٢٤	٠٣٥٢٨		٣٠
١٢٥	٢٧٧٥٠		
١٢٦	٥١٩٧٢	⊛	
١٢٧	٧٦١٩٤		
١٢٨	٠٠٤١٦		٣١
١٢٩	٢٤٦٣٨		
١٣٠	٤٨٨٦٠		
١٣١	٧٣٠٨٢	⊛	
١٣٢	٩٧٣٠٤		
١٣٣	٢١٥٢٦		٣٢
١٣٤	٤٥٧٤٨		
١٣٥	٦٩٩٧٠	⊛	
١٣٦	٩٤١٩٢		
١٣٧	١٨٤١٤		٣٣
١٣٨	٤٢٦٣٦		
١٣٩	٦٦٨٥٨	⊛	
١٤٠	٩١٠٨٠		
١٤١	١٥٣٠٢		٣٤
١٤٢	٣٩٥٢٤		
١٤٣	٦٣٧٤٦	⊛	
١٤٤	٨٧٩٦٨		

١٤٥	١٢١٩٠		٣٥
١٤٦	٣٦٤١٢		
١٤٧	٦٠٦٣٤	⊛	
١٤٨	٨٤٨٥٦		
١٤٩	٠٩٠٧٨		٣٦
١٥٠	٣٣٣٠٠		
١٥١	٥٧٥٢٢	⊛	
١٥٢	٨١٧٤٤		
١٥٣	٠٥٩٦٦		٣٧
١٥٤	٣٠١٨٨		
١٥٥	٥٤٤١٠	⊛	
١٥٦	٧٨٦٣٢		
١٥٧	٠٢٨٥٤		٣٨
١٥٨	٢٧٠٧٦		
١٥٩	٥١٢٩٨	⊛	
١٦٠	٧٥٥٢٠		
١٦١	٩٩٧٤٢		
١٦٢	٢٣٩٦٤		٣٩
١٦٣	٤٨١٨٦		
١٦٤	٧٢٤٠٨	⊛	
١٦٥	٩٦٦٣٠		
١٦٦	٢٠٨٥٢		٤٠
١٦٧	٤٥٠٧٤		
١٦٨	٦٩٢٩٦	⊛	
١٦٩	٩٣٥١٨		
١٧٠	١٧٧٤٠		٤١
١٧١	٤١٩٦٢		
١٧٢	٦٦١٨٤	⊛	
١٧٣	٩٠٤٠٦		

١٧٤	١٤٦٢٨		٤٢
١٧٥	٣٨٨٥٠		
١٧٦	٦٣٠٧٢	⊛	
١٧٧	٨٧٢٩٤		
١٧٨	١١٥١٦		٤٣
١٧٩	٣٥٧٣٨		
١٨٠	٥٩٩٦٠	⊛	
١٨١	٨٤١٨٢		
١٨٢	٠٨٤٠٤		٤٤
١٨٣	٣٢٦٢٦		
١٨٤	٥٦٨٤٨	⊛	
١٨٥	٨١٠٧٠		
١٨٦	٠٥٢٩٢		٤٥
١٨٧	٢٩٥١٤		
١٨٨	٥٣٧٣٦	⊛	
١٨٩	٧٧٩٥٨		
١٩٠	٠٢١٨٠		٤٦
١٩١	٢٦٤٠٢		
١٩٢	٥٠٦٢٤	⊛	
١٩٣	٧٤٨٤٦		
١٩٤	٩٩٠٦٨		
١٩٥	٢٣٢٩٠		٤٧
١٩٦	٤٧٥١٢		
١٩٧	٧١٧٣٤	⊛	
١٩٨	٩٥٩٥٦		
١٩٩	٢٠١٧٨		٤٨
٢٠٠	٤٤٤٠٠		
٢٠١	٦٨٦٢٢	⊛	
٢٠٢	٩٢٨٤٤		

٢٠٣	١٧٠٦٦		٤٩
٢٠٤	٤١٢٨٨		
٢٠٥	٦٥٥١٠	⊛	
٢٠٦	٨٩٧٣٢		
٢٠٧	١٣٩٥٤		٥٠
٢٠٨	٣٨١٧٦		
٢٠٩	٦٢٣٩٨	⊛	
٢١٠	٨٦٦٢٠		
٢١١	١٠٨٤٢		٥١
٢١٢	٣٥٠٦٤		
٢١٣	٥٩٢٨٦	⊛	
٢١٤	٨٣٥٠٨		
٢١٥	٠٧٧٣٠		٥٢
٢١٦	٣١٩٥٢		
٢١٧	٥٦١٧٤	⊛	
٢١٨	٨٠٣٩٦		
٢١٩	٠٤٦١٨		٥٣
٢٢٠	٢٨٨٤٠		
٢٢١	٥٣٠٦٢	⊛	
٢٢٢	٧٧٢٨٤		
٢٢٣	٠١٥٠٦		٥٤
٢٢٤	٢٥٧٢٨		
٢٢٥	٤٩٩٥٠		
٢٢٦	٧٤١٧٢	⊛	
٢٢٧	٩٨٣٩٤		
٢٢٨	٢٢٦١٦		٥٥
٢٢٩	٤-٨٣٨		
٢٣٠	٧١٠٦٠	⊛	
٢٣١	٩٥٢٨٢		

٢٣٢	١٩٥٠٤	٥٦	
٢٣٣	٤٣٧٢٦		
٢٣٤	٦٧٩٤٨		❀
٢٣٥	٩٢١٧٠		
٢٣٦	١٦٣٩٢	٥٧	
٢٣٧	٤٠٦١٤		
٢٣٨	٦٤٨٣٦		❀
٢٣٩	٨٩٠٥٨		
٢٤٠	١٣٢٨٠	٥٨	
٢٤١	٣٧٥٠٢		
٢٤٢	٦١٧٢٤		❀
٢٤٣	٨٥٩٤٦		
٢٤٤	١٠١٦٨	٥٩	
٢٤٥	٣٤٣٩٠		
٢٤٦	٥٨٦١٢		❀
٢٤٧	٨٢٨٣٤		
٢٤٨	٠٧٠٥٦	٦٠	
٢٤٩	٣١٢٧٨		
٢٥٠	٥٥٥٠٠		❀
٢٥١	٧٩٧٢٢		
٢٥٢	٠٣٩٤٤	٦١	
٢٥٣	٢٨١٦٦		
٢٥٤	٥٢٣٨٨		❀
٢٥٥	٧٦٦١٠		
٢٥٦	٠٠٨٣٢	٦٢	
٢٥٧	٢٥٠٥٤		
٢٥٨	٤٩٢٧٦		
٢٥٩	٧٣٤٩٨		❀
٢٦٠	٩٧٧٢٠		

٢٦١	٢١٩٤٢	٦٣	
٢٦٢	٤٦١٦٤		
٢٦٣	٧٠٣٨٦		❀
٢٦٤	٩٤٦٠٨		
٢٦٥	١٨٨٣٠	٦٤	
٢٦٦	٤٣٠٥٢		
٢٦٧	٦٧٢٧٤		❀
٢٦٨	٩١٤٩٦		
٢٦٩	١٥٧١٨	٦٥	
٢٧٠	٣٩٩٤٠		
٢٧١	٦٤١٦٢		❀
٢٧٢	٨٨٣٨٤		
٢٧٣	١٢٦٠٦	٦٦	
٢٧٤	٣٦٨٢٨		
٢٧٥	٦١٠٥٠		❀
٢٧٦	٨٥٢٧٢		
٢٧٧	٠٩٤٩٤	٦٧	
٢٧٨	٣٣٧١٦		
٢٧٩	٥٧٩٣٨		❀
٢٨٠	٨٢١٦٠		
٢٨١	٠٦٣٨٢	٦٨	
٢٨٢	٣٠٦٠٤		
٢٨٣	٥٤٨٢٦		❀
٢٨٤	٧٩٠٤٨		
٢٨٥	٠٣٢٧٠	٦٩	
٢٨٦	٢٧٤٩٢		
٢٨٧	٥١٧١٤		❀
٢٨٨	٧٥٩٣٦		

٢٨٩	٠٠١٥٨	٧٠	
٢٩٠	٢٤٣٨٠		
٢٩١	٤٨٦٠٢		
٢٩٢	٧٢٨٢٤		❀
٢٩٣	٩٧٠٤٦		
٢٩٤	٢١٢٦٨	٧١	
٢٩٥	٤٥٤٩٠		
٢٩٦	٦٩٧١٢		❀
٢٩٧	٩٣٩٣٤		
٢٩٨	١٨١٥٦	٧٢	
٢٩٩	٤٢٣٧٨		
٣٠٠	٦٦٦٠٠		❀
٣٠١	٩٠٨٢٢		
٣٠٢	١٥٠٤٤	٧٣	
٣٠٣	٣٩٢٦٦		
٣٠٤	٦٣٤٨٨		❀
٣٠٥	٨٧٧١٠		
٣٠٦	١١٩٣٢	٧٤	
٣٠٧	٣٦١٥٤		
٣٠٨	٦٠٣٧٦		❀
٣٠٩	٨٤٥٩٨		
٣١٠	٠٨٨٢٠	٧٥	
٣١١	٣٣٠٤٢		
٣١٢	٥٧٢٦٤		❀
٣١٣	٨١٤٨٤		
٣١٤	٠٥٧٠٨	٧٦	
٣١٥	٢٩٩٣٠		
٣١٦	٥٤١٥٢		❀
٣١٧	٧٨٣٧٤		

٣١٨	٠٢٥٩٦	٧٧	
٣١٩	٢٦٨١٨		
٣٢٠	٥١٠٤٠		❀
٣٢١	٧٥٢٦٢		
٣٢٢	٩٩٤٨٤		
٣٢٣	٢٣٧٠٦	٧٨	
٣٢٤	٤٧٩٢٨		
٣٢٥	٧٢١٥٠		❀
٣٢٦	٩٦٣٧٢		
٣٢٧	٢٠٥٩٤	٧٩	
٣٢٨	٤٤٨١٦		
٣٢٩	٦٩٠٣٨		❀
٣٣٠	٩٣٢٦٠		
٣٣١	١٧٤٨٢	٨٠	
٣٣٢	٤١٧٠٤		
٣٣٣	٦٥٩٢٦		❀
٣٣٤	٩٠١٤٨		
٣٣٥	١٤٣٧٠	٨١	
٣٣٦	٣٨٥٩٢		
٣٣٧	٦٢٨١٤		❀
٣٣٨	٨٧٠٣٦		
٣٣٩	١١٢٥٨	٨٢	
٣٤٠	٣٥٤٨٠		
٣٤١	٥٩٧٠٢		❀
٣٤٢	٨٣٩٢٤		
٣٤٣	٠٨١٤٦	٨٣	
٣٤٤	٣٢٣٦٨		
٣٤٥	٥٦٥٩٠		❀
٣٤٦	٨٠٨١٢		

٣٤٧	٠٥٠٣٤	٨٤
٣٤٨	٢٩٢٥٦	
٣٤٩	٥٣٤٧٨	❀
٣٥٠	٧٧٧٠٠	
٣٥١	٠١٩٢٢	٨٥
٣٥٢	٢٦١٤٤	
٣٥٣	٥٠٣٦٦	❀
٣٥٤	٧٤٥٨٨	
٣٥٥	٩٨٨١٠	
٣٥٦	٢٣٠٣٢	٨٦
٣٥٧	٤٧٢٥٤	
٣٥٨	٧١٤٧٦	❀
٣٥٩	٩٥٦٩٨	
٣٦٠	١٩٩٢٠	٨٧
٣٦١	٤٤١٤٢	

٣٦٢	٦٨٣٦٤	❀
٣٦٣	٩٢٥٨٦	
٣٦٤	١٦٨٠٨	٨٨
٣٦٥	٤١٠٣٠	
٣٦٦	٦٥٢٥٢	❀
٣٦٧	٨٩٤٧٤	
٣٦٨	١٣٦٩٦	٨٩
٣٦٩	٣٧٩١٨	
٣٧٠	٦٢١٤٠	❀
٣٧١	٨٠٣٦٢	
٣٧٢	١٠٥٨٤	٩٠
٣٧٣	٣٤٨٠٦	
٣٧٤	٥٩٠٢٨	❀
٣٧٥	٨٣٢٥٠	

٣٧٦	٠٧٤٧٢	٩١
٣٧٧	٣١٦٩٤	
٣٧٨	٥٥٩١٦	❀
٣٧٩	٨٠١٣٨	
٣٨٠	٠٤٣٦٠	٩٢
٣٨١	٢٨٥٨٢	
٣٨٢	٥٢٨٠٤	❀
٣٨٣	٧٧٠٢٦	
٣٨٤	٠١٢٤٨	٩٣
٣٨٥	٢٥٤٧٠	
٣٨٦	٤٩٦٩٢	
٣٨٧	٧٣٩١٤	❀
٣٨٨	٩٨١٣٦	
٣٨٩	٢٢٣٥٨	٩٤
٣٩٠	٤٦٥٨٠	

٣٩١	٧٠٨٠٢	❀
٣٩٢	٩٥٠٢٤	
٣٩٣	١٩٢٤٦	٩٥
٣٩٤	٤٣٤٦٨	
٣٩٥	٦٧٦٩٠	❀
٣٩٦	٩١٩١٢	
٣٩٧	١٦١٣٤	٩٦
٣٩٨	٤٠٣٥٦	
٣٩٩	٦٤٥٧٨	❀
٤٠٠	٨٨٨٠٠	

سنين قمريه اكباسى

١	٣٦٧٠٧	٠
٢	٧٣٤١٤	❀
٣	١٠١٢١	١
٤	٤٦٨٢٨	
٥	٨٣٥٣٥	❀
٦	٢٠٢٤٢	٢
٧	٥٦٩٤٩	❀
٨	٩٣٦٥٦	
٩	٣٠٣٦٣	٣
١٠	٦٧٠٧٠	❀
١١	٠٣٧٧٧	٤
١٢	٤٠٤٨٤	

١٣	٧٧١٩١	❀
١٤	١٣٨٩٨	٥
١٥	٥٠٦٠٥	
١٦	٨٧٣١٢	❀
١٧	٢٤٠١٩	٦
١٨	٦٠٧٢٦	❀
١٩	٩٧٤٣٣	
٢٠	٣٤١٤٠	٧
٢١	٧٠٨٤٧	❀
٢٢	٠٧٥٥٤	٨
٢٣	٤٤٢٦١	
٢٤	٨٠٩٦٨	❀

٢٥	١٧٦٧٥	٩
٢٦	٥٤٣٨٢	❀
٢٧	٩١٠٨٩	
٢٨	٢٧٧٩٦	١٠
٢٩	٣٤٥٠٣	❀
٣٠	٠١٢١٠	١١
٣١	٣٧٩١٧	
٣٢	٧٤٦٢٤	❀
٣٣	١١٣٣١	١٢
٣٤	٤٨٠٣٨	
٣٥	٨٤٧٤٥	❀

٣٦	٢١٤٥٢	١٣
٣٧	٥٨١٥٩	
٣٨	٩٤٨٦٦	❀
٣٩	٣١٥٧٣	١٤
٤٠	٦٨٢٨٠	❀
٤١	٠٤٩٨٧	١٥
٤٢	٤١٦٩٤	
٤٣	٧٨٤٠١	❀
٤٤	١٥١٠٨	١٦
٤٥	٥١٨١٥	
٤٦	٨٨٥٢٢	❀
٤٧	٢٥٢٢٩	١٧

٤٨	٦١٩٣٦	⊛
٤٩	٩٨٦٤٣	
٥٠	٣٥٣٥٠	١٨
٥١	٧٢٠٥٧	⊛
٥٢	٠٨٧٦٤	١٩
٥٣	٤٥٤٧١	
٥٤	٨٢١٧٨	⊛
٥٥	١٨٨٨٥	٢٠
٥٦	٥٥٥٩٢	⊛
٥٧	٩٢٢٩٩	
٥٨	٢٩٠٠٦	٢١
٥٩	٦٥٧١٣	⊛
٦٠	٠٢٤٢٠	٢٢
٦١	٣٩١٢٧	
٦٢	٧٥٨٣٤	⊛
٦٣	١٢٥٤١	٢٣
٦٤	٤٩٢٤٨	
٦٥	٨٥٩٥٥	⊛
٦٦	٢٢٦٦٢	٢٤
٦٧	٥٩٣٦٩	⊛
٦٨	٩٦٠٧٦	
٦٩	٣٢٧٨٣	٢٥
٧٠	٦٩٤٩٠	⊛
٧١	٠٦١٩٧	٢٦
٧٢	٤٢٩٠٤	
٧٣	٧٩٦١١	⊛
٧٤	١٦٣١٨	٢٧
٧٥	٥٣٠٢٥	⊛
٧٦	٨٩٧٣٢	
٧٧	٢٦٤٣٩	٢٨
٧٨	٦٣١٤٦	⊛
٧٩	٩٩٨٥٣	
٨٠	٣٦٥٦٠	٢٩
٨١	٧٣٢٦٧	⊛
٨٢	٠٩٩٧٤	٣٠
٨٣	٤٦٦٨١	
٨٤	٨٣٣٨٨	⊛
٨٥	٢٠٠٩٥	٣١
٨٦	٥٦٨٠٢	⊛
٨٧	٩٣٥٠٩	
٨٨	٣٠٢١٦	٣٢
٨٩	٦٦٩٢٣	⊛
٩٠	٠٣٦٣٠	٣٣
٩١	٤٠٣٣٧	
٩٢	٧٧٠٤٤	⊛
٩٣	١٣٧٥١	٣٤
٩٤	٥٠٤٥٨	
٩٥	٨٧١٦٥	⊛
٩٦	٢٣٨٧٢	٣٥
٩٧	٦٠٥٧٩	⊛
٩٨	٩٧٢٨٦	
٩٩	٣٣٩٩٣	٣٦
١٠٠	٧٠٧٠٠	⊛
١٠١	٠٧٤٠٧	٣٧
١٠٢	٤٤١١٤	
١٠٣	٨٠٨٢١	⊛
١٠٤	١٧٥٢٨	٣٨
١٠٥	٥٤٢٣٥	⊛
١٠٦	٩٠٩٤٢	
١٠٧	٢٧٦٤٩	٣٩
١٠٨	٦٤٣٥٦	⊛
١٠٩	٠١٠٦٣	٤٠
١١٠	٣٧٧٧٠	
١١١	٧٤٤٧٧	⊛
١١٢	١١١٨٤	٤١
١١٣	٤٧٨٩١	
١١٤	٨٤٥٩٨	⊛
١١٥	٢١٣٠٥	٤٢
١١٦	٥٨٠١٢	⊛
١١٧	٩٤٧١٩	
١١٨	٣١٤٢٦	٤٣
١١٩	٦٨١٣٣	⊛
١٢٠	٠٤٨٤٠	٤٤
١٢١	٤١٥٤٧	
١٢٢	٧٨٢٥٤	⊛
١٢٣	١٤٩٦١	٤٥
١٢٤	٥١٦٦٨	
١٢٥	٨٨٣٧٥	⊛
١٢٦	٢٥٠٨٢	٤٦
١٢٧	٦١٧٨٩	⊛
١٢٨	٩٨٤٩٦	
١٢٩	٣٥٢٠٣	٤٧
١٣٠	٧١٩١٠	⊛
١٣١	٠٨٦١٧	٤٨
١٣٢	٤٥٣٢٤	
١٣٣	٨٢٠٣١	⊛
١٣٤	١٨٧٣٨	٤٩
١٣٥	٥٥٤٤٥	⊛
١٣٦	٩٢١٥٢	
١٣٧	٢٨٨٥٩	٥٠
١٣٨	٦٥٥٦٦	⊛
١٣٩	٠٢٢٧٣	٥١
١٤٠	٣٨٩٨٠	
١٤١	٧٥٦٨٧	⊛
١٤٢	١٢٣٩٤	٥٢
١٤٣	٤٩١٠١	
١٤٤	٨٥٨٠٨	⊛
١٤٥	٢٢٥١٥	٥٣
١٤٦	٥٩٢٢٢	⊛
١٤٧	٩٥٩٢٩	
١٤٨	٣٢٦٣٦	٥٤
١٤٩	٦٩٣٤٣	⊛
١٥٠	٠٦٠٥٠	٥٥
١٥١	٤٢٧٥٧	
١٥٢	٧٩٤٦٤	⊛
١٥٣	١٦١٧١	٥٦
١٥٤	٥٢٨٧٨	⊛
١٥٥	٨٩٥٨٥	
١٥٦	٢٦٢٩٢	٥٧
١٥٧	٦٢٩٩٩	⊛
١٥٨	٩٩٧٠٦	
١٥٩	٣٦٤١٣	٥٨
١٦٠	٧٣١٢٠	⊛
١٦١	٠٩٨٢٧	٥٩
١٦٢	٤٦٥٣٤	
١٦٣	٨٣٢٤١	⊛
١٦٤	١٩٩٤٨	٦٠
١٦٥	٥٦٦٥٥	⊛
١٦٦	٩٣٣٦٢	
١٦٧	٣٠٠٦٩	٦١
١٦٨	٦٦٧٧٦	⊛
١٦٩	٠٣٤٨٣	٦٢
١٧٠	٤٠١٩٠	
١٧١	٧٦٨٩٧	⊛
١٧٢	١٣٦٠٤	٦٣
١٧٣	٥٠٣١١	
١٧٤	٨٧٠١٨	⊛
١٧٥	٢٣٧٢٥	٦٤
١٧٦	٦٠٤٣٢	⊛
١٧٧	٩٧١٣٩	
١٧٨	٣٣٨٤٦	٦٥
١٧٩	٧٠٥٥٣	⊛
١٨٠	٠٧٢٦٠	٦٦
١٨١	٤٣٩٦٧	
١٨٢	٨٠٦٧٤	⊛
١٨٣	١٧٣٨١	٦٧
١٨٤	٥٤٠٨٨	⊛
١٨٥	٩٠٧٩٥	
١٨٦	٢٧٥٠٢	٦٨

١٨٧	٦٤٢٠٩	❀	١٩٣	٨٤٤٥١	❀	١٩٩	٠٤٦٩٣	٧٣	٢٠٥	٢٤٩٣٥	٧٥
١٨٨	٠٠٩١٦	٦٩	١٩٤	٢١١٥٨	٧	٢٠٠	٤١٤٠٠		٢٠٦	٦١٦٤٢	❀
١٨٩	٣٧٦٢٣		١٩٥	٥٧٨٦٥	❀	٢٠١	٧٨١٠٧	❀	٢٠٧	٩٨٣٤٩	
١٩٠	٧٤٣٣٠	❀	١٩٦	٩٤٥٧٢		٢٠٢	١٤٨١٤	٧٤	٢٠٨	٣٥٠٥٦	٧٦
١٩١	١١٠٣٧	٧٠	١٩٧	٣١٢٧٩	٧٢	٢٠٣	٥١٥٢١	❀	٢٠٩	٧٠٧٦٣	❀
١٩٢	٤٧٧٤٤		١٩٨	٦٧٩٨٦	❀	٢٠٤	٨٨٢٢٨		٢١٠	٠٨٤٧٠	٧٧

علاوه

معاملات سیاسیه‌مزده تاریخ شمسینك قبولی حالنده بوكا متعلق احوال سابقه‌نك دخی اكثریا تاریخ مذكوره تطبیقنه وسنین قمریه‌نك سنین شمسیه‌یه تحویلنه احتیاج طبیعیدر . هر نقدر قمری و شمسی سنه‌لرك احاطه ایتدكلری ایام صرف عدد صحیح اولمیوب بر طاقم كسوراتی حاوی ایسه‌لرده بینلرنده بر نسبت تعیین ایدرك بیاغی گونی گوننه بر برلرینه تحویل ممكندر شویله‌كه :

بر سنهٔ قمریه $= \frac{٣٥٤,٣٦٧٠٨}{٣٦٥,٢٤٢٢٢}$ سنهٔ شمسیه اولدیغندن و كسر مذكور عندالتقسیم (٠,٩٧٠٢٢٥) ایتدیگندن سنین قمریه‌نك عددی بومقدار ایله ضرب اولندقده سنین شمسیه‌یه تحویل اولنمش اولور . حاصل حساب بالطبع عدد صحیح و كسردن مركب اوله‌جغندن و كسورات مذكوره سنین شمسیه كسوراتی دیمك اولدیغندن بر سنهٔ شمسیه‌نك احاطه ایلدیگی ایام و كسوردن عبارت اولان (٣٦٥,٢٤٢٢٢) رقمیله ضرب اولنه‌رق عدد ایامك تعیینی اقتضا ایدر .

سنین شمسیه‌نك سنین قمریه‌یه تحویلی مراد اولنور ایسه بر سنهٔ شمسیه $= \frac{٣٦٥,٢٤٢٢٢}{٣٥٤,٣٦٧٠٨}$ سنهٔ قمریه اولوب كسر مذكور ایسه عند التقسیم (١,٠٣٠٦٨٩) اولدیغندن سنین شمسیه عددی بو مقدار ایله و كسوراتی دخی سنهٔ قمریه ایام و كسوراتندن عبارت اولان (٣٥٤,٣٦٧٠٨) ایله ضرب اولنه‌رق سنین قمریه وایامی تعیین اولنور .

تنبیه

اشبو قاعدهٔ بسیطه اعتدال ربیعدن اعتدال ربیعی‌یه اعتبار ایتمك استدیگمز سنین حقیقیه حقنده جاری اولوب سنین شمسیهٔ فرنكیه‌نك

وَخصوصیله مالیه‌مزده مستعمل سنین رومیه‌نك كیسنه حسابلری داخل ایدلمدكچه صحیحاً تعیینی قابل اوله‌مز. بونلرك تعیینی برطاقم حسابلری استلزام ایتدیكندن وَذاتاً مقصود اولمدیغندن تفصیلندن صرف نظر اولندی.

ذكر اولنان قاعدهٔ بسیطه معلوم العدد سنین قمریه‌نك نه مقدار سنین شمسیه ایتدیكنی وَیاخود معلوم العدد برطاقم سنین شمسیه‌نك نه قدر سنین قمریه‌یه معادل اولدیغنی تعیینه منحصر اولدیغندن وَمقصد ایسه تاریخی تعیین ایتمك ایدوكندن قاعدهٔ معروضه اساس اتخاذ اولنه‌رق سنین هجریه‌تواریخنك مبدأ مولده كوره تقدیری بروجه آتی اجرا اولنور.

اوّلا مبدأ هجرته منسوب تواریخ ابتدای محرمدن مضبوط اولدیغندن تاریخك محرمه ارجاعی یعنی محرمدن محرمه كذران ایدن سنین قمریه اصول معروضه ایله سنین شمسیه‌یه قلب اولنوب محرم ابتداسندن اعتباراً قاچ كون كچمش ایسه اول قدر كونك حسابه ضمی اقتضا ایدر. مثلا (١٣٠٩) سنه‌سی صفرینك یكرمنجی كونی دیمك محرمدن اعتباراً (١٣٠٨) سنه وَقرق طقوز كون كچمش دیمك اولدیغندن محرمدن محرمه (١٣٠٨) سنین قمریه‌نك سنین شمسیه‌یه تحویلندن صكره اشبو قرق طقوز كونك ضمی طبیعیدر.

ثانیاً تاریخك مبدأ مولده ارجاعی لازمدر. هجرت سنه‌سی ربیع الاولنك اون برنجی كونی شمس میزان برجنده بولندیغی حسابه كوره محرمه ارجاع اولنان مبدأ هجرت اول سنه اعتدال ربیعیدن (١١٨) كون صكره واقع اولمش دیمك اوله‌جغنه وَربیع الاولك یوم مذكوری (رسول اكرم صلی الله تعالی

علیه وسلم) افندمز حضرتلرینك عمر شریفلرینك قمری اعتباریله اللی اوچنجی سالنك تام آخرنده وشمسی مولد اعتباریله اللی ایکنجی سالنك وسطنده وقوع بولدیغی حساب ایدلدیکنه مبنی ایکی مبدأ بیننده‌کی اختلاف (٥١) سنه و (١١٨) کوندن عبارت اوله جغندن بالاده‌کی حاصل حسابه ذکر اولنان (٥١) سنه و (١١٨) کون دخی علاوه ایدلدیکی حالده محرمدن مضبوط اولان تواریخ هجرت استدیکمز وجهله انقلاب ربیعیدن ضبطی لازم کلان تاریخ مولده قلب وتحویل اولنمش اولور .

بو حسابه کوره

ن = سنهٔ قمریه ایله سنهٔ شمسیه بیننده‌کی کسر نسبی .

ق = معلوم اولان سنین قمریه عددی .

ك = محرمدن اعتباراً کذران ایدن عدد ایام .

م = مبدألر بیننده‌کی اختلاف .

س = بولنمسی مقصود اولان سنهٔ مولد .

فرض اولندقده ن × ق + ك + م = س .

ویاخود تعبیر صحیح ایله

٠,٩٧٠٢٢٥ × ق + ك + ٥١ سنه و ١١٨ کون = س دستوری حاصل اولور .

آنفاً ذکر اولنان ١٣٠٩ سنه‌سی صفرینك یکرمنجی کونی مثال اوله‌رق حساب اولنور ایسه .

٠,٩٧٠٢٢٥ × ١٣٠٨ + ٤٩ کون + ٥١ سنه و ١١٨ کون = تاریخ مولد .

برنجی حدك مضروبی (١٢٦٩,٠٥٤١) سنه وکسوراتی ایامه بالتحویل (١٩,٧٥٧) یاخود (٢٠) کون ایتمکله ١٢٦٩ سنه و یکرمی کون دیمك اولور .

بو مقدار اوزرينه ٥١ سنه ايله ١١٨ كون اختلاف مبدائين و ٤٩ كون محرم ابتداسندن صفرك يكرميسنه قدر كچن ايام علاوه ايدلدكده ١٣٢٠ سنه و ١٨٧ كون ايده‌جكندن مولددن اعتباراً ١٣٢١ نجی سنه‌نك ١٨٧ نجی كونی اولديغی آكلاشيلور .

(استطراد) مبدأ مولددن اعتباراً سنه‌نك ١٨٧ نجی كونی ميزان برجنك برنجی كونی اولديغی كبی (١٣٠٩) سنه‌سی صفرينك يكرمنجی كونی دخی ميزان برجنه مصادف اولديغندن حسابك صحتی ظاهر اولوب مطلوب ثابت اولور .

ايكنجی مثال اوله‌رق ١٢٩٣ سنه‌سی شعبانك اون برنجی كوننك تاريخ مولده تحويلی مراد اولندقده

٠,٩٧٠٢٢٥ × ١٢٩٢ + ٢١٨ كون + ٥١ سنه و ١١٨ كون ارقامی حساب اولندقده برنجی حدك مضروبی ١٢٥٣ سنه و ١٩٤ كون ايتديكندن بونك اوزرينه ديكر حدلرك جمعی حالنده

كون سنه	
١٢٥٣,,١٩٤	برنجی حد
٠,,٢١٧	مبدأ محرمدن شعبانك اون برينه قدر كچن ايام
٥١,,١١٨	اختلاف مبدائين
١٣٠٤,,٥٢٩	
٣٦٥	ايام فضله‌سی سنه‌يه چوريلدكده
١٣٠٥,,١٦٤	اولوب

جلوس ميمنت مأنوس حضرت پادشاهی‌يه مصادف اولان روز فيروز بيك اوچيوز التنجی سنه‌نك يوز التمش دردنجی كونی اولمسی لازمكلوركه حسابك صحتنه ايكنجی دليلدر .

عرض اعتذار

سنينك تسهيل حساباتى ضمننده بر قاچ جدول تنظيم و بو محله درج ايتمك فكرنده ايديسه‌مده زمانمك مساعده‌سزلكى بو خدمتدن بنى محروم ايتدى . وقت بولور ايسه‌م آتيده بوكا دائر نشر ايتمك تصورنده بولنديغم ايكنجى تقويمده بعض مواد نافعه ايله برابر موعود جدوللرك دخى درجنه مسارعت ايدرم .

ختام

مطبعهٔ ابوالضيا

CE
61
T9S2
1890